

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

ПРОГРАМА

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

2021 - 2028 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Списък на съкращенията:

АИС	Автоматични измервателни станции
БДДР	Басейнова дирекция Дунавски район Плевен
БДЧР	Басейнова дирекция Черноморски район Варна
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗШОС	Закон за защита от шума в околната среда
ЗЗ	Защитена зона
ЗОЗЗ	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитена територия
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУЕЕО	Излязло от употреба електронно и електрическо оборудване
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качеството на атмосферния въздух
МС	Министерски съвет
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МО	Министерство на отбраната
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МЗ	Министерство на здравеопазването
МРР	Министерство на регионалното развитие
НПО	Неправителствена организация
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НСИ	Национален статистически институт
НЕМ	Национална екологична мрежа
ОУП	Общ устройствен план
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПВТ	Подземно водно тяло
ПУЗЗ	План за управление на защитените зони
ПУЗТ	План за управление на защитени територии,
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПРЗ	Препарати за растителна защита
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РДВ	Рамкова директива за водите
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
СОЗ	Санитарно-охранителни зони

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I. Въведение	6
II. Нормативна и стратегическа рамка.....	9
III. Анализ на средата	
1. Природо-географски фактори.....	16
1.1. Географско разположение.....	16
1.2. Климатични условия.....	16
1.3. Хидрографска мрежа.....	23
1.4. Земни недра и почви.....	25
1.5. Зелена система.....	34
1.6. Поземлени и горски ресурси.....	36
2. Териториално-административни фактори	40
2.1. Население.....	40
2.2. Икономическо развитие.	42
2.3. Демографско развитие и човешки ресурси.	46
3. Управленски ресурси.....	48
4. Анализ на компонентите на околната среда	56
4.1. Атмосферен въздух.....	56
4.2. Води.....	59
4.2.1. Повърхностни води	61
4.2.2. Подземни води	71
4.3. Почви и нарушени терени	86
4.4. Биоразнообразие	88
5. Анализ на факторите на околната среда.....	100
5.1. Отпадъци.....	100
5.2. Вредни физични фактори.....	104
5.3. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда.....	107
6. Влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони	117
IV. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT).....	121
V. Визия за околната среда на община Хитрино.....	126
VI. Цели	127

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

VII. План за действие	130
VIII. Мониторинг и контрол	141

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Раздел „Лечебни растения“

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Хитрино за периода 2021-2028 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. Програма за управление на отпадъците на община Хитрино 2021-2028 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО **ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г. е разработена в условията на приемственост спрямо предходни общински екологични документи, стопански, финансови и други проучвания за територията на общината. При изготвянето на Плана за действие към ПООС е обърнато специално внимание на Общия устройствен план на община Хитрино и Плана за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г. за постигане на съвместимост с целите, проектите и дейностите по опазване на околната среда.

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) е разработена на основание чл.79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и се приема от Общинския съвет. Тя е необходима, за устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията, запазване на доброто състояние на околната среда и формиране на адекватна политика на Общинска администрация Хитрино за ефективно и целесъобразно използване на ресурсите. Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на Общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) очертава целите и действията, насочени към опазване, възстановяване и възпроизводство на естествената околна среда, поддържане на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурси в контекста на устойчивото развитие на община Хитрино.

Програмата се основава на концепцията, че предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието. В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добро качество на живот на населението. Друг значим аспект за формиране на общинската екологична политика е оценката на очакваните климатични промени и влиянието им върху територията на община Хитрино. Те са свързани най-вече с промяната в режима на температурите и валежите, загубата на биологично разнообразие, щетите върху селското и горското стопанство от засушавания, пожари и др., нарастването на честотата и интензитета на екстремните климатични условия, както и защитата на населението от природни бедствия и катастрофични събития.

Основната задача на програмата е намиране на нови подходи, създаване на стабилна система за управление на околната среда и подобряване на екологичните условия в Община Хитрино. Поставят се и задачи за интегриране на икономическите и социалните цели с тези по опазването на околната среда при планиране на общинските дейности и създаването на оптимална екологична обстановка с траен ефект за обществото.

Като подцели са изведени:

- ✓ Акцентиране върху най-важните екологични проблеми на общината;
- ✓ Сравняване и привеждане в унисон с националните и европейски приоритети;

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- ✓ Обвързване на бъдещите проекти на общинска администрация и дейностите в програмата с националните, световни тенденции и стратегии по управление на околната среда;
- ✓ Създаване на организация за насочване на силите на общинските и държавни органи, частния и държавен бизнес, граждански сдружения, научни организации и гражданството към изпълнение на заложените в плана приоритетни мерки или за предотвратяване на нови замърсявания;
- ✓ Откриване на източници за финансиране (национални и международни програми, европейски фондове и др.).

Програмата се основава на следните основни принципи:

➤ Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди”. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда, като се предотвратяват бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

➤ Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие. Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

➤ Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта, представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че да причинява минимални изменения на околната среда; да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве; да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали; да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите и да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за не предприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда, в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

➤ Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в тези на национално, регионално и местно равнище.

➤ Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

➤ Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи, за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

➤ Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

➤ Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

➤ Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

➤ Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

➤ Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

➤ Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

В тази връзка, ПООС на община Хитрино съдържат раздели, които са обособени по компоненти и фактори на околната среда и следват както разпоредбите на специалните закони по околна среда, така и другите национални планове и програми, които се приемат в отделните сектори, като въздух, води, почви, отпадъци, шум. Поставен е акцент върху използването в максимална степен на наличните и потенциални благоприятни възможности, оползотворяването на природните ресурси чрез неутрализиране на заплахите, които средата поставя:

- преустановяване замърсяването на водите и почвите - изграждане на канализационни системи и съоръжения за пречистване на отпадъчните води;
- подобряване състоянието на екосистемите и биологичното разнообразие;
- развиване на екологосъобразно земеделие и отстраняване на факторите, водещи до деградация на почвите и влошаване на агротехническите им показатели;
- разширяване и усъвършенстване на системата за управление на отпадъците;
- намаляване замърсяването на атмосферния въздух и ограничаване на шумовите емисии.

Програмата за опазване на околната среда на община Хитрино 2021-2028 г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на Община Хитрино, в екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

II. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

- ▶ Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Р. България 2021-2030 г.
- ▶ Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.
- ▶ Национален план за управление на отпадъците в Република България 2021–2028 г.
- ▶ Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021–2027 г.
- ▶ Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.
- ▶ Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.
- ▶ Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.
- ▶ Национална програма за развитие: България 2030
- ▶ Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.
- ▶ Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води
- ▶ Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
- ▶ Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци
- ▶ Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци
- ▶ Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа
- ▶ Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда
- ▶ Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851) относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- ▶ Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда.
- ▶ Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО;
- ▶ Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване;
- ▶ Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- ▶ Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства;
- ▶ Директива 75/439/ЕИО относно отработени масла;
- ▶ Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства;

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- ▶ Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили;
- ▶ Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието;
- ▶ Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид;
- ▶ Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/;
- ▶ Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води;
- ▶ Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци;
- ▶ Директива 2004/35/ЕО от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети.
- ▶ Директива 85/337/ЕЕС относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда 31985L0337 31997L0011 32003L0035.
- ▶ Директива 90/313/ЕЕС относно достъпа до информация за състоянието на околната среда, отменена с Директива 2003/4/ЕС относно достъпа на обществеността до информация 31990L0313 32003L0004.
- ▶ Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда 32001L0042.
- ▶ Директива 2008/50/ЕО от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа
- ▶ Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 Декември 2004 година относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.
- ▶ Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпускани в атмосферния въздух от големите горивни инсталации.
- ▶ Директива 94/63/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при съхранение и превоз на бензини между терминали и бензиностанции 31994L0063.
- ▶ Директиви 98/70/ЕС , изменена и допълнена с Директива 2003/17/ЕС относно нормите за съдържание на вредни вещества в бензините, газьола за промишлени и комунални цели и дизеловото гориво 31998L007032003L0017.
- ▶ Директиви 99/32/ЕС относно намаляване съдържанието на сяра в определени течни горива 31999L0032.
- ▶ Директива 2005/33/ЕС, изменяща Директива 99/32/ЕС.
- ▶ Директива 99/13/ЕС за ограничаване на емисиите от ЛОС при определени промишлени дейности 31999L0013.
- ▶ Директива 2004/42/ЕО от 21 април 2004 година относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

разтворители в някои лакове и бои и в продукти за преобоядисване на превозните средства и за изменение на Директива 1999/13/ЕО.

- ▶ Директива 97/68/ЕС относно мерките за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух с газо- и прахообразни замърсители от двигатели, инсталирани в извънпътни машини.
- ▶ Рамкова Директива 2000/60/ЕС за водите 32000L0060.
- ▶ Директива 2006/7/ЕС относно управление на качеството на водите за къпане, отменяща Директива 76/160/ЕЕС 32006L0007.
- ▶ Директива 76/160/ЕЕС относно качеството на водите за къпане:31976L0160.
- ▶ Директива 98/83/ЕС относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека 31998L0083.
- ▶ Директива 75/440/ЕЕС относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно битови водоснабдяване, изменена от Директиви 79/869/ЕЕС и 91/692/ЕЕС:31975L0440 31979L0869 31991L0692.
- ▶ Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места, изменена с Директива 98/15/ЕЕС:31991L0271 31998L0015.
- ▶ Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници 31991L0676.
- ▶ Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества, изменена от Директива 91/692/ЕЕС:31980L0068 и 31991L0692 и Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им
- ▶ Директива 2006/11/ЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни директиви, отменяща Директива 76/464/ЕЕС 32006L0011.
- ▶ Директива 76/464/ЕЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни към нея, всички изменени от Директива 91/692/ЕЕС 31976L0464 31991L0692.
- ▶ Директива 92/43/ЕЕС относно съхранението на природните местообитания и на дивата флора и фауна 31992L0043.
- ▶ Директива 79/409 за съхранението на дивите птици 31979L0409
- ▶ Директива 1999/22/ЕС относно отглеждането на диви животни в зоологическите градини.
- ▶ Директива 96/82/ЕЕС относно контрола на големите аварии с опасни химикали 31996L0082.
- ▶ Директива 2003/105/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2003 изменяща Директива на Съвета 96/82/ЕС за контрол на големите аварии с опасни вещества 32003L0105.
- ▶ Рамкова Директива 2000/14/ЕС относно шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба извън сградите 32000L0014.
- ▶ Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда 32002L0049.
- ▶ Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска), ратифицирана на 25.01.1991 г., в сила за Р България от 01.05. 1991 г., обн. ДВ, бр. 23/1995 г.
- ▶ Конвенция за биологичното разнообразие е ратифицирана на 29.02.1996 г., в сила за РБългария от 16.07.1996, обн. ДВ, бр.19/1999 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- ▶ Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбива птици (Рамсарска), ратифицирана, в сила за РБългария от 24.01.1976 г., обн. ДВ, бр. 56/10.07.1992 г.
- ▶ Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (Вашингтонска, CITES), ратифицирана през 1990 г., в сила за Р България от 16.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 6/1992 г.
- ▶ Конвенция за защита на световното културно и природно наследство, ратифицирана и влязла в сила за България през 1976 г.
- ▶ Конвенция за защита на мигриращите видове (Бонска), ратифицирана със закон - ДВ, бр. 69/1999 г., обн. в ДВ, бр. 16/2000 г., в сила от 01.11.1999 г.
- ▶ Закон за опазване на околната среда
- ▶ Закон за водите
- ▶ Закон за управление на отпадъците
- ▶ Закон за чистотата на атмосферния въздух
- ▶ Закон за почвите
- ▶ Закон за защита от шума в околната среда
- ▶ Закон за подземните богатства
- ▶ Закон за опазване на земеделските земи
- ▶ Закон за биологичното разнообразие
- ▶ Закон за лечебните растения
- ▶ Закон за защитените територии
- ▶ Закон за защита на растенията
- ▶ Закон за защита на животните
- ▶ Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и препарати
- ▶ Закон за устройство на територията
- ▶ Закон за местните данъци и такси
- ▶ Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане
- ▶ Наредба №7 от 3 май 1999 г. за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух;
- ▶ Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух;
- ▶ Наредба №11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух;
- ▶ Наредба №1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
- ▶ Наредба №2 от 13 септември 2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- ▶ Наредба №3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;
- ▶ Наредба №1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите;

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- ▶ Наредба №6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
- ▶ Наредба №9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели;
- ▶ Наредба №2 от 8 юни 2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване;
- ▶ Наредба №12 от 18 юни 2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
- ▶ Наредба за ползването на повърхностните води, обн. ДВ бр. 100 от 16 декември 2016 г.
- ▶ Наредба №26 (посл. изм. ДВ. бр.30 от 22 Март 2002 г.) за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;
- ▶ Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините;
- ▶ Наредба №2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
- ▶ Наредба №4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 5 Октомври 2018 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
- ▶ Наредба № 6 Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.
- ▶ Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- ▶ Наредба №7 от 19.12.2013 год., за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
- ▶ Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.
- ▶ Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
- ▶ Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г.;
- ▶ Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;
- ▶ Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г.;
- ▶ Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- ▶ Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г.;
- ▶ Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г.;
- ▶ Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г.;
- ▶ Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г.;
- ▶ Наредба №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- ▶ Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия, обн. ДВ бр. 15 от 16 февруари 2007 г.;
- ▶ Наредба №4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите;
- ▶ Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за привалата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.;
- ▶ Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08.18 г.;
- ▶ Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии с посл. изм. ДВ бр.55 от 7 юли 2017 г.;
- ▶ Наредба №54 от 13 декември 2010 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда, обн. ДВ бр.3 от 11 януари 2011 г.;
- ▶ Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението.;
- ▶ Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Република България, изм. ДВ бр.40 от 16 Май 2006 г.;
- ▶ Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения;
- ▶ Наредба №9 от 14 март 1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002 г.;
- ▶ Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
- ▶ Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;
- ▶ Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

защитените зони Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007 г., посл. изм. и доп., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г.

- ▶ Указания на Министерството на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда
- ▶ Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен регион за планиране от ниво 2 програмен период 2021-2027 г.
- ▶ Общ устройствен план на Община Хитрино, одобрен с Решение № 104 от 23.11.2018 г. на Общински съвет Хитрино, обн. в ДВ, бр.16 от 22.02.2019 г.
- ▶ План за интегрирано развитие на Община Хитрино за периода 2021 – 2027 г., одобрен с Решение № 29 от 30.03.2021 г. на Общински съвет Хитрино;
- ▶ Наредба за управление на отпадъците на територията на община Хитрино;
- ▶ Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Хитрино;
- ▶ Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Хитрино;
- ▶ Наредба № за поддържане и опазване на обществения ред и сигурност на гражданите на територията на община Хитрино;

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

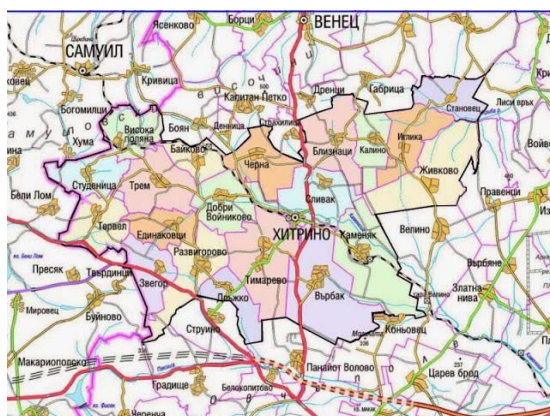
III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. ПРИРОДО - ГЕОГРАФСКИ ФАКТОРИ

1.1. Географско разположение

Община Хитрино като територия заема източната част от Дунавската платформена равнина и югозападната част на Лудогорието. Равнинният характер на релефа е предпоставка за интензивно земеделие, изграждане на качествена комуникационна мрежа и другите инженерно-технически съоръжения за населените места в общината и особено за общинския център Хитрино.

Преобладаващият релеф е равнинно-хълмист и платовиден, като средната надморска височина на общината е 360,8 м. Обширно пространство заемат плоските вододели.

Фиг. III.1.1.1. Карта на община Хитрино

Територията на общината е разположена върху Мизийската плоча, основата на която преобладаващо е изградена от палеозойски скали. Върху тях пространствено са отложени седиментни скали с различна дебелина. Специфична скала е льосът. Различно дебела льосова покривка воалира вододелни пространства, долинни склонове, както и някои речни тераси.

В орографско отношение заемащата територия се характеризира с голямо разнообразие - в северната част се спускат най-южните части на Лудогорското плато и Самуиловските височини. Средната надморска височина на територията е 320 м, като през територията преминават две реки Пакоша и Каменица. Посредством долината на р. Провадийска общината се свързва с Девненската низина и респ. Черно море.

1.2. Климатични условия

Съгласно климатичното райониране на страната, направено при отчитане на основни фактори: географска ширина, характер на релефа, положение спрямо големите водни басейни

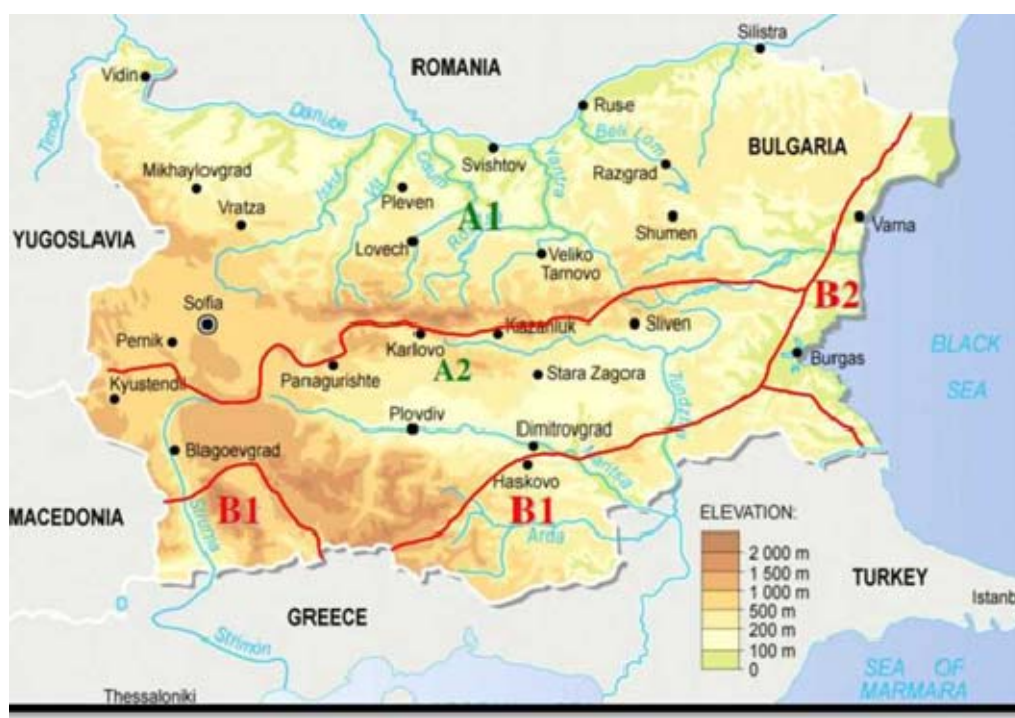

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

и обща атмосферна циркулация, на територията на България са обособени две климатични области: Европейско-континентална и континентално-средиземноморска климатична област.

Територията на община Хитрино попада в Европейско-континентална климатична област, и по-точно в умерено-континентална климатична подобласт.

Климатът на територията е умерено-континентален със степно влияние. Формира се под влияние на океанските въздушни маси на умерените ширини, нахлуващи основно от северозапад и запад и по-рядко откъм север и североизток, и на континентални въздушни маси на умерените ширини, които нахлуват предимно откъм североизток и по-рядко откъм северозапад. През зимата се наблюдават нахлувания и на арктични въздушни маси, което усилва континенталността на климата.

Легенда:

А. Европейско-континентална климатична област

A1- Умерено-континентална климатична подобласт A2- Преходно-континентална климатична подобласт B. Континентално-средиземноморска климатична област B1 - Южнобългарска климатична подобласт B2 - Черноморска климатична подобласт

Фиг. III.1.2.1. Климатични райони в България

По-долу е направен преглед на метеорологичните характеристики на района, в който е разположена общината.

1.2.1. Ветрови процеси

Режимът на вятъра над територията се определя от редица фактори, основните от които са атмосферната циркулация, формите на релефа, характера на постилащата повърхност.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Релефните дадености, отдалечеността от естествени планински възвишения са предпоставка за ветровите процеси.

Област Шумен е разположена в умерените ширини, ветровия режим се формира под влияние на особеностите на атмосферната циркулация над тях. Посоката и скоростта на вятъра се определя от постоянния характер на действие на баричните центрове, които стационарират в северните части на Атлантическия океан, и сезонния характер на тези над Средиземно море. Почти през цялата година преобладава западно- източния пренос на въздушни маси.

Преобладаващи месеци с ветрове са май и септември. От това следва, че най -високи концентрации на замърсителите в атмосферния въздух над населените места се очакват на подветрената страна през пролетта и есента. Характерът на разсейването и преноса на замърсители съществено се влияе от скоростта на вятъра, като най-неблагоприятни са ветровете със скорост 0 до 1.0 m/s. За района на община Хитрино са характерни средни месечни скорости над 1.6 m/s .

Таблица III.1.2.1.1 Месечна и годишна скорост на вятъра в м/с

СТ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ГОД
Шумен	3.0	3.3	3.1	2.6	2.3	2.0	<u>2.0</u>	<u>2.0</u>	1.9	2.2	2.4	2.4	2.4
Ц брод	3.0	2.9	2.6	2.5	2.2	1.6	1.7	1.6	1.3	1.5	2.2	2.4	2.1

Таблица III.1.2.1.2 Средна скорост на вятъра по посоки м/с

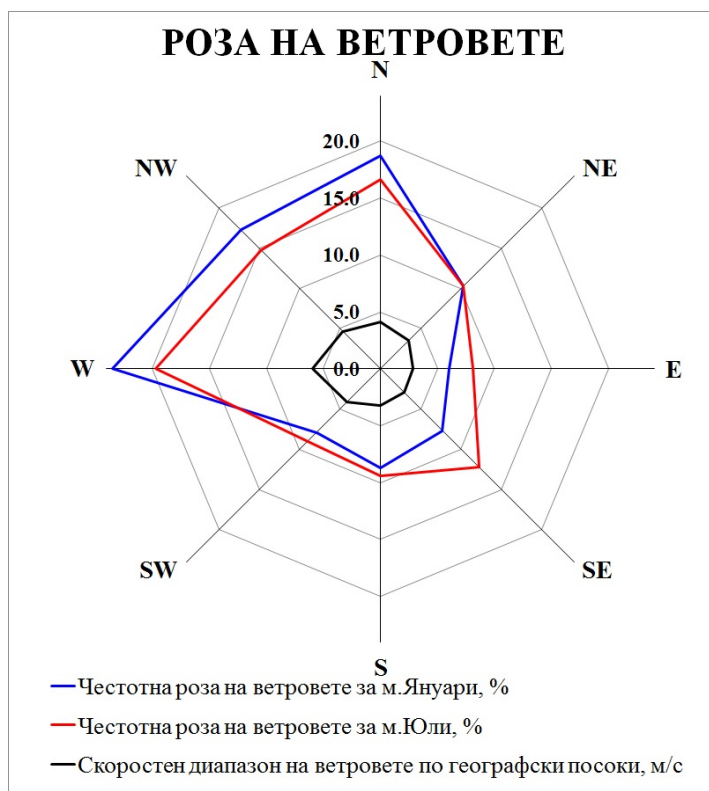
Посоки	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	4.5	4.6	4.9	4.2	4.0	3.9	3.6	3.4	3.9	3.8	4.3	4.4
NE	3.7	3.8	4.4	3.7	3.5	3.3	3.2	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5
E	2.5	3.0	3.4	3.3	3.4	2.6	2.4	2.6	2.6	2.9	3.1	2.4
SE	2.6	3.2	3.4	3.5	3.7	2.6	2.4	2.5	2.6	3.0	3.0	2.9
S	3.2	4.1	3.8	3.7	3.1	2.5	2.7	2.6	2.5	3.2	3.2	4.0
SW	4.1	4.7	4.7	4.4	4.0	3.8	3.9	4.2	3.5	4.0	4.1	4.0
W	6.3	7.4	6.4	6.2	5.6	5.6	5.9	5.4	5.4	5.3	6.0	5.7
NW	4.7	5.9	4.9	4.9	4.2	5.0	4.4	4.2	4.7	4.2	4.6	4.2

Източник: Климатичен справочник за България

Преобладаващите ветрове по честота и скорост са западни, северни и североизточни, умерени със средногодишна скорост 1,6 м/сек. За намаляване скоростта на вятъра са изградени полезащитни горски пояси, които също така служат за регулиране на повърхностният воден отток, намаляване на изпарението на водата и укрепване на почвата с дълбоката коренова система на дървесните видове.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Граф. III.1.2.1.1 Роза на ветровете

Таблица III.1.2.1.3 Честота на вятъра по посоки % и тихо %

Посоки	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
N	18.7	16.9	16.6	12.8	13.8	14.7	16.6	12.7	16.8	15.3	15.3	18.7	15.7
NE	10.3	11.5	12.9	11.1	11.1	9.9	10.3	12.1	13.3	15.3	12.9	10.4	11.8
E	6.0	6.4	9.7	10.0	9.6	9.2	8.1	11.0	9.8	8.6	8.5	5.9	8.6
SE	7.7	8.5	12.3	17.5	18.0	15.1	12.2	14.7	13.0	10.0	12.7	8.8	12.5
S	8.7	9.0	8.9	12.9	13.0	12.0	9.4	9.9	11.8	11.2	12.8	9.5	10.8
SW	7.9	8.4	7.5	8.0	7.7	9.4	9.0	7.3	8.0	9.8	7.7	8.4	8.3
W	23.5	23.8	18.7	15.8	14.8	18.8	19.7	18.8	14.3	16.7	16.9	21.3	18.6
NW	17.3	15.6	13.4	11.7	11.9	10.7	14.8	13.5	13.1	13.2	13.4	17.0	13.8
ТИХО	27.4	25.5	24.7	29.1	29.0	32.8	32.5	34.0	36.2	37.6	30.5	32.8	31.0

Източник: Климатичен справочник за България

1.2.2. Атмосферно налягане

Най-стабилно атмосферното налягане е през летните месеци и при антициклонално състояние на времето. При преминаване на циклони (най-често през пролетния и зимния сезони) се наблюдават резки промени в стойностите на барометричното налягане.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Средногодишните стойности на атмосферното налягане за общината, измерена в станция Разград през 2015 г. е 1012,6 хектопаскала (хПа). Най-високите средно месечни стойности са през ноември и октомври, а най-ниските през февруари и юли. През летните месеци атмосферното налягане е най-стабилно по отношение на месечните стойности. Денонощният ход обаче показва по-големи амплитуди през летните месеци, отколкото през зимните.

1.2.3. Температура на въздуха.

Най-студените месеци през годината са януари и февруари. Минималните температури през зимата в някои случаи падат до -20°C . Не са изключения и резките понижения на температурите през пролетта и есента. Като най-топли се очертават месеците юли и август. Типичен пролетен месец е април, а типичен есенен - октомври.

Юлската температура в целия район е между 21 и 22°C . Големите летни горещини се проявяват сравнително най-слабо в североизточната част, където те рядко надхвърлят $32-33^{\circ}\text{C}$, а най-силно във вътрешността на района, където са от порядъка на $35-36^{\circ}\text{C}$. Есента е значителна по-студена от пролетта, като през м.май под влияние на морски въздушни маси температурата на въздуха е около 15°C . Средно-годишната температура за Община Хитрино е $11,0^{\circ}\text{C}$.

Средните зимни температури са над $0,6^{\circ}\text{C}$, средните пролетни са $10,2^{\circ}\text{C}$, а средните есенни $12,1^{\circ}\text{C}$. Средните летни температури са високи $21,0^{\circ}\text{C}$. Характерни са сланите и честите градушки.

Таблица III.1.2.3.1 Средна месечна минимална и максимална температура на въздуха

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2.7	5.7	10.3	17.4	22.4	26.4	28.9	29.0	25.0	18.6	11.6	5.6
-4.8	-2.8	0.0	5.0	9.8	13.4	15.4	15.0	11.4	6.9	3.2	-1.7

Източник: Климатичен справочник за България

Средногодишната стойност на температурата на въздуха за района на общината е 11°C . В следващата таблица е представен годишният ѝ ход по месеци.

Таблица III.1.2.3.2 Средна месечна и годишна температура на въздуха

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
-1,1	1,0	4,0	10,7	15,6	19,4	22,0	21,6	17,4	12,0	6,8	1,8	11,0

Източник: Климатичен справочник за България

Високият процент на “отвореност” на релефните форми предопределя ниската степен на инверсионните температурни процеси. Характерни са кратковременни динамични инверсии.

1.2.4. Валежи

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Средногодишната сума на валежите за общината е 597 л/кв.м.. В целия район най-интензивни валежи падат през м. юни , а най-малко - през есента - м. септември. Понякога валежите са поройни, което спомага за засилване на ерозията върху наклонените терени.

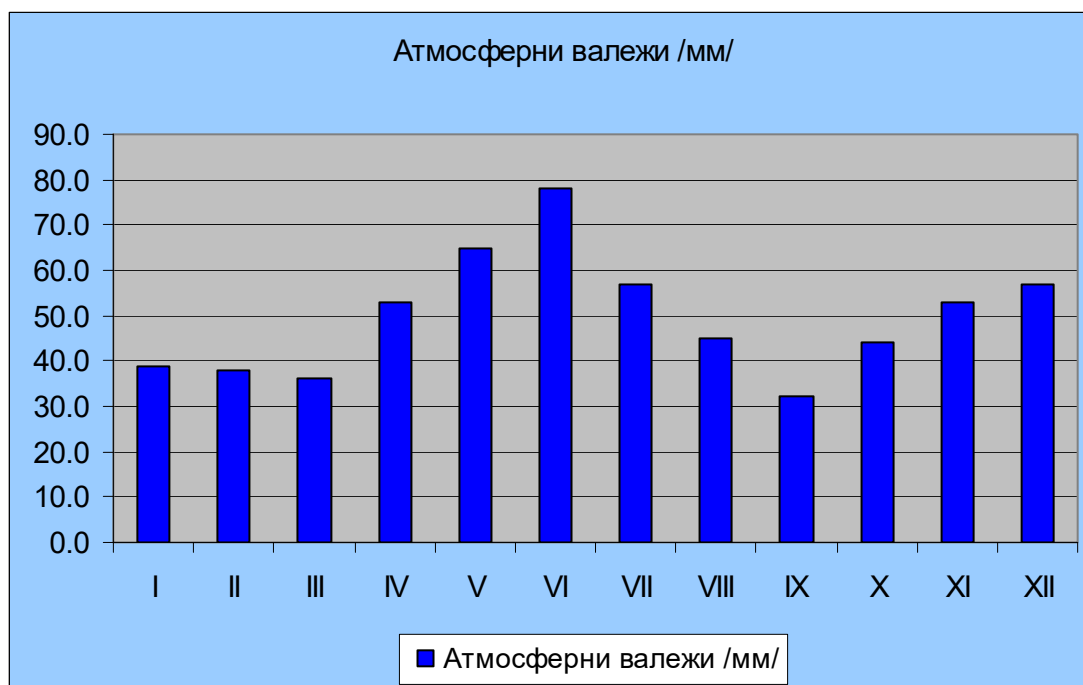
Района на общината се характеризира с горещо лято и студена зима. Валежите са по-ниски от средните за страната, но са по-обилни в сравнение с останалите области в Лудогорието. Годишният ход на валежите в този район има подчертано континентален характер. Максимумът е през юни, а минимумът - през февруари. Валежите от сняг са в периода ноември – февруари. Средното месечно и сезонно разпределение на валежите е както следва: зима -134 л/кв.м, пролет -154 л/кв.м, лято - 180 л/кв.м и есен - 128 л/кв.м.

Среден брой на дните със снежна покривка 20-50 дни, като задържането ѝ започва от началото на м. декември и продължава до средата на м. март. Средната височина на снежната покривка през януари е от 10 до 30 см.

Таблица III.1.2.4.1 Средно месечно количество валежи

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
39	38	36	53	65	78	57	45	32	44	53	57

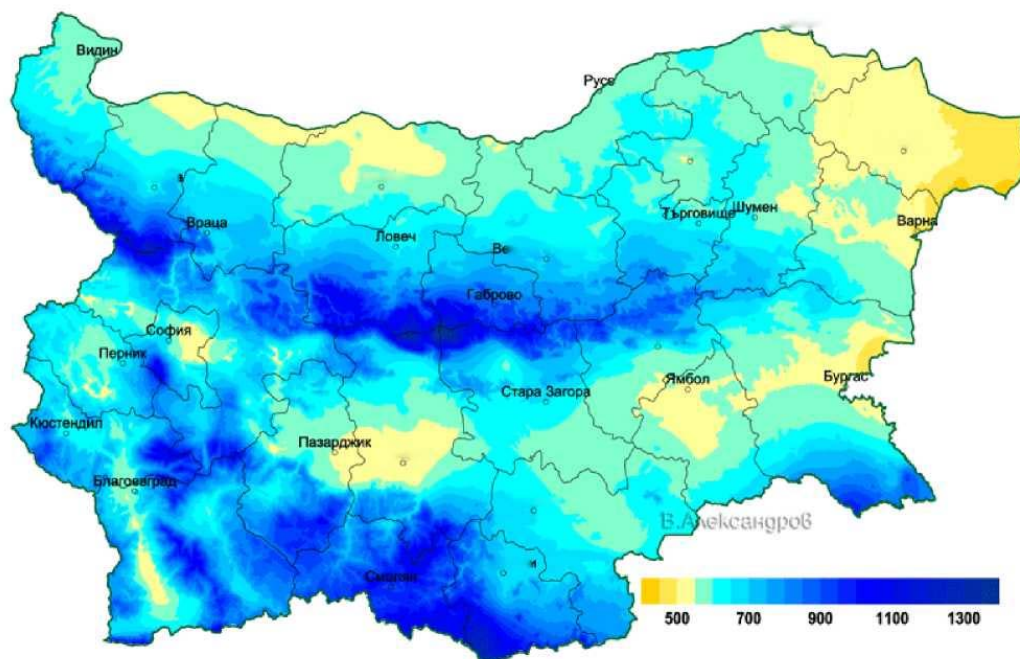
Източник: Климатичен справочник за България

Граф. III.1.2.4.1 Средно месечно количество валежи

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Фиг. III.1.2.4.1 Средно годишни стойности на валежи

1.2.5. Мъгли

Мъглата е състояние на въздуха в приземния слой, при което хоризонталната видимост е по-малка от 1 км. В общината мъглите се образуват предимно през студената част на годината. Максимумът им е през януари и декември и съвпада с максимума на относителната влажност. Броят на дните с мъгла варира от 20 до 140 през цялата година.

Продължителността на мъглата е друга основна характеристика. Най-често са мъглите с продължителност до 3 часа и от 3 до 6 часа. Наблюдават се и мъгли с продължителност няколко денонощия. Те затормозяват транспорта, трудовата дейност в много отрасли и водят до повишаване концентрациите на много от замърсителите на приземния въздух.

1.2.6. Влажност на въздуха

Средната относителна влажност на въздуха е 74%. През зимния период влажността достига 82-84 %, а през лятото спада до 64-65 %.

Данните за средно месечните и годишна относителна влажност в проценти са представени в следващата таблица.

Таблица III.1.2.6.1 Средно месечните и годишна относителна влажност в проценти

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
83	80	74	69	71	70	65	64	68	75	82	84	74

Източник: Климатичен справочник за България

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

1.2.7. Слънчева радиация и слънчево греене

Основен източник на енергия за процесите в атмосферата е слънчевата радиация. Тази енергия определя степента на устойчивост или неустойчивост, на обмена на въздушни маси с различни физически характеристики, активността на хоризонталните и вертикалните атмосферни токове.

В разглеждания район сумарната слънчева радиация показва закономерен годишен ход с минимални стойности през декември и максимум през юни и юли. Това определя режима на вътрешномасовите атмосферни процеси при липса на активен атмосферен пренос. Инверсионната стратификация и отслабването на турбулентния топлообмен най-често са следствия от отрицателен радиационен баланс.

Таблица III.1.2.7.1 Дневни суми на сумарната слънчева радиация (кал/см²/час)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
120.0	189.0	271.0	375.0	461.0	508.0	515.0	471.0	382.0	244.0	134.0	85.0

Източник: Климатичен справочник за България

Сумарната радиация нараства с височината на слънцето и в часовете около обяд достига максималните си стойности.

Познаването на светлинния режим в общината е тясно свързано с хигиената на труда, експлоатацията на различни технически съоръжения и др.

1.3. Хидрографска мрежа

Съгласно хидрогеоложката карта на Република България общината попада в област със слабо изразено континентално климатично влияние върху оттока на реките. Хидрогеоложките особености са обусловени от равнинно-хълмистия характер на релефа, умерено-континенталния климат и широкото разпространение на варовикови скали и лъскава покривка, които формират дълбоко разположени карстови водни басейни. По-голям интерес за региона представляват дълбоките подземни води акумулирани в малм-валанжския хоризонт. Характерът на водите е карстов и карстово-пукнатинен. Водните площи заемат едва 0.4 % от територията на общината.

Според хидрогеоложкото райониране на България община Хитрино попада в област Б с преобладаващо дъждовно подхранване, като най-северната част попада в район Б I 7-Джудеунешко- Голямокамчийски и почти на границата с хидроложки район Б I 14 - Ломско-Провадийски. Районите са разграничени според някои специфични особености в подхранването и режима на оттока, обусловени от физикогеографските условия на речните

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

басейни.

През територията на община Хитрино преминават две реки - Каменица и Пакоша, които дренират водите си към р. Провадийска и р. Камчия респ. в Черно море, поради което са обявени за чувствителни зони, съгласно Заповед № РД -272/03.05.2001 г. на МОСВ за категоризация на повърхностните водни обекти.

Река Каменица е водоприемник втора категория, определена съгласно заповед на министъра на околната среда и водите и представлява част от поречието на р. Провадийска (с обща водосборна площ 2130 км² и дължина 119 км.) – Белославско езеро.

Водният обект река Каменица е местна малка река, ляв приток на Провадийска река. След гр. Каспичан, където се събират р. Крива, р. Каменица и р. Мадарска, се формира основния поток на Провадийска река - среден наклон на реката – 3,6 % и средно годишното водно количество близо до устието ѝ е 1,0 м³/с. Тя оформя отделно поречие и се зауства в Белославско езеро, което е свързано с Черно море. Отточният ѝ режим е силно променлив, неравномерно разпределен и с подчертано пороен характер. Провадийската река се образува от сливането на р. Крива, Каменица и Мътнишка в Каспичанското поле. Общата ѝ дължина е 119 км и водосборна площ 2131 кв. км. Средногодишният отток при г. Синдел е 2.68 м³ /сек

Река Пакоша води началото си от разклоненията на Самуиловските височини, в близост до с. Звегор и преминава през с. Развигорово, където е изграден микроязовир за спортен риболов и напуска пределите на община Хитрино като се влива в яз. "Фисека". Оттока на язовира е към р. Врана от поречието на р. Камчия.

Общата дължина на р. Камчия от изворите до Черно море е 245 км. Средният годишен отток при гр. В. Преслав е 5.2 м³/ сек, а при с. Гроздево - 22.8 м³/ сек. Общата площ на водосборния ѝ басейн е 5358 кв. км. Пълноводието на реката е през месеците декември- юни, а максималния отток - през м. март.

Освен двете разгледани по-горе реки, които се отнасят към Черноморски басейнов район, върху територията на община Хитрино са разположени и части от три повърхностни водни тела от две други поречия- Русенски Лом и Добруджански реки, които са част от Дунавски басейнов район.

В поречие Дунавски Добруджански реки - едното водно тяло включва приток на р. Ружичка като част от водосбора на реката с европейски код BG1DJ100R008 , а второто е част от водосбора на р. Сенкьовица в извора с европейски код BG1DJ109R001.

В поречие Русенски Лом е третото водно тяло което е част от водосбора на р. Бели Лом преди язовир Бели Лом с код BG1RL900R012 .

И двете водни тела са категория река. За поречие Дунавски Добруджански реки тип BGTR10– пресъхващи (пониращи) реки , а за поречие Русенски ЛОМ- тип BGTR11 (малки и средни карстови реки) (типология 2009 г.).

На територията на общината няма естествени езера. Изградени са 8 броя микроязовири за хидромелиоративни цели и риболов. От тях в добро състояние, годни за ползване са 4 броя и други 2 са в задоволително състояние и един е неизползваем с. Байково. Язовирът в с. Развигорово с площ 78.3 дка служи за спортен риболов и е отдаден на концесия за срок от 20 години.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Таблица III.1.3.1. Изградени микроязовири в община Хитрино

Водоеми, язовири, речни корита	Населено място	Площ/дка	Собственост	Форма на стопанисване
Язовир “Развигорово”	с.Развигорово	78.261	общинска	под наем
Водоем “Иглика”	с.Иглика	8.193	общинска	за отдаване
Водоем “В.поляна”	с.В.поляна	11.638	общинска	обществена
Водоем “Живково”	с.Живково	20.604	общинска	за отдаване
Водоем “Върбак”	с.Върбак	13.682	общинска	разрушена
Водоем “Равнец”	с.Тимарево	9.586	общинска	без вода
Водоем “Тимарево”	с.Тимарево	26.691	общинска	обществена
Водоем “Студеница”	с.Студеница	1.744	общинска	обществена
Блато “Байково”	с.Байково	8.375	общинска	

Източник: ОУПО Хитрино

През последните години в общината са предприети мерки и се полагат усилия за възстановяване на мрежата от напоителни канали, което да доведе до намаляване загубата на вода по време на транспортирането, както и изготвянето и изпълнението на краткосрочни и дългосрочни програми за реконструкция и обновяване на хидромелиоративната система, с цел подобряване ефективността при използване на вода за напояване.

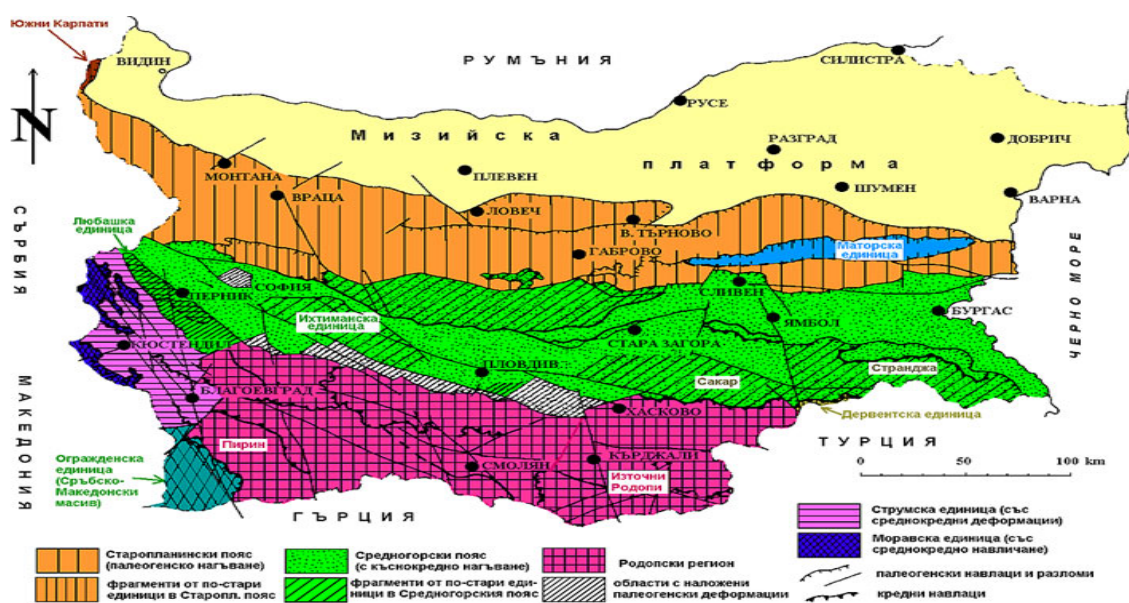
1.4. Земни недра и почви

1.4.1 Земни недра

В геоложката история на България се отделят следните етапи с различна специфика: предпалеозойски (докамбрийски), каледоно-херцински, алпийски и неотектонски. Те обхващат сравнително дълги периоди от време, в течение на които природните условия са се изменяли. Особеностите на геотектонската обстановка през тези етапи са се отразили върху характера и разпространението на изключително разнообразни по възраст скални комплекси и структури. Възрастта на скалните комплекси е от Докамбрия до съвременни наслаги. По вид разкриващите се скали са седиментни, магмени и метаморфни. Това многообразие от различни по състав и възраст скали и разнообразни палеогединамични обстановки е предпоставка за наличието на разнообразни по вид и произход минерални суровини, проявата на многообразни негативни геодинамични процеси, както и определят различна сеизмична характеристика на различните части от територията на страната. Геоложкият строеж и тектонските особености на територията на България са резултат от процесите, предизвикали образуването на Алпо-Хималайската геотектонска структура.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Фиг. III.1.4.1.1 Характеристика на геоложките условия на територията на Р България

Територията на общината е разположена върху Мизийската плоча, основата на която преобладаващо е изградена от палеозойски скали. Върху тях пространствено са отложени седиментни скали с различна дебелина. Специфична скала е льосът. Различно дебела льосова покривка воалира вододелни пространства, долинни склонове, както и някои речни тераси. В орографско отношение заеманата територия се характеризира с голямо разнообразие – в северната част се спускат най-южните части на Лудогорското плато и Самуиловските височини. През територията на Хитрино преминават две реки Пакоша и Каменица. Посредством долината на р. Провадийска общината се свързва с Девненската низина и респ. Черно море.

В геолого-тектонско отношение районът се разполага в Мизийската платформа. В геоморфоложко отношение районът се отнася към Източна Дунавската равнина.

В тектонско отношение, попада в обсега на северната/преходна/ивица на Предбалканската структурна зона, изградена от широки слабо изразени ганкови структури.

В геоложко отношение са представени кватернерни разновидности, отложени в долнокредитния седиментогенен комплекс. Кватернерът е представен главно от алувиални прахови, праховопесъчливи и песъчливи глини, глинести пясъци и заглинени чакъли, както и от алувиално-делувиални глини, покрити от техногенни насипи. Долната креда е представена от хотривски мергели, сивозеленикави на цвят, плътни, прослоени от глинести и варовити мергели, на места с дребен чакъл от варовик. В най-горната си част мергелите са силно изветрели, а в дълбочина са плътни и здрави. Геоложкият строеж на района е твърде разнообразен. В основата си теренът на общината е изграден от хотривски мергели и мергелни варовици, които изграждат околните височини и служат за подложка на алувиалните наслаги. В повечето случаи тези хотривски седименти играят ролята на водоупор. Там където

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

преобладава варовитата компонента често се явяват пукнатинни извори, някои от които се изливат подпочвено и подхранват грунтовия поток в алувиалните наслаги.

Кватернерът е представен главно от алувиални наслаги и льос. Последният е деградиран, заглинен и покрива кредните седименти на околните височини и заравнености. Падналите върху льоса атмосферни валежи инфилтрират в дълбочина и подхранват отделни пукнатинни извори.

Алувият в заливната речна тераса е със средна мощност 7 м и е представен от праховопесъчливи глинни и заглинени чакъли. Последните имат средна мощност 1,5-2,0 м. Глинестата компонента в тях варира в широки граници. В тази чакълеста прослойка се акумулират подпочвени води и се формира грунтовия поток. Подхранването му става както от инфилтрирани атмосферни валежи и речни води, така също и от подпочвено изливащи се пукнатинни извори. В района не се наблюдават свлачища, срутища, заблатявания и др.

➤ Геоложки строеж

В геолошко отношение общината е част от източните предели на Лудогорското плато. Лудогорието има свой характерен строеж, който обаче е във връзка с останалите части на Мизийската плоча. То е изградено главно от долнокредни беремски варовици и пясъчници, разкрити на места в долините на пресъхнали реки - там където често се спускат стари пътища. На места излизат пясъчници от същото време и материали от третичния период. Цокълът на Лудогорието е изграден от двата неокомски етажа - хотрив и валанж. Те се разкриват пак по долините на лудогорските кулаци, където са изрязали профили във варовиците и мергелите. През апта Лудогорието заедно с долината на Ломовите (Ломията) бавно потъва и в него нахлува морето. През кватернера станало льосонавяването. Тогава плащ от дебел льос покрил цялата територия на днешното Лудогорие. Сега на много места няма и помен от него, тъй като е отмит и отнесен от течащите води. На отделни места, където е запазен льосовия слой, дебелината му надхвърля 60 метра. В Лудогорието е разпространен глинестия тип льос. Той има жълтокафяв цвят. Неговата средна дебелина е до 15 метра. Всички геоложки етажи в Лудогорието са разположени хоризонтално, което говори за неговия слоест строеж и е доказателство, че не е било поприще на нагъвателни процеси.

Карстовите форми - съвременни и погребани, правят лудогорския ландшафт твърде интересен и разнообразен с множеството си пещери, валози, понори, затлачени подземни кухни, подземни карстови води или бликащи карстови извори. Жълтия льосов плащ за известно време е спрял окарствяването на областта, за да продължи то в по-ново време с още по-голяма сила и ефект. Зеленият плащ на горите също е прекъснал и забавил окарствяването, но изсичането им на много места е довело до силно активизиране на карстовите процеси.

Основните скали изграждащи района са седименти от Разградската свита на Кредата, с хотрив-баремска възраст ($rKj^{h\text{ }b}$). Те са представени от глинести варовици и мергели, често с глауконит. Мощността им в района е от 70 до 250 т. Кватернерната покривка е от алувиални, делувиални и еолични образувания с холоценска и горно плеистоценска възраст. Мощността им е от 1 м /по склоновете/ до 10-15 м в заравнените участъци. Представени са от глинести мергели, мергели, глинести варовици, мергели с прослойки от пясъчници до пясъчници с

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

прослойки от мергели, плочести варовици, на много места с глауконит и флинтови ядки. Глинестата и глинесто-теригенна компонента нараства на юг-югозапад, а на север-североизток постепенно в хоризонтално и по-бързо във вертикално направление се замества от карбонатно вещество. В района на Хитрино са вмъкнати огромни литоложки тела с лещовидна форма от пясъчливи до чисти варовици (“Хитрински” варовици“). Отнасят се към различни литостратиграфски свити: Горнооряховска, Разградска (с Хитрински член), Романска, Тръмбешка, Ковачевецка и др., границите между които са условни и приблизителни. Характерна особеност са хоризонталните им и латерални контакти, свързани с клиновидно зацепване, съчленяване, заместване и изклиняване от югозапад на североизток, поради което и взаимоотношенията между долнището и горнището на свитите в различните части са усложнени. Дебелините на отделните свити варират в широки граници – от 40-100 m до 1000-1500 m, като общата дебелина на долнокредните седименти намалява от югозапад на север и изток от 1600-1800 m до 400-500 m. Хроностратиграфският им обхват е от хотрив (в долните, по-глинести части на литоложкия разрез) до апт.

Фиг. III.1.4.1.2. Характеристика на геоложките условия в община Хитрино

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

➤ Полезни изкопаеми

По данни на Министерството на енергетиката на територията на Община Хитрино има една действаща концесия за добив на подземни богатства – строителни материали – варовици от находище „Хитрино“, предоставена на “Автомагистрали Черно море” АД гр. Шумен, на основание решение № 333 на Министерския съвет от 14.05.2001 г. и сключен концесионен договор за срок от 25 години и предстои провеждането на геологопроучвателни дейности в следните площи:

- „Хитрино – 3“ – от “Автомагистрали Черно море” АД гр. Шумен, на основание разрешение № 404 от 29.09.2014 г. за проучване на строителни материали – „подземни богатства по чл. 2, ал. 3, т.5 от Закона за подземните богатства в площ „Хитрино-3“, разположена в землището на с. Сливак.
- „Хитрино – 4“ – от “Автомагистрали Черно море” АД гр. Шумен, на основание разрешение № 403 от 29.09.2014 г. за проучване на строителни материали – „подземни богатства по чл. 2, ал.3, т.5 от Закона за подземните богатства в площ „Хитрино-4“, разположена в землището на с. Сливак.

Към момента няма предоставени по реда на Закона за подземните богатства концесии за добив на: метални полезни изкопаеми, неметални полезни изкопаеми-индустриални минерали, нефт и природен газ, твърди горива, скалнооблицовъчни материали.

Реализацията на „бъдещи проекти“ и инвестиционни намерения за добив на подземни богатства на територията на Община Хитрино е в пряка зависимост от резултатите от провежданите съгласно посочените по-горе разрешения за геологопроучвателни дейности и от резултатите от оценката на въздействието върху околната среда на съответните инвестиционни намерения, направено по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда.

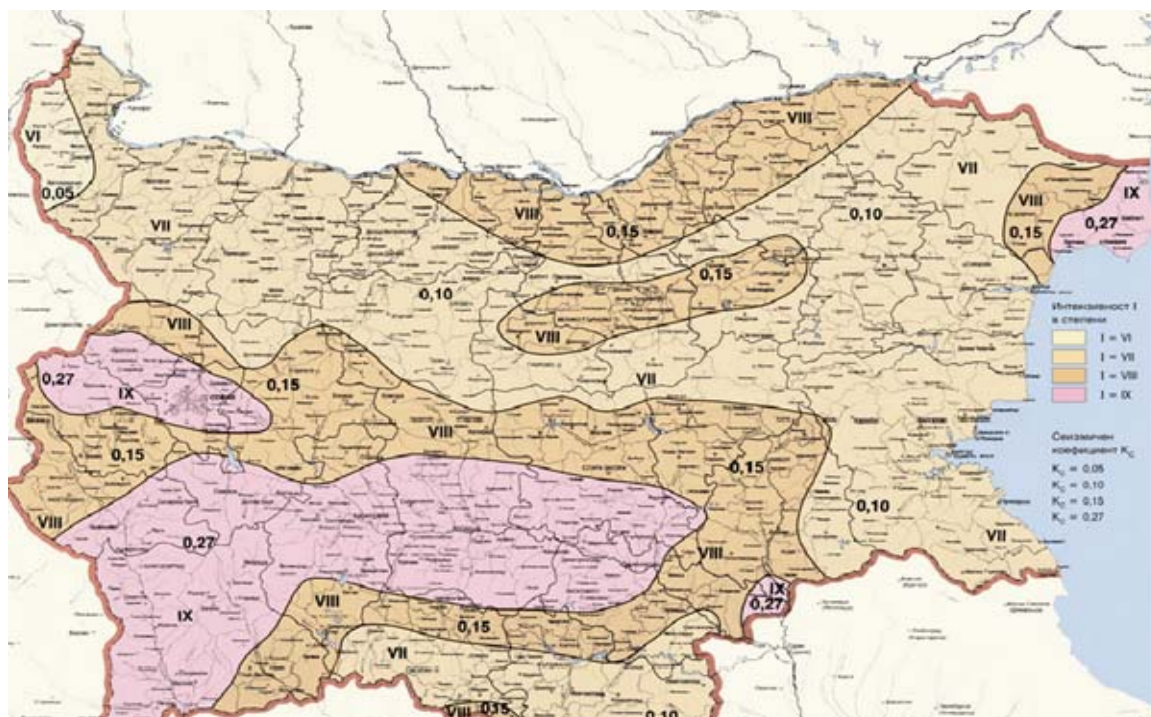
➤ Сеизмичност

Съгласно Наредба № РД-02-20-2/ 2012 г. на МРРБ за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони (обн., ДВ, бр. 13 от 2012 г.; попр., бр. 17 и 23 от 2012 г.), респ. Приложения № 5 към чл. 15, ал. 2 и чл. 106 Карта за сеизмично райониране на Република България за период 1000 години и Приложение № 6 към чл. 15, ал. 2 Списък на населените места със стойности на сеизмичния коефициент към Картата за сеизмично райониране на Република България, общината попада в район със степен на интензивност I-VII и стойност на сеизмичния коефициент = 0.10.

Фиг. III.1.4.1.3. Сеизмичната карта на България

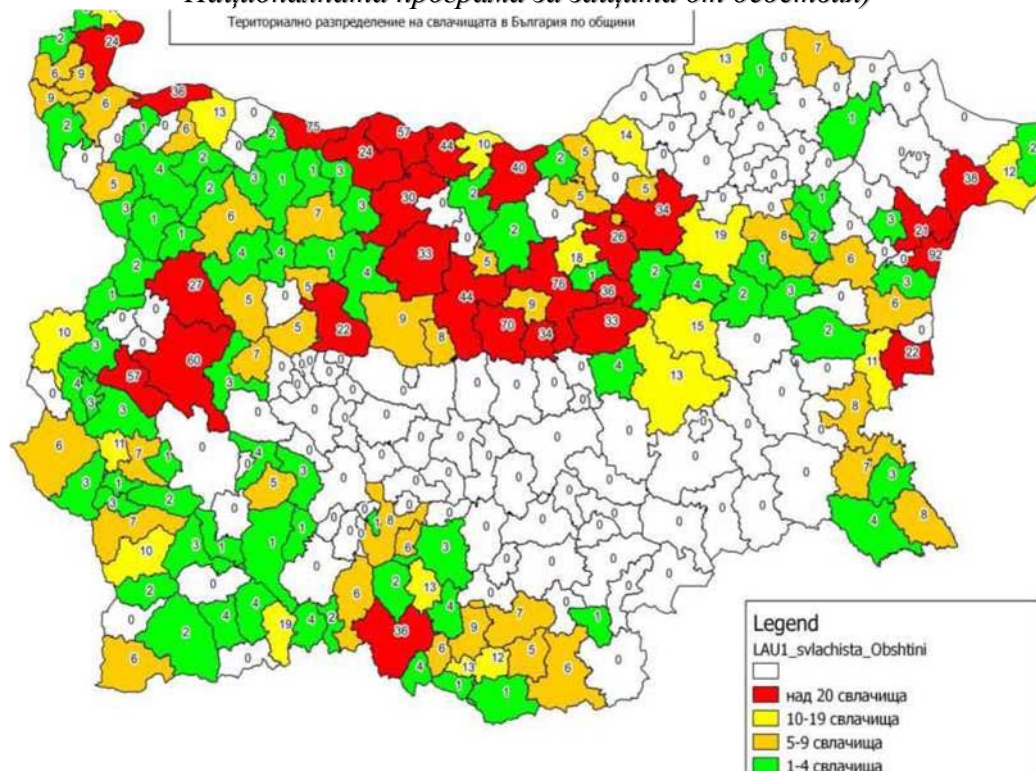

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

➤ Свлачища

Фиг. III.1.4.1.4 Териториално разпределение на свлачищата, (извадка от таблица на Националната програма за защита от бедствия)

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Видно от горната карта на свлачищата в България на територията на община Хитрино, няма регистрирани такива.

Потребността от периодично осъвременяване на оценката на природните разрушителни процеси на територията на страната, довеждащи и до бедствени и катастрофални състояния в редица райони, се мотивира от тяхната висока активност през последните години.

1.4.2. Почви

В региона на Хитрино няма съществено разнообразие на почви, обусловено от геоложките и природни условия. Най-разпространени са черноземните почви - отличаващи се с голямо естествено плодородие с тяхната разновидност – излужени и само на петна - деградирали черноземи – лесивирани и глинести черноземи временно повърхностно преовлажняващи се. Срещат се тъмносиви и ливадни почви, а по суходолията, долините на реки Каменица и Пакоша са разпространени наносните почви представени от алувиалните, делувиялни, алувиално –делувиялните почви. Антропогенната дейност през годините е създала известно количество антропогенни почви представени от насипни и деградирали антросоли. Изградените полезащитни горски пояси донякъде смекчават негативното влияние на суховеите върху селскостопанската дейност.

Таблица III.1.4.2.1 Баланс по категория на земята в Община Хитрино

Вид категория	Площ в дка	Площ %
I първа	0.726	0.000
II втора	3718.665	1.293
III трета	105866.416	36.820
IV четвърта	60048.026	20.885
V пета	30279.617	10.531
VI шеста	13014.875	4.527
VII седма	21409.923	7.446
IX девета	6112.927	2.126
без категория	47073.083	16.372
Всичко:	287524.258	100

Източник: ОУПО Хитрино

Основните почвени видове, срещащи се на територията на Община Хитрино са карбонатните и типичните черноземи. Те заемат значителни площи в североизточната и централната част на общината – в землищата на селата Върбак, Сливак, Каменяк, Тимарево, Развигорово, Звегор и др. Формирани са върху льосовидни изветрителни продукти. Характеризират се с добре обособен хумусен хоризонт и слабо развит преходен. Притежават рохкав строеж и добър въздушен и топлинен режим. Отличават се с добро естествено плодородие. Неблагоприятните им свойства са: голяма водопропускливост и неблагоприятен фосфатен режим.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Фиг. II.1.4.2.1. Почвено-географско райониране на територията на Р България

Източник – Атлас на почвите в България, 1998 г.

Излужените черноземи /LEACHED CHERNOZEMS-FAO-UNESCO/ са развити повсеместно в терените на общинатач върху високите заравнени и слабонаклонени тераси. Почвите имат сравнително мощен почвен профил, състоящ се от хумусно-акумулативен хоризонт /70-80 см/ и безкарбонатен преходен хоризонт /40-50 см/. Почвите са тежко-песъчливо-глинести, с плътно сложение, средно до силно излужени. Хумусният хоризонт е много тъмно-кафяв, с троховидно зърнеста структура, като карбонатите са измити над 90 см /карбонатен мицел в профила почти липсва/. Преходният хоризонт е светлокафяв, уплътнен, тежко-песъчливо-глинест и с буцеста структура. Водопропускливостта им е добра и варира от 0.6 до 1.3 м/ч. Почвите са добре запасени с хумус /3-5%/, отличават се с добри общи физични свойства, добра водопропускливост (0.6 до 1.35 м/24 ч, в зависимост от дълбочината) и добър

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

въздушен режим. Водният капацитет е добър - ППВ при $pF = 2.5$, варира от 25-26.5%. Излужените черноземи са подложени на ветрова ерозия, а по рядка по склоновете на суходолието и на водна ерозия.

Почвите са от най – добре запасените с азот и хумус, но поради неравномерното разпределение на валежите в района, нитрификационните процеси не протичат равномерно, и снабдяването на растенията с азот през летните месеци е затруднено.

Слабо киселата реакция на горния А хоридонт, обуславя по-голяма подвижност на фосфора, който е усвоим за растенията.

Почвите са добре запасени с микроелементи с изключение на бор и молибден.

Деградирани черноземи–лесивирани /LUVIC CHERNOZEMS- FAO-UNESCO/.

Разпространени са на отделни петна в североизточната част на общината. Тези почви в миналото неправилно са означавани като оподзолени. Този вид по отношение на химичния си състав и свойствата заема преходно положение между излужените черноземи и тъмно-кафявите горски почви – лесивирани. Образувани са върху горско-степни условия, върху лъос, тежко песъчливо глинест, разположен върху изветрели сарматски варовици и варовити мергели. Характеризират се с текстурно диференциран профил, в който хумусно-елувиалният хоризонт е по-светъл /около 50 см/, с троховидно-дребнобуцеста структура, уплътнен в долната си част. Илувиално-метаморфният хоризонт е около 60 см, с плътно сложение, с буцесто призматична структура. Реакцията на почвата е слабо до средно кисела. Степента на наситеност с бази Ca^{2+} и Mg^{2+} е по ниска в сравнение с останалите видове черноземи. Характеризират се с по-неблагоприятни общи физични и механични свойства в сравнение с предходния вид. Филтрацията е от 1,6 до 0,8 м/ч. Имат по-добра водозадържаща способност, по-ниска водопропускливост и с по-голямо съдържание на въздух от предходния вид.

Глинести /тежки/ черноземи, временно повърхностно преовлажняващи се Деградирани черноземи–лесивирани /LUVIC CHERNOZEMS- FAO-UNESCO/. В практиката много често се срещат като тежки почви или тежки черноземи. Срещат се на отделни петна в основата на северните и северозападните склонове, в терени с нарушено водооттичане, върху жълто-кафяви глинени. В миналото тези глинени са били покрити от лъос, който е изнесен от ерозия и върху глините е установен черноземен тип почво образувателен процес. Тежките черноземи се преовлажняват временно и повърхностно всяка втора или трета година. В тях пролетното преовлажняване затормозява растежа и развитието на растенията. Почвите се характеризират с мощен профил, състоящ се от хумустно акумулативен и преходен хоризонт. Характеризират се с текстурно диференциран профил, в който хумусно-елувиалният хоризонт е много тъмно сив до сиво-кафяв /около 70-75 см/, с глинесто-буцеста структура, уплътнен в долната си част /с гланцирани структурни агрегати/, не шупва от солна киселина. Илувиално-метаморфният хоризонт е тъмно – кафяв, около 45-50 см, с плътно сложение, глинест, с буцеста структура, не шупва от солна киселина. „С” хоризонт е жълтеникаво – кафяв, свеж, плътен, с буцеста структура, с карбонатни жилки и белоочки, шупва силно от солна киселина.

Делувиални почви /DELUVIUMSOLS-FAO-UNESCO/. Представени от две разновидности. Първата от тях е “делувиални почви”, тежко песъчливо глинести, временно повърхностно преовлажняващи се, с ниво на подпочвените води до 5 м. /DELUVIUMSOLS, TEMPORARY SURFACE WATERLOGGING-FAO-UNESCO/. Разкриват се в ниските, средните и южни

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

участъци на източната част на града, разположени върху ниски участъци, русло на река Каменица. Мощността на хумустния им слой е 60-80 см, като са образувани върху деградирали льосовидни глини. „А” хоризонт има тъмносиво-кафяв до черен цвят. Горният слой от 20-30 см. има рохкаво сложение, а последващият уплътнен. Хоризонт „В” има буцесто-призматична структура, с мощност 80-230 см, като в долните части на „В” хоризонт и „С” хоризонт се наблюдават глееви петна. „С” хоризонт е с много тежко сложение, свързано с голямата количеств глини, обуславящи изключително неблагоприятните общи физични и физико-механични, физико-химични и водно-въздушни свойства. Карбонатите са измити на голяма дълбочина, почвената реакция на „А” хоризонт е от неутрална до слабо кисела, на „В” и „С” хоризонт неутрална. Почвите са средно запасени с органично вещество. Съдържанието на хумус /около 2%/ е в хумусно-акумулативния хоризонт. Аналогична е картината и със съдържанието на общия азот. Установени са високи стойности на хоризонт „В”, дължащи се на забавен водообмен. Съотношението магнезий/калций достига 50-60 %, което е много неблагоприятно и граничи по отношение на агрегирането с рисковия статус. Тези характеристики ни дават основание локални петна от тази разновидност да отнесем към категорията „магнезиево- солнцовати делувиални почви, временно повърхностно преовлажняващи се, образувани върху тежко-песъчливо глинести материали”. Обемната плътност при ППВ е много висока. Общата порьозност при ППВ е добра в повърхностните 30 см /5 %/, като на дълбочина намалява под 45 % в долните части на „А” хоризонт и в „В” хоризонт.

Втората разновидност – „делувиални почви”, са разпространени по протежение на реките Каменица и Пакоша. Почвите са от разновидност „делувиални почви, тежко песъчливо глинести”. Мощността на хумустния им слой е 50-60 см, като са образувани върху делувиални глини с мощност 50-120 см, на места с варовити ядки, върху подложка от льосовидни глини, върху сарматски отложения песъчливи мергели и или карбонатни седименти - ронливи пясъчници, сиво-зелени глини и аргилити. „А” хоризонт има тъмносиво-кафяв до черен цвят, има рохкаво сложение, а подорницата е средно песъчливо-глинеста. Хоризонт „В” е глинест до глинесто-песъчлив, с мощност 50-120 см. без глееви петна. „С” хоризонт е различен - от глини с много тежко сложение, до песъчливи глини и прослойки от пясъци, обуславящи по добрите общи физични и физико-механични, физико-химични и водно-въздушни свойства. Почвите са добре изветрели, съдържат малко количество карбонати, почвената реакция е неутрална.

Алувиалните почви /FLUVISOLS-FAO-UNESCO/ са слабо развити, формирани главно по дъното на суходолията, върху алувиалните наноси. Представени от централен алувий с разнороден състав. Почвите са с благоприятни физични, физикомеханични и водни свойства и високо плодородие. Те са от разред „наситени алувиални почви”. Хумусното съдържание е ~ 3%, с хумусен хоризонт ~ 45 см, рохкаво сложение, зърнесто-троховидна структура, като под него следват пластове с различен петрографски и механичен състав. В тези зони почвите са с протичащ процес на черноземен тип почвообразуване.

Антропогенни почви /ANTROSOLS-FAO-UNESCO/. Представени са от деградирали антросоли. Те са условно наречени почви и представляват терени с унищожени почвени характеристики вследствие на човешката дейност. В тази разновидност попадат:

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- терените с иззети почвени и подпочвени слоеве с цел разполагане на промишлени и комуникационни обекти;

- терени със съществено променена вертикална планировка - насипи, изкопи, корекция на дерета;

- терени с натрупани върху почвите изкуствени насипи от глинени материали за оформяне протежението на основните транспортни артерии-ЖП, пътища и др.

Антропогенните наслаги са променили изцяло естествената геоложка среда и почвените характеристики.

Бонитета на почвите в района е направен по агропочвени групи, според сравнителната оценка на почвите и климата, която се основава на качеството на земите и пригодността им за отглеждане на определени селскостопански култури. Почти цялата територия, заета от земеделски земи в общината е втора бонитетна група, което показва че те са добри земи с бонитет от 70 до 80 бала.

1.5. Зелена система и ландшафт

Зелената система на Община Хитрино е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места на общината, чрез поддържане на екологична, рекреативна, естетическа и защитно-мелиоративна функции. Изграждането, стопанисването и опазването ѝ се изпълнява съгласно Наредба на Общината.

Най-важна роля за жизнената среда, санитарно-хигиенните условия на живеене и свързания с това здравен статус на населението на общината има зелената система. Зелената система включва следните категории зелени площи:

- Обществени паркове и градини;
- Специализирани паркове и градини;
- Санитарно-защитни озеленяване;
- Транспортно озеленяване;
- Озеленяване за ограничени ползване;

Те имат следните по-важни социални и екологични функции: рекреационни (задоволяват потребностите биоклиматични - приток на свеж чист въздух, подобряване на микроклиматичните характеристики на средата; мелиоративни - преразпределение на повърхностния и подземен отток на водите; екологични - предотвратяване миграцията на замърсителите от урбанистичните дейности и транспорта, продуцират кислород, поглъщат част от вредните газове и праха, блокират миграцията на тежките метали (от транспорта и промишлеността) в почвата и околната среда.

Местата за отдих и зелена система включват предимно градинки и паркове в общинския център и кметствата, които са приоритетно оформени пред сградите с обществено предназначение. Към категорията специализирани паркове и градини попадат гробищните паркове във населените места.

Зелените структури в санитарно-защитното озеленяване са основно с екологично предназначение - ветрозащитни пояси, озеленени крайречни сервитути, озеленени дерета и

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

оврази, санитарно-защитни пояси, транспортно озеленяване.

Деретата и овразите в голямата си част са обраснали с естествена местна влаголюбива растителност. Санитарно-защитни пояси има на определени места в общината, покрай по главните пътища. Транспортното озеленяване включва зеленината и уличните дървета по протежението на главните и второстепенни улици.

В община Хитрино зелените площи са слабо поддържани тъй като средствата за тяхното поддържане са недостатъчни.

➤ Ландшафт

Територията на община Хитрино притежава разнообразни типове ландшафти, характеризиращи се с фрагментиране на отделните ландшафтни единици, при което доминират типовете с подчертано естествен характер.

По отношение на структурата на ландшафтите в територията на общината може да се обобщи, че в резултат на многогодишната антропогенизация на района на населените места и корекции на релефа, част от компонентите на околната среда са променени, ограничени или унищожени. Естествените ландшафти са заменени от нови категории ландшафти като: селищни инфраструктури, комуникационни трасета и антропогенни натрупвания. Въпреки това може да се отбележи че нивото на увредени ландшафти на територията на общината е сравнително ниско. Запазените възможности за естествено развитие, които характеризират повечето типове ландшафти и изразяват тяхната устойчивост, са индикация за това, че територията се нуждае предимно от дейности и действия с превантивен (поддържащ) характер по отношение запазване и обогатяване на основните видове ландшафти.

Взаимодействието в течение на времето на територията на общината между природогеографските условия и дадености - климат, релеф, вода, почви, растителност в тяхното естествено развитие и човешката дейност е формирало ландшафти, които в пространствено отношение са средно големи по площ.

Елементите, които конкретно са ги обособили са: горите, естествените формации, нивите, ливадите, суходолията, деретата, язовирите, населените места, селскостопанските съсредоточия и др. Човешката намеса общо взето не е изменила облика на природната среда, поради което ландшафтите могат да бъдат определени преимуществено като слабо променени - естествени ландшафти.

Видове ландшафти

Съвременната ландшафтна структура на района се формира въз основа на фактори, обособени в две основни групи - природни и антропогенни.

Съществена роля при определянето на ландшафта играят природните компоненти релеф, хидрогеографска мрежа, растителност и наличието на антропогенните компоненти на средата (визуална близост до определено населено място, техническа инфраструктура, зони за обществено обслужване и пр.). Антропогенните фактори оказват влияние върху характера на ландшафта не само със степента на намеса, участие и въздействие, но и с определянето на водещите функции на територията.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Природни ландшафти са формирани под влияние на природните фактори и не попадат под въздействие на човешката дейност. Устойчивостта на тяхната структура се определя от процесите на саморазвитие и саморегулиране.

Защитени зони по Натура 2000 - Елемент на ландшафта са и защитените зони по директива „Натура 2000“. В Общината попадат 33 „Кабиюк“ с код BG0000602 и 33 „Каменица“ с код BG0000138, определени съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 5 от ЗВ.

При тях е оправдано въвеждането на забрани в случай, че осъществяването на дадена дейност ще доведе до значително увреждане на местообитанията на видовете, обитаващи съответната защитена зона.

От съществено значение за облика на общината имат горските ландшафти с елемент за отдих.

Горски ландшафти - Горите заемат част от територията на общината. В защитените природни територии основната цел е опазването на биоразнообразието. В горските територии има добри условия за добив на билки, горски плодове, гъби, орехи и др. Горските територии имат и голямо значение за развитие на зелената система. Това налага провеждането на редица лесоустройствени мероприятия. Видът, начинът и размерът на тези мероприятия следва да бъдат съобразени с конкретните наложени условия, състоянията на насажденията, характера и естетическите изисквания на територията. Към настоящият момент община Хитрино е възложила нова инвентаризация на горските територии – общинска собственост.

Антропогенни ландшафти са резултат от човешката дейност, която променя в различна степен някои от природните компоненти, формирайки техния специфичен характер и структура. Антропогенните фактори имат своето съществено място.

Към антропогенните ландшафти се отнасят по - голяма част от съвременните ландшафти на земята. Те са обект на рационално използване на природните ресурси и опазването на природата. Обхващат различно променени от стопанската, строителната и културната дейност на човека природни условия и имат нарушени взаимоотношения и взаимовлияния със съществуващия растителен и животински свят. Устойчивостта на екосистемите за селскостопанския ландшафт зависи от вида на отглежданите култури, използваните препарати за борба с вредителите, количеството на внасяните торове, развитието на ерозионните процеси и др.

Културни ландшафти са най - силно изменени от човешката намеса и отразяват култура на жителите и отношението им към природата. С богатото си културно историческо и природно наследство, част от територията на общината (защитени територии и защитени зони, паметници на културата, територии с цялостно съхранена урбанистична среда, изразяваща най-пълно „Духа на мястото“ и др.паметници на културата , защитени територии), създава предпоставки за развитие на тематичен, познавателен, селски и културен туризъм.

В зависимост от степента на човешка намеса и настъпилите изменения, ландшафтите се групират както следва:

- а) Естествени и слабо изменени ландшафти:
 - ландшафти на естествени гори и голи скали; ландшафти на изкуствени гори;
 - ландшафти на горско-храстова растителност;

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- аквален ландшафт (водни течения и водни площи)

б) Средно изменени ландшафти:

- аргроландшафти - пасища и ливади; смесени площи с естествена и аграрна растителност; трайни насаждения;

в) Силноизменени ландшафти:

- ландшафт на нарушени терени (депа за отпадъци, кариери и др);

- урбанизиран ландшафт (населени места и други урбанизирани територии);

- ландшафт с приоритет на транспорт и инфраструктура;

- ландшафти, характерни за местата за отдих.

В зависимост от преобладаващата функция на територията - ландшафтите се диференцират в няколко групи - урбанизирани, аграрни, промишлени, рекреационни, крайпътни, и др.

Аграрни (зеделски) ландшафти

Обликът на аграрния ландшафт се формира от обработваемите земи, пасищата и трайните насаждения. Аграрните ландшафти са природо-териториални комплекси, които включват землищата на населените места в общината. Селското стопанство като част от икономическите активности на територията, е необходимо да се стимулира за развитие на производство на биопродукция, вследствие на благоприятен климат и незамърсена природа.

Аквален ландшафт (Крайбрежни и водни ландшафти)

Водещ и физиономичен компонент в ландшафт аквален са повърхностните води. Представен е от подвидове ландшафти аквален езерен и аквален речен. Към аквален езерен с най-голямо значение са язовирите, осигуряващи вода за напояване. Благоприятно за територията на общината е протичането на реките (част от аквален речен ландшафт). По поречието на реките и около микро язовирите са създадени условия за развитие на риболов, туризъм. Районът около язовирите е подходящ за развитието на селски туризъм (чист въздух , красивата природа). Има и добри условия за различни видове водни спортове, за които благоприятстват и средните годишни температури. Тези възможности са предпоставка за изграждане и развитие на средства за подслон и оформяне на зони за къмпинг.

Затруднено е диференцирането на ландшафтите, особено в равнинните територии поради това, че големи площи отдавна са усвоени и в известна степен изменени от човека - възникват често пъти деградирани природно - техногенни ландшафти и поради липса на количествени на данни.

От геоекологична гледна точка е наложително отчитането на антропогенния фактор. Антропогенните дейности предизвикват изменения в микроклимата и в локалния климат. Максимално засегнати от човека природни геокомпоненти са животински и растителен свят, почвите и водите.

Ландшафти на урбанизираните територии

Селищни ландшафти: Моделът на развитие на общината се характеризира със селищните системи и стремеж към устойчиво и балансирано развитие на цялата територия съобразявайки се с естествените демографски процеси, природните дадености и потенциала за развитие на туризма.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Транспортна инфраструктура: Релефът на общината обуславя достъпът до територията да се осъществяват с автомобилен транспорт.

Структурата на ландшафтите е тясно свързана с неговата динамика (повтарящи се, обратими, предимно ритмични промени, които не водят до изменение на ландшафта, т.е. извършват се в рамките на неговата съвременна структура. Функционирането на ландшафтите е подчинено на съвкупността на физико - химични, химични и биологични процеси.

Причините за трансформацията на ландшафтите могат да бъдат не само външни (обща изменения на макроклимата, тектонски движения и др.), но и вътрешни. Ландшафтите непрекъснато еволюират и при устойчиви условия поради непрекъсващите взаимодействия на компонентите (т.е. при функционирането на ландшафта), т.е. ландшафтите се саморазвиват.

Територията притежава разнообразни типове ландшафти характеризирани се с фрагментиране на отделните ландшафтни единици, при което доминират типовете с подчертано естествен характер.

1.6. Поземлени и горски ресурси

Земеделски територии

Към тези територии се причисляват : Обработваеми земи (ниви); Обработваеми земи (трайни насаждения) и Необработваеми земи ;

По данни на Общинска служба по земеделие с. Хитрино, използваемата земеделска площ обхваща 130 283.317 дка ниви, 903.3 дка овощни насаждения и 610 дка лавандула.

Земите, предназначени за развитието на селското стопанство са с най-висок дял - 84% и заедно с тези за нуждите на горското стопанство - 10,4 % съставляват 94.4% от територията на общината. Най-нисък е дялът на териториите, предназначени за кариера – чакъл – 0,1 %.

Таблица III.1.6.1. Вид на територията по предназначение

Вид на територията по предназначение	Площ /дка/	Част от общите %
За нуждите на селското стопанство	241724,680	84 %
За нуждите на горското стопанство	29915,215	10,4 %
Населени места	12458,899	4,3 %
Водни течения и водни площи	583,334	0,2 %
За нуждите на транспорта	2522,044	0,9 %
Кариера - чакъл	294,699	0,1 %

Източник: ОУПО Хитрино

Земеделските земи представляват сравнително висок дял в сравнение със средното за страната, и имат важно и структуроопределящо значение за по-голямата част от селищата в общината. Произвеждат се главно зърнени и зърнено – фуражни култури, както и традиционни масиви от трайни насаждения – сливи, ябълки и череши. От техническите

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

култури се отглеждат – тютюн и слънчоглед.

Обработваемата земя заема площ 190 705 ха или 64.01 % от територията на общината. На човек от населението се пада по 29,2 дка обработваема земя (при средно за страната 5.2 дка). Най-много обработваема земя има в землищата на с. Върбак, с. Живково и с. Тимарево и с. Каменяк, а най-малко в землищата на селата – Становец, Единаковци и Висока поляна. Необработваемите земи заема площ от 34060 дка – 11.79 % от територията на общината.

По-голямата част от земеделските стопанства в общината са растениевъдни. Силно застъпени са няколко подотрасли на растениевъдството: производство на зърнено-житни, фуражни и технически култури. Размерът на площите, засети със зърнено-житни култури (пшеница) бележи спад постоянно през годините. От маслодайните култури, освен маслодайния слънчоглед, определен интерес има и към рапицата. Трайните насаждения запазват площите си.

Главният проблем за производителите на плодове и зеленчуци в общината е липсата на напоителна система, което се дължи на недостига на финансови средства за възстановяването и поддържането ѝ.

Горски територии

Според горскорастителното райониране попада в Мизийска горскорастителна област, подобласт Лудогорие, Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори. Горският фонд се състои от 6 по-големи комплекси и множество малки, пръснати из работните земи, с различна форма и големина.

Горският фонд на община Хитрино е 40 062 дка, от които 5 910 дка са общински, а останалите – държавна, частна и друга собственост.

Със Заповед № РД 19-123/12.03.2013г. на Министъра на земеделието и храните територията на община Хитрино преминава в горскоадминистративно отношение към ДЛС "Паламара". Има приет горскостопански план само за горите, които са общинска собственост на община Хитрино област Шумен. Горите, собственост на общината са възстановени на основание чл.19. ал.1 от ЗСПЗЗ с площ от 592.9 ха са разположени изцяло върху земеделски земи.

Таблица III.1.6.2 Разпределение на общински гори по землища в ха

№	Землище	Всичко	%
1.	Байково	25.6	4.3
2.	Близнаци	22.3	3.8
3.	Висока поляна	32.1	5.4
4.	Върбак	37.0	6.2
5.	Длъжко	0.4	0.1
6.	Добри Войников	26.4	4.4
7.	Единаковци	4.1	0.7
8.	Живково	2.0	0.3
9.	Звегор	27.0	4.6

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

10.	Иглика	37.9	6.4
11.	Калино	11.6	1.9
12.	Каменяк	31.5	5.3
13.	Развигорово	163.6	27.6
14.	Сливак	34.9	5.9
15.	Становец	30.8	5.2
16.	Студеница	5.5	0.9
17.	Тервел	37.8	6.4
18.	Тимарево	30.0	5.1
19.	Трем	32.4	5.5
	ОБЩО	592.9	100.0

Източник: ГСП община Хитрино

Съобразно функциите на горите в стопанството, площта на общинските гори се разпределя, както следва:

Таблица III.1.6.3 Разпределение на общински гори по функции

Функционални групи	площ - ха	%
Гори със стопански функции	493.1	83.2
Защитни и специални функции	99.8	16.8
Обща площ по ГСП	592.9	100.0

Източник: ГСП община Хитрино

Растителното разнообразие в горския фонд на община Хитрино включва над 40 дървесни вида, в т.ч. 4 иглолистни (неместни), над 20 храстови и над 100 броя тревисти. Преобладават церово - габъровите гори, масиви от сребролистна липа, както и гори от дъб с габър. В горите се срещат различни видове едър и дребен дивеч. Представители на едрият дивеч са благороден елен, сърна, дива свиня, а на дребният - див заек, фазан, яребица, пъдпъдък, дива патица. От хищниците се срещат лисица, чакал, вълк.

До края на 19-ти век Лудогорието е било покрито с горски насаждения, които в по-голямата си част са изсечени и земите са преминали към селскостопанския фонд. Днес най-широко разпространена горска растителност има по повърхността на платата и сенчестите склонове и по-малко в долините, суходолията и припечните изложения. Голям проблем са незаконните сечи и честото несъобразяване с лесоустройствените планове от страна на частните стопани. Дървесината се използва основно за отопление, което също е предпоставка за масови незаконни сечи, предимно от по-бедните групи от населението.

Основните дървесни видове и най-разпространени в района на Общината са Бялата акация (*Robinia pseudoacacia*), хибридна топола (*Populus x canadensis*), цер, дъб, габър.

Бялата акация е най-широко залесяван сред чуждите за района видове и се отличава с бърз растеж и достатъчно калорична дървесина. Въпреки, че променя някои от основните характеристики на почвата (уплътнение, химичен състав), занапред се препоръчва да се поддържа на територията на Общината и да се залесява на лесонепригодни места, включени в горския фонд. Целта е да се поеме част от антропогенният натиск от страна на местното

ОБЩИНА ХИТРИНО **ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.**

население към естествените гори в района.

Тополовите култури се създават основно в поречията на малки вътрешни реки (дерета) и се среща почти във всички населени места на Общината. Те растат сравнително бързо и имат ценна дървесина. От друга страна са податливи на различни заболявания и лесно съхнат.

Липовите гори заемат много по-малки площи, основно по северните и източните склонове. Те често са обект на набези по време на цъфтежа им, когато се събират цветовете за билки. Това довежда понякога до масови погроми.

През деветдесетте години значителна част от тополовите насаждения в Общината са поголовно изсечени, в резултат на което терените са силно заблатени и ерозирани. За в бъдеще трябва да се разширява залесяването с местни крайречни дървесни видове – бяла върба, черна и бяла топола.

Иглолистните масиви са съставени предимно от чер бор и частично – от смърч.

Гъби - на територията на община Хитрино са със сравнително ограничени находища. Няма данни за промишлено събиране на видове гъби. Някои видове като сърнела и печурка са преобладаващи и се събират в по-големи количества, но само за лични нужди.

Към настоящият момент се извършва инвентаризация на горските територии, съгласно утвърдено от ИАГ (www.iag.bg), „Задание за инвентаризация на горските територии и изработване на планове за ловностопанската дейност, дейностите по опазване на горите от пожари, и горскостопански план за горските територии - държавна собственост, в района на дейност на ТП „Държавно ловно стопанство Паламара“, област Шумен“. Горскостопанския план е в процес на разработване.

Към настоящият момент се извършва и инвентаризация на общинските горските територии, като горскостопанския план е в процес на разработване.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

2. ТЕРИТОРИАЛНО – АДМИНИСТРАТИВНИ ФАКТОРИ

2.1. Население

Населението на община Хитрино по официални статистически данни към 31.12.2020 г. е 7 105 души, което е около 4,13% (171 781) от населението на област Шумен.

Таблица III.2.1.1. Население на Община Хитрино за периода 2016-2020г.

№	Наименование на населеното място/Година	2016	2017	2018	2019	2020
1	с.Байково	192	195	194	186	182
2	с.Близнаци	201	207	207	199	198
3	с.Висока поляна	223	240	255	275	287
4	с.Върбак	329	324	320	316	419
5	с.Длъжко	205	219	230	234	232
6	с.Добри Войниково	189	184	201	206	215
7	с.Единаковци	156	163	167	180	184
8	с.Живково	568	571	577	593	590
9	с.Звегор	288	311	313	330	348
10	с.Иглика	205	211	216	217	222
11	с.Калино	170	174	169	166	181
12	с.Каменяк	479	483	476	460	465
13	с.Развигорово	214	219	216	231	226
14	с.Сливак	158	155	155	166	156
15	с.Становец	25	25	22	25	28
16	с.Студеница	321	330	325	323	358
17	с.Тервел	233	231	230	237	242
18	с.Тимарево	911	942	979	1004	1020
19	с.Трем	372	379	396	407	415
20	с.Хитрино	748	777	789	796	794
21	с.Черна	329	322	327	340	343
	Всичко:	6516	6662	6764	6891	7105

Източник: Национален статистически институт, www.nsi.bg

По населени места, броят на населението е разпределено неравномерно. От цялото население на общината към 2020 г. в с. Тимарево е разположено най-голям брой население - 1020 души.(14,35%). На второ място се нарежда с. Хитрино, който е и общински център – 794 души. (11,17%). На трето място е с.Живково – 590 души.(8,3%). Това са и трите населени места с население над 500души. Най-малко населеното място е с.Становец – 28 души.(0,39%).

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

За разглеждания период (2016 до 2020г.), броя на население в Община Хитрино е увеличен с 589 души, като за периода се наблюдава положителен прираст на населението.

Таблица III.2.1.2. Полова структура на населението на Община Хитрино за периода 2018-2020г.

	(брой)								
	2018			2019			2020		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Община Хитрино	6764	3407	3357	6891	3467	3424	7105	3576	3529
с. Байково	194	89	105	186	88	98	182	89	93
с. Близнаци	207	111	96	199	109	90	198	109	89
с. Висока поляна	255	116	139	275	121	154	287	126	161
с. Върбак	320	162	158	316	160	156	419	215	204
с. Длъжко	230	106	124	234	108	126	232	107	125
с. Добри Войниково	201	98	103	206	99	107	215	101	114
с. Единаковци	167	92	75	180	101	79	184	100	84
с. Живково	577	279	298	593	291	302	590	293	297
с. Звегор	313	151	162	330	157	173	348	166	182
с. Иглика	216	110	106	217	111	106	222	113	109
с. Калино	169	86	83	166	83	83	181	92	89
с. Каменяк	476	242	234	460	237	223	465	242	223
с. Развигорово	216	97	119	231	109	122	226	110	116
с. Сливак	155	79	76	166	80	86	156	76	80
с. Становец	22	14	8	25	16	9	28	18	10
с. Студеница	325	160	165	323	158	165	358	172	186
с. Тервел	230	127	103	237	126	111	242	131	111
с. Тимарево	979	502	477	1004	526	478	1020	530	490
с. Трем	396	218	178	407	214	193	415	213	202
с. Хитрино	789	392	397	796	390	406	794	390	404
с. Черна	327	176	151	340	183	157	343	183	160

Източник: Национален статистически институт, www.nsi.bg

От представените данни за периода от 2018 г. до 2020 г. делът на мъжете в Община Хитрино е по-голям от дела на жените.

Човешкият ресурс в Общината въпреки регистрираните негативни тенденции все още има сравнително добра възрастова структура, но следва тенденция на намаляване на населението под трудоспособна възраст и увеличаване на населението над трудоспособна възраст.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Таблица III.2.1.3 Население по възрастови групи

		(брой)				
		2016	2017	2018	2019	2020
Община Хитрино	Общо	6516	6662	6764	6891	7105
	Под трудоспособна възраст	733	736	725	687	674
	В трудоспособна възраст	3652	3732	3779	3847	3957
	Над трудоспособна възраст	2131	2194	2260	2357	2474

Източник: Национален статистически институт, www.nsi.bg

Най - висок е дялът на населението в групата от която се формира основно трудовият потенциал. Независимо от това Хитрино следва общата тенденция за застаряване на населението в страната в трудоспособна възраст.

2.2. Икономическо развитие

Определящ за развитието на местната икономика е сектора: „Селско, горско и рибно стопанство“. Важен, макар и допълнителен принос имат и икономическите отрасли: „Преработваща промишленост“ и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“.

Таблица III.2.2.1 Динамика на основни икономически показатели на отчетните нефинансови предприятия по икономически дейности в община Хитрино за периода (2014-2019)

Икономически и дейности	2014		2015		2016г.		2017		2018		2019	
	предприятия	Прих. от обичайна дейност (хил.лв.)	предприятия	Прих. от обичайна дейност (хил.лв.)	предприятия	Прих. от обичайна дейност (хил.лв.)	предприятия	Прих. от обичайна дейност (хил.лв.)	предприятия	Прих. от обичайна дейност (хил.лв.)	предприятия	Прих. от обичайна дейност (хил.лв.)
О Б Щ О	153	38863	158	38791	162	41251	146	42405	152	46414	146	48372
Селско, горско и рибно стопанство	60	29138	62	29287	58	29443	55	29062	58	32434	56	33347
Преработваща промишленост	12	1788	15	1982	18	3849	13	4328	12	4248	9	5144
Строителство			3	108	3	177					3	85
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	54	5406	50	6362	58	6905	53	7589	56	8534	58	8763

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Транспорт, складиране и съобщения	4	388	6	488	7	575	7	941	7	-	4	-
Хотелиерство и ресторантьорство	9	240	10	268	10	306	7	215	7	187	4	138
Операции с недвижими имоти	4	107	4	-	-	-	4	76	4	11	4	-
Професионални дейности и научни изследвания	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Здравеопазване и социални дейности	4	179	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-

Източник: ПИРО 2021-2027

Анализът на данните показва, че в средносрочен план, сектора “Селско, горско и рибно стопанство” запазва водещия си дял в местната икономика, докато дяловете на другите два сектора – на индустрията и услугите са допълващи и придават добавена стойност на основния икономически сектор, която в годините се увеличава.

Първичен икономически сектор в община Хитрино е селското стопанство, като според информация на Общинска служба по земеделие с. Хитрино, броят на регистрираните земеделски стопани към 31.12.2019 г. е 331, използваемата земеделска площ обхваща 130 283.317 дка ниви, 903.3 дка овощни насаждения и 610 дка. лавандула. Регистрираните арендатори на земи в общината към 2020 г. са 20, основно юридически лица (фирми). Според данните на ТСБ първичния икономически сектор: Селско, горско и рибно стопанство, е генерирал 75% от общите приходи от произведената продукция в общината в началото на периода (2014г.) и 70% в края на периода (2019г.). Въпреки, че се отчита спад от 7 процентни пункта в дела на този икономически сектор през 2019г., той остава с най-голям принос и значение за развитието на местната икономика в средносрочен и дългосрочен план.

Регистрираните земеделски производители през 2020 година намаляват с 8.2% в сравнение с 2014 г.

Таблица III.2.2.2 Регистрирани земеделски производители

година	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Брой регистрирани земеделски производители	350	344	330	304	334	331	290

Източник: ОСЗ, ПИРО 2021-2027

Земите, предназначени за развитието на селското стопанство са с най-висок дял - 84% и заедно с тези за нуждите на горското стопанство - 10,4 % съставляват 94.4% от територията на общината. Най-нисък е делът на териториите, предназначени за кариера – чакъл – 0,1 %.

ОБЩИНА ХИТРИНО **ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.**

Традиционни селскостопански производства са: отглеждането и добиването на зърнени храни, тютюн, слънчоглед, трайни насаждения, дребно месно и млечно животновъдство и др.

Главният проблем за производителите на плодове и зеленчуци в общината е липсата на напоителна система, което се дължи на недостига на финансови средства за възстановяването и поддържането ѝ. Основните възможности и направления за развитието на растениевъдството произтичат от нуждата – да се повиши ефективността на подотрасъла. Това е осъществимо с прилагането на мерки, насочени към повишаване рентабилността и качеството на продукцията, използване на съвременни технологии и техника, развитие на консултантски услуги и въвеждане на широка система за одит за професионалните селски стопанства.

Наблюдава се тенденция към намаляване на общия брой животни във всички стопанства в общината, поради невъзможност за изпълнение и спазване на изискванията на общата селскостопанска политика на ЕС. Голяма част от тях вече се отглеждат за задоволяване само на собствените нужди. На територията на общината са изградени две съвременни специализирани ферми за отглеждане на животни.

Вторичният - индустриален сектор и третичният – услугите, са по-слабо застъпени и имат допълваща роля в икономиката на община Хитрино, въпреки че делът им се е увеличил с 1.5-2 пъти през 2019г. в сравнение с 2014г. На територията на община Хитрино към края на 2019 г. са действащи общо 30 фирми, като болшинството са във вторичния сектор – в преработващата промишленост, и по-малка част са в третичния сектор – услугите, в търговията и строителството.

В преработващата промишленост през 2019 г. е произведена продукция на обща стойност: 5.144 хил. лв., която е 3 пъти повече от реализираните обеми през 2014г. (1.8 хил.лв.), макар че броя на икономическите субекти в този отрасъл е намалял с 25%. – от 12 предприятия са останали 9. Най-голям принос в отрасъла имат зърнопреработката, производството на изделия от дървен материал (метли и дограма) и на автомобилни ресори.

Търговията е един от отраслите с най-голям дял в добавената стойност на местната икономика, който през годините се запазва устойчив. Реализираните приходи от „Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети“ в периода 2014-2019 г. се увеличават с 62% през 2019 г. в сравнение с началото на периода. При строителството, през периода (2015-2018г.) реализираните приходи намаляват с 21% и се отчита тенденция към устойчив спад почти до 0% в края на периода (2018г.).

В сектор „Услуги“, макар и минимален, но устойчив дял има „Хотелиерството и ресторантьорството“. То реализира между 2.5% и 1.5 % от приходите от третичния сектор на територията на общината в периода (2014-2019). Приноса на „Транспорта и съобщенията“ е още по-минимален – делът му от 5% в началото на периода се стопява до 0% в края на периода. Минимален е и делът на „Операциите с недвижими имоти“, който към края на периода също клони към 0%. Същото се отнася и до „Здравните и социалните дейности“(от 0.2%-0%).

До момента в общината не е осъществявана научно-изследователска и развойна дейност и не са реализирани преки чуждестранни инвестиции.

На територията на община Хитрино са регистрирани 146 нефинансови предприятия, осигуряващи работа на 598 лица по данни на ТСБ Северозизток за 2019 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Таблица III.2.2.3 Наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Хитрино за периода 2014 – 2019г. по отраслови сектори /среден годишен брой/

Икономически дейности	2014г.		2017г.		2019г.	
	Среден спис. бр.	Средна год. раб. заплата левове	Среден спис. бр.	Средна год. раб. заплата левове	Среден спис. бр.	Средна год. раб. заплата левове
О Б Щ О	627	7249	610	8838	598	10619
Селско, ловно, горско и рибно стопанство	208	8856	200	9593	201	10776
Преработваща промишленост	104	5006	96	8061	85	9311
Строителство	-	-	17	6778	-	-
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	51	4704	67	5638	56	7025
Транспорт, складиране и пощи	41	8200	46	8802	39	11719
Хотели и ресторанти	7	4376			3	6155
Операции с недвижими, наемод. дейност и бизнес услуги	3	9708	3	8726	3	9880
Образование	88	7733	74	11099	79	13381
Здравеопазване и социални дейности	8	5383	4	7430	5	7353
Административни и спомагателни дейности					18	5825
Други дейности	16	3513	16	4902	16	5691

Източник: ПИРО 2021-2027

Делът на наетите лица на средногодишна база във фирмите от сектор – селско, горско и рибно стопанство се увеличава в периода (2014-2019) – от 33% в началото до 37% в края на периода. Отчита се тенденция към увеличаване на заетостта в сектора с 4 (четири) процентни пункта.

Наетите лица във фирми от преработващата промишленост намаляват – от 17% в началото на периода до 14% в края на периода. Тенденцията е към намаляване на заетостта в сектора на индустрията и в отрасъла на преработващата промишленост с 3 процентни пункта в средносрочен план. Единственият отрасъл извън първичния сектор, в който делът на наетите лица се увеличава през периода (2014-2019) е „Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети“ – от 8 % дял на наетите през 2014г. до 9.4% дял в края на периода. Спад на наетите лица се наблюдава и в отрасъл „Транспорт и съобщения“ – с 5 процентни пункта

В предприятията от сектор – „Услуги“, делът на наетите лица е 18%, като най-висока е заетостта в сферата на образованието - 74% от всички наети в третичния сектор.

Средната годишна работна заплата за община Хитрино се увеличава постоянно след 2014 година, когато е 7 249 лева. За 2019 година средната работна заплата бележи ръст от 46.5% и достига 10 619 лева, по данни на ТСБ “Североизток”.

На територията на община Хитрино с най-голям дял са микро предприятията - 92.47%. Следват ги малките фирми с 10 до 49 човека, които съставляват - 7.53%. В общината липсват средни и големи предприятия.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Таблица III.2.2.3 Предприятия (без финансовите) по групи според броя на заетите в тях в община Хитрино за периода 2014 – 2019 година /брой/

Години	Предприятия общо	Групи предприятия според броя на заетите лица			
		1-9 микро	10-49 малки	50 - 249 средни	250 и повече Големи
2014	153	139	14	-	-
2015	158	145	13	-	-
2016	162	150	12	-	-
2017	146	135	-	-	-
2018	152	-	-		
2019	146	135	11		

Източник: ПИРО 2021-2027

В общината липсват средни и големи предприятия.

Факторите, които в най-голяма степен затрудняват дейността на фирмите са: недостатъчно търсене на продукцията в страната и чужбина, неплатежоспособността на клиентите, финансови проблеми, несигурна икономическа среда.

В Община Хитрино няма изградена индустриална зона и прилежаща инфраструктура към нея.

Институциите играят важна роля за поддържане на реда, законността, обслужване на населението и подпомагане на цялостното развитие на съответната територия. В Общинска администрация за улеснение на бизнеса и гражданите има изнесен „фронт – офис“, в който е създадена ефективна организация, която спестява време при предоставяните услуги.

2.3 Демографско развитие и човешки ресурси

Броят на населението като величина е резултат от неговия естествен и механичен прираст.

Естественият прираст показва разликата между живородените и умрелите за даден период от време. В случая разглежданият период е 2016-2020 г.

Таблица III.2.3.1 Естествен прираст на населението на Община Хитрино

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2016	47	23	24	131	68	63	-84	-45	-39
2017	32	13	19	122	66	56	-90	-53	-37
2018	31	19	12	124	66	58	-93	-47	-46
2019	38	19	19	151	82	69	-113	-63	-50
2020	40	18	22	140	70	70	-100	-52	-48

Източник: Национален статистически институт, www.nsi.bg

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Естественият прираст на населението на община Хитрино за периода 2016 – 2020 г. е отрицателен, като бележи обща тенденция на увеличаване за изследвания период.

Стойностите на показателя „механичен прираст на населението“ показва разликата от заселените и изселените в разглеждания времеви период. Механичният прираст бележи положителна промяна през наблюдавания период с тенденция към увеличение. Броят на заселените лица в общината през 2016 г. е 232 души, а на изселените 135 души. По-висок брой на заселените (496 д.) в сравнение с изселените (256д.) има и през 2019 година, като отчетеният коефициент на механичен прираст в общината е положителен (35.2%), или 240д.

Таблица III.2.3.2 Заселени, изселени и механичен прираст 2016-2019 г.

Година	заселени	изселени	Механичен прираст	Коефициент на механичния прираст
	Общо	Общо	Общо	промили (‰)
2016	232	135	97	14.9
2017	387	151	236	26.9
2018	347	152	195	29.0
2019	496	256	240	35.2

Източник: НСИ, ПИРО 2021-2027

Безработните лица в Хитрино са 392 (5.69%) през 2019 г. Безработицата в общината намалява в периода 2016-2019 г., но остава сравнително висока спрямо отчетените средни нива за страната (4.3%) и Североизточния район (6.7%). По коефициент на безработица през 2019 г. (19.58 %) общината е с показатели с 9.38 на сто пункта по-високи от средните за областта и 10.2% за страната и със 15.28 % пункта по-високи от средните за Североизточен район, в който тя безработицата в края на периода е нараснала до 12.88 %.

Основните проблеми на демографското развитие на община Хитрино са свързани с:

- ✓ Застаряване на населението;
- ✓ Отрицателният естествен прираст на населението на общината;
- ✓ Неясното поведение на механичното движение на населението;

Необходимо е подобряване на качеството на работната сила, нейната адаптивност към променящите се условия на пазара на труда и пригодност за заетост, чрез мерки за насърчаване усъвършенстването на човешките ресурси, тяхната социалната интеграция и конкурентноспособност.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

3. УПРАВЛЕНСКИ РЕСУРСИ

Отговорните лица по управлението на дейностите, свързани с околната среда са: Общинския съвет, Кмета на общината, Кметове на населени места и Кметски заместници, както и специалистите по екология и опазване на околната среда от Общинската администрация.

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му. Кметът на общината определя със заповед заместник - кмет, който да изпълнява функциите му при негово отсъствие от общината.

Към функциите на кметовете и кметските заместници в селата спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Общинската администрация подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Правата и задълженията на Кмета на общината, свързани с опазването на околната среда са регламентирани от националното екологично законодателство.

Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения:

- да информира населението за състоянието на околната среда;
- да разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- да организира управлението на отпадъци на територията на общината;
 - да контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
 - да организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
 - да определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и да контролира изпълнението на техните задължения;

ОБЩИНА ХИТРИНО

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- да организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- да определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;
- да определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Функциите на Общинския съвет са:

- да определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;
- да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.

Кметът е длъжен да разработва и изпълнява Програма за опазване на околната среда и Програма за управление на отпадъците на територията на общината. Ежегодно в срок до 31 март, Кметът представя в РИОСВ – Шумен отчет за изпълнение на програмите.

Защитата от шума в околната среда е уредена, чрез Закона за защита от шума, според който Кметът на общината е длъжен:

- да упражнява контрол по спазване на Закона;
- да организира и регулира движението на автомобилния транспорт;
- при необходимост от извършване на измервания на нивото на шум, контролът се осъществява съвместно с РЗИ.

Съгласно Закона за водите, Кметът на общината е длъжен:

- да осъществява контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- изграждането и поддържането на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно Закона за лечебните растения Кмета на общината:

- организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- издава позволителни за бране на билки от земи общинска собственост.

Структура на управлението на дейности, свързани с ОС

Кметът на Община Хитрино е орган на изпълнителната власт в общината. Неговата дейност се подпомага от един секретар и двама заместник-кмета.

Дейността на общинската администрация се контролира и утвърждава от Общинския съвет, който има 17 члена, представители на различни политически партии и на различни териториални и социални общности. Към Общинския съвет функционират 4 постоянни комисии, включително Комисия по устройство на територията, общинска собственост, пътна и селищна мрежа, околна среда и благоустрояване.

Според разпределението на дейностите, които извършва, общинската администрация е обща и специализирана. Общата администрация осигурява технически дейността на Кмета на Общината, на неговата специализирана администрация и дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Специализираната администрация включва дейности, които подпомагат и осигуряват осъществяването на правомощията на Кмета на Общината.

Общата администрация е организирана в една дирекция “Финансово-стопански дейности и административно-правно обслужване ”

Специализираната администрация също е организирана в една дирекция “Устройство на територията, Хуманитарни дейсти, Регионално развитие и Програми”

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Фиг. 3.1 Органограма на структурата на общинската администрация в Община Хитрино

Изпълнението на дейностите свързани с околната среда се осъществява от специализираната дирекция в съответствие със законодателството, местните нормативни и стратегически документи. На дирекция “Устройство на територията, хуманитарни дейности, регионално развитие и програми” са възложени функции по:

1. Разработване инвестиционни програми за реализиране на мероприятия на Общината в областта на инфраструктурата и околната среда и прави периодични отчети за тяхното изпълнение;
2. Планиране на регионално развитие, съобразно изискванията на Закона за регионалното развитие и подзаконовите му актове, както и в процесите на програмиране на местно ниво, в изпълнение на национални стратегии, програми и планове;
3. Изготвяне кратко-, средно- и дългосрочни стратегии и програми за подобряване и поддържане на техническата инфраструктура и околна среда;
4. Целесъобразно разходване на финансовите средства по бюджета на Общината за жилищно, комунално-битово строителство и благоустрояване при спазване на разпоредбите на действащото законодателство;
5. Организиране, координиране и контролиране инженерно-техническото обслужване на Общината;
6. Съгласуване, при необходимост, на инвестиционни проекти и документации във връзка с извършването на оценка за съответствието им със съществените изисквания към строежите;
7. Осъществяване дейности по изграждане и поддръжка на зелената система, съобразно действащите планове;
8. Контролиране състоянието на околната среда и дейностите по сметопочистване и сметоизвозване, като разработва програми и реализира мероприятия за опазването ѝ;

Дейността на дирекцията, както и задълженията на експертите и служителите са да:

- Координират цялостната дейност по спазване на специфичните изисквания към физически и юридически лица по отношение опазване и използване на компонентите и

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

факторите на околната среда: атмосферният въздух, водите, ландшафтът, природните обекти, биологичното разнообразие, шум, ДДД дейности и безстопанствени животни;

- Анализират информацията за състоянието на околната среда и предлагат решения за подобряването ѝ;
- Изготвят местни нормативни актове за опазване, възстановяване, възпроизвеждане и развитие на околната среда;
- Участват и координират разработването на стратегии, планове, програми и проекти, касаещи опазване на околната среда на територията на общината;
- Координират изпълнението на общинските програми по опазване на компонентите на околната среда;
- Инициират и/или участват в рутинни или предизвикани проверки, касаещи замърсяване на територии и увреждане на околната среда;
- Координират и участват в съвместни мероприятия в ситуация на бедствия, аварии и катастрофи;
- Анализират и контролират информация за компонентите на околната среда, прилагат мерки за подобряването ѝ;
- Изготвят и предлагат проекто-бюджета за екологични инициативи и мероприятия;
- Дирекцията осъществява контакт и съвместни дейности с всички държавни институции (МОСВ, МЗ, МВР, МРРБ и др.), както и с неправителствени организации, имащи отношение към екологичната политика;
- Участват в организиране и провеждане на кампании и прояви на територията на Община Хитрино, касаещи опазване на околната среда;
- Участват и координират провеждането на мероприятия, касаещи опазване на околната среда;
- Изготвят отчети, справки и информации в съответствие с изискванията на нормативната уредба по управление на околната среда и по искане на компетентните институции;
- Участват при организирането на дейността за разделно събиране на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба МПС, излезли от употреба гуми, отработени масла и негодни за употреба батерии и акумулатори).
- Извършват публично обявяване на съобщението по ал. 1 от Закона за водите на разрешителни за водовземане;
- Координират работата по изпълнението на „Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Хитрино 2015-2020 г.” и Наредба за притежаване и отглеждане на кучета на територията на Община Хитрино приета с Решение № 8/28.02.2007 год. на Общински съвет - Хитрино
- Организируют работата на постоянната общинска епизоотична комисия и следи за изпълнение на взетите решения;
- Организируют подготовката и следят за изпълнението на дейностите по осъществяване на външните, масови ДДД-дейности (дезинсекция, дезинфекция и дератизация) на

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

територията на Общината, както и за навременното уведомяване на контролния орган и засегнатото население;

– Координират работата по изпълнението на дейностите по развитие, поддържане и опазване на зелената система на територията на Община Хитрино и изготвя годишни отчети за изпълненото;

– Осъществяват превантивни процедури свързани с опазване на околната среда, издаване на становища, осигуряване на обществен достъп до дейностите свързани с оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), превантивен инструмент за идентифициране на евентуалните въздействия върху околната среда и човешкото здраве от строителството и експлоатацията на инвестиционните предложения във всички отрасли на икономиката и развитието на инфраструктурата, на ранния етап от тяхното проучване и разработване, преди да е взето решение за реализацията им на конкретно място при съответната технология, начин на строителство и др.;

– Провеждане на процедури, издаване на становища, осигуряване на обществен достъп до дейностите, свързани с екологична оценка, превантивен инструмент за оценяване на евентуалните значителни въздействия върху околната среда в резултат от прилагането на планове и програми от национално, регионално и местно равнище, които са в процес на изготвяне.

В структурата на общинска администрация Хитрино няма назначено лице с длъжностна характеристика, включваща управление на околната среда. Дейността се изпълнява от Зам. кмета на общината и еколог. При извършване на проверки по жалби и сигнали на граждани и предприятия се включват и инспекторите по Наредба №1 за поддържане и опазване на обществения ред, чистотата по улиците, дворовете, парковете и градините на територията на община Хитрино.

За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва включването им в дейности за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари, специализирани курсове и обучения.

Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

Сътрудничество с други институции, организации и дружества

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация си сътрудничи с централни, регионални и местни органи на ведомства, фирми и бизнес организации:

- Министерство на околната среда и водите
- Изпълнителна агенция по околна среда
- Областна администрация Шумен
- Регионална инспекция по околна среда Шумен
- Басейнова дирекция Дунавски район – Плевен

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- Басейнова дирекция Черноморски район – Варна
- Регионална здравна инспекция Шумен, към МЗ
- Областна дирекция „Земеделие” Шумен, към МЗХГ
- Регионална дирекция по горите Шумен, към ИАГ
- Държавно ловно стопанство „Паламара“, към СИДП Шумен
- Напоителни системи ЕАД клон Шумен
- Териториално статистическо бюро Шумен, към НСИ
- "Водоснабдяване и Канализация“ ЕАД Шумен
- Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” – Шумен.
- Областна дирекция по безопасност на храните – Шумен
- Общини в Шуменска област
- Сметосъбиращи и почистващи фирми
- Други

Информирание на обществеността

Община Хитрино има добре функционираща система за информирание на населението за състоянието на околната среда. Информационното обслужване се състои в събиране и предоставяне на данни за състоянието на околната среда, информирание обществеността за включването ѝ в предстоящи екологични мероприятия, за участие при разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и т.н.

Съгласно нормативните изисквания на чл.17 от Закона за опазване на околната среда, всеки има право на достъп до налична информация за състоянието на компонентите на околната среда, както и за дейностите или мерките, включително административни мерки, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху околната среда.

Информирането на населението на община Хитрино за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от Общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на информация на интернет страницата на общината. Извършва се уведомяване на населението за инвестиционни предложения и допускане изработването на проекти на подробни устройствени планове.

Информацията се предоставя чрез публикуване на електронната страница на Община Хитрино, провеждане на информационни кампании, а уведомленията за инвестиционни предложения, които постъпват в Общината се обявяват публично, като се поставя и обява на таблото в сградата на Общината.

Много ефективни форми за изграждане на екологична култура и гражданска позиция в населението са редица проекти, свързани с опазване и възстановяване на околната среда, които община Хитрино разработва и/или участва под някаква форма. Стремeжът е да бъдат обхванати и ангажирани всички възрастови групи, като особено внимание се обръща на младите хора. Основната идея, която Община Хитрино влага в екологичните инициативи и проекти, е чрез прилагането им да се подобряват условията за труд и отход на населението.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Една от задачите за изпълнението на тази цел е добрата информираност на гражданите относно състоянието на околната среда и дейностите, които се извършват от Общинската администрация за нейното подобряване. Предоставяйки на гражданите възможността да се информират за състоянието на околната среда, те могат активно да участват в екологичната работа на администрацията и въз основа на информацията, която получават да изразява своето мнение и предложения.

IV. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

Състоянието на качеството на атмосферния въздух (КАВ) се оценява чрез анализ на получените от пунктовете за мониторинг данни и сравнение на измерените концентрации за контролираните замърсители с нормите за КАВ, установени с нормативни актове. Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите чрез Националната система за наблюдение, контрол и информация. За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ. Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух.

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.18 от 02.03.2021 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Основните показатели, характеризиращи КАВ в приземния слой са: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклически ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух” е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и финни прахови частици, бензин, олово, кадмий, арсен полиароматни въглеводороди, толуол, амоняк, фенол и серовъглеродород.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух”.

Община Хитрино е част от Северен/Дунавски район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (КАВ/РОУКАВ). В рамките на област Шумен нормите за КАВ (пределно допустимите концентрации) или горните оценъчни прагове (представляващи процент от съответната норма) за периода 2016-2020 г. са превишавани единствено на територията на град Шумен, по основен показател за КАВ – фини прахови частици (ФПЧ₁₀). Община Хитрино е с нисък потенциал за замърсяване на атмосферния въздух, няма значими източници на емисии и не спада към зоните, в които са превишени нормите за КАВ или горните оценъчни прагове.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

На територията на общината няма инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци, които да замърсяват атмосферния въздух.

В общината не са констатирани превишения на нормите за КАВ, поради което не се предвиждат планови контролни измервания с мобилна станция. Общината се характеризира с висока чистота и добро качество на атмосферния въздух. Няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. В общината няма съществени промишлени източници на емисии във въздуха.

По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг биват:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промислено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонові пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонові пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50 км от град, които не отговарят на критериите по т. 2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Природните фактори, географските и метеорологични условия са основна предпоставка, която гарантира чистотата и доброто качество на въздуха в общината.

Източниците на замърсяване на въздуха за община Хитрино могат да бъдат класифицирани и групирани по относителен дял, както следва:

- слабо интензивен автомобилен транспорт (83% от автомобилния парк е на възраст над 10 год.)- мобилни източници;
- битови източници и предприятия, разположени в близост до жилищни райони - зърнобаза Хитрино, дърводелски цех в с.Хитрино и с.Тимарево /организирані източници/;
- промишлени източници: бензиностанции и др. неподвижни технологични източници;
- гаров район, транспортни кръстовища, прелез и др. /неорганизирані източници/;

Отоплението на територията на общината е с индивидуални отоплителни уреди, в повечето случаи, на твърди горива. Това увеличава източниците на вредни емисии в приземния атмосферен слой и влошава качеството на атмосферния въздух. На отделянето на вредни емисии от горивните процеси в битовия сектор най-съществено влияние оказва качеството на горивата и климатичните условия. Горивните процеси за отопление са предимно в сезона на облачни дни с висока въздушна влажност, ниски температури и в дните за температурни инверсии. Като гориво за битови нужди се използва сравнително евтини горива – дърва и брикети.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Територията на община Хитрино не е класифицирана като “гореща точка” по отношение замърсяването на атмосферния въздух. В сайта на Националния Институт по Метеорология и Хидрология, БАН - <http://www.meteo.bg/>, не са представени данни за замърсяването на района с азотен и серен диоксид, въглероден оксид, прах и др. Районът в който попада общината не е обременен с емисии на вредни вещества тъй като в близост няма сериозни промишлени замърсители.

Замърсяването в района на Община Хитрино се причинява от битовото отопление през студентите зимни месеци, селскостопанските дейности и транспортния поток по уличната мрежа. Основното замърсяване е с прах, серен диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x), оловни аерозоли и въглероден оксид (CO).

Най-значим проблем е замърсяването на атмосферния въздух с фини прахови частици. Източниците на емисии на ФПЧ10 са битовото отопление и автомобилния транспорт.

В общината няма регистрирани:

- големи горивни инсталации (ГГИ) по смисъла на Директива 2001/80/ ЕС;
- големи неподвижни източници (ГНИ), емисиите от които подлежат на ежегоден отчет чрез инвентаризационни карти;
- обекти с разрешителни за търговия с квоти за емисии от парникови газове (по Директива 2003/87/ЕС);
- обекти с издадени комплексни разрешителни по чл.117 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

Община Хитрино няма разработена „Програма за управление качеството на атмосферния въздух“. Предвид разпоредбата на чл. 27, ал.1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, която гласи, че „В случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общините разработват и общинските съвети приемат програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми по чл. 6 в установените за целта срокове, които са задължителни за изпълнение.“, ръководството на общината счита, че на територията на общината няма превишаване на нормите и съответно не е необходимо да се разработва програма.

Въздействие върху качеството на атмосферния въздух на населените места оказват и формираните емисии от ДВГ на автомобилния транспорт, като най-съществено това се изразява през зимните месеци. Вследствие на понижените температури на околната среда нараства времето за достигане на устойчив – оптимален работен режим на ДВГ на автомобилите, при което се изпускат изгорели газове с по високи емисии на замърсителите (СхНх; СО; сажди). От значение е и непрекъснато нарастващия брой на МПС и съответно натоварения трафик, както и остарелия автомобилен парк. Замърсяването на атмосферния въздух от автотранспорта както обществен, така и личния е незначително. Транспортният трафик на Община Хитрино е слабо натоварен. На територията на населените места липсва градски транспорт.

В община Хитрино не са констатирани превишения на нормите за КАВ, поради което не се предвиждат планови контролни измервания с мобилна станция. Общината се

ОБЩИНА ХИТРИНО **ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.**

характеризира с добро качество на атмосферния въздух. Няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. В общината няма съществени промишлени източници на вредни емисии във въздуха.

За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на саниращи мероприятия - топлоизолации и подмяна на дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - напр. слънчева енергия, за което климатичните дадености в общината са изключително благоприятни.

2. ВОДИ

Рамковата Директива за водите въвежда нов подход в управлението на водите, като въвежда екологични норми и цели за качеството, обезпечаващи структурата и функционирането на водните екосистеми.

Основните принципи при опазване на водите са:

1. Недопускане заустването на непречистени отпадъчни води във водни обекти - изкуствени и естествени водоприемници, което се постига чрез:

- чрез интегрирано управление на водите в съчетание с останалите компоненти на околната среда
- осъществяване на ефективен контрол при управление на отпадъчните води и прекратяване на замърсяванията
- недопускане на нови източници на отпадъчни води да се въвеждат в експлоатация и заустват без пречиствателни съоръжения и непречистени
- провеждане политика на реконструкция на стари и неефективни пречиствателни съоръжения на предприятията, заустващи отпадъчни води с качества над определените норми
- спазване условията в разрешителните

2. Усъвършенстване и спазване институционалната система за мониторинг и контрол, гарантиращо добро състояние на отпадъчните води и повърхностните водни обекти, което се постига чрез подобряване на контролния мониторинг на обектите с отпадъчни води и повишен капацитет на екологичния статус;

3. Реализиране задълженията на Плановите за управление на речните басейни - ПУРБ, като основен планов документ за интегрирано управление на водите, което се постига чрез:

- Участие на РИОСВ Шумен, при разработване, съгласуване и утвърждаване на Плановите за управление риска от наводнение - намаляване щетите от замърсяване с отпадъчни води при наводнения и високи води;
- Изпълнение на мерките с отговорност на РИОСВ Шумен;
- Подпомагане и съдействие на дейностите и процедурите по планиране, финансиране и изграждане, чрез съгласуване и съдействие реализацията на нови

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

и реконструкция на ГПСОВ и канализационни мрежи на населените места;

В национален план Закона за водите (ЗВ) определя условията за опазването и използването на водите и водните обекти. Целта на ЗВ е осигуряване на единно и балансирано управление на водите в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчивото развитие на страната. Във връзка с това в ЗВ са разгледани по- широко въпросите на собствеността върху водите, водните обекти и водостопанските системи и съоръжения; режимите на ползване на водите и водните обекти; опазването на водите и водните обекти; структурата и органите за управление на водите; формите за участие на частния сектор във водостопанската дейност; финансовата организация и икономическото регулиране и т.н. ЗВ изигра съществена роля за регулиране на обществените отношения в областта на водния сектор по един съвременен начин, адекватен на настъпилите през последното десетилетие промени в общественото устройство.

Оценката за състоянието на водните тела (повърхностни и подземни) е част от Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) и се актуализира на всеки шест години. В ПУРБ 2016-2021 г. за Дунавски район и за Черноморски район са изготвени оценки за състоянието на повърхностните и подземни водни тела на база данните от мониторинга през периода 2010-2014 г. Допълнително двете Басейнови дирекции „Дунавски район” (БДДР) и “Черноморски район” (БДЧР) изготвят междинни оценки за състоянието на водните тела и ежегодни доклади за състоянието на водите, включващи анализ на резултатите от мониторинга през предходните години. Мониторингът бива контролен и оперативен.

Съгласно чл.169, ал. 2 от Закона за водите (в сила от 28.01.2000 г. с посл. изм. и доп. ДВ бр.17 от 26.02.2021 г.), мониторингът на водите и на зоните за защита на водите осигурява съгласуван и изчерпателен преглед на състоянието на водите във всеки район за басейново управление. Мониторингът се извършва по одобрени от Министъра на околната среда и водите програми, разработени от басейновите дирекции в съответствие със спецификата на водните тела и техните характеристики.

Мониторинговите пунктове се определят въз основа на оценка на риска, натоварването и агресивната дейност върху водните тела. Изборът на показатели за анализ е въз основа на вида и количеството натиск, изразяващ се в концентрацията на наблюдаваните замърсители. Оценката на химическото състояние на повърхностните водни тела, замърсяващите вещества се съпоставят с определени стойности на стандартите за качество, въведени с Директива 2008 /105/ на Европейския парламент и на Съвета от 18.12.2008 г. за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите изразена в Наредба за стандарти за качество на околната среда. Рамковата Директива за водите въвежда екологични норми за качество на водните ресурси. Съгласно нея екологичното състояние на водните екосистеми се определя като много добро, добро, лошо или много лошо. При извършването на оценката на риска водните тела се класифицират в следните категории:

- водни тела в риск – не е необходимо допълнително охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни;

- водни тела, които е възможно да са в риск, за които има вероятност да не постигнат екологичните цели, но са необходими допълнителни мониторингови данни;

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

- водни тела, които не са в риск – не е необходима допълнителна оценка и допълнителни мониторингови данни.

Водните ресурси на община Хитрино са от повърхностни и подземни води.

2.1. Повърхностни води

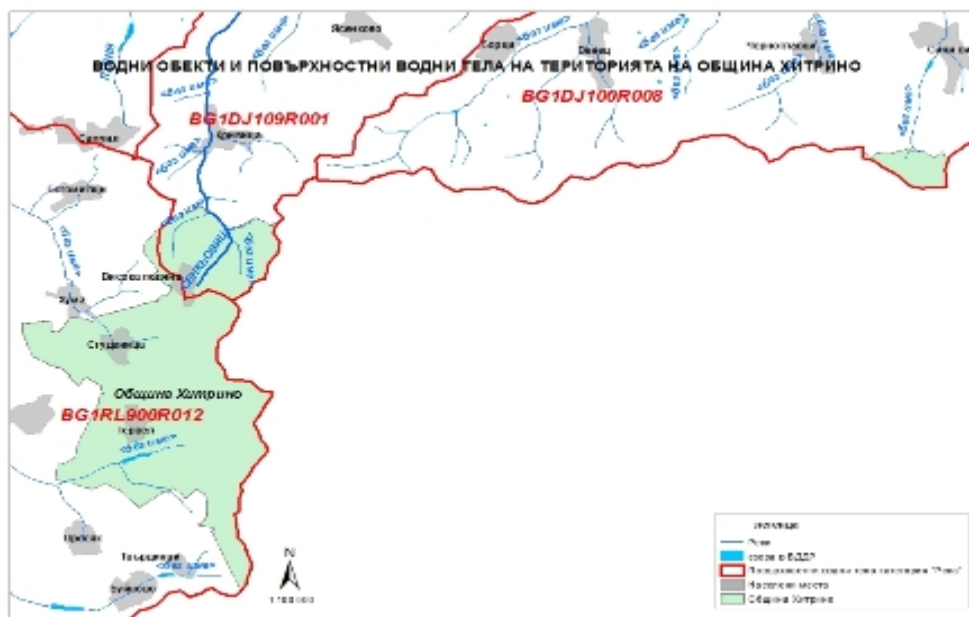
Територията на Община Хитрино, попада в обхвата на следните шест водни тела или части от водни тела в обхвата на Черноморски басейнов район:

1. Водно тяло с код BG2PR900R017 (р. Провадийска - от извора до преди с. Каменяк) – което е определено в много лошо екологично и добро химично състояние.
 - Хидробиологичен мониторинг:
 - пункт р. Провадийска - с. Трем;
 - пункт р. Провадийска – г. Хитрино.
 - Физикохимичен мониторинг:
 - пункт р. Провадийска - с. Добри Войниково;
2. Водното тяло с код BG2PR600R014 (р. Крива - от извора до след с. Лиси връх) е определено в умерено екологично и добро химично състояние.
 - Хидробиологичен мониторинг:
 - пункт р. Крива - с. Становец.
3. Водното тяло с код BG2PR900R015 (р. Провадийска от преди с. Каменяк до гр. Каспичан) - което е определено в лошо екологично и добро химично състояние.
 - Хидробиологичен мониторинг:
 - пункт р. Провадийска - с. Каменяк (добро състояние по макрозообентос).
4. Водното тяло с код BG2PR800R016 (р. Мадара - от кв. Макак, гр. Шумен до вливане в р. Провадийска) е определено в умерено екологично и добро химично състояние. На територията на общината, в обхвата на водното тяло липсват пунктове за мониторинг на водите.
5. Водното тяло с код BG2PR800R018 (р. Мадара – от извора до кв. Макак, гр. Шумен) е определено в умерено екологично и неизвестно химично състояние. На територията на общината, в обхвата на водното тяло липсват пунктове за мониторинг на водите.
6. Водното тяло с код BG2KA800R025 (р. Чираджи (Пакоша) от извор до яз. Фисек) е определено с умерен екологично и добро химично състояние.
 - Хидробиологичен мониторинг:
 - пункт р. Пакоша - с. Струйно.

Съгласно заповед на Министъра на околната среда и водите № РД - 602/09.06.2021 г. за мониторинг на водите, на територията на община Каолиново, попада следният пункт за физикохимичен и хидробиологичен мониторинг, на територията на община Хитрино, попадат пет пункта за хидробиологичен и един пункт за физикохимичен мониторинг.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Фиг. IV.2.1.2 Водни обекти и повърхностни водни тела

Източник: Басейнова дирекция Дунавски район

Състоянието на повърхностните води е в пряка връзка от човешката дейност - жизнена и икономическа. В ПУРБ това е изразено чрез определяне на „видове натиск и въздействие в резултат от човешката дейност върху водите“.

Видовете „натиск“ се разглеждат като „точкови“ и „дифузни“ източници, като и за останалите Басейнови дирекции те са почти аналогични, особено най-главните.

Като „точкови“ източници, представляващи най-голям риск за повърхностните води се посочват:

- Зауствания на ГПСОВ - градски пречиствателни станции за отпадъчни води на населени места (агломерации) с над 2000 е.ж.;
- Зауствания на градски канализации на населени места (агломерации) с над 2000 е. ж. заустващи без необходимо пречисване;
- Зауствания от промишлени обекти на отпадъчни води с комплексно разрешително;
- Зауствания от обекти без комплексно разрешително.

Във връзка с по-горе посоченото са използвани данните от ПУРБ 2016-2021 г. Обобщена информация за състоянието на повърхностните водни тела на територията на община Хитрино и целите им за опазване, съгласно двата ПУРБ 2016 – 2021 г. е дадена в таблица по-долу. Целите за опазване на околната среда на повърхностните водни тела се класифицират на база на тяхното екологично състояние в пет класа – много добро, добро, умерено, лошо и много лошо. Целта е постигане на добро състояние до 2027 година.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Таблица IV.2.1.1. Цели за опазване на околната среда за повърхностни водни тела на територията на община Хитрино

Код на водното тяло	Име на водното тяло	СМВТ /ИВТ*	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	Цел след 2027 г.	Основание за прилагане на изключение от постигане на доброто състояние 2015 г.
BG1RL900R012	р. Бели Лом след язовир Бели Лом до вливане на р. Долапдере при Писанец, вкл. приток р. Наловска	СМВТ	лошо (БПК5, N-NH4, N-NO3, N-total, P-total, МЗБ, ФБ)	добро	Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал. Опазване, подобряване и възстановяване на повърхностното водно тяло. Предотвратяване на замърсяването и запазване на доброто химично състояние	Постигане на СКОС за БПК5, N-NH4, N-NO3, N-total, P-total, МЗБ, ФБ за умерен екологичен потенциал до 2021 г. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал по останалите елементи за качество. Предотвратяване на замърсяването и запазване на доброто химично състояние.	Постигане на СКОС за БПК5, N-NH4, N-NO3, N-total, P-total, МЗБ, ФБ за добър екологичен потенциал до 2027 г. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал по останалите елементи за качество. Предотвратяване на замърсяването и запазване на доброто химично състояние.	Запазване на добър екологичен потенциал и добро химично състояние	чл. 156в от ЗВ (4.4.от РДВ) до 2027г. - съгл. Приложение 5.1.2

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

BG1RL900L1009	язовир Бели Лом	СМВТ	Лошо (БПК, N- NH4,N- NO3,N- total,P-total, МЗБ,ФП)	добро	Предотв ратяване влошава нето на екологич ния потенци ал. Опазван е, подобря ване и възстано вяване на повърхн остното водно тяло. Предотв ратяване на замърсяв ането и запазван е на доброто химично състояни е	Постигане на СКОС за БПК, N- NH4,N- NO3,N- total,P- total, МЗБ,ФП за умерен екологиче н потенциал до 2021г. Предотв ратяване влошаване на екологичн ия потенциал по останалите елементи за качество. Предотв ратяване на замърсява нето и запазване на добро химично състояние	Постигане на СКОС за БПК, N- NH4,N- NO3,N- total,P-total, МЗБ,ФП за добър екологичен потенциал до 2027г. Предотв ратяване влошаване на екологичния потенциал по останалите елементи за качество. Предотв ратяване на замърсяване то и запазване на добро химично състояние	Запазване на добър екологиче н потенциал и добро химично състояние	чл. 156в от ЗВ (4.4.от РДВ) до 2021г. съгл. Приложение 5.1.2
BG 1DJ900R1008	р. Хърсовска и р. Ружичка	не	умерено - отклонения (ел.пр., БПК 5, N- съединения, N и P-total, МЗБ, ФБ)	добро	Предотв ратяване влошаване то на екологичн ото състояние. Опазване, подобрява не и възстановя ване на повърхнос тното водно тяло. Предотв ратяване на замърсява нето и запазване на доброто химично състояние	Постигане на СКОС за ел.пр., БПК 5, N- съедине ния, N и Ptotal, МЗБ, ФБ за добро екологич но състояние до 2021г. Предотв ратяване влошаване на екол огичното състояние по остана лите еле менти за качество. Предотв ратяване на замърсява нето и запазване на добро химично състояние.	Запазване на добро екологично и химично състояние	Запазване на добро екологичн о и химично състояние	чл. 156в от ЗВ (4.4.от РДВ) до 2021г. - съгл. Приложение 5.1.2

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

BG1DJ109R001	р. Сенкьовица от извор до вливане в р. Дунав при Попина	не	добро	добро	Постигане и запазване на добро екологич- но и химично състояние	Запазване на добро екологич- но и химично състояние	Запазване на добро екологично и химично състояние	Запазване на добро екологич- но и химично състояние	Не приложимо
--------------	--	----	-------	-------	--	--	---	--	--------------

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Код на водното тяло	Име на водното тяло	СМВТ /ИВТ*	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	Цел след 2027 г.	Основание за прилагане на изключение от постигане на доброто състояние 2015 г.
BG2PR900R017	р. Провадийска - от извора до преди с. Каменяк	не	Мн.лошо – отклонения (N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N-total, P-PO ₄ , P-total)	добро	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерено екологично състояние: - запазване на добро състояние по биологични елементи - постигане на въз-можно най добро еко-логично състояние по физикохимични елементи - N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N-total, P-PO ₄ , P-total; 2. Поддържане и запазване на добро химично състояние.	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерено екологично състояние: - запазване на добро състояние по биологични елементи - постигане на въз-можно най добро еко-логично състояние по физикохимични елементи - N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N-total, P-PO ₄ , P-total; 3. Запазване на добро химично състояние.	1. Предотвратяване влошаването на екологично. то състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - постигане и запазване на добро състояние по физикохимични елементи - N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-NO ₃ , N-total, P-PO ₄ , P-total; 3. Запазване на добро химично състояние		чл. 156в, т.1 „в“ от ЗВ (4.4.iii от РДВ)
BG2PR900R015	р.Провадийска от преди с. Каменяк до гр. Каспичан								

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

BG2PR600R014	р.Крива - от извора до след с.Лиси връх	не	Умерено – отклонения (БПК, N-NH4, N-NO3, N-total, P-PO4, P-total)	добро	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - запазване на добро екологично състояние по биологични елементи; - постигане и запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи - БПК, N-NH4, N-NO3, N-total, P-PO4, P-total; 3. Запазване на добро химично състояние	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - запазване на добро екологично състояние по биологични елементи; - постигане и запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи - БПК, N-NH4, N-NO3, N-total, P-PO4, P-total; 3. Запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние	неприложимо
--------------	---	----	---	-------	--	--	---	-------------

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

BG2PR800R016	р. Мадара - от кв. Макак, гр. Шумен до вливане в р. Провадийск а	не	Умерено - МЗБ, БПК, N-NO ₂ , N- NO ₃ , N-total, P- total	добро	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло 2. Поддържане и запазване на добро химично състояние;	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - постигане и запазване на добро екологично състояние по биологични елементи - МЗБ; - постигане и запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи - БПК, N-NO ₂ , N-NO ₃ , N-total, P-total; 3. Запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние		неприложимо
--------------	--	----	---	-------	--	--	--	--	-------------

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

BG2PR800R018	р. Мадара – от извора до кв. Макак, гр. Шумен	не	Умерено - МЗБ, БПК, N-NO ₂ , N- NO ₃ , N-total, P- total	добро	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло 2. Постигане на добро химично състояние.	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - постигане и запазване на добро екологично състояние по биологични елементи - МЗБ. - постигане и запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи - БПК, N-NO ₂ , N-NO ₃ , N-total, P-total; 3. Постигане и запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние		неприложимо
--------------	--	----	---	-------	---	--	--	--	-------------

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

BG2KA800R025	р. Чираджи (Пакоша) от извор до яз. Фисек	не	Умерено-Електропроводимост, N-NO ₂ , N-total, P-PO ₄	добро	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло 2. Поддържане и запазване на добро химично състояние;	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - запазване на добро екологично състояние по биологични елементи - постигане и запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи - Електропроводимост, N-NO ₂ , N-total, P-PO ₄ ; 3. Запазване на добро химично състояние;	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние		неприложимо
--------------	---	----	--	-------	---	---	--	--	-------------

*СМВТ - Силномодифицирано водно тяло; ИВТ – Изкуствено водно тяло

Източник: ПУРБ 2016-2021 г. БДДР и БДЧР

Мерките за постигане и запазване на доброто състояние на водите, определени в двата ПУРБ 2016 – 2021 г. в Дунавски и в Черноморски район, по отношение на повърхностните води са насочени към намаляване на замърсяването от населените места; към намаляване на замърсяването от индустриални източници; към намаляване на замърсяването от селското стопанство; към намаляване на хидроморфологичния натиск и към опазване на зоните за защита.

2.2. Подземни води

Частта от общината в обхвата на Басейнова дирекция Черноморски район попада в района на разпространение на подземни водни тела от:

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

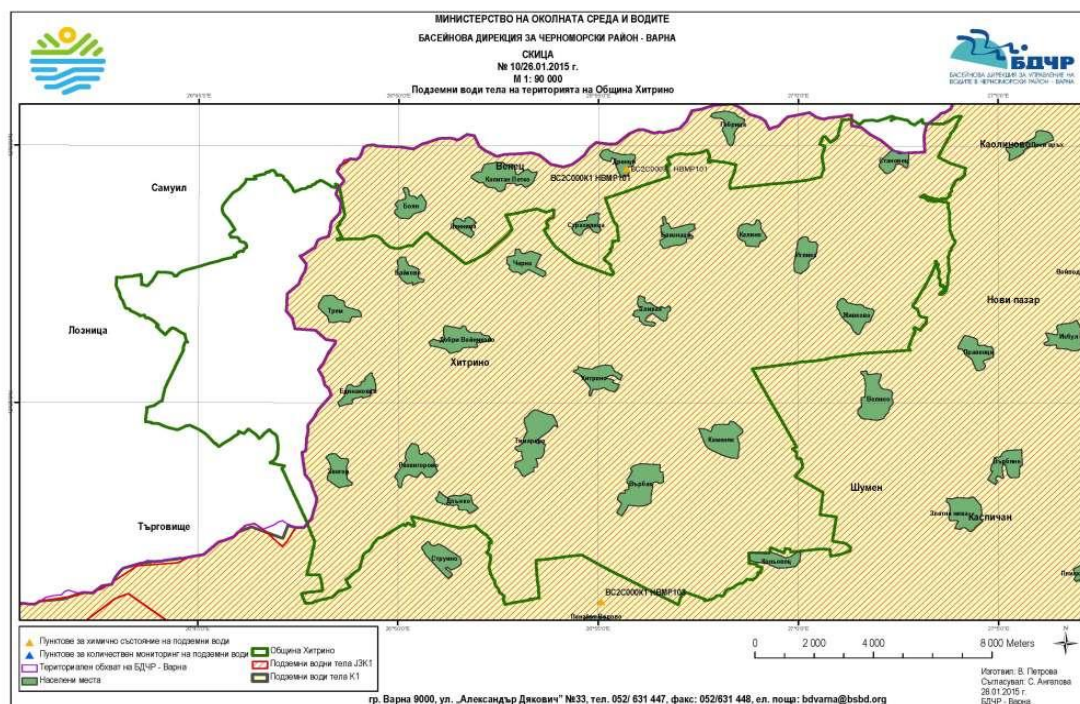
1) Подземно водно тяло с име „Порови води в кватернер в терасата на р. Провадийска” и код BG2G000000Q003, което според ПУРБ е определено в добро количествено и лошо химично състояние. Определено е като зони за защита на питейните води с код BG2DGW000000Q003, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ

2) Подземно водно тяло с име „Пукнатинни води в хортрив-барем-апт Каспичан, Тервел, Крушари” и код BG2G000K1NB036, което според ПУРБ е определено добро количествено и лошо химично състояние по нитрати. Категория на източника на замърсяване – дифузни източници: дренаж от градовете, инфраструктура без канализация, селскостопанска дифузия. Характеристика на покриващите ПБТ пластове в зоната на подхранване – открит (инфилтрация на валежи в зоната на разкриване). Определено е като зони за защита на питейните води с код BG2DGW000K1NB036, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ.

Съгласно „Програмата за контролен и оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните води и мониторинг в зоните за защита на питейните води на територията на Черноморски район за периода 2017-2021 г.” на територията на Общината попада:

- Мониторингов пункт за наблюдение на качеството на подземните води на подземно водно тяло BG2G000K1NB036. Пункта е : Панайот Волов, каптаж с код BG2G0000K1NBMP103

3) Подземно водно тяло с име „Карстови води в малм-валанж” и код BG2G000J3K1041, което според ПУРБ е определено в добро количествено и химично състояние. Характеристика на покриващите ПБТ пластове в зоната на подхранване – закрит. Определено е като зони за защита на питейните води с код BG2DGW000J3K1041, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ.

Фиг. IV.2.2.1 Подземни водни тела на територията на община Хитрино

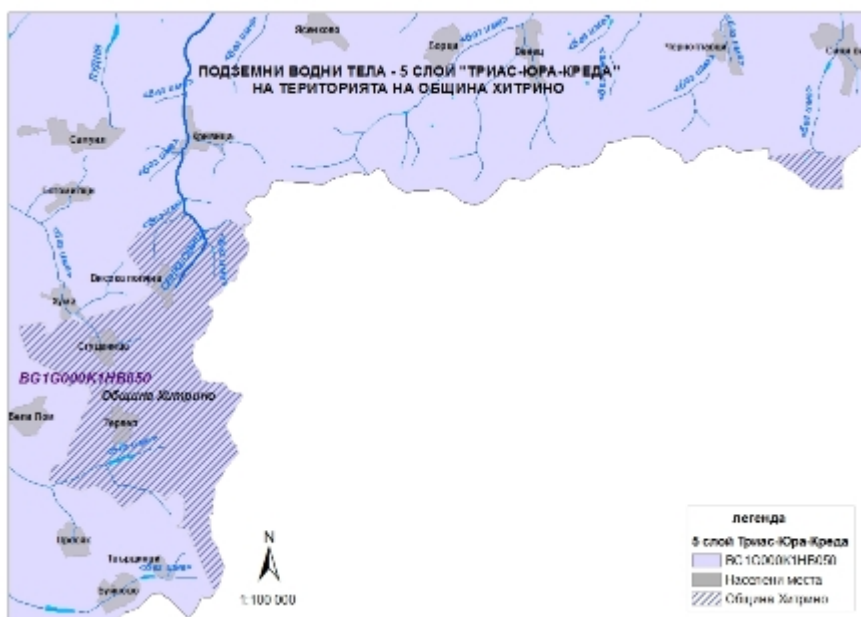
Източник: Басейнова дирекция Черноморски район

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Частта от общината в обхвата на Басейнова дирекция Дунавски район попада в района на разпространение на подземни водни тела от:

4) Подземно водно тяло с име „Карстови води в Разградската формация” и код BG1G000K1NB050, което според ПУРБ е определено е в лошо химично състояние по нитрати. Определено като зона за защита на питейните води съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите (ЗВ) с код BG1DGW000K1hb050, като състоянието на зоната е лошо. Попада в зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 3, буква „а” от ЗВ, в които водите са чувствителни към биогенни елементи – нитратно уязвима зона, съгласно Заповед № РД - 660/28.08.2019 г. на министъра на околната среда и водите.

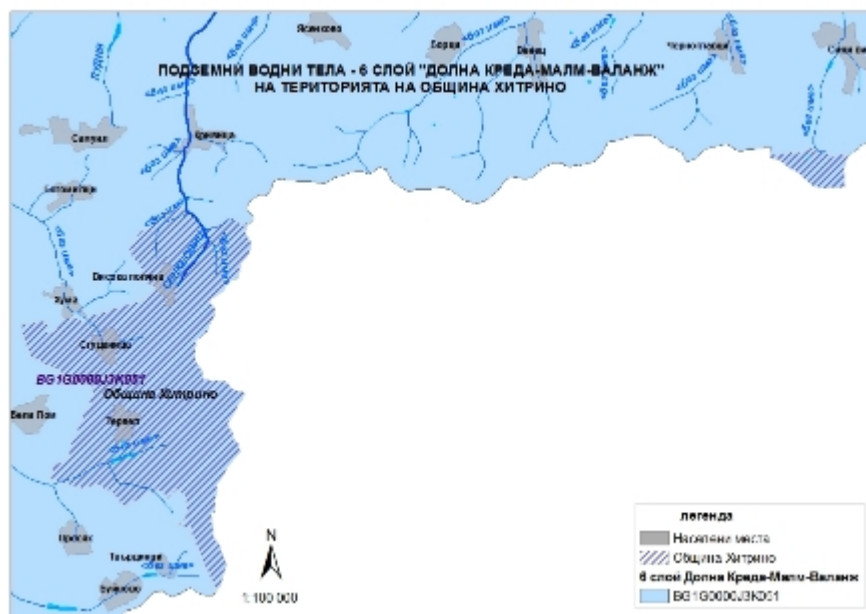
Фиг. IV.2.2.2 Подземни водни тела- 5 слой „Триас-юра-креда“

Източник: Басейнова дирекция Дунавски район

5) Подземно водно тяло с име „Карстови води в Малм-Валанжския басейн” и код BG1G0000J3K051, което според ПУРБ е определено в добро количествено и химично състояние. Определено като зона за защита на питейните води съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ с код BG1DGW0000J3K051, като състоянието на зоната е добро. Попада в зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 3, буква „а” от ЗВ, в които водите са чувствителни към биогенни елементи – нитратно уязвима зона, съгласно Заповед № РД -660/28.08.2019 г. на министъра на околната среда и водите.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Фиг. IV.2.2.3 Подземни водни тела- 6 слой „Долна креда – Малм валанж“

Източник: Басейнова дирекция Дунавски район

На територията на Общината в обхвата на БДДР Плевен не попадат пунктове за мониторинг от националната програма за наблюдение на подземни води.

На територията на Общината не попадат минерални води от Приложение № 2 на Закона за водите.

Във връзка с по-горе посоченото и за целите на изготвянето на ЕО на ОУП на община Хитрино са използвани данните от ПУРБ 2016-2021 г. Обобщена информация за състоянието на подземните водни тела на територията на община Хитрино и целите им за опазване, съгласно двата ПУРБ 2016 – 2021 г. е дадена в таблица по-долу.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Таблица IV.2.2.1 Цели за опазване на околната среда за подземни водни тела на територията на община Хитрино

Код на водното тяло	Име на подземното водно тяло	количество но състояние	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	Цел след 2027 г.	Основание за изключения от постигане на добро химично състояние
BG1G000K1NB 050	Карстови води в Разградската формация	добро	Лошо (показател с отклонение от СКОС – NO3)	1.Постигане и запазване на добро количествено състояние; 2. Предотвратяване влошаването на химичното състояние	1. Запазване на добро количествено състояние; 2. Постигане на добро химично състояние по останалите показатели	1. Запазване на добро количествено състояние; 2. Постигане на добро химично състояние.	1. Запазване на добро количествено и химично състояние.	чл.156в от ЗВ до 2027г
BG1G000J3K0 51	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	добро	добро	Постигане и запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	-
Код на водното тяло	Име на подземното водно тяло	количество но състояние	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	обосновка	Основание за изключения от постигане на добро химично състояние
BG2G000J3K10 41	Карстови води малм-валанж	добро	добро	1. Запазване на добро химично състояние 2. Запазване на добро количествено състояние	1. Запазване на добро химично състояние 2. Запазване на добро количествено състояние	1. Запазване на добро химично състояние 2. Запазване на добро количествено състояние	Неприложими	-

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

BG2G000000Q003	Порови води в кватернер в терасата на р. Провадийска	добро	Лошо (показател с отклонение от СКОС – NO3)	1.Недопускане понататъшно влошаване на химичното състояние на ПВТ по показателя: NO3 2.Постигане на добро количествено състояние с намаляване на водовземането в системи със значим натиск на черпене. 3.В установени участъци на взаимодействие на ПВТ с р. Провадийска – замърсяване с азотни съединения, предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на замърсители. 6. В Зони за извличане на вода за човешка консумация - недопускане постъпването на замърсители във водоизточниците;	1. Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателя NO3 и намаляване под ПС 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро химично състояние. 3. Предотвратяване на въздействието от нерагламентирано сметище в-ху химичното състояние на подземните води чрез ограничаване отвеждането на замърсители в подземните води. 4. Постигане на добро количествено състояние с намаляване на водовземането в системи със значим натиск на черпене. 5.В установени участъци на взаимодействие на ПВТ с р. Провадийска - замърсяване с азотни съединения - предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на замърсители. 6. Зони за извличане на вода за човешка консумация - недопускане постъпването на замърсители във водоизточниците;	Естествен и предпоставки: ВХ е изграден от алувиални отложения с висока водопронируемост - чакъли, пясъци и пясъчливи глин. Естествените условия не позволяват подобряване на водното тяло в определен срок. Повишеното съдържание на замърсители в подземните води се дължи на дифузни източници предимно развито селско стопанство. Установени участъци на взаимодействие с р. Провадийска - замърсяване с азот. Значим натиск от водовземане - с експлоатационен индекс >40%	Чл.156а, т.2. от Закона за водите
----------------	--	-------	---	--	--	--	-----------------------------------

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

BG2G000K1NB 036	Пукнатинни води в хотрив - барем - апт Каспичан, Тервел, Крушари	добро	Лошо (показател с отклоне- ние от СКОС – NO3)	1.Недопус- кане понататъш но влошаване на химичното състояние на ПВТ по показателя NO3.. 2.Запазван е на добро количеств ено състояние	1.Предотвря- тяване влошаване то на химичното състояние по показатели те NO3, намаляван е под ПС, обръщане на посоката на възходяща та тенденция. 2. Опазване, подобрява не и възстановя ване на водното тяло за постигане на добро химично състояние. 3. Запазване на добро количеств ено състояние. 4. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточ ници за питейно- битово водоснабд яване чрез спазване на забраните и ограничен ията в Наредба 3/16.10.20 00г.	1. Предотвря- тяване влошаване то на химичното състояние по показателит е NO3, намаляване под ПС, обръщане на посоката на възходящата тенденция. 2. Опазване, подобряване и възстановяв ане на водното тяло за постигане на добро химично състояние. 3. Запазване на добро количествен о състояние. 4. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточни ци за питейно- битово водоснабдяв ане чрез спазване на забраните и ограничения та в Наредба 3/16.10.2000 г.	Естестве- ни условия- незащитен водоносен хоризонт с добра водопропу- скливост и уязвим на повърхно- стни замърсите- ли, Антропоге- нно въздейст- вие – Развитие- то на земеделие то, като отглеждан е на монокулту- ри и прилагане то на изкуствен и азотни торови в близкото минало, предизвик ва отрицател- ни промени в състава на почвата и съответно на водите. Разходите за прилагане то на технологии за очистване на ВТ са непропорц- ионално високи.	чл.4.5. от РДВ, чл.156г.т.2, т.3, от ЗВ По малко строги екологични цели, налице са въздействия, които не са могли да бъдат избегнати поради характера на човешката дейност или на замърсяването и са постигнати: б) възможно най-малки промени в доброто състояние на подземните води; 3. не настъпва по нататъшно влошаване в състоянието на водите в засегнатото водно тяло
--------------------	--	-------	--	---	--	---	--	--

*СМВТ - Силномодифицирано водно тяло; ИВТ – Изкуствено водно тяло

Източник: ПУРБ 2016-2021 г. БДДР и БДЧР

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Съоръжения за водоснабдяване и канализация

По данни на „ВиК“ – ООД Шумен, водопроводната мрежа в община Хитрино започва да се изгражда след 1935 г. Водопроводите са в експлоатационна възраст между 40 и 84 год. Общата дължина на довеждащите водопроводи в общината е 87 км, а на разпределителната мрежа – 125 км. Изградените водопроводи са главно от етернитови, манесманови, стоманени и поцинковани тръби.

Външната водопроводна мрежа в Община Хитрино е на възраст между 28 и 78 години. Експлоатационния период на водопроводите отдавна е изтекъл. Експлоатационната възраст обуславя: големи загуби, намалена проводимост, чести аварии, влошено качество на питейните води. Общата мрежа на вътрешната водопроводна мрежа в Община Хитрино е 136 817 м.

Проблем при водоснабдяването е отдавна е изтеклият експлоатационен период на водопроводите. Експлоатационната възраст обуславя: големи загуби; намалена проводимост; чести аварии и влошено качество на питейните води.

Общите загуби на вода в Община Хитрино са 14,67% към 2011 г. при средно за област Шумен 67,49%. За периода 2008г.-2011г. общите загуби на вода в област Шумен са нараснали с 21.21%, а в Община Хитрино общите загуби са паднали с е 1,38%.

В нито едно от населените места на Община Хитрино няма изградена канализация. На територията на Общината няма изградени ПСОВ. Към момента отпадъчните води от домакинствата и обществения сектор са заустени в септични ями, което създава предпоставки за замърсяване на почвата, повърхностните и подземни води. От друга страна липсата на дъждовна канализация създава условия за образуване на водосбори и залежаване на повърхностните води, което води до разрушаване на пътните платна и непроходимост на уличната мрежа. Като цяло се нарушава и екологично равновесие на територията на Общината в резултат на непречистените води.

В началото на 2012 г. са изготвени прединвестиционни проучвания за изграждане на водопроводна, смесена канализационна мрежа и модулна пречиствателна станция за отпадъчни води ЛПСОВ за село Живково и за село Трем.

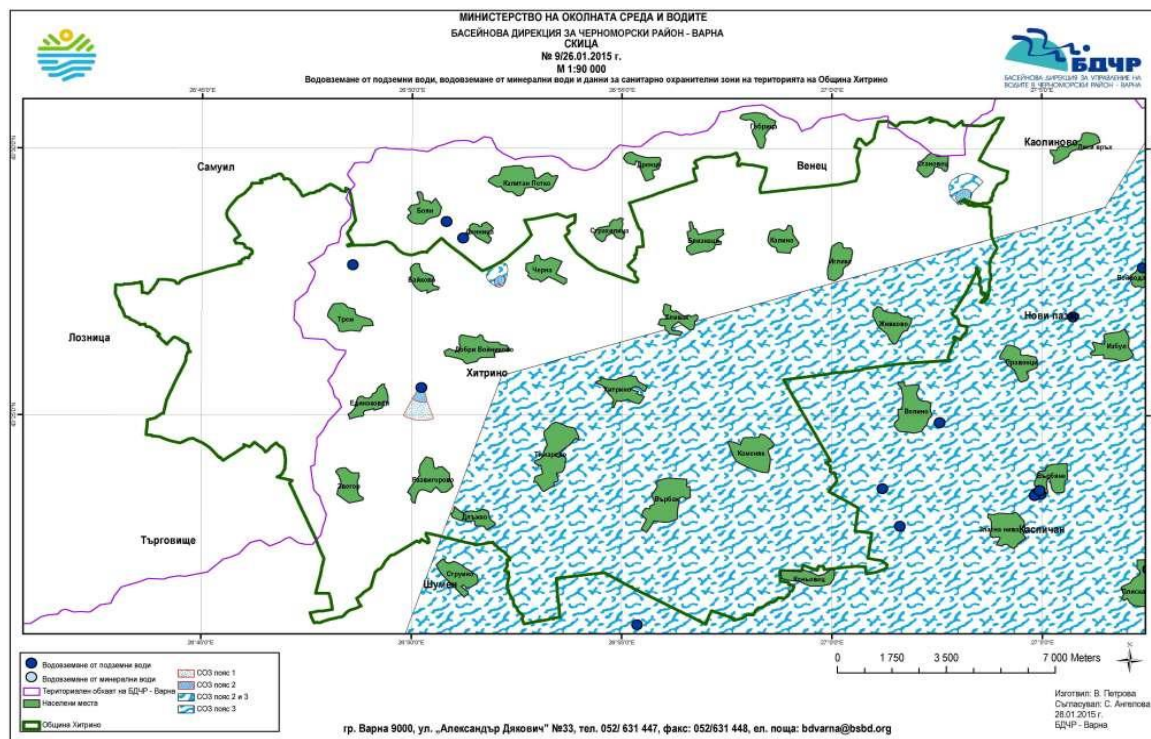
Изграждането на канализация и пречиствателни станции ще спомогне за постигане на целите заложи в Рамковата директива по водите, ПУРБ на ИРБ и Директива 91/271/ЕЕС.

„Водоснабдяване и Канализация“ ООД Шумен има краткосрочна, средносрочна и дългосрочна инвестиционна програма, която засяга решаването на належащите проблеми в Община Хитрино.

- ***Санитарно-охранителни зони около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води***

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Фиг.IV.2.2.4 Водовземане от подземни води, водовземане от минерални води и данни за санитарно-охранителни зони
Източник: Басейнова дирекция Черноморски район

Санитарно-охранителни зони (СОЗ) представляват пояси около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване, които се ползват със специален статут. Дейностите, които могат да се извършват в тях са строго регламентирани с Наредба № 3 от 16 Октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците. Организиран се три зони (пояси) за санитарна защита:

- пояс I – той има за цел защита на самите водоземни съоръжения като предотврати външния достъп до тях, чрез затваряне и ограждане на съоръженията и началните водопроводи около последните;
- пояс II – срещу биологични, бързоразвиващи се и силносорбируеми химически замърсители;
- пояс III – срещу стабилни химически замърсители.

Границите на пояси II и III най-общо се определят в съответствие с хидрогеоложките условия в района на вододобивните съоръжения и в зависимост от режима на тяхната експлоатация. Техните размери се определят чрез математическо моделиране.

Пояс I от СОЗ се огражда с трайна ограда с височина не по-малка от 1.40 м, която се сигнализира с предупредителни надписи върху табели.

Границата на пояс II се сигнализира с ясно водими предупредителни надписи и табели, поставени на добре видимо разстояние едни от други, поставени на колове или съществуващи дървета или огради.

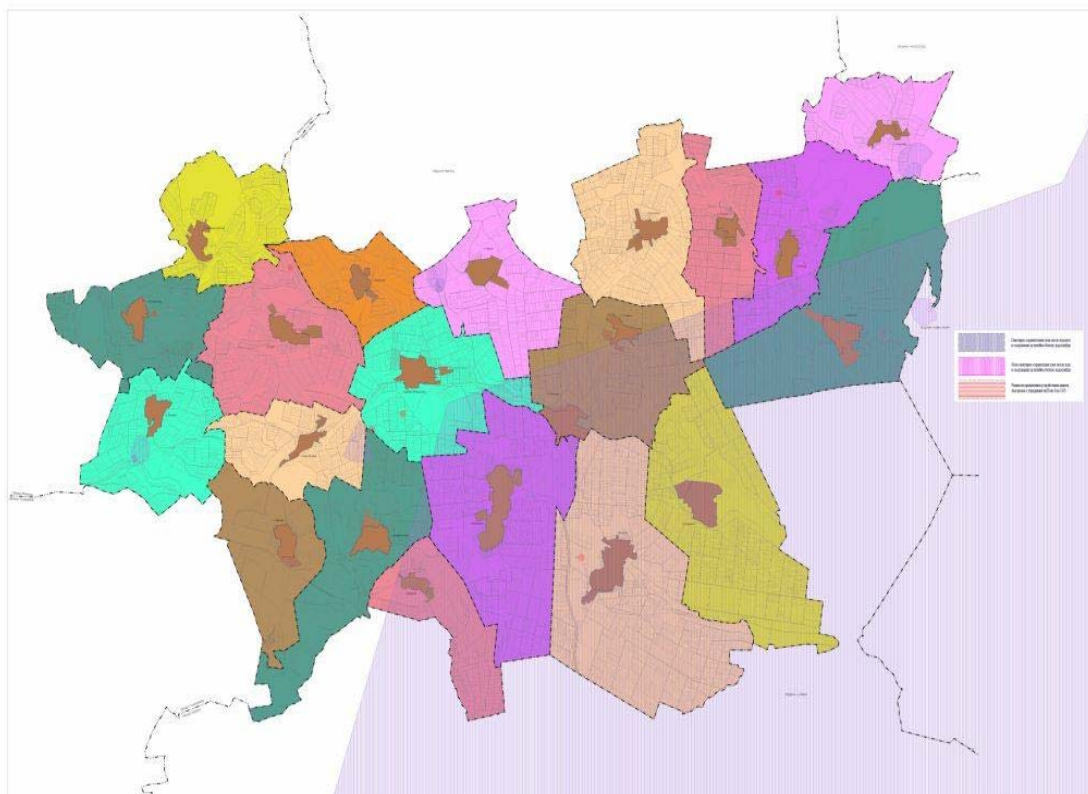
ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Пояс III се сигнализира аналогично на пояс II.

Собствениците на земи в границите на СОЗ около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, са длъжни да спазват забраните и ограниченията, определени от СОЗ, в който попада имотът, съгласно Приложения № 1 и 2 към чл. 10, ал. 1 от Наредба № 3/2000 г.

Осъществяването на дейност в границите на пояси II и III, за която е регламентирано ограничение (О) или ограничение при доказана необходимост (ОДН), се разрешава само, ако инициаторите на дейността с конкретни изследвания и оценка на въздействието върху околната среда докажат, че дейността няма да доведе до негативни последствия за водоизточника.

Във връзка с водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване, за които няма учредени СОЗ, в ОУП на община Хитрино са определени нови площи за Пояс I на СОЗ, съвпадащи с границите на поземлените имоти по КВС, в които попадат водоизточници и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и предстои да бъдат учредени II-ри и III-ти пояси.

Фиг. IV.2.2.5. Санитарно – охранителни зони на територията на общината

Източник: ОУП на община Хитрино

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Зони за защита на водите

Зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1 от Закона за водите (ЗВ) касаещи територията на плана :

- Подземните водни тела са определени като зони за защита на питейните води, с код BG2DGW000000Q003, BG2DGW000K1HB036 и BG2DGW000J3K1041 съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ.
- Територията попада в зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи – чувствителна и уязвима зона, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 3 от ЗВ.
- Община Хитрино попада в границите на зони за защита на водите, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване – ЗЗ „Кабиюк“ с код BG0000602 и ЗЗ „Каменица“ с код BG0000138, определени съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 5 от ЗВ.

Уязвимите и чувствителните зони, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 3 от Закона за водите (ЗВ) представляват зони за защита на водите. Басейновите дирекции водят регистър на тези зони, който включва и карти, на които е посочено местоположението на зоните и основанието, съгласно което са обявени като такива.

Съгласно заповед № РД-146/25.02.2015 г. на Министъра на околната среда и водите за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници, цялата територия на община Хитрино попада в нитратно уязвима зона, в която земеделската дейност води до риск за замърсяване на водите с нитрати. Ключовата типова мярка съгласно ПУРБ 2016-2021 г. е „Намаляване на замърсяването с хранителни елементи от земеделието“. Мярката на ниво район за басейново управление е „Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници“. Действията за изпълнение на мярката са:

- ✓ Забрана за торене в определени периоди от време съгл. Програмата от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати на МЗХГ;
- ✓ Изграждане или реконструкция на съоръжения за съхранение на органични торове, при спазване на изискванията за предотвратяване на свободно изнасяне или разпространение на тор;
- ✓ Контрол за спазване на изискванията за торене и съхранение на торове;
- ✓ Ограничения при внасянето на тор в съответствие с правилата за добра земеделска практика;
- ✓ Определяне на капацитета на съоръженията, предназначени за събиране на оборски тор от животновъдството осигуряващ възможност за събиране на тор през най-дългия период на забрана за внасяне на торове в уязвимата зона;
- ✓ Осигуряване на защита от замърсяване на повърхностните и подземните води в района на съоръжения за събиране на оборски тор.

Понятието „чувствителни зони“ е термин от Директива 91/271/ЕЕС, характеризиращ даден водоприемник, който се намира или има риск да достигне състояние на *еутрофикация* –

ОБЩИНА ХИТРИНО **ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.**

обогаляване с биогенните елементи азот и фосфор. Това състояние е свързано с ускорен растеж на водорасли и по-висши растителни видове, в резултат на което настъпва нежелано нарушаване в баланса на присъстващите във водите организми и влошаване на качеството на водите.

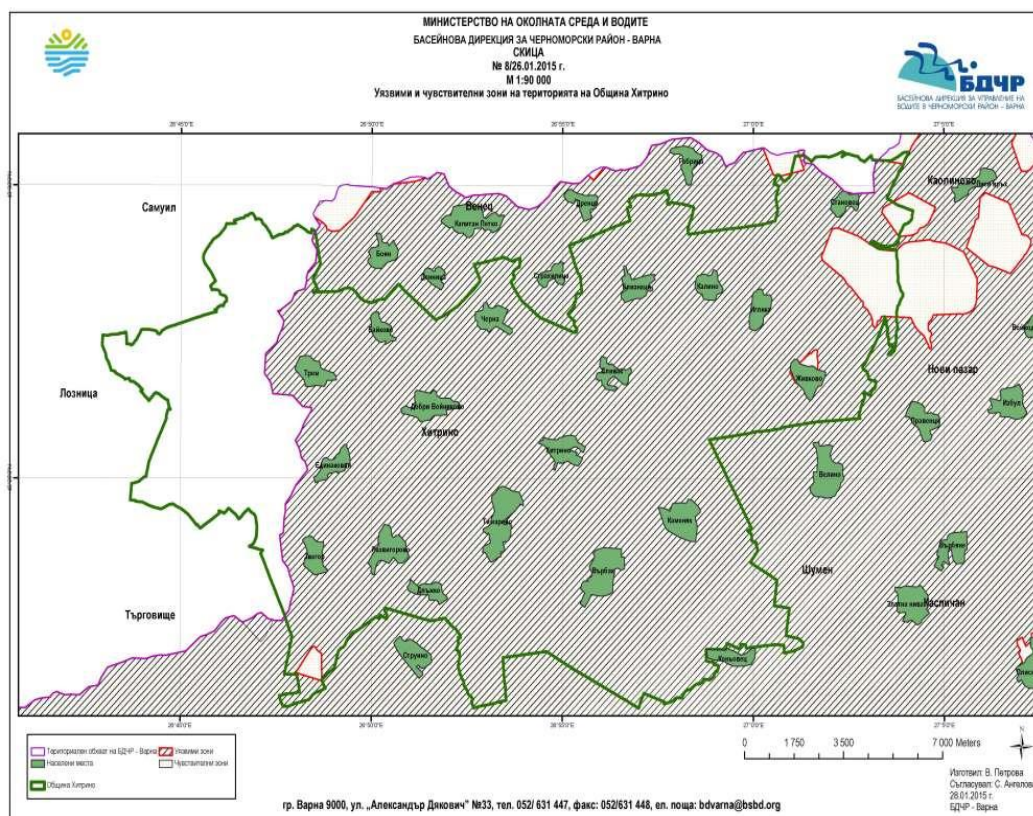
Община Хитрино частично попада в чувствителни зони /само територията която съвпада с тази на частта от водно тяло BG1RL900R012/, съгласно Заповед № РД 970/28.07.2003 г. на Министъра на ОСВ. Чувствителните зони в повърхностните водни обекти в териториалния обхват на БДДР Плевен: с начало „р. Дунав, от границата при с. Ново село“ и край „р. Дунав, до границата при гр. Силистра“, както и „Всички водни обекти във водосбора на р. Дунав на територията на Р България“.

В случай, че даден водоприемник е обявен за чувствителна зона отпадъчните води от всички агломерации с над 10 000 еквивалент жители (е.ж.), които се заустват в него е необходимо освен биологичното пречистване да бъде осигурено и отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор до съответните концентрации, регламентирани в Наредба № 6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. При изграждане или реконструкция градските пречиствателни станции за отпадъчни води на тези агломерации, трябва да предвидят освен съоръжения за биологично пречистване (биологично стъпало), но и допълнителни пречиствателни съоръжения за отстраняване на азота и фосфора. По този начин водоприемникът се предпазва от допълнителна еутрофикация и се цели подобряване в неговото състояние.

В община Хитрино липсва канализационна мрежа. Общината не отговаря на изискванията на Наредба № 6 от 9.11.2000 г., а именно - всички агломерации с повече от 2 000 е.ж. следва в определен срок да изградят централизирана канализационна мрежа за събиране и отвеждане на отпадъчните води и да осигурят биологично им пречистване. Сроковете за изграждане на канализационни мрежи и за осигуряване на необходимото пречистване за Р България са заложили в Договора за присъединяване към Европейския съюз: за агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж. срокът е бил до 31.12.2014 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Фиг. IV.2.2.6 Уязвими и чувствителни зони на територията на община Хитрино
Източник: Басейнова дирекция Черноморски район

Зони с риск от наводнения

Планът за управление на риска от наводнения (ПУРН) на Черноморски район за басейново управление 2016-2021 г. е приет с Решение № 1103/29.12.2016 г. на Министерски съвет. Територията на община Хитрино не попада в определените райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ съгласно приложение № 1 към заповед № 128/15.08.2013 г.

Планът за управление на риска от наводнения (ПУРН) на Дунавски район за басейново управление 2016-2021 г. е приет с Решение № 1104/29.12.2016 г. на Министерски съвет. Територията на община Хитрино не попада в определените райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ съгласно приложение № 1 към заповед № РД-744/01.10.2013 г.

На територията на община Хитрино няма определени райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл.143г от ЗВ.

Фигура IV.2.2.7 Райони със значителен потенциален риск от наводнения по основните речни басейни

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Основните мерки за намаляване на риска от наводнения, които могат да бъдат изпълнявани, са следните:

- ▶ поддържане проводимостта на речните легла, вкл. в 500-метровата зона след язовирите;
- ▶ поддържане и експлоатация на диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения, отводнителни системи и полета, отводнителни помпени станции (ОПС);
- ▶ ежегодни пролетни и есенни технически прегледи на хидротехническите съоръжения, приключващи с изготвяне на протоколи, в които се набелязват ремонтните и инвестиционни работи за следващата година;
- ▶ изготвяне на анализ на техническото състояние на всяка язовирна стена веднъж на три години;
- ▶ изготвяне и проиграване на аварийни планове на язовирни райони и обособяване на аварийни складове, оборудвани с необходимите техника и материали;
- ▶ изграждане на съвременни системи за оповестяване;
- ▶ ликвидиране на потенциално опасни язовири, чието техническо състояние не позволява по-нататъшната им експлоатация.
- ▶ изграждане и поддържане на дъждовна канализация.

▶ *Източници на замърсяване*

Екологичният проблем на общината свързан със замърсяването на водите е в тясна връзка с проектите и предвижданите действия по отношение на проектирането и изграждането на:

- канализационни системи ;
- пречиствателни станции за отпадни води;

Битови отпадни води

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Като основен източник на замърсяване на реките в региона са вливащите се в тях битово-фекални води. Важен проблем за всички селища в обхвата на община Хитрино е липсата на изградени канализационни мрежи и пречиствателни станции за битово - фекални води.

Формираните битови отпадъчни води от домакинствата се отвеждат в септични или изгребни ями, след което попиват в земята. Тяхното състояние не се контролира и това допринася за замърсяване на подземните води в района.

Минералните съединения в битовите отпадъчни води са представени от солите на амоняка, фосфати, хлориди, хидрокарбонати и др. Органичните примеси обикновено съдържат азот (белтъци и продукти на тяхната хидролиза-пептиди и аминокиселини). В тях мога да се съдържат и безазотни органични съединения - киселини, спирт, алдехиди, кетони и др. Постоянен компонент на битовите отпадъчни води станаха ПАВ (повърхностно активните вещества), следствие от широко използваните в бита синтетични миешки препарати.

Производствени отпадъчни води

Производствените отпадъчни води са също източник на замърсяване на повърхностните и подземни води, особено ако се заустват във водните обекти без пречистване или с пречистване, но без удовлетворяване на нормативните изисквания.

В Регистъра на издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти (www.moew.government.bg) няма данни за такива на територията на община Хитрино.

Дифузни източници - Инфилтрираните води от нерегламентираните сметища

Инфилтрираните води от нерегламентираните сметища са сериозен източник на замърсяване на повърхностните и подземни води. Общината е изпълнила проекта за рекултивация на нерегламентираното сметище. Независимо, че е организирано централизирано сметосъбиране и сметоизвозване в населените места, съществува вероятност от инцидентно възникващи локални замърсявания.

Потенциални дифузни източници - Животновъдни ферми и торищата към тях.

По данни на ОСЗ Хитрино, на територията на общината има 24 бр. категоризирани животновъдни ферми за производство на сурово краве мляко и 1 бр. птицевъден обект за отглеждане на бройлери с капацитет над 14 000 бр. бройлери.

Отпадъчните води от селското стопанство съдържат органични и неорганични суспендирани вещества, амоняк, нитрити, нитрати, микроорганизми.

Животинския тор по степен на замърсеност с органични вещества и микробиална обсемененост значително превишава битовите фекални води. В твърдият и течен тор се съдържат повече от 30 вида непатогенни микроорганизми.

На територията на Общината не попадат минерални води от Приложение № 2 на Закона за водите.

По данни на „Напоителни системи“ ЕАД клон Шумен на територията на Община Хитрино няма изградени корекции на реки, отводнителни помпени станции и отводнителни полета. Не са регистрирани абонати ползващи промишлено водоснабдяване и вода за напояване за последните 5 години.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Повърхностните и подземни води на територията на община Хитрино като цяло са с добро качество. Проблемите са свързани главно с количеството и пречистването на питейните води, липсата на канализационна мрежа и пречиствателни станции за отпадни води в населените места на общината. Водопреносната мрежа също е остаряла, амортизирана и загубите на вода са значителни. Необходимо е да се предвидят мерки за подобряване на цялостната инфраструктура в Общината, с акцент върху подобряване на ВиК инфраструктура.

Незадоволителното състояние и нарушаване на речните легла от хидроморфологични изменения пораждат необходимост от корекция на реките и деретата за превенция от природни бедствия и ограничаване вредното въздействие на водите.

Съществуват много нерешени проблеми при управлението и опазването на водите, свързани с остаряла и амортизирана техника и съоръжения, ограничени финансови възможности, заустване на непречистени отпадъчни води във водоприемниците и други.

Община Хитрино е поставена в уязвима зона от замърсяване на водите с нитрати от земеделска дейност

3. ПОЧВИ И ЛАНДШАФТ

Почви

Почвата е един от най-важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните екосистеми тя изпълнява определени функции: осигурява среда за развитие на растенията и реализиране на тяхната биопродуктивност, поддържа генетичните ресурси и обитанието на многобройни живи организми. Тя регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции. Почвата е физическа основа на социално-икономическата структура на човешкото общество, източник е на сурови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството. Като компонент на околната среда тя е подложена на вредни въздействия и затова опазването и е от особено значение.

Интензивното селско стопанство и животновъдството са източници за замърсяване на почвите в района.

Почвите могат да бъдат замърсени от:

- Инфилтрация на замърсени води от промишлеността и бита
- Отлагане на замърсители от прах и аерозоли от транспортното замърсяване
- Замърсяване с битови отпадъци.

В зависимост от типовете замърсители и техните свойства - киселинно-основни, окислително-редукционни, комплексобразуващи, йонообменни и други могат да бъдат променени и генетично-обособените почвени условия. Като следствие се изменя въздушно – водния режим на почвата и микробиологичните процеси в нея, като и могат да настъпят физикохимични и биохимични трансформации. Замърсителите се натрупват в повърхностните почвени слоеве, където реактивоспособността е най-силно изразена. Замърсителите, след попадането им в почвата, образуват нови вещества: утаечни форми и продукти от

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

взаимодействието с твърдата фаза; разтворими и неразтворими минерални и органични комплекси, адсорбирани обменни форми и свободни йони в разтвор. Най-честите промени в почвите са свързани с изменения в сорбционните и киселинно-основни изменения, които дестабилизира биологичната усвоимост на макро и микро елементите и предизвикват явления на хранителен дефицит.

В същото време почвата има роля на универсален сорбент и неутрализатор, обусловена от поглъщателната способност на органогенните колоиди и почвените микроорганизми. Тази способност на самоочистяване е ограничена при насищане с вредни вещества и при съществени изменения възстановяването и е почти невъзможно.

Равнинният характер на територията, както и малките наклони на водните течения не предполагат развитие на мащабни ерозионни процеси.

Принос в замърсяването на почвите има автомобилният транспорт, изхвърлящ около 50% от замърсителите, като при определени климатични условия се включва и вторично замърсяване от праха по уличната мрежа. Замърсяването на въздуха от автомобилния транспорт е основен фактор, влияещ натрупването на тежки метали в повърхностните почвени слоеве в близост до натоварени транспортни потоци. Средното съдържание на олово в почвите за страната ни е 25 мг./кг. В почвата оловото има следното поведение: закрепва се в октаедрите и поради големият си йонен радиус се свързва активно с органичното вещество. Разпределението му в почвеният профил се характеризира с акумулиране в хумусно-аккумулятивния хоризонт, а съединенията на оловото - фосфати, карбонати, хидроокиси и други са слабо разтворими. Установено е, че оловото при незамърсени почви е равномерно разпределено между всички гранулометрични фракции, а при замърсени почви участието на оловото нараства в илестата фракция. Важна особеност при замърсяването на почвите с олово е постоянният процес на акумулация, което означава, че процесът на замърсяване е прогресивен. Почвата има слаба самоочистваща способност по отношение на тежките метали, като оловото може да остане в нея над 1000 години. Пречистването се ускорява с отглеждане на растения които го натрупват в корените си. Растенията усвояват най-вече онази част от оловото, която се намира в разтворено състояние в почвения разтвор. Натрупването на олово в различните органи на растенията е следното: най-много олово акумулират корените, след това листата и най-малко семената. По тази причина с конкретни изследвания е доказано, че при замърсени почви с олово отглеждането например на житни (ечемик) не води до замърсяване на растителната продукция - семената, докато отглеждането на кореноплодни - моркови, картофи и други е свързано със силно замърсяване на продукцията.

Съгласно „Годишен доклад за оценка на състоянието на околната среда на РИОСВ-Шумен за 2020 г.“, на територията на РИОСВ – гр. Шумен, броят на пунктовете за обследване от мрежата за широкомащабен почвен мониторинг I-во ниво е 25. През 2020г. в изпълнение на утвърдената програма от ИАОС - София по почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг, Регионалната лаборатория - гр. Шумен е извършила пробонабиране от две дълбочини от 6 пункта пункт № 352 с. Методиево, общ. Върбица; пункт № 355 с. Ясенково, общ. Смядово; № 367 с. Драгоево, общ. Велики Преслав; пункт № 369 с. Коньовец, общ. Шумен; № 370 с. Становец, общ. Хитрино; № 382 с. Бял бряг, общ. Смядово. Предстои изпитване на пробите по показатели: почвена реакция, специфична електропроводимост,

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

биогенни елементи - общ азот, общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, рН (H₂O), рН (CaCl₂), специфична електрическа проводимост, обемна плътност, както и тежки метали- Zn, Cu, Pb, Cr, Co, Ni, и As, Ng, полициклически ароматни въглеводороди, полихлорирани бифенили и органохлорни пестициди.

Съгласно Закона за почвите (ЗП), политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на местно ниво се осъществява от кметовете на общини. В рамките на своите правомощия, кмета на общината осигурява участие на обществеността при вземане на решения и разработване на стратегии, програми и планове за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите. Кметовете на общини имат задължение да разработят Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите в съответствие с Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите за период не-покръток от 3 години. Тези програми са неразделна част от общинските програми за опазване на околната среда съгласно чл. 26 от Закона за почвите. Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се изготвя съгласно Методическите указания за разработване на областни и общински програми, разработени на основание Мярка 1.1.3 от Плана за действие към Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)

Съгласно Закона за почвите, кметовете на общините правят предложения за включване на площи с увредени почви, към регистър, поддържа от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), съдържащ информация за местоположението, източника на замърсяване/ увреждане, вида на площта на увреждането, оценка на риска и др.

В съответствие със Закона за почвите, кметовете на общините осъществяват контрол върху изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на приложното поле на Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Приложение 2 към настоящата програма е ***Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Хитрино за периода 2021-2028 г.***

Ландшафт

Миграцията на замърсителите в ландшафта обикновено се осъществява по пътя на три основни компонента на околната среда - атмосферен въздух, води /повърхностни и подземни/ и почви. Анализът на възможните миграции дава основание за следната оценка:

- по пътя на атмосферният въздух - подчертаната динамичност на този компонент определя значително разнообразие в разпространението на вредности по въздушен път в пространствен аспект; предпоставките за разпространение на замърсители във въздуха на общината са налични, но източниците на замърсяване не са значителни. Атмосферният въздух към момента е със сравнително висока чистота за територията на Община Хитрино (липса на промишлени замърсители и др.);

- по пътя на повърхностните води - по отношение на повърхностните води, миграцията на замърсители се стимулира по индиректен път - от подпочвените води и по директен - чрез

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

заустване на непречистени отпадъчни води във водните тела

Липсата на канализация в населените места, липсата на съоръжения за пречистване на отпадъчните води, нерегламентирано натрупване на торови маси и т.н. създава условия за замърсяване повърхностните води, но тъй като количествената характеристика и замърсителния товар не са големи не се очаква значимо отрицателно въздействие върху цялостната водна екосистема в отделните водни тела на територията на общината:

- по пътя на подземните води - по отношение на подземните води миграция на вредни вещества е възможна т.к. подхранването на водоносния комплекс е резултат от инфилтрацията на атмосферни валежи, повърхностни води, вкл. недостатъчно пречистени отпадъчни и подземни води;

- чрез почвите - пренос на замърсители по пътя на почвите е възможна предвид наличието основно на нерегламентирани депа за отпадъци.

Определящ критерий за състоянието на ландшафтите е устойчивостта им, респ. възможностите им за естествено развитие и възпроизвеждане на ресурси и условия за благоприятна околна среда. Тези им възможности, които са посочени по видове ландшафти, са оценени в преходни разработки, като са използвани такива показатели като вид, възраст и бонитет на насажденията, състояние на съобществата, характер на ползване на земеделските земи, състояние на водите и др.

За територията на община Хитрино нивото на увредени ландшафти е сравнително ниско. Запазените възможности за естествено развитие, които характеризират повечето типове ландшафти и изразяват тяхната устойчивост, са индикация за това, че територията се нуждае предимно от дейности и действия с превантивен (поддържащ) характер по отношение запазване и обогатяване на основните видове ландшафти.

Нарушени терени

Свлачищните терени на територията на Общината се нуждаят от сериозни проучвания, укрепване и ландшафтна обработка с подходяща растителност.

Вътрешната структура и функционирането на ландшафтите се обуславя от особеностите и динамиката на всички природни компоненти на околната среда от техногентото и антропогенното въздействие върху нея.

Повечето от локалните ландшафти са твърде обширни.

Част от територията на общината е заета от агроландшафтите, които се характеризират с прекъснатост на биологичния кръговрат на веществата и задължително допълнително енергетично субсидиране (чрез торене, напояване, обработка на почвите и пр.). Много често агроландшафтите представляват площи, периодично емитиращи замърсители на околната среда като нитрати, хербициди и пр.

Селищните територии и съществуващите пътища са с най-висока степен на антропогенна трансформация. Те заедно с агробиоценозите обуславят различните степени на хеморобност на съответните участъци от локалните ландшафти. Около всяко селище като постоянен комплексен източник на замърсяване са формирани трайни зони с антропогенно и техногенно замърсяване (въздух, предимно през зимния сезон, води, почви).

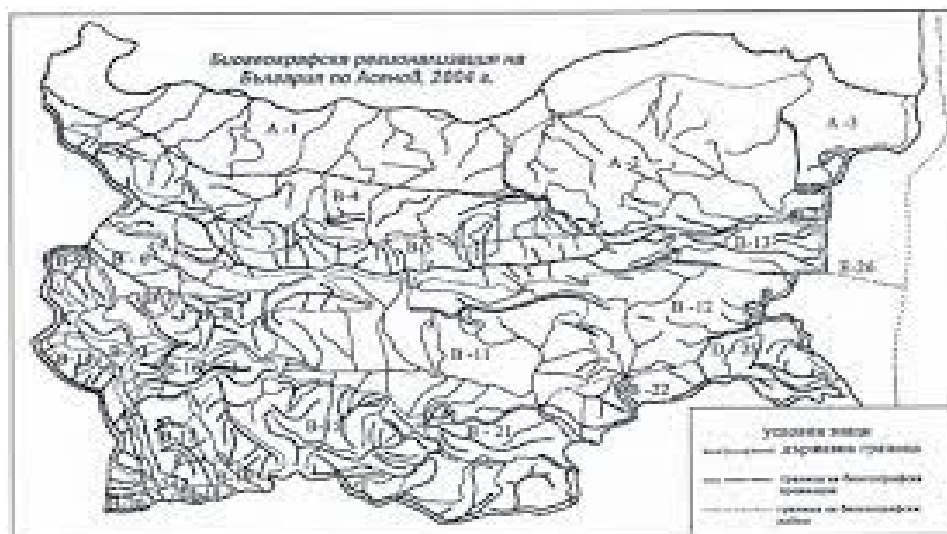

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

4. БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ

Биогеографска характеристика на района.

По Асенов А., 2006: Биогеография на България, тази част на страната се обособява в Лудогорски биогеографски район.

Фиг.№ IV.4.1 Биогеографска карта на България

Лудогорският район, обхваща едноименното плато, високите плата на Източната Дунавска равнина и Източния Предбалкан. На запад и север граничи с Дунавски район, на изток с Добруджанския и Черноморския район, а на юг със Старопланинския и Източностаропланинския район. В този си обхват Лудогорския район заема значително пространство, в което релефът от равнинно-платовиден на север преминава в платовиден, а на юг нископланински. Характерът на релефа е определил наличието на значително по-малко антропогенизиран територии спрямо Дунавски район и запазване на естествената лесостепна растителност, която в най-южните части под влияние на височинната зоналност придобива облика на биома Aestilignosa. Доминиращия лесостепен еколого-физиологичен облик на растителността определя участието на Лудогорския район в структурата на Долнодунавската биогеографска провинция и биома Aestilignosa. Предходното положение на лесостепите и граничното положение на района между два биома предполага твърде континуален характер на неговите граници. Особено северната граница, която приблизително следи двеста метровата изохипса на релефа и източната граница, преминаваща по долината на Суха река, имат изявено условен характер. Смесените гори от дръжкоцветен дъб - *Quercus pedunculiflora* и летен дъб - *Quercus robur* заедно със степните храсталаци на ниския бадем - *Amygdalus nana* маркират границата с Добруджанския район. От друга страна хетерогенният островен характер на биотичните съобщества предполага различни позиции за детайлна биогеографска

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

хорологизация на този район.

Естествената растителност е лесостепна и степна и заема ограничени пространства – територии, неизползвани за земеделие, обикновено по вододелните била. Разнообразието на почвено-климатични условия в източната област на Дунавската равнина определят териториалното разпределение на различните растителни видове. В нейният обсег, независимо от широкия обхват на обработваемите земи и по-голямото стесняване на естествената растителност се наблюдават най-обширните площи с общо взето добре запазена естествена горска и тревна растителност.

Растителност

В Лудогорското плато най-съществено участие в растителната покривка има формацията на цера *form. (Querceta certis)*, която лимитира границата с Дунавския биогеографски район. Между Дулово и Тервел и източно от Кубрат са запазени смесени гори от сребролистна липа - *Tilia tomentosa*, обикновен габър - *Carpinus betulus*, цер - *Quercus cerris*, на места с горун - *Quercus dalechampii* и полски клен - *Acer campestre*. На ограничени пространства се срещат гори от формацията на горуна (*form. Querceta dalechampii*) или смесени гори от горун - *Quercus dalechampii*, обикновен габър - *Carpinus betulus*, цер - *Quercus cerris* и полски клен - *Acer campestre*.

В Лудогорския район съществуват находища на 28 вида висши растения, които са общи с Добруджанския и Черноморския район. Сред тях са два интродуцирани вида в българската флора, храстовидната аморфа - *Amorpha fruticosa* и миризливата върба - *Eleagnus angustifolia*, които се проявяват като агресивни антропофити и са представители на биома Aestiduriherbosa. Тук има местообитания на още няколко вида, които се срещат още само в Добруджанския и Източната част на Дунавския биогеографски район. Сред тях са лесингиановото коило - *Stipa lessingiana*, молдавското плюскавиче - *Silene moldavica*, рогатото клинавче - *Astragalus cornutus*, палазиановият лен - *Linum pallasianum*, пелинът - *Artemisia pedemontana*, нарязанолистният тъжник - *Spirea crenata* и многообразната мъдрица - *Sysimbrium polymorphum*. У нас само в Дунавската биогеографска провинция респективно и в Лудогорския район се срещат типичните степни видове, храстовидната карагана - *Caragana frutex* и източният равнец - *Achillea leptophylla*. Балкански ендемит с находище в района е сърпецът - *Serratula bulgarica*.

В района са разпространени българските ендемити плевенско обичниче

Thalictrum aquilegifolium ssp. storgosiacum, шкорпилова детелина - *Trifolium medium ssp. skorpilii*, български опопанакс - *Opopanax chironium ssp. bulgaricum*, тракийско омазниче - *Onosma thracica*, крумово великденче - *Veronica krumovii*, български миск - *Jurinea bulgarica*, тракийски магарешки бодил - *Carduus thracicus*, давидов мразовец - *Colchicum davidovii* и урумово лале - *Tulipa urumoffii*.

В източната част на Лудогорския район са запазени лесостепни храстови съобщества от формацията на ниския бадем (*form. Amygdaleta nanae*) и на драката (*form. Paliureta spinachristi*). Между тях или в непосредствена близост е възникнала производна степна растителност, представена от формациите на белия пелин (*form. Artemisieta albae*), брандзовия житняк (*form. Agropireta brandsae*) и изправената овсига (*form. Brometa erectii*). Значителни

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

площи в целия район, вторично са покрити от ксеротермните *тревни формации на белизмата* (form. *Dichantieta ischaemi*), *луковичната дивадина* (form. *Poaeta bulbosae*) и *садината* (form. *Chrysopogoneta grylli*).

Тревният тип растителност е представен предимно от вторичен тип растителност, който е адаптиран към ареала на унищожените гори. Тя е тясно свързана с ливадите и пасищата. Ливадите съпровождат предимно влажните и умерено влажни почви, а сравнително по-рядко се срещат върху сухите почви. Техните тревни съобщества са представени от житни и бобови растения. Тревният състав се състои от червена (*Trifolium pratense*) и бяла детелина (*Trifolium repens* L.), ливадна класица (*Alopecurus pratensis*), овсига (*Bromus arvensis*), коило (*Stippa capillata*) и др. В заливните тераси на реките се наблюдават представители предимно от житното растение пирей (*Agropyrum repens*), ливадината (*Limnanthes alba*), полевицата (*Agrostis tenuis*) и др.

В общината няма находища на лечебни растения, поставени под специален режим на опазване и ползване, със стопанско значение, съгласно ЗЛР, чл. 10, ал. 1, 2 и 3 в Заповед № РД-89/03.02.2017 г. на Министъра на околната среда и водите.

Приложение 1 към Програмата за опазване на околната среда на община Хитрино е **Раздел „Лечебни растения“**.

Животински свят

Съгласно Буреш и Попов, 1973, в зоогеографско отношение територията на Община Хитрино се намира в Палеарктичната зоогеографска област, Евро-Сибирската подобласт, Предпланински район (до 1000 м.н.в.).

Според Асенов, 2006, територията на Община Хитрино попада в Лудогорски биогеографски район.

Безгръбначната водна фауна показва сравнително добро разнообразие от ресничести едноклетъчни (тип - Ciliophom), малочетинести червеи (клас - Oligochaeta), едnodневки (разред – Ephemeroptera), перли (разред - Plecoptera), бръмбари (разред - Coleoptera), ручейници (разред - Trichoptera) и двукрили (разред - Diptera).

Безгръбначната сухоземна фауна на района притежава най-голямо видово разнообразие сред насекомите (Клас - Insecta). Характерни насекоми за района, са водните кончета: *Calopteryx virgo meridionalis*, *Platycnemis pennipes* и *Aeshna affinis*, малката богоможа - *Ameles heldreichi* (разред - Mantodea); черното житно пиле от правокрылите - *Bradyporus dasypus* (разред - Orthoptera); равнокрылото хоботно - *Eurybregma nigrolineata* и др. Значителен е броят на твърдокрылите насекоми (разред - Coleoptera), като типични видове сред бръмбарите листояди, са - *Chrysolina graminis*, *Ch. staphylea* и *Phratora vulgatissima*, а сред бръмбарите сечковци - *Pachyta quadrimaculata*, *Acmaeops pratensis*, *Anoploclera nifipes*, *Necydalis major*, както и редките видове сечковци - *Brachyleptura tesserula* и *Vadonia imitatrix*. Тук се среща и защитеният бръмбар бегач - *Calosoma sycophanta*. Ципокрили насекоми (разред - Hymenoptera), обитаващи Лудогорието са широко разпространените в Европейския континент лесостепни видове мравки - *Messor structor*, миризливата мравка - *Liometopum microcephalum* и *Formica cinerea*, а в населените места се среща интродуцирания у нас синантропен вид,

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

фараонова мравка - *Monomorium pharaonis*. Тук се срещат и паразитиращи ихнеумониди (сем. *Ichneumonidae*, *Hymenoptera*) като - *Scambus elegans* (паразитоид по пеперуди) и *Tromatobia ornata* (паразитоид по паяци). От пеперудите (разред - *Lepidoptera*) тук се срещат освен аполоновата пеперуда - *Parnassius apollo* и индикаторните таксони за района - *Colias hyale*, *Lopinga achine achine* и *Melitaea arduinna* от семействата *Hesperioidea*, *Papilionoidea* (Абаджиев, 1999).

От земноводните се срещат обикновената чесновница - *Pelobates fuscus*, жабата дървесница - *Hyla arborea* и горската дългокрака жаба - *Rana dalmatina*. Характерни рептилии за района са шипобедрената костенурка - *Testudo graeca*, шипоопашатата костенурка - *Testudo hermanni*, кримския гущер - *Podarcis taurica*, големия стрелец - *Coluber caspius*, пъстрия смок - *Elaphe quatuorlineata sauromates*, медянката - *Coronella austriaca* и пепелянката - *Vipera ammodytes*.

Орнитофауната на Лудогорския район е разнообразна, което се дължи до голяма степен на близостта му с Черноморския басейн, както и на карстовите терени със скални венци, представляващи специфични местообитания за определени видове. Средното поречие на р. Бели Лом представлява орнитологичен обект с национално значение, в който обитават повече от 150 вида птици. Сред тях са защитените видове червен ангъч - *Tadorna ferruginea*, египетски лешояд - *Neophoron percnopterus*, орел змияр - *Circetus gallicus*, белоопашат мишелов - *Buteo rufinus*, малък креслив орел - *Aquila pomarina* и бухал - *Bubo bubo*. В Лудогорския биогеографски район се срещат и други редки видове птици, като черен щъркел - *Ciconia nigra*, ловен сокол - *Falco cherrug*, белошипа ветрушка - *Falco naumanni*, вечерна ветрушка - *Falco vespertinus* и скален орел - *Aquila chrysaetos*.

Във фаунистично отношение, бозайниците в Лудогорския биогеографски район представляват смесен комплекс между видове, обитаващи широколистните гори и такива, които са свързани със степния биом. От насекомоядните видове на разред - *Insectivora*, в района обитават таралеж - *Etinaceus concolor*, белокоземна белозъбка - *Crocidura leucodon*, голям подковонос - *Rhinolophus ferrum-equinum*, малък подковонос - *Rhinolophus hipposideros* и южен подковонос - *Rhinolophus euriale*. Срещат се още обикновен хомяк - *Cricetus cricetus*, черногръд хомяк - *Mesocricetus newtoni*, обикновена полевка - *Microtus arvalis* и степна домашна мишка - *Mus spicilegus*. От разред хищници - *Carnivora* ограничено присъствие в района има вълкът - *Canis lupus*, докато популациите на чакала - *Canis aureus*, лисицата - *Vulpes vulpes*, енотовидното куче - *Nyctereutes procyonoides*, язовеца - *Meles meles*, видрата - *Lutra lutra*, Златката - *Martes martes*, степния пор - *Mustela eversmanni* и дивата котка - *Felis silvestris* са по-многобройни.

Общото състояние и описание, може да се заключи в:

Фауната, в т. ч. и гръбначната (тип *Chordata*, подтип *Vertebrata*), която е най-добре проученият тип фауна и чийто природозащитен статус у нас е най-пълно регламентиран, в този район е от видове, характерни за ниските части на страната, какъвто е и разглежданият терен. В зоогеографски аспект фауната е от палеарктичен тип и по-конкретно от видове предимно на умерените географски ширини, като в района се срещат и известен брой видове с южно разпространение за Европа, т. е. с ареали в Средиземноморската подобласт на

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Палеарктика, което в климатично отношение е следствие от непосредствената близост на морето, която близост обуславя и по-мекия климат на тези територии. В животинския свят преобладават евросибирски и средноевропейски зоогеографски елементи. Най-добре запазена и богата е фауната в горите.

Животинският свят на територията на общината се характеризира с богато видово разнообразие на птици, по-голямата част от видовете за постоянни, а друга част – преминаващи. Най-често срещаните видове птици са представители на: врабчоподобни, соколоподобни, совоподобни, щъркелоподобни, гълъбоподобни и кокошоподобни. Широколистните гори са обитавани от следните гнездящи видове: обикновен мишелов (*Buteo buteo*), белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), малък орел, орел змияр (*Circus gallicus*), малък креслив орел (*Aquila pomarina*), голям ястреб (*Accipiter gentilis*) малък ястреб (*Accipiter nisus*), черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), сокол орко (*Falco subbuteo*), гарван (*Corvus corax*), бял щъркел (*Ciconia ciconia*), черен щъркел (*Ciconia nigra*) и др. От пойните птици и кълвачите се срещат обикновена чинка, кос, голям синигер, поен дрозд, гургулица, обикновен скорец, домашно врабче, полска чучулица, черен и зелен кълвач, пъдпадък и др.

Освен богата орнитофауна в района се срещат и много бозайници, най-често благороден елен (*Cervus elaphus* L), сърна (*Capreolus capreolus*), дива свиня (*Sus scrofa*), дива котка (*Felis silvestris*), обикновен сънливец (*Glis glis*), обикновена горска мишка (*Sylviaemus sylvaticus*), катерица (*Sciurus vulgaris*), вълк (*Canis lupus*), чакал (*Canis mesomelas*), лисица (*Vulpes vulpes*), белка (*Martes foina*), пъстър пор (*Vormela peregusna*), язовец (*Meles meles*), видра (*Lutra lutra*). От ихтиофауната в язовирите се срещат уклей (*Chalcalburnus chalcoides*), каракуда (*Carassius gibelio*), шаран (*Cyprinus carpio*) и толстолоб (*Hypophthalmichthys molitrix*).

Континенталния климат е причина за по-голямото разнообразие на животински групи, като птиците, докато влечугите и земноводните са доста по-слабо представени.

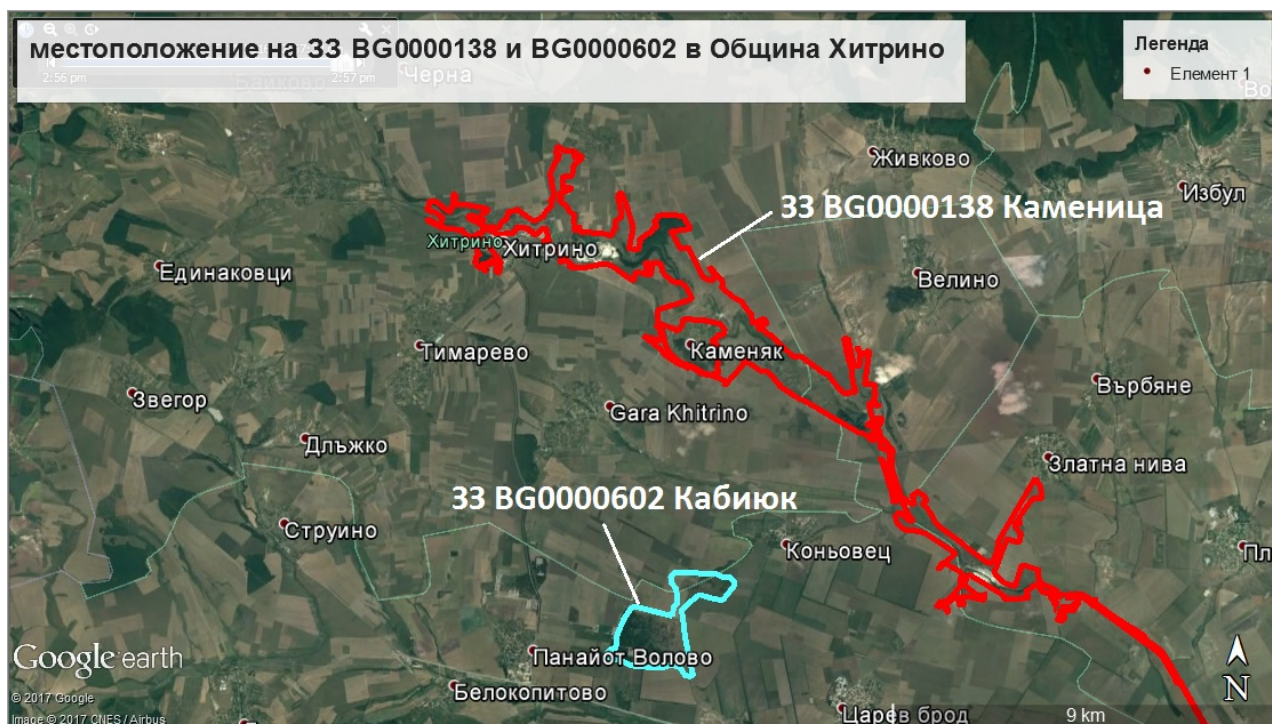
Защитени зони

Защитените зони са територии, предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение. България е на второ място в ЕС с процент от територията, която е в Натура 2000 (34.3% или 3 905 989 ха обща площ).

Територията на община Хитрино попада в границите на защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие - BG0000138 “Каменица” и BG0000602 “Кабияк”, определени съгласно чл. 6, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗБР за опазване на местообитанията.

ОБЩИНА ХИТРИНО **ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.**

Фиг. № IV.4.2 Карта на община Хитрино, обл. Шумен с местоположението на 33 „Каменица” BG0000138 (по р.Провадийска) и 33„Кабиюк” BG0000602 (модел от .shp нанесени върху Google Earth)

Както е видно от картата на защитените зони от Натура 2000, по-голямата площ от 33 „Каменица” BG0000138 (по р. Провадийска) – малко над 1/2 от зоната попада на територията на община Хитрино, докато една много малка част от северозападния край на 33 „Кабиюк” BG0000602 (в землището на с. Върбак, общ. Хитрино), се намира в границите на разглежданата община.

33 „Каменица”, BG0000138 е с обща площ 1455,71 ха. Приблизително над 1/2 от площта ѝ е разположена в границите на община Хитрино, област Шумен, в която са включени части от землищата на 4 населени места:

Таблица № IV.4.1. Площ на землища засегнати от 33“Каменица”

Област	Община	Землища	Обща площ на землището,ха	ЕКАТТЕ
Шумен	Хитрино	Добри Войниково	1427,5	21405
Шумен	Хитрино	Тимарево	2243,9	72401
Шумен	Хитрино	Сливак	1442,4	67283
Шумен	Хитрино	Каменияк	2347,7	35969

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗОНАТА

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Класове Земно покритие	% Покритие
Сухи тревни съобщества, степи	70
Друга орна земя	19
Широколистни листопадни гори	5
Не-горски райони, култивирани с дървесна растителност вкл. овошки, лозя, крайпътни дървета)	1
Други земи (вкл. градове, села, пътища, сметища, мини, индустриални обекти)	5
Общо Покритие	100

Територията на защитена зона „Каменица”, код BG0000138 обхваща варовикови стръмни скали по долината на река Каменица. Провадийска река води началото си под името Каменица от карстов извор в Самуиловските височини на 441 m н.в., на 70 m северозападно от шуменското село Боян, община Венец. Горното ѝ течение преминава през географската област Овче поле в югоизточна посока в широка долина. От град Каспичан до град Провадия долината ѝ придобива проломен характер и отделя Провадийското плато на югозапад, платото Стана на север и Добринското плато на изток. След Провадия реката прави голяма дъга изпъкнала на юг, завива на север, а в най-долното течение на североизток и на 2,6 km североизточно от село Разделна, община Белослав се влива в югозападния ъгъл на Белославското езеро, което от своя страна се оттича в Черно море.

На места съществуват малки хълмове покрити със степна растителност върху обширни орни земи.

Зоната е важна за опазването на различни степни местообитания, растения и животни. Това е единствената защитена зона за съобществата на нарязанолистния тъжник (*Spiraea crenata*) и една от няколкото в страната за храстовидната карагана (*Caragana frutex*).

По отношение на уязвимостта на зоната, съществено значение имат обширните обработваеми земи, наличие на натоварена жп линия, пусто поле с настъпване на много растителни видове, неподходящи за местната флора. Съществува потенциална опасност от използваните пестициди над хълма, който е разположен сред големи площи орна земя.

Собствеността на земята е следната: Държавно-публична - 2.40 %; Държавно-частна - 12.15 %; Общинско-публична - 3.09 %; Общинско-частна - 0.14 %; Управлявана от Общината - 76.48 %; Частна - 2.84 %; Смесена - 0.02 %; Чуждестранна собственост - 0.42 %; Обществени организации - 1.19 %;

Цели на опазване:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Предмет на опазване:

ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ:

- 40C0 * Понто-сарматски широколистни храстчета *Ponto – sarmatic deciduous tickets*;
6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*
6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*)
(*важни местообитания на орхидеи);
6240 * Субпанонски степни тревни съобщества *Sub-continental steppic grasslands*;
6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс;
91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).
91G0 * Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus* *Pannonic woods with Quercus petraea and Carpinus betulus*;
91H0 * Панонски гори с *Quercus pubescens* *Pannonian woods with Quercus pubescens*;

8310 Неблагоустроени пещери;

БОЗАЙНИЦИ:

<i>Lutra lutra</i>	Видра
<i>Mesocricetus newtoni</i>	Добруджански (среден) хомяк
<i>Spermophilus citellus</i>	Лалугер
<i>Vormela peregusna</i>	Пъстър пор
<i>Miniopterus schreibersi</i>	Дългокрил прилеп
<i>Myotis blythii</i>	Остроух нощник
<i>Myotis capaccinii</i>	Дългопръст нощник
<i>Rhinolophus blasii</i>	Средиземноморски подковонос
<i>Rhinolophus euryale</i>	Южен подковонос
<i>Rhinolophus mehelyi</i>	Подковонос на Мехели

ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ:

<i>Bombina bombina</i>	Червенокоремна бумка
<i>Bombina variegata</i>	Жълтокоремна бумка
<i>Elaphe sauromates</i>	Пъстър смок
<i>Emys orbicularis</i>	Обикновена блатна костенурка
<i>Testudo graeca</i>	Шипобедрена костенурка
<i>Testudo hermanni</i>	Шипоопашата костенурка
<i>Triturus karelinii</i>	Голям гребенест тритон

РИБИ:

<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Европейска горчивка
--------------------------------	---------------------

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

БЕЗГРЪБНАЧНИ:

Cerambyx cerdo

Обикновен сечко

Lucanus cervus

Бръмбар рогач

Morimus funereus

Буков сечко

Rosalia alpina

* Алпийска розалия

РАСТЕНИЯ:

Echium russicum

Червено усойниче

* - Приоритетно местообитание или вид от Директива 92/43/ЕЕС

ЗЗ „Кабиюк”, BG0000602 е с обща площ 286,87 ха. Приблизително 1/10 от площта ѝ попада в землището на село Върбак, община Хитрино, област Шумен:

Таблица № IV.4.2. Площ на землище засегнато от ЗЗ „Кабиюк”

Област	Община	Землище	Обща площ на землището, ха
Шумен	Хитрино	Върбак	2803,6

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗОНАТА

Класове земно покритие	% Покритие
Екстензивни зърнени култури (вкл. ротационни култури с периодично оставяне на угар)	31
Иглолистни гори	28
Суши тревни съобщества, степи	41
Общо Покритие	100

Местността Кабиюк се намира в Североизточния регион на България, област Шумен. Това е едно от най-добре запазените местообитания на степна растителност в България с много редки степни тревни съобщества, храсти, редки и застрашени растения, включително *Echium russicum* - включени в Директива 92/43/ЕЕС за местообитанията. Основната причина за запазването на тези растителни съобщества и видове е най-старият и най-големият конезавод в България, чиято територия включва местността Кабиюк. Има и стара дъбова гора на територията на обекта.

Уязвимост - част от местността е защитена територия - "Кабиюшка могила". Обектът е част от територията на конезавод, които подпомага опазването му. Човешкото въздействие е предимно пашуване на коне и други домашни животни и обработване на земята.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Зоната е една от няколко най-важни територии за опазване на степните храсти - видовете *Caragana frutex* и *Amygdalus nana*, както и местообитанията 40A0 и 40C0. Тук се срещат много редки видове - *Anemone silvestris*, *Peucedanum ruthenicum*, *Centaurea marshaliana*. Популацията на *Echium russicum* е една от най-големите в България. Това е ярък пример за устойчиво използване на природните ресурси и дълготрайно човешко въздействие, при което са запазени много редки видове и местообитания.

Предмет на опазване:

ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ

40A0 * Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества *Subcontinental peri-Pannonic scrub*

40C0 * Понто-сарматски широколистни храстчета *Ponto – sarmatic deciduous tickets*

6210 * Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи) *Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco Brometalia) (*important orchid sites)*

6240 * Субпанонски степни тревни съобщества *Sub-continental steppic grasslands*

9110 * Евро-сибирски степни гори с *Quercus spp.* *Euro-Siberian steppic woods with Quercus spp.*

БОЗАЙНИЦИ:

Остроух нощник	<i>Myotis blythii</i>
Дългопръст нощник	<i>Myotis capaccinii</i>
Средиземноморски подковонос	<i>Rhinolophus blasii</i>
Южен подковонос	<i>Rhinolophus euryale</i>
Подковонос на Мехели	<i>Rhinolophus mehelyi</i>
Дългокрил прилеп	<i>Miniopterus schreibersi</i>
Пъстър пор	<i>Vormela peregusna</i>
Добруджански хомяк	<i>Mesocricetus newtoni</i>

ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ:

Пъстър смок	<i>Elaphe sauromates</i>
Шипобедрена костенурка	<i>Testudo graeca</i>
Шипоопашата костенурка	<i>Testudo hermanni</i>
Голям гребенест тритон	<i>Triturus karelinii</i>

БЕЗГРЪБНАЧНИ:

Обикновен сечко	<i>Cerambyx cerdo</i>
Бръмбар рогач	<i>Lucanus cervus</i>
Буков сечко	<i>Morimus funereus</i>
* Алпийска розалия	<i>Rosalia alpina</i>
* - Приоритетно местообитание или вид от Директива 92/43/ЕЕС	

На територията на Община Хитрино е обявено за **вековно** едно дърво, по смисъл на Закона за биологичното разнообразие.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Мравчения дъб

(Код в регистъра: 1134)

Вид: дъб (*Quercus spp.*);

Местоположение:

Област: Шумен, Община: Хитрино, Населено място: с. Добри Войниково

Документи за обявяване:

Заповед No.657 от 13.09.1979 г., бр. 79/1979 на Държавен вестник 657-1979 г.

Характеристики на вековното дърво:

Години към датата на обявяване: 500 Реална възраст: 539 Височина (m): 25

Периметър (m): — Диаметър (m): 1.6

Защитени територии

Към настоящият момент България има развита мрежа от защитени територии в европейски план, включваща 973 ЗТ с обща площ 583 876.3 ха, което представлява около 5.3 % от територията и акваторията на страната. В системата от ЗТ се включват резерватите, националните паркове, природни забележителности, природни паркове и защитени местности.

Законът за защитените територии (ЗЗТ), обнародван в ДВ, бр.133/1998 год., с изм. и доп., урежда режима на опазване, ползване и управление на защитените територии в България. Цел на закона е опазване и съхраняване уникалността на природата, обект на защита в защитените територии, като национално и общочовешко богатство. Със ЗЗТ държавата, в съответствие с международните договори по опазване на околната среда, по които България е страна, регламентира и осигурява функционирането и съхранението на система от защитени територии, като част от регионалната и европейска екологична мрежа. Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и опазване на характерни или забележителни обекти на неживата природа. Законът регламентира процедурите за обявяване и промените в защитените територии - прекатегоризиране, заличаване, промяна на площта, режима и др., както и управлението, стопанисването и охраната им. Съгласно чл.5 от ЗЗТ, защитените територии се делят на следните категории: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк, защитена местност. С управлението на тези категории защитени обекти се цели създаване и развитие на екотуризм.

Територията на Община Хитрино не попада в границите на защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии. Част от площите ѝ попадат в границите на защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие.

Растителността има изключително важна роля по отношение на :

- *Ограничаване замърсяването с тежки метали от транспорта.*

Особен риск за здравето представляват токсичните метални елементи, които се различават от останалите замърсители по това, че не са биоразградими в околната среда и се акумулират в екологичните системи (въздух, вода, почва) и оттам в живите организми.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

■ *Намаляване на запрашеността.*

Тридесет метров пояс при голяма плътност и нисък етаж от храсти поглъща прах около 22-28 % от отделения. Голямата височина на разпространение на праха, повлияна от атмосферните условия, е причина за образуването на общ прахов фон, формиран от най-финните дисперсни частици, който не може да бъде уловен в цялост.

■ *Намаляване на азотните оксиди, серният диоксид и други токсични въздействия във въздуха.*

Множеството изследвания показват, че растенията са не само различно устойчиви на замърсявания, но и имат способността без да се повреждат да поглъщат различни газове от атмосферата, като различните видове имат различна активност към различните замърсители. Някои растения поглъщат до 5 пъти повече азотни оксиди от други. Особена чувствителност проявяват растенията към серния диоксид, като интензивността на поглъщане от някои видове варира от 2.83- 3.65 cm³/100 g листа/час.

■ *Намаляване на шума.*

Констатирано е, че зелени пояси изградени от 4 реда дървета с нисък етаж от храсти в облистено състояние намаляват шума с 6-10 dBa. Леушен е установил, че широколистните дървета поглъщат 26% от падащата върху тях звукова енергия и отразяват 74%. Според неговите наблюдения: едноредова ивица от дървета с двуредов жив плет на преден план /при шахматно засаждане на двете/ намаляват шума 4-5 dBa; при ширина на ивицата ~15 m и увеличаване на дърветата шумът се намалява съответно с ~8 dBa; а при 25-35 m ивица снижението са 10-13 dBa.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

5. АНАЛИЗ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

5.1 Отпадъци

Един от основните фактори, оказващи въздействие върху качеството на околната среда са отпадъците. Нарастващото им количество крие рискове от замърсяване на въздуха, водите, почвите и застрашава човешкото здраве и живот. Образуваните от жизнената дейност на хората, производството и търговията различни видове отпадъци, налагат предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ разделя отпадъците по видове, както следва: битови; производствени; опасни; строителни; биоразградими и масово разпространени.

Общинските власти играят важна роля в изпълнението на политиката по отношение опазване на околната среда, подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци, чрез сключването на договори и в това отношение основните им функции включват:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, тротоарите, площадките, алеите и поддържане на зелените площи и други територии предназначени за обществено ползване;
- избора на площадки, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци, чрез включването в регионална система;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки, чрез организация по оползотворяване;
- организирането и прилагане на системата за разделно събиране и съхранение на излезли от употреба моторни превозни средства с фирми получили разрешение от МОСВ;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища, чрез контрол от длъжностни лица;
- определяне на места за поставяне на негодни за употреба батерии.

„Програма за управление на отпадъците на община Хитрино” е изготвена в съответствие с изискванията на чл. 29 ал. 1 от Закона за управление на отпадъците и обхваща всички

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

На територията на Общината се образуват различни видове отпадъци. Мотивиращи фактори се явяват разположението на населените места, броят на населението в тях, както и дейността на населението като функция при образуване на битови и приравнени към тях неопасни отпадъци.

От 1999 г. до настоящият момент община Хитрино има разработени и изпълнява “Общинска програма за управление на дейността по отпадъците” с актуализации за периоди до 2020 г.

✓ *Битови отпадъци*

Всички отпадъци, събрани от контейнерите за смесени битови отпадъци на територията на общината преминават през инсталацията за предварително третиране, преди депониране. Инсталацията е с капацитет за сепариране на 20 000 тона отпадъци годишно, където ще се отделят рециклируемите и оползотворими отпадъци в контейнери, а останалите неподлежащи на третиране се депонират на регионалното депо.

Сключен е Договор за услуги № ОП – 2/26.06.2020 г. между Община Хитрино и „ДЕКРА СТРОЙ“ ЕООД като изпълнител на обществена поръчка с предмет “Избор на изпълнител за управление, стопанисване и експлоатация на сепарираща инсталация за нуждите на общините Хитрино, Каолиново и Венец“

Сключен е Договор № ДО-90 от 16.09.2020 г. между Община Хитрино и „ДЕКРА СТРОЙ“ ЕООД за „Транспорт на отпадъци от Сепарираща инсталация с. Близнаци до Регионално депо за неопасни отпадъци гр. Шумен и Площадка за третиране на строителни отпадъци находяща се в с.Златна нива, община Каспичан“

✓ *Отпадъци от опаковки и масоворазпространени отпадъци*

Чрез сътрудничество с Организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, притежаващи разрешения от МОСВ, Община Хитрино е осигурила инфраструктура за събиране, транспортиране и последващо оползотворяване на масово разпространени отпадъци, както следва:

- за отпадъци от опаковки - договор с “Булекопак” АД
- за негодни за употреба батерии и акумулатори “Рекобат” АД
- за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване - „Грийнтех България” АД
- за разкомплектоване на излезлите от употреба моторни превозни средства “Българска рециклираща компания” АД

✓ *Депона за отпадъци*

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Община Хитрино участва в Регионално сдружение по реда на Закона за управление на отпадъците с общините от региона, съгласно Националната програма за управление на дейностите по отпадъците.

Регионалното сдружение на регион – Шумен включва осем общини от Шуменски регион: Шумен, Нови Пазар, Велики Преслав, Каспичан, Каолиново, Венец, Хитрино и Смядово.

На територията на община Хитрино няма разположено действащо депо за отпадъци. Генерираните битови отпадъци се събират по график от населените места и след преминаване през претоварна станция с. Близнаци, се депонират на регионалното депо, разположено в кв. Дивдядово-гр. Шумен, находящо се на разстояние 25 км южно от общинския център.

Към момента на територията на общината няма и действащо депо за строителни отпадъци или такова което които да се намира в процес на изграждане. Има подписан договор за строителните отпадъци с "Голдън Фийлд" ООД гр. Шумен.

На територията на община Хитрино е изградена Претоварна станция за твърди битови отпадъци с предварително отделяне на рециклируеми такива. Тя е реализирана в имот № 000207 в землището на село Близнаци, общинна Хитрино на площ от 6,000 дка. В нея се извършва предварително третиране на твърди неопасни битови отпадъци с капацитет 4 тона на час.

✓ *Производствени отпадъци*

"Производствените отпадъци" са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица. Характера на отпадъците се определят от видовете производства, които са развити на територията на общината. Като цяло това са малки предприятия от преработващата индустрия и сектор услуги. Количеството образувани производствени отпадъци е с променлива характеристика през последните години, същото се отнася и за състава им. Преобладаващи като вид са хартия и картон, пластмаси, дърво. По-голямата част от отпадъците се предават на специализирани фирми, а останалата част с неопасен характер се депонират.

Управлението на производствените отпадъци е задължение на предприятията. На регионалното депо за отпадъци се допуска депониране на производствени отпадъци срещу заплащане само за отпадъци, които отговарят на критериите за приемане.

✓ *Болнични отпадъци*

Те се класифицират в две основни групи:

- клинични – патологични материали, инфекциозни материали, фармацевтични средства, химически препарати от клинични лаборатории, радиоактивни субстанции.
- неклинични – хранителни отпадъци, почистващи средства, отпадъци от административните служби, неинфекциозни маси, безопасни от здравно-екологични позиции.

Всички формирани отпадъци от здравни заведения на територията на община Хитрино се събират разделно в специални съдове и се обеззаразяват с подходящ дезинфектант. Личните лекари, извършващи практики в населените места имат сключени договори за приемане, транспортиране и предаване за обезвреждане на опасни болнични отпадъци.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

✓ *Опасни отпадъци*

Образуваните опасни отпадъци на територията на общината са главно отработени масла и нефтопродукти, излезли от употреба луминесцентни лампи и др. лампи съдържащи живак и др. масово разпространени опасни отпадъци. Събирането и третирането на опасните отпадъци, генерирани от производствени предприятия се осъществява от лицензирани фирми, с които предприятията имат сключени договори.

Община Хитрино е организираща дейностите по разделно събиране на специфичните видове отпадъци, регламентирани в съответните специализирани наредби. За целта има сключени договори с фирми, които имат лиценз за извършване на тази дейност, описани по горе.

✓ *Излезли от употреба пестициди*

Съществен проблем за общината са пестицидите и хербицидите с изтекъл срок на годност, които са се съхранявали в складове с неограничен достъп на хора и животни в близост до някои населени места. Количествата натрупани на територията на община Хитрино са общо 8054 кг, в т.ч. прахообразни 6004 кг и течни 2050 кг. Решаването на проблема с досега натрупаните негодни за употреба пестициди на територията на България е централизирано и основно се финансира от държавата.

През 2002 г. съгласно договор № 3315/354 между МОСВ и Община Хитрино е изготвен проект за ремонт на склад - депо за негодни пестициди, преупаковане и извозване в с. Тимарево на стойност 15 167 лв. В момента в този охраняем и отговарящ на изискванията за опазване на околната среда склад се съхраняват гореописаните пестициди. Периодично се извършват контролни проверки с представители на община Хитрино, РИОСВ – Шумен и др., относно начина на съхранението им, като не са констатирани нарушения.

По-голяма част от пестицидите са с неизвестен произход. Съхраняват се в склада повече от 10 години, което увеличава риска от замърсяване на околната среда.

Към момента е в ход проект на ПУДООС за обезвреждане на почти всички пестициди, съхранявани в общинските складове на територията на Североизточна България. Проектът ще се осъществи по швейцарска програма и склада на Община Хитрино е включен в него.

Очаква се след достигане на проекта до финалната му фаза негодните пестициди да бъдат предадени за обезвреждане, а склада закрит и безопасен.

Съгласно чл. 52, ал. 2 от Закона за управление на отпадъците, ДВ бр. 53/13.07.2012 г. **Програмата за управление на отпадъците е неразделна част от настоящата Общинска програма за опазване на околната среда.** Тя е с период на действие от 2021 до 2028 г. и подлежи на евентуална актуализация при изменения в Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. и при всяка значима промяна в нормативната област на дейностите по управление на отпадъците.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

5.2 Вредни физични фактори

Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В разглежданата градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, битов шум и шум от строителни дейности. В зависимост от характера (постоянен, периодично повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в програмата е свързан с влиянието му върху човешкия организъм. Високите шумови нива оказват влияние не само върху слуховия апарат на човека. Медицински доказано е, че генерираният при различни дейности шум влияе върху психическото и нервно състояние на личността (централната нервна система), имунната система, дейността на стомашно-чревния тракт, обмяната на веществата, сърдечно съдовата система, жлезите с вътрешна секреция и др.

Съгласно чл. 32, ал.1 от Закона за здравето, министърът на здравеопазването ръководи националната система за анализ, оценка и контрол на шума в урбанизираните територии и обществените сгради.

Основните източници на шум на територията на общината са типичните източници, характерни за съвременните населени места - транспортните потоци на автомобилния и релсов транспорт, предприятия и различни локални обекти (работилници, бензиностанции, паркинги, търговски и спортни обекти, и други).

В територията на община Хитрино няма сертифицирани действащи летища, летателни площадки и аеронавигационни съоръжения. Изградено е селскостопанско летище в с. Тимарево, което отстои на около 250 м от жилищната зона. То заема 108.8 дка площ, но през последните 10 години не се използва по предназначение.

Автомобилен транспорт

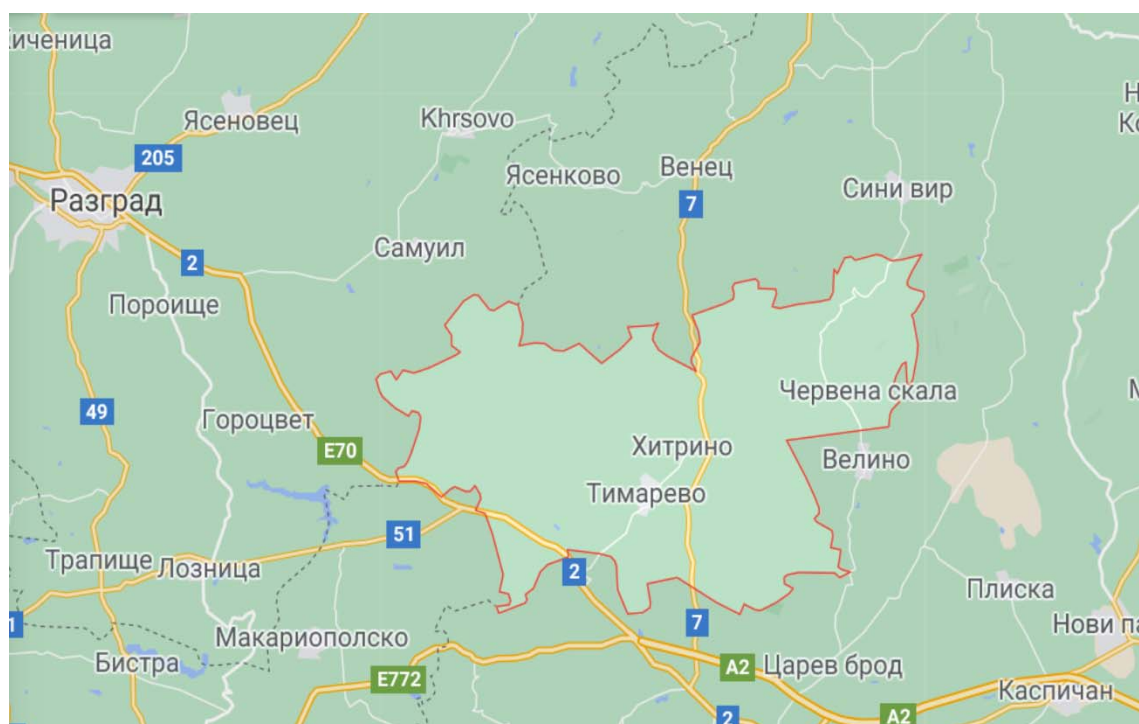
Автомобилният транспорт, разпределен по пътната мрежа в общината, е основен източник на шум на територията и. Пътната мрежа се състои от участъци от републикански пътища от I, II и III клас, и общински пътища. В програмата за преброяване на движението по пътищата от РПМ, извършвано на всеки пет години, са включени пътищата: I-6 (Е-871), III—208, и III-539.

На територията на Община Хитрино има преброителен пункт /Д/ №444 на път I-7 „Силистра-Шумен-Ямбол“ (между к-ще с.Хитрино и к-ще с.Тимарево).

В населените места през, или покрай територията на които минават пътищата от РПМ, най- силно засегнати от транспортния шум са жилищните терени, непосредствено до пътното трасе.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Фиг. III.5.2.1 Транспортна свързаност на община Хитрино

Граничните стойности на нивата на шума, за различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях, са регламентирани в Наредба №6 за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението, МЗ, МОСВ, 2006 г. и са:

Таблица III.5.2.1 Граничните стойности на нивата на шума, за различните територии и устройствени зони

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шум (dBA)		
	ден	вечер	нощ
Жилищни територии и зони	55	50	45
Централни градски части	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на железопътен и трамваен трафик	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
Зони за научно-изследователска и учебна дейност	45	40	35

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Тихи зони извън агломерациите	40	35	35
-------------------------------	----	----	----

Състоянието на пътната настилка влияе съществено върху шумовата емисия от транспортния поток в околната среда. Представената от Областно пътно управление гр. Шумен справка за състоянието на републиканските пътища показва, че общата дължина на първокласната пътна мрежа е 20,290 км и е с добро състояние на пътната настилка.

ЖП транспорт

Гара Хитрино е важен ЖП възел по линията Варна- Каспичан- Русе на основна транспортна артерия. Категоризацията на ЖП линията, преминаваща през територията на Община Хитрино, съгласно „Наредба за категоризация на железопътните линии в Република България, включени в железопътната инфраструктура и закриване на отделни линии или участъци от линии“ е първа категория. Класификацията на жп линията, преминаваща през територията на Община Хитрино съгласно нормативната уредба на ДП“НК ЖИ“ по товаронапрежение – V^{ти} клас.

Общата дължина на железопътната мрежа на територията на Община Хитрино е 23.153 км. На територията на общината преминава IX главна жп линия, която в този участък е единична и електрифицирана. Жп линията Русе-Варна е едно от най-важните транспортни направления на територията на СИР, тъй като осъществявайки връзката между пристанищата Русе и Варна, всъщност осъществява връзка между Общоевропейския транспортен коридор №7 по р Дунав и ОЕТК №8 и ОЕТК №9.

Натоварването на жп линията е:

- Международни бързи влакове – 4 бр. /денонощие през месеците юни, юли, август и септември;
- Пътнически влакове – 10 бр. /денонощие;
- Международни директни товарни влакове – 5 бр./денонощие.

Техническото състояние на релсо-траверсовата скара е добро и гарантира заложените в графика за движение на влаковете скорости.

Основният локален източник на шум за с. Хитрино е преминаващата през населеното място ж.п. линия.

Вибрации

Понастоящем, в общината, няма източници на вибрации с негативно въздействие върху околната и респективно върху жизнената среда на човека.

Лъчения

През територията на общината преминават трасета на въздушни линии (ВЛ) на НЕК - източник на електромагнитно поле, което е рисков фактор за увреждане здравето на хората. В ХЗЗ на линията не се допуска урбанизация, по никакъв повод. Изградената енергийна мрежа на територията на общината отговаря на нормативните изисквания. За територията на община Хитрино няма данни за източници на радиационно замърсяване.

Като правило, източници на електромагнитни полета са и радиопредавателите на къси,

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

средни и дълги вълни, частните радиостанции на УКВ, телевизионни предаватели и ретранслатори, подстанции за високо напрежение - открити и закрити, електропроводи, трафопостове, захранващи жилищни квартали, късовълнови и УКВ системи за мобилни комуникации на транспорта, полицията, бърза помощ и др., радарни системи на КАТ, авиотранспорта, за ТВ и други сателитни връзки, лични системи за комуникации (радиолюбителски предаватели). За посочените предаватели няма експертни оценки, не е определяна хигиенно-защитна зона спрямо жилищната и работната среда. Не съществува информация дали интензитета на РЧ полетата е в границите или над нивата на пределно допустимото ниво (ПДН) - 3 V/m за жилищни квартали и 60 V/m за работна среда (БДС 14525 и Наредба № 9 от 1991 г. на МЗ). Липсата на данни от измервания, информация за експертизи и други проучвания показва, че източниците на ЕМП не са предмет на наблюдение и контрол както по време на проектирането и изграждането, така и при експлоатацията им.

5.3 Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

Основни фактори, влияещи върху човешкото здраве при замърсяване на околната среда се явяват атмосферните замърсители, замърсителите във водите и в частност в питейната вода, шумовото замърсяване на жилищни територии и други обитавани от хора, нерегламентираното третиране на различните по вид отпадъци и замърсените почви.

Горивни източници от бита

За натоварване на атмосферния въздух с вредни вещества през зимния сезон най-голямо влияние оказват най-вече емисиите от битовото отопление (локални горивни източници предимно на твърдо гориво). Епизодично, в най-ниските части на общината, при определени метеорологични условия (високо атмосферно налягане, липса на вятър, ниска и плътна облачност, наличие на температурна инверсия) се създава потенциална възможност за повишаване нивата на замърсителите, изпускани от битовите горивни източници, най-вече на фини прахови частици и серен диоксид.

В период на безветрие или на инверсионни състояния от битовия сектор може да се очакват завишени концентрации на стойностите на серен диоксид, азотен оксид, азотен диоксид и др. През зимния сезон във вечерните часове може да се наблюдават завишени концентрации на серен диоксид поради вида отопление, ползвано в битовия сектор - дърва и въглища. При изгарянето на масово употребяваните в домакинството твърди горива емисиите са с ниска височина и ниска емисионна температура. За най-неблагоприятни климатични условия за замърсяване на атмосферния въздух могат да се определят зимните месеци, когато са чести случаите на температурни инверсии, мъгли и облачност.

Автомобилен трафик

Транспортът има значителен дял в замърсяването на въздуха с прах, оловни аерозоли, въглеродни оксиди, въглероден диоксид и в по-малка степен ФПЧ10.

По отношение на праховото замърсяване и съдържанието на фини прахови частици във въздуха съществено допринасят износените улични настилки.

Емисиите на ФПЧ10 от транспорт зависят най-вече от типа на превозните средства, които се използват (съотношението леки коли/тежкотоварни и автобуси), вида на

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

използваното гориво (бензин, дизел, газ), интензивността на трафика и състоянието на пътната мрежа. Емисиите се изхвърлят неравномерно, както в рамките на денонощието, така и през дните от седмицата и сезоните, но събирането на точна и надеждна информация е изключително трудно и до момента няма практика да се извършва. Най- високите нива може да се предполага, че са вечер в интервала 16-20 ч., а най-ниските съответно през нощта в интервала 0-6 ч.

Допълнителен фактор за влошаване качеството на атмосферния въздух са емисиите от транспорта, локални горивни източници, битовото отопление, както и вторично замърсяване на въздуха с прах, поради нередовно почистване и миене на уличната мрежа.

Предвид на гореизложеното може да се направи извода, че в община Хитрино няма данни, които да показват системно замърсяване на въздуха, изразено с наднормени концентрации на вредни газове и прах. Поради липса на крупни източници на емисии, атмосферният въздух в района може да се окачестви като незамърсен и с добро качество.

Не са отчетени превишения на пределно допустимите концентрации по действащото българско законодателство.

Питейно-битовото водоснабдяване

Водопроводната мрежа в община Хитрино започва да се изгражда след 1935 г. Водопроводите са в експлоатационна възраст между 40 и 84 г. Изградените водопроводи са главно от етернитови, манесманови, стоманени и поцинковани тръби.

Водоснабдителното дружество разчита на водата от дълбоките тръбни кладенци. Населението на общината получава вода и от плитки подземни водоизточници, които са изградени в кватернерните отложения (шахтови кладенци и каптажи) и се влияят от антропогенната дейност.

Канализационни мрежи и съоръжения

В общината няма изградена канализационна мрежа и пречиствателна станция за отпадъчни води, което е основен проблем на ВиК системата. Формираните битови отпадъчни води се отвеждат в попивни ями. Всички битови отпадъчни води се просмукват в почвата и подпочвените води. Това създава неблагоприятни санитарно-хигиенни условия. Повечето изгребни ями са амортизирани, затлачени и водопроницаеви, като с това не функционират по предназначение. Това води до замърсяване на почвата, подземните и повърхностните води и до нарушаване на екологичното равновесие и създаване на здравни рискове за населението на тези селища.

Шумовото замърсяване на жилищни територии и други обитавани от хора

Вредни за здравето са физичните фактори - шум и вибрации. Шумът е комплекс от трептения, различни по честота, сила, периодичност и др. Класификацията на шума се прави по произход - производствен, транспортен, комунално-битов; по вид на трептенията - нискочестотен, средно или високочестотен. В зависимост от характера на шума той бива постоянен и променлив (прекъснат, интермитентен, периодично повтарящ се). Въздействието на шума е различно в зависимост от характера, честотата, интензитета и продължителност на експозицията.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

При оценка на вибрациите с хигиенна цел се въвежда понятията ниво на вибрационна скорост и ниво на вибрационно ускорение, които също се логаритмични величини, подобно на тези за оценка на шума.

В зависимост от временните си характеристики вибрациите се делят на периодични, непериодични и случайни (стохастични). В зависимост от това върху каква част от човека те въздействат, вибрациите се разглеждат като общи или локални.

Акустична обстановка

Източници на шум в селищната мрежа на общината са транспортните потоци на автомобилния и железопътен транспорт, промишлени, транспортни и комунално- битови обекти, спортни площадки. Основен източник на шум на територията на общината е автомобилният транспорт, а за с. Хитрино преминаващата жп линия. Не е правен анализ за дела от населението, подложено на наднормено ниво на шума.

Третиране на отпадъци

Генерираните твърди битови отпадъци от всички населени места се събират, извозват и депонират на претоварна станция. В района на общината няма действащи депа за отпадъци и няма съществуващи стари замърсявания с битови и други отпадъци

Замърсяване на почвите

В общината няма замърсени с тежки метали, пестициди и нефтопродукти почви, а оттук не съществува и риск за произвежданата селскостопанска продукция. Вкислени и засолени почви в района няма.

Обекти подлежащи на здравна защита и специфичен хигиенно-охранителен статут

Обекти подлежащи на здравна защита се явяват жилищните сгради, детските, учебни и лечебни заведения, обектите на хранителната промишленост, спортни и терени за отдих. Обекти имащи специфичен хигиенно-охранителен статут са водоизточниците за питейно водоснабдяване.

Наличните данни от използваните документи по изготвяне на програмата дават основание да се счита, че в настоящия момент няма хигиенни неблагоприятия по отношение влиянието на човешката дейност върху обектите подлежащи на здравна защита и водоизточниците за питейно водоснабдяване.

По отношение на преобладаващото болшинство от жилищните сгради на населените места трябва да се отбележи, че в настоящия момент те се намират на значително разстояние спрямо съществуващите предвидените зони и са извън обхвата на каквото и да е въздействие на вредни за здравето нокси.

В границите на общината не са разположени предприятия, които работят с отровни вещества и не съхраняват такива. Промислените отровни вещества (ПОВ) в производствения сектор са: амониак, хлор, сярна киселина, натриева основа, серни окиси, доменен и коксов газ, пропан-бутан, цианиди, пестициди и други вещества. Съдовете за съхранение на суровините, полуфабрикатите и готовата продукция на промишлените предприятия, обикновено са разположени около промишлените корпуси.

ОБЩИНА ХИТРИНО ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

На територията на община Хитрино няма съществуващи предприятия, класифицирани като предприятия с нисък или висок потенциален риск.

Отчитайки дейността на контролните органи РИОСВ и РЗИ (на територията на община Хитрино) - техните годишни отчети за дейността им, може да се обобщи, че няма в настоящия момент значими здравно-екологични проблеми, свързани с влияние върху човешкото здраве в следствие експлоатацията на стопански дейности и обекти.

По отношение транспортната инфраструктура, от хигиенни позиции тя най-вече засяга състоянието и планирането на пътната мрежа в общината. Като цяло, пътната мрежа е добре развита. Пътищата от националната мрежа като цяло са в добро състояние, но преобладаващата част от общинските и местни пътища са в неудовлетворително състояние, с потенциал за генериране на повишен прах, газови емисии и шум от ДВГ при експлоатацията. Достъпността до областния център, както и до регионалния център е добра, особено от общината, която е благоприятно от комунално-хигиенни позиции.

През последните години се наблюдава тенденция към нарастване на броя и разновидностите на източниците на електрически и магнитни полета (ЕМП), използвани за лични, производствени и търговски цели. Такива източници са телевизията, радиото, компютрите, мобилните клетъчни телефони, микровълновите печки, радарите и някои уреди, използвани в индустрията, медицината и търговията. Електромагнитните вълни могат да предизвикат биологични ефекти, които понякога, но не винаги, могат да доведат до неблагоприятни здравни ефекти.

Като малка община, Хитрино има на своя територия относително ограничен брой източници на електромагнитни лъчения (ЕМЛ), които най-общо са следните:

- радио предаватели с дълги, средни, къси вълни;
- подстанции - открити и закрити разпределителни устройства;
- електропроводи;
- трафопостове, захранващи жилищни сгради;
- базови станции за мобилна комуникация - аналогови и цифрови.

За общината не може да се очаква, че електромагнитният фон е силно завишен от наличието на източници за енергетиката и комуникацията. Наднормени стойности могат да се очакват главно в непосредствена близост до подстанции за високо напрежение, електропроводи, трафопостове и др. Понастоящем няма достатъчно данни за "електромагнитното замърсяване" на района. Няма данни и за негативно здравно въздействие върху населението.

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда и представлява полето на гама-лъчите, в което се намират всички живи организми на Земята. Източници на това йонизиращо лъчение са вторичното космично лъчение и естествените радионуклиди, намиращи се в атмосферния въздух, почвите, водите, храните и човешкото тяло. Измерваната величина е мощност на дозата на гама-фона и е специфична за всеки пункт, област, регион.

Данните за мощността на дозата гама-лъчение за страната се получават в реално време от 27 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ), администрирана от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

Автоматизираната система осигурява оперативна информация в случай на инцидентно повишаване на радиационния фон, както при ядрена авария на територията на страната ни, така и при трансграничен пренос на радиоактивно замърсяване. Системата обезпечава с данни в реално време Аварийния център на Агенцията за ядрено регулиране и Главна Дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” към Министерството на вътрешните работи, с което се осигурява възможност, в случай на радиационна авария, да се приложат своевременно подходящи мерки за защита на населението и околната среда.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

6. ВЛИЯНИЕ НА ГЛОБАЛНИТЕ КЛИМАТИЧНИ ПРОМЕНИ, ПРИРОДНИ РИСКОВЕ, РИСКОВИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ

Според изчисления индекс на уязвимост от климатичните промени за регионите по NUTS 2 за целия ЕС, Община Хитрино като част от Североизточен район (СИР) попада в четвърта група с най-висока уязвимост. За този регион най-чувствителните сектори на климатичните изменения са селското стопанство, туризмът, управлението на водните ресурси и горския фонд. Най-отчетливо е влиянието на глобалните климатични промени при средните годишни температури и средните годишни валежи. По данни на НИМХ, средната температура през 2017 г. за СИРП спрямо средната температура за базисен период 1961-1990 г. показва продължаваща тенденция за покачване. Климатичните сценарии за България са разработени в НИМХ-БАН в рамките на Проект СЕСИЛИА. Проведени са симулации на регионалния климат за бъдещето, за два интервала: „близко бъдеще“ (2021 – 2050 г.) и „далечно бъдеще“ (2071-2100 г.), като резултатите за тенденциите са за средната годишна температура на въздуха и средната годишна валежна сума, съпоставени спрямо сегашен референтен климатичен период (1961 – 1990 г.). По отношение на температурата за региона, както и за цялата страна, се очаква положителен тренд, т.е. очаква се увеличение на средногодишната температура, като това увеличение е с около 1,5-2 °C за близкото и между 2,5 и 3,5 °C за далечното бъдеще. При валежите се очаква отрицателна тенденция (намаление), като и в двата периода изменението е средно между 5 и 10 mm (в отделни части до 15-20 mm). В последните години (2018-2019) се наблюдава тенденция за много дълга есен и мека зима, с малко валежи от сняг и закъсняла, по-хладна пролет. Наблюдават се климатични изменения, но липсват данни и регионални прогнозни модели дали тези изменения се отчитат като трайни, съответно дали налагат промяна в поведението на различни обществени и икономически сектори, които пряко зависят от тези изменения (селско стопанство, водоснабдяване, поддържане на изградената зелена система и др.) Последниците от изменението на климата водят до по-екстремни метеорологични събития, като по-чести и по-интензивни горещи вълни, наводнения, суша и бури. Наблюдаваните промени в климата вече оказват широко въздействие върху екосистемите, върху икономиката и човешкото здраве и благосъстояние на региона. Това изисква разработване и прилагане на по-добри и погъвкави стратегии, хармонизиране на политики и мерки за адаптация, които са от ключово значение за смекчаване на това въздействие.

Цялата територия на общината е включена в програмата за защита от градушки чрез активно въздействие върху градоносните облаци. Идентифицирането на териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия, главно наводнения, свлачища, пожари и др. и регламентиране на необходимите превантивни мерки е постоянна и неотменна грижа на всяка община.

Мерки за борба срещу изменението на климата

Съгласно Националния план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г. (Трети Национален план за действие по изменение на климата) съществен аспект при координирането на дейностите по изменение на климата на национално ниво е отчитането на

ОБЩИНА ХИТРИНО **ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.**

специфичната роля и функциите на общините. Дейностите за борба с изменението на климата в почти всички сектори имат местно измерение - било поради връзката им с плановите и програмите на общинско ниво, или поради това, че се изпълняват чрез местни проекти.

Националният план за действие поставя на общините определени отговорности по изпълнението на мерките в различните сектори на икономиката, като най-съществени са мерките за общините в сектор „Енергетика“ и сектор „Отпадъци“.

Основната отговорност за общинското управление на енергетиката, която се явява основен източник на емисии на парникови газове е на местните власти. Общинското планиране на енергийната ефективност е задължително и според новия Закон за енергийна ефективност. Правилното планиране на енергийната ефективност на общинско ниво, както и провеждането на информационни мероприятия за разясняване на ползите от енергийната ефективност е едно от основните задължения на община Хитрино по отношение на борбата срещу изменението на климата.

През 2020 г. е разработена и приета краткосрочна програма за насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) и биогорива в община Хитрино 2020-2022 г. Съгласно директива 2009/28/ЕО задължителната национална цел за България през 2020 г. дялът на енергията от ВИ да достигне 16% дял от брутното потребление на енергия, включително 10% дял на енергията от ВИ в транспорта.

Цел на програмата:

- да покаже ангажираността на общинското ръководство към определянето и решаването на енергийните проблеми в общината чрез използване на ВЕИ;
- да направи качествена оценка на наличния и прогнозен потенциал на ресурса на съответния вид енергия от ВИ;
- да покаже възможните схеми за подпомагане на обществени и частни проекти за производство и потребление на енергия от ВИ;
- да определи цел и краткосрочни мерки за действие на общината по използване на ВЕИ в периода 2019-2022г.;
- да определи измерими мерки и проекти на общината по използването на ВЕИ в периода 2019-2022г.

Уличното осветление е един от основните консуматори на ел. енергия за община Хитрино. Подменени с енергоспестяващи осветителни тела са старите лампи на уличното осветление в населените места: Тервел, Каменяк и Хитрино, като са предвидени и в останалите населени места да се подменят поетапно.

Като енергия от възобновяеми източници се има предвид следните видове енергия: вятърна енергия; слънчева енергия; аеротермална енергия- енергия, съхранявана като топлинна енергия в атмосферния въздух; геотермална енергия - енергия, съхранявана под формата на топлина под повърхността на твърдата почва; хидротермална енергия – енергия, съхранявана като топлина в повърхностните води; океанска енергия; водна (водноелектрическа енергия); енергия от биомаса; газ от биомаса; сметищен газ; газ от пречиствателни станции от отпадни води.

В Програмата е анализиран потенциала за ползване на различните видове ВЕИ:

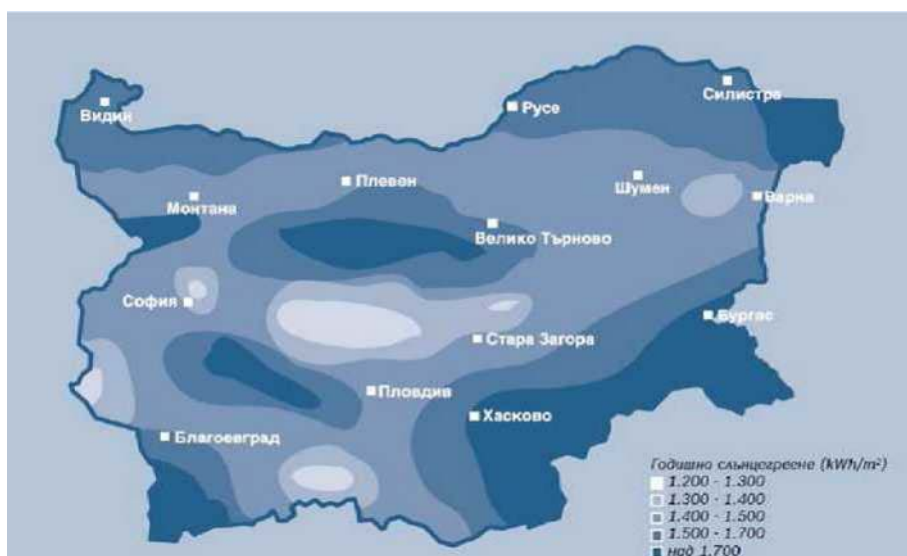
ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

1. Потенциалът на слънчевата енергия в региона на община Хитрино е слънце греене:

- 31 март - 30 октомври: 1750 часа;
- 31 октомври - 30 март: до 500 часа.

Ресурсът на слънчева енергия за общината е 1450-1500 kWh/кв.м.

Обективните природни условия в община Хитрино позволяват развитие на слънчевата енергия в две основни направления: системи за производство на топла вода и фотоволтаични системи за производство на електроенергия.

Фиг. III.6.1. Слънчево греене за България

2. Вятърна енергия

Община Хитрино попада в зона А на малък ветроенергиен потенциал. Характеристики на тази зона са: средногодишна скорост на вятъра: 2-3 m/s; енергиен потенциал: 100 W/m²; (т.е. по-малко от 1 500 kWh/m² годишно); Средногодишната продължителност на интервала от скорости $\sum \tau$ 5-25 m/s в тази зона е 900 h, което представлява около 10% от броя на часовете през годината (8 760 h). При тези условия могат да бъдат инсталирани вятърни генератори до няколко десетки kW. Възможно е евентуално включване на самостоятелни много-лопатковни генератори за трансформиране на вятърна енергия и на PV-хибридни (фотоволтаични) системи за водни помпи, мелници и т. н. Разположението на тези съоръжения е най-подходящо в зона с малък ветрови потенциал на онези места, където плътността на енергийния поток е над 100 W/m².

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Фиг. III.6.2. Плътност на енергията на вятъра за България

3. Водна енергия

На територията на община Хитрино няма технически потенциал за изграждане на ВЕЦ.

4. Геотермална, хидротермална и аеротермална енергии

Община Хитрино не разполага с геотермални извори и няма потенциал за развитие на този вид ВЕИ. Но използването на термопомпи за геотермална, аеротермална и хидротермална енергия има огромен потенциал за приложение, както в общинските сгради, така и в частните домове и индустрията. Термопомпите могат успешно да се използват в тях за отопление, охлаждане и за топла гореща вода за бита.

5. Енергия от биомаса

Биомасата като енергиен източник включва следните продукти:

- Дървесина и отпадъци от нея.
- Селскостопански растителни отпадъци.
- Селскостопански животински отпадъци.
- Селскостопански продукти за получаване на биогорива.
- Отпадни мазнини от хранителната промишленост.
- Сметищен газ.

В програмата се препоръчва като потенциал за ВЕИ да се използват само отпадъците от селското и горско стопанство, битови отпадъци и малоценна дървесина.

Една от перспективите в Общината по отношение на енергийната ефективност е изграждането на малки фотоволтаични системи в близост до потребителите, например инсталирането на слънчеви колектори в общинските сгради и едно- и многофамилните жилища.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT-анализ)

SWOT анализът е метод за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика. Методът цели да установи:

- Кой са най-важните силни и слаби страни в дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на вътрешната структура;
- Кой са най-важните възможности и най-сериозните заплахи пред развитието на дадена организация, политика, сектор, т.е. характеристиките на външната среда;
- Какво е съотношението между силните и слабите страни, от една страна, и възможностите и заплахите, от друга страна;
- Кой са лостовете на развитие и каква е основата на стратегиите за бъдещо развитие.
- SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ – управлението на отпадъците, от средата, в която той функционира. Обектът на анализ се разглежда откъм неговите „силни страни” и „слаби страни”. Средата, в която функционира управлението на отпадъците в общината, се диференцира на „възможности” и „заплахи”.

Силни страни. Силните страни са ресурси или други предимства, които притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на околната среда.

Анализът на силните страни на Община Хитрино, възможностите да се възползваме от тях, вътрешните слаби страни на Общината и възможностите да ги преодолеем или сведем до минимум, външните възможности /перспективи/ за Общината, както и външните заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за реализацията на програмата. Вследствие на този етап се предлага типа стратегия, която е подходяща да реализира Общината в бъдеще.

Целта на този анализ е да се оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в региона на Община Хитрино са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата” могат да се

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследва Община Хитрино през следващите години.

За целите на анализа е използвана цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда.

СИЛНИ СТРАНИ		СЛАБИ СТРАНИ
ОБЩИ		
- Добре развита транспортна инфраструктура - Изграден капацитет и експертен потенциал за провеждане на успешни политики в областта на опазването на околната среда - Приоритизиране на политиките за опазване на околна среда - Градация на резултатите в политиките за опазване на околната среда - Добри условия за инвестиции в малък бизнес		- Недостатъчно висока екологична култура на населението - Слаба структурираност на данните за изпълнение на проекти с европейско финансиране - Липсва единна система за събиране и управление на данни по отделните компоненти на околната среда на общинско ниво
ФАКТОРИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА		
- Развита стопанска дейност в областта на отглеждането и добива на зърнено-житни култури - Изградена организационна структура за създаване и развитие на политики в областта на опазването на околната среда - Позиция на заместник-кмет включваща ресор екология - Създадени мрежи с различни организации и физически лица - Опит при кандидатстване и управление на инвестиционни и други проекти, финансирани с европейски средства - Опит при работата с ПУДООС - Нарастване на приходите от дейности в областта на опазването на околната среда - Нарастване на разходите за провеждане на еко политики - Изградена политика за информирание на обществеността по темите, свързани с опазването на околната среда		- Ниска раждаемост - Отрицателен естествен прираст - Отрицателен механичен прираст по отношение на миграцията - Липса на средни и големи предприятия - Липса на големи чуждестранни инвеститори, които създават дългосрочна заетост - Отслабване на животновъдния сектор - Увеличение на хората в над трудоспособна възраст - Сезонна заетост - Увеличаваща се безработица - Ниска степен на финансова независимост - Застрашена финансова устойчивост - Висок дял на разходите от общите разходи на общината, които се използват за заплати на общинските служители; - Нисък дял на капиталовите разходи в общите разходи.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	
• Неувредени компоненти на околната среда • Слабо замърсяване на въздуха • Добро състояние на почвите • Благоприятни температури за отглеждане на зърнено-житни култури; • Рекултивирани стари ДБО и микросметища	• Силни ветрове • Летни засушавания • Заснежавания на пътищата през зимата • Неблагоприятни хидрогеоложки условия за добив на вода • Качество на питейната вода, което не е много високо • Остаряване на някои гори
АНТРОПОГЕННО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	
• Подходящи условия за сравнително слабо ниво на акустично замърсяване • Постигнат сериозен напредък в изграждане на системата за управление на отпадъците • Изцяло обхванато в система за сметосъбиране население. • Функционална интегрираност в Регионалната система за управление на отпадъците район Шумен • Създадени възможности за разделно събиране. • Рекултивирани стари депа за битови отпадъци и микросметища. • Редовно почистване и рекултивиране на нововъзникващи микросметища. • Осигурени събиране на строителни отпадъци • Всички населени места са водоснабдени • Висок потенциал на водоизточниците да покрият питейните нужди • Липса на големи индустриални замърсители	• Частично подменено с енергоспестяващи осветителни тела улично осветление; • Липсващи актуални данни за шумово замърсяване от пътния трафик • Недостатъчно висока екологична култура на населението по отношение на управление на отпадъците. • Продължаващо изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места. • Недостатъчно утилизирание на възможностите за разделно събиране на отпадъците. • Сравнително по-нисък дял на рециклираните и рециклируеми отпадъци • Проблеми със задоволяването на стопанските нужди от вода при продължителна липса на валежи • Висока стойност на разходите за питейна вода • Състоянието на водопреносната мрежа не е добро, чести аварии водят до загуби на големи количества вода • Липса на изградена канализационна мрежа и ПСОВ
ВЪЗМОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)	ЗАПЛАХИ (THREATS)
ОБЩИ	
• Активни усилия за формиране на екологична култура и навици сред населението, особено сред подрастващите. • Създаване на единна система за събиране и управление на данни по отделните компоненти на околната среда на общинско ниво	• Насочване на интереса на инвеститорите към големите общини в страната • Заплаха от формиране на политики на база фрагментирани данни и недостатъчна наличност на такива • Замърсяване на околната среда, в резултат на ниската екологична

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

		култура • Липса на граждански контрол при провеждането на политиките за опазване на околната среда • Недостатъчна държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на опазването на околната среда.
ФАКТОРИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА		
• Наличието на мерки за подпомагане на бизнеса по време на кризата от пандемията от COVID - 19 • Наличие на мерки за стимулиране на бизнеса • Развитие на ВЕИ сектор • Създаване на условия и насърчаването на големи инвеститори, чрез инструментите на данъчната политика и др. • Наличието на мерки за подпомагане на заетостта по време на кризата, причинена от COVID-19 • Използване на средства от Плана за възстановяване и развитие • Участие в програмите за финансиране на проекти в новия програмен период • Продължаване на сътрудничеството с ПУДООС		• Пандемията от COVID - 19, която ще засили негативните процеси на смъртност • Слив в инвестициите в резултат на пандемията от COVID - 19 • Намаление на разходите в заплахата от влошаване на икономическата ситуация • Възникване на висока безработица • Замразяване на заплатите в частния и в публичния сектор • Увеличаване на бюджетния дефицит • Редуциране на капиталовите разходи • Намаление на ефективността по отношение на броя на общинските служители на едно лице от населението • Намаление на приходите за опазване на околната среда, като следствие на пандемията от COVID – 19 • Невъзможност за добро планиране на приходите от дейности за опазване на околната среда, като следствие на пандемията от COVID – 19 • Липсата на одобрен бюджет на ЕС • Редуциране на нивата на субсидия от централния бюджет с оглед на процесите, свързани със свиването на икономиката в страната
КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА		
• Редовно почистване на улиците, вкл. чрез измиване, както и поэтапно ограничаване на ръчното метене и замяна със специализирана техника, позволяваща отстраняване на замърсяванията без разпръскване. • Използване на химически заместители при третирането против обледяване. • Екраниране на пътните платна		• Периодични силни запрашвания на въздуха от прашни бури • Периодични замърсявания на въздуха с вредни емисии от транспорта • Вероятност за нарастване на замърсяванията на въздуха с вредни емисии от транспорта • Периодични замърсявания на въздуха с вредни емисии от битовото отопление

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

<i>с растителност, както за пътищата от републиканската мрежа, така и за пътните артерии в населените места, където това е възможно.</i> • Осигуряване на условия за повишен контрол и спазване на ограниченията в населените места по отношение на трафика от леки автомобили и особено на тежкотоварни. • Контрол и по-високи санкции при нарушения като горене на гуми, изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, паркиране в зелени площи и др. • Разработване и прилагане система за стимулиране на населението и фирмите за топлоизолация на сградите и енергийна ефективност, вкл. чрез разяснителни кампании. • Засилен строителен контрол при спазване на цялата строгост на нормативно заложените правила и изисквания.	• Ветрова ерозия • Вероятност за засилване на свлачищните и срутищни процеси • Ограничен брой източници на водоснабдяване
АНТРОПОГЕННО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	
• Проектна готовност за реконструкция на улици и пътища • Проектна готовност за реконструкция на ВиК мрежата • Проектна готовност изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ • За местата, на които не може да се извърши озеленяване или нивата на шума са прекалено високи - екраниране на транспортния шум с пана. • Продължаваща поддръжка на състоянието на пътната мрежа чрез собствено и проектно финансиране. • Провеждане на кампании с обществеността в посока намаляване на общото ниво генерирани отпадъци • Провеждане на кампании с обществеността в посока по-добро оползотворяване на системата за разделно събиране. • Въвеждане на система от стимули за предотвратяване образуването на отпадъци и разделното им събиране	• Липса на средства за поддържане и доизграждане на Зелената система; • Лошо фитосанитарно състояние на дървесната растителност в населените места • Продължаваща тенденция за внос на стари автомобили • Вероятно засилване на превишаването на шумовите норми поради повишен транспортен поток • Продължаващо изоставане в разделното събиране и рециклирането на отпадъци • Образуване на нерегламентирани сметища • Риск от влошаване на качеството на водата • Риск от кратки водни ограничителни режими (спиране на водоподаването) в условия на големи аварии • Тенденции за повишаване на уязвимостта на местообитанията в резултат на човешката намеса

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Общинското ръководство на Хитрино работи сериозно за подобряване на икономическото, битово-социалното, културното и демографско състояние на жителите на всички населени места. Всички тези дейности са пряко или косвено свързани и с решаването на проблемите на околната среда. Община Хитрино предоставя информация за предприеманите действия, предстоящи проекти, организира обществени обсъждания, открити сесии на Общински съвет на всички проекти, мероприятия и решения относно развитието на града и околната среда. Задължително е да се организират срещи с гражданите по райони на общинските кадри, да се информира гражданството за екологичните мероприятия и да бъде привлечено по различни начини да прави предложения за решаване и се ангажира в изпълнението им.

Визията за бъдещото развитие и състояние на Община Хитрино съвпада с визията заложена в Плана за интегрирано развитие на общината:

**„ОБЩИНА ХИТРИНО – ТЕРИТОРИЯ С ИНТЕЛИГЕНТЕН И УСТОЙЧИВ
РАСТЕЖ, ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА И ВИСОК МЕСТЕН ПОТЕНЦИАЛ ЗА
ИНТЕГРИРАНО И ДИНАМИЧНО РАЗВИТИЕ“.**

Визията описва перспективите за развитие на Общината в близките години. Тя дава общата представа за характеристиките на общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Чрез нея се цели постигане на съгласуваност между целите на политиката за устройство на територията и тази за регионалното развитие като задължително условие за динамично, устойчиво и балансирано развитие на територията на община Хитрино. В тази връзка следва да се осигурява процеса на постигане на устойчивост на селищната мрежа и изграждане на качествена жилищна среда, която да гарантира благоприятно социално-икономическо и екологично развитие на общината

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

VI. ЦЕЛИ

След избора на визия на общината, са формулирани целите, които общинското ръководство смята за определящи и с чието изпълнение ще се реализират очакванията на хората за едно по-добро бъдеще на Община Хитрино.

Генералната стратегическа цел може да бъде формулирана по следния начин:

1. Генерална стратегическа цел

„Подобряване качеството на живот на населението в община Хитрино, чрез осигуряване на зелена и благоприятна околна среда, обновяване на инфраструктурите и благоустрояване на населените места“.

2. Специфични цели

За постигането на генералната стратегическа цел на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Специфична цел № 1 Опазване на водите и водните обекти и развитие на водоснабдителната инфраструктура

Мярка 1.1 Обезпечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината.

Подобряване на водоснабдяването и качеството на питейната вода в община Хитрино. Изграждане на канализационната мрежа и осигуряване на необходимата инфраструктура за пречистване и отвеждане на отпадъчните води от населените места.

Мярка 1.2 Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия
Корекция на речни корита, прочистване и укрепване на канали, дерета и др.

Специфична цел №2 Устойчиво управление на отпадъците

Осигуряване на екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Мярка 2.1 Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

Мярка 2.2 Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и
Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на
Република България за периода 2021 – 2027 г.

Мярка 2.3 Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и
транспортване и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците

Мярка 2.4 Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на
общината за управление на отпадъците

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Мярка 2.5 Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците

Специфична цел № 3 Опазване и поддържане на биологичното разнообразие

Мярка 3.1 Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие

Опазване и възстановяване на природните екосистеми, генетичното биоразнообразие и обезпечаване на биологичната сигурност, съгласно българското и международно екологично законодателство. Подобряване на контрола върху възможните негативни влияния върху биологичното разнообразие и обезпечаване постигането на устойчиво използване на биологичните ресурси в община Хитрино.

Мярка 3.2 Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000

Включване на териториите с природозащитна стойност в цялостната схема за устройство на територията на община Хитрино. Устройване и социализиране на защитените зони по Натура 2000 като част от рекреационния потенциал на общината.

Специфична цел №4 Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух

Мярка 4.1 Развитие и оптимизиране на системите за мониторинг и подобряване качеството на атмосферния въздух

Поддържане на нивата на замърсителите на въздуха в населените места до нормативно определените нива в страната.

Специфична цел №5 Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване и подобряване чистотата на населените места

Мярка 5.1 Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване

Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова пътна и улична мрежа.

Увеличаване и поддържане на зелените площи в населените места.

Специфична цел №6 Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мярка 6.1 Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация Хитрино

Мярка 6.2 Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда

Създаване на работещ механизъм за обмен на информация сред заинтересованите институции и организации работещи в сферата на околната среда. Осигуряване на публичен достъп до информация относно състоянието на околната среда и общинските дейности по управлението ѝ чрез интернет платформа.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Формулираните по-горе цели на Програмата по околна среда на Община Хитрино представят не само посоката на развитие в политиката на общината в тази област през следващите няколко години, но са и базирани на бъдещата стратегия за устойчиво развитие на общината.

Постигането на целите, заложи в настоящата програма сама по себе си е следваща съществена част от интегрираният процес на планиране, заложен в План за интегрирано развитие на община Хитрино през 2021-2027 г. Целите предоставят основата за формулиране и осъществяване на пакет от последователни задачи и действия, представени детайлно в следващия “План за действие” от програмата.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Специфична цел № 1: Опазване на водите и водните обекти и развитие на водоснабдителната инфраструктура

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 1.1: Обеспечаване на добро състояние и управление на водните ресурси на територията на общината	1.1.1. Актуализация на проектна документация за етапно изграждане на канализационна мрежа и ЛПСОВ в село Трем и село Живково	50	Община	2021 – 2026	МОСВ, ПУДООС, ДБ, Общински бюджет, ФЛАГ и др.
	1.1.2. Комплексни проучвания и анализ на известни и възможни водоизточници на питейна вода за селата в общината	20	Община	2021 – 2027	МОСВ, ПУДООС, ДБ, Общински бюджет, ФЛАГ и др.
	1.1.3. Реконструкция на ВиК мрежата в селата, незасегнати от модернизация на ВиК инфраструктурата до 2020 г.	100	Община	2021 – 2028	МОСВ, СИРЗСР, ДБ, Общински бюджет, ФЛАГ и др.
	1.1.4. Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа	2000	Община В и К АД	2021 – 2025	МОСВ, ОПОС, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.1.5. Реконструкция и ремонт на водопроводната мрежа и изграждане на канализация и ПСОВ в населените места в Община Хитрино, незасегнати от подмяна и ремонт до 2020 г.	10000	Община В и К АД	2021 – 2027	МОСВ, ОПОС, ДБ, Общински бюджет, ФЛАГ и др.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Мярка 1.2: Превенция и управление на риска от наводнения и други природни бедствия	1.2.1. Почистване, брегоукрепване и корекция на речни корита в община Хитрино	3000	Община	2021 – 2028	ОПОС,ПУДООС, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.2.2. Разработване на План за действие при природни бедствия и аварии	5	Община	2021 – 2028	Общински бюджет и др.
	1.2.3. Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища	100	Община	2021 – 2028	ОПОС,ПУДООС, ДБ, Общински бюджет и др.
	1.2.4. Картиране на уязвимите от наводнения зони в общината	10	Община	2021 – 2028	ДБ, Общински бюджет
	1.2.5. Залесяване/създаване на нови горски насаждения, включително за ограничаване на ерозията	500	Община, ДЛС „Паламара“	2021 – 2028	СИРЗСР, ДБ, Общински бюджет

Специфична цел №2: Устойчиво управление на отпадъците

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 2.1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	2.1.1. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	5	Община и медии	2021 – 2028	Общински бюджет и др.
	2.1.2. Разяснителна кампания сред населението, живеещо в селата за ползите от фамилното компостиране	5	Община и медии	2021 – 2028	Общински бюджет и др.
	2.1.3. Съставяне на регистър на всички производствени фирми на територията на общината и създаване на база данни за отделяните	2	Община и предприятия	2021 – 2028	Общински, бюджет и др. източници

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

	производствени отпадъци от тях				
	2.1.4. Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци” за домакинствата, които прилагат домашно компостиране	-	Община Общински съвет	2021-2028	-
	2.1.5. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2025 г.	5	Община	2025	Общински бюджет, ДБ и др.
Мярка 2.2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.	2.2.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки във всички населени места на общината	50	Община, Организация по оползотворяване на отпадъци	2021-2028	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки, Общински бюджет и др.
	2.2.2. Развитие на системата за събиране на масово разпространени опасни отпадъци от домакинствата /луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла електрически и електронни уреди и др./	10	Община	2021-2028	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО ОПОС
	2.2.3. Подготовка и реализация на проект за изграждане на общинска открита инсталация за компостиране с аеробно разграждане на зелените и биоразградими отпадъци	395	Община	2021-2024	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО ОПОС
	2.2.4. Ежегодна експлоатация и поддръжка на общинска открита инсталация за компостиране	330	Община	2025-2028	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО ОПОС

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

	2.2.5. Закупуване на компостери за домашно компостиране и реализиране на пилотни проекти по населени места с увеличаване броя на обхванатите домакинства	100	Община	2021-2027	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО ОПОС, ПУДООС и др.
	2.2.6. Закупуване на контейнери за разделно събиране на растителни и биоотпадъци	20	Община	2021-2027	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО
	2.2.7. Подготовка и реализация на проект за изграждане на общинска инсталация за третиране на строителни отпадъци	346	Община	2021-2025	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО ОПОС
	2.2.8. Ежегодна експлоатация и поддръжка на общинска инсталация за третиране на строителни отпадъци	130	Община	2025-2027	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО ОПОС
	2.2.9. Отреждане и предоставяне на временни площадки в населените места на общината, на които гражданите да могат да оставят разделно събрани строителни отпадъци от малки ремонтни дейности.	20	Общинска администрация и Държавни администрации	2021-2027	Общински бюджет, ПУДООС, и други
	2.2.10. Изграждане на система за разделно събиране на употребяван текстил (дрехи) и обувки с цел намаляване на обема на текстила, попадащ в общия обем на отпадъците, чрез поставяне на	0	Общинска администрация, Частни инвеститори	2021-2027	Частни инвеститори

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

	контейнери за събиране на употребяване дрехи.				
Мярка 2.3: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците	2.3.1. Участие в регионалната система за управление на отпадъците - регион Шумен	-	РСУО	2021-2027	РСУО Шумен, МОСВ
	2.3.3. Поставяне на видеонаблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	30	Община	2021-2023	Общински бюджет, Държавен бюджет, МОСВ
	2.3.4. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/, обновяване и техническа поддръжка на транспортните средства за извозване на отпадъци	200		2021-2027	Общински бюджет
	2.3.5. Изграждане на система за управление на животински отпадъци	2	Община	2021-2027	Общински бюджет, МОСВ
Мярка 2.4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общината за управление на отпадъците	2.4.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	-	2021-2027	-
	2.4.2. Обучения на служители в ОА и други общински звена по теми за управление на отпадъците	2	Община, МОСВ, НСОРБ	2021-2027	Общински бюджет, Държавен бюджет и др.
	2.4.3. Изграждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране,	5	Община	2021-2027	Общински бюджет и др. източници

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

	съхранение и обработка на данните				
	2.4.4. Изготвяне и публикуване на годишен отчет по изпълнение на дейностите заложи в Програмата за управление на отпадъците	-	Община	Постоянен веднъж годишно до 31 март	-
Мярка 2.5: Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците	2.5.1. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на отпадъците	-	Община	2021-2027	-
	2.5.2. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците за различни възрастови и социални групи	3	Община	2021-2027	Общински бюджет и др.
	2.5.3. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др.	3	Община	2021-2027	Общински бюджет и др.
	2.5.4. Организиране на конкурси на екологична тематика за деца и ученици	3	Община, училища и детски градини	2021-2027	Общински бюджет и др.
	2.5.5. Участие в национални кампании на ПУДООС	50	Община, кметства,	2021-2027	ПУДООС

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

			училища и детски градини		
--	--	--	-----------------------------	--	--

Специфична цел № 3: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка.3.1: Ограничаване на негативните влияния върху биологичното разнообразие в община Хитрино	3.1.1. Изготвяне и/или актуализация на планове за управление на Защитените зони и биоразнообразието в общината	5	Община	2021 – 2027	Общински бюджет и други
	3.1.2. Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината	50	Община, ДЛС,	2021 – 2027	СПРЗСР, Общински бюджет и други
	3.1.3. Подобряване икономическата стойност на горите, увеличаване на зелените системи и залесителни мероприятия	300	Община	2021 – 2027	СПРЗСР, Общински бюджет и други
	3.1.4. Картиране на биологичното разнообразие на територията на общината	50	Община	2021 – 2027	МОСВ, ПУДООС и др.
Мярка 3.2: Устойчиво управление на защитените зони по Натура 2000 в община Хитрино	3.2.1. Подобряване на природозащитното състояние на видове и типове природни местообитания на територията на мрежата Натура 2000	1000	Община РИОСВ, ДЛС	2021 – 2027	ОПОС, ПУДООС и други

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

	3.2.2. Подпомагане изпълнението на мерки по опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни природни територии в общината	100	РИОСВ, ДЛС, Община	2021 – 2027	ОПОС, ПУДООС и други финансиращи програми
	3.2.3. Изпълнение на предвидените лесоустройствени мероприятия по горскостопанските планове за горските територии	50	Община, ДЛС	2021 – 2027	ДБ, Общинския бюджет и други финансиращи програми
	3.2.4. Развитие на предприятия за преработка на диворастващи плодове, билки и гъби.	100	Частен сектор	2021 – 2027	СПРЗСР и частни инвестиции

Специфична цел №4: Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 4.1: Реализиране на проекти и дейности за ограничаване вредното въздействие от употреба на твърди горива и внедряване на щадящи околната среда производства	4.1.1. Проучване и анализ на възможностите за осъществяване на връзки и последващо изграждане на газопреносна мрежа в община Хитрино	100	Община и предприятия	2021 – 2027	Частни инвестиции, Общински бюджет и др.
	4.1.2. Оказване на административно съдействие на местните предприятия, при разработване на проекти за технологично обновяване и внедряване на щадящи околната среда производства	2000	Община и предприятия	2021 – 2027	ОПИК, Частни инвестиции и др.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

	4.1.3. Реализиране на проекти за енергийна ефективност в общински сгради	10000	Община	2021 – 2027	Републикански бюджет, Общински бюджет, Европейски фондове
	4.1.4. Провеждане на ежегодни информационни кампании за ползите от въвеждането на енергоспестяващи мерки и за вредното въздействие на изгарянето на твърди горива	5	Община	2021 – 2027	Общински бюджет
	4.1.5. Подпомагане и съдействие за внедряване на алтернативни горива и алтернативни енергоизточници, в съответствие с дългосрочните цели на Зелена сделка на ЕС.	-	Община	2021 - 2027	Частни инвестиции, Публични частни партньорста.

Специфична цел №5: Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване и подобряване чистотата на населените места

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2	3	4	5	6
Мярка 5.1: Подобряване чистотата на населените места, облагородяване и озеленяване на площите за обществено ползване	5.1.1. Реконструкция, благоустрояване и подобряване на физическата среда на населените места в общината	1200	Община	2021 – 2023	Общински бюджет, СПРЗСР, ПУДООС и други

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

	5.1.2. Благоустрояване на паркове, зелени площи и зони за отдих в малки населени места	300	Община	2021 – 2027	Общински бюджет, СПРЗСР, ПУДООС и други
	5.1.3. Организиране на ежегодни кампании за почистване на обществени зелени площи във всички населени на общината	5	Община	2021 – 2027	Общински бюджет
	5.1.4. Контрол за спазване на нормативните изисквания в областта на опазване на околната среда, включително изсичане на дървета и изгаряне на битови отпадъци	-	Община	2021 – 2027	-
	5.1.5. Намаляване на емисиите на прах от общински улици и пътища, чрез редовно почистване и поддържане	70	Община	2021 – 2027	Общински бюджет

Специфична цел №6: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

Мерки	Дейности/Проекти	Бюджет (хил.лева)	Отговорна институция	Срок	Източници на финансиране
1	2		3	4	5
Мярка 6.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в Общинска администрация - Хитрино	6.1.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда	10	Община	2021 – 2027 г.	НСОРБ, ДБ, Общински бюджет
	6.1.2. Създаване на общинска информационна система за мониторинг и управление на околната среда и регистър на зелени площи	20	Община	2021 – 2027 г.	Общински бюджет

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

Мярка 6.2: Подобряване на информационната обезпеченост и ангажиране на местното население за опазване на околната среда	6.2.1. Консултации и обществени обсъждания в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и документи в областта на опазването на околната среда	-	Община	2021 – 2027 г.	-
	6.2.2. Издаване и разпространение на информационни материали, свързани с опазването на околната среда	5	Община, РИОСВ, НПО Училища	2021 – 2027 г.	ПУДООС, Общински бюджет
	6.2.3. Провеждане на анкетни проучвания за мнението на населението за опазването на околната среда	-	Община	2021 - 2027 г.	-
	6.2.4. Организиране на конкурси на екологична тематика и „зелени“ училища за деца и ученици от общината	-	Община, Училища, Детски градини	2021 - 2027 г.	-

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.

VIII. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Координиращ орган за наблюдение и оценка на изпълнението на ПООС 2021-2028 г. е РИОСВ - Шумен. Орган за контрол по изпълнение на Програмата е Общинският съвет.

Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя в срок до 31 март и се публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – Шумен /ИАОС/.

Препоръчва се Годишният доклад да съдържа информация за: Същността на общинската политика за опазване на околната среда; Напредъка по изпълнението на целите, приоритетите и мерките; Възникналите проблеми и предприетите мерки за тяхното решаване; Осъществяваните мероприятия за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на политиката.

За осъществяване на мониторинга се използват следните документи: Въпросници; Протокол за предаване на въпросниците; Протокол за приемане на попълнените въпросници; Анкетни карти; Протоколи от провеждане на публични мероприятия; Матрични карти за оценка на индикаторите; Мониторингови доклади.

Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнение на тази политика.

Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика.

Същностната характеристика дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт.

Община Хитрино има разработена и функционираща вътрешна система за финансово управление и контрол, която на практика покрива изискванията за контрол върху законосъобразността на прилаганите инструменти при изпълнение на общински политики.

В този смисъл съществуващите субекти на контрол, вътрешни за общината и техните правомощия се уреждат от действащата вътрешна система за финансово управление и контрол. Формите и методите на работа за тях се предопределят от нормативните изисквания с вътрешен и външен характер.

Реализирането на Програмата за опазване на околната среда на община Хитрино е непрекъснат процес на изпълнение на дейностите, наблюдение, контрол и актуализация. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

ОБЩИНА ХИТРИНО **ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.**

Главните рискове за постигането на стратегическите цели са свързани с комплекс от фактори, които до голяма степен са трудно предвидими в бъдещето. Това означава, че реализацията на програмата трябва да бъде непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи за адаптиране на планираните дейности към новите обстоятелства и пазарни условия. Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, приоритети и мерките в плана), имат за цел да дадат преди всичко перспективи и насоки за развитие, но нямат задължителен характер. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки, програми и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени.

Изпълнението на Програмата и постигане на планираните цели и действия, са задължение на Дирекция “Устройство на територията, хуманитарни дейности, регионално развитие и програми” с всички експерти и служители и задължение на еколога на Община Хитрино да проследи планиране, изпълнение, срокове.

Разпределението на задачите от плана за действие е задължение на Директор дирекция УТХДРРП към съответните експерти по специалности и включване в Програмата на Община Хитрино за съответната година.

Настоящата Общинска програма за опазване на околната среда е отворен документ, който следва да бъде актуализиран при възникване на нови обстоятелства и документи.

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Раздел „Лечебни растения“

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Хитрино за периода 2021-2028 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. Програма за управление на отпадъците на община Хитрино 2021-2028 г.

Настоящата „Програма за опазване на околната среда 2021 – 2028 г.“ на
Община Хитрино е приета с Решение..... по Протокол №
..... на Общински съвет Хитрино

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Приложение №1

РАЗДЕЛ „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

2021 – 2028 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I	Въведение	3
II	Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Хитрино	7
III	Анализ на дейности за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения за осигуряване на устойчивото им ползване	24
IV	Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения	33
V	Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	38
VI	Предложения за актуализиране на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по- висока степен	39
VII.	Прогнозни количества на ресурсите и период на възстановяване	40
VIII	Приложения	41
VIII.1	Периоди предвидени за възстановяване на лечебни растения, съобразени с посочените в чл. 6 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година (за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения)	42
VIII.2	Списък на видовете, поставени под специален режим, за които събирането и издаването на позволителни за тях ще се извършва в зависимост от ежегодните заповеди на Министъра на околната среда и водите и съответно на Директора на РИОСВ –Шумен	44
VIII.3	Примерен образец на заявление и позволително за ползване на лечебни растения	45

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Страната ни се нарежда на едно от челните места в Европа по биоразнообразие на растенията. Растителният свят представлява незаменим източник на нови лекарства. Развитието на научните изследвания в областта на фармацевтиката и фармакологията биха били немислими без използването на природните дадености, в частност растенията, които продължават да са неизчерпаем ресурс за получаване на биоактивни вещества. В днешния свят все по-голямо внимание се обръща на екологично чистите райони, в които могат да се открият растения, притежаващи неизвестни досега пробиотични и биоактивни съставки. Съвременната наука открива нови приложения и употреба на тези вещества, заместващи с успех традиционните лекарствени средства и методи.

Лечебни са растенията, които могат да бъдат използвани за получаване на билки. Билки са отделни морфологични части или цели растения, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарства, храни, козметика.

В България има над 3500 вида висши растения и повече от 500 низши растения и гъби, 700 са разпознати като потенциални за приложение, а 200 се оползотворяват, повечето са диворастящи.

Лечебните растения в естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност.

Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от видове лечебни растения.

В последните години значително нараства интереса към лечебните растения. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др. Съществуващата в страната икономическа криза принуждава значителен брой хора да събират билки и плодове с търговска цел.

Основание за разработване

Съгласно изискванията на чл.50, т.3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения към общинската програма за опазване на околната среда се разработва специален раздел "Лечебни растения", което е задължение на кмета на общината.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Нормативна база

В нормативно отношение ползването на лечебните растения е регламентирано в:

► **Закон за лечебните растения (ЗЛР)**, Обн. ДВ. бр.29 от 7.04.2000 г., посл. изм. ДВ. бр.17 от 26.02.2021 г. в който събирането на лечебни растения се осъществява, чрез издаване на разрешително за тяхното бране. То се издава на основание чл. 21, ал.2; чл. 22, т. 2 и чл. 26 от цитирания по-горе закон. Разрешителното се издава от: Директора на Държавно лесничество, Кмета на общината, Областния управител, Директора на дирекция национален парк.

► **Наредба №2 от 20.01.2004 год. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебните растения**, издадена от Министерство на околната среда и водите, Обн. ДВ. бр.14 от 20.02.2004 г. уточняваща начина и периода на събиране на лечебни растения, използването на инструменти и изисквания за опазване на находищата на лечебните растения при тяхното бране.

► **Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки**, издадена от Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите, Обн. ДВ. бр.85 от 28.09.2004 г., посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08.2018 г.,

► **Заповеди** на Министъра на околната среда и водите за лечебните растения под специален режим (по ЗЛР, чл. 10, ал. 1, 2 и 3);

Природозащитното значение на лечебните растения, установени на територията на общината се определя чрез проверка за актуалност в различните нормативни документи, природозащитни регистри и червени списъци с национално и международно значение и принадлежността им към съответна категория на застрашеност или административно ограничение (забрана за събиране или ограничителен режим), както следва:

На национално ниво:

- Закон за биологичното разнообразие;
- Закон за лечебните растения и заповед на МОСВ за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответните години;
- Червена книга на Република България (Пеев и др. (ред.) 2011 – електронно издание - <http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol1/>);
- Red List of Bulgarian vascular plants – Petrova, A.& Vladimirov, V. (eds) 2009.

На международно ниво:

- Директива 92/43 на Съвета на ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция);
- “European Red List of Vascular Plants” - Bilz, M., Kell, S.P., Maxted, N. and Lansdown, R.V. 2011

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

- Конвенция за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES);
- Разпореждане (ЕС) N 338/97 (Medicinal species, listing in the annex of Regulation (ЕС) N 338/97).

Цел и задачи

Целта на настоящия раздел „Лечебни растения“ е запазване на ресурсите от съществуващите видове лечебни растения на територията на община Хитрино, както и уреждане управлението на дейностите по опазването и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки. Задачите които си поставя раздела са:

- ❖ Опазване на лечебните растения в естествените им находища;
- ❖ Поддържане и съхранение на екосистемите съдържащи лечебни растения;
- ❖ Опазване на естествените местообитания на лечебните растения.

В България се извършва основно първична преработка на билките: сушене, замразяване, рязане, пакетиране, което не добавя повече от 5% стойност. Толкова е и максималната печалба на билкозаготвителите. Затова, за да увеличат приходите си, те се стремят да изнасят все по-големи количества билки и нерядко ощетяват дивата природа. Единици са фирмите в България, които вече ползват високотехнологично оборудване при обработването на билките и изнасят на пазара у нас и в чужбина преработени крайни продукти, на много по-високи цени. Суровина само в изсушен вид струва единица, а в преработен вид, като краен продукт може да струва 10-15 дори 100 пъти по-скъпо. Към това трябва да се стремят фирмите, обработващи билки в България - високотехнологична преработка, производство на етерични масла, тинктури, добавки и др.

С настоящия раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Съгласно ЗЛР, лечебните растения на територията на Република България се използват съгласно принципите за устойчиво ползване и един от подходите, които позволява прилагането на този принцип е планиране и контролиране на ползването на полезна биомаса от диворастващите популации на лечебните растения.

Основните принципи при планиране на ползването на лечебни растения са: минимално ползване на проблемни видове; използване на щадящи способи и техники за събиране; сигурно и ефективно първично преработване за реализация и ползване на базата на разработен планов документ. В тази връзка раздел „Лечебни растения“ в ОПООС на община Хитрино повишава своето значение като документ, осигуряващ устойчиво ползване на тези ценни природни ресурси.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Според ЗЛР разделът „Лечебни растения“ към ПООС е планов документ за опазване и устойчиво ползване на ресурсите от лечебни растения в общината.

Съгласно чл. 46 от ЗЛР Кметът ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

1. Организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
2. Издава позволителни за ползване на лечебните растения от земи, води и водни обекти - общинска собственост;
3. Издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
4. Предоставя на Министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

**II. ОПИСАНИЕ НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ
НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, УСЛОВИЯ В МЕСТООБИТАНИЯТА,
КОЛИЧЕСТВО И СЪСТОЯНИЕ НА РЕСУРСИТЕ**

Лечебните растения са важна част от растителните ресурси на България. Приложението на растителните дроги (билки) в българската народна и официална медицина датира от векове. Лечебните и ароматните растения имат важно място в бита на българското домакинство - голям брой растения се използват за хранителни, козметични и технически цели. През последните десетилетия лечебните растения имат важно икономическо значение.

Особеното географско положение на нашата страна - като южна граница на средноевропейската флора, северна на средиземноморската и западна за източноазиатската определя действително богатото разнообразие на българската флора /3567 вида/ и в частност на лечебните растения. Установяването на общия брой растения, употребявани като лечебни е сравнително трудна задача. Според някои автори техният брой, имайки предвид данните от народната медицина, фитохимичните, фармакологичните и терапевтични изследвания е 750 /21%/, а според други не повече от 250 - 300. Според търговските номенклатури на доскорошните монополисти по добива и реализацията на билки - „Билкокооп” и Държавно аптечно предприятие, у нас се заготвят 336 дроги от 248 вида. От тях 207 /85%/ са представители на дивата ни флора, а 37 /15%/ са интродуцирани и се отглеждат като хранителни, технически и декоративни растения.

Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49%. Едногодишните видове са 19%, храстите 15%, а дърветата 11%. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6%. Размножаването е основно, чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

На територията на община Хитрино се срещат горски ресурси и естествени находища на лечебни растения, диворастващи плодове и билки. Находищата на лечебни растения са на групи, разпръснати, на петна или се срещат по единично и се използват за предимно за лични нужди. Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготвителни пунктове.

Към 31.12.2020 г. на територията на община Хитрино има регистриран само един билкозаготвителни пунктове за изкупуване на лечебни растения, по данни на РИОСВ Шумен.

От общинска администрация Хитрино за периода 2015-2020 г. има издадено само едно разрешително за събиране на билки през 2016 г., съгласно разпоредбите на чл.22 от Закона за лечебните растения.

От ТП ДЛС „Паламара“ за 2020 г. са издадени три броя разрешителни за 10000 кг. Липа - цвят в землищата на селата Живково, Иглика, Становец, Студеница, Тервел и Трем.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

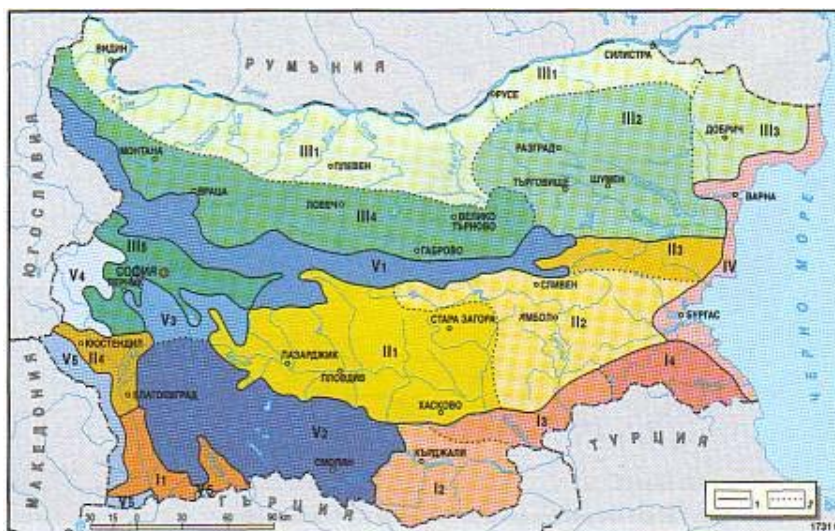
Няма официални данни за събраните от територията на община Хитрино билки, т.като в билкозаготвителния пункт ежегодно се изкупуват видове билки които са събрани от териториите на няколко общини.

Билкозаготвителите изкупуват разнообразни лечебни растения, според търсенето на пазара. Ежегодно се събират коприва, липа, глог, шипка и др., на най-вече тези които намират широко приложение във фармацевтичната, козметичната и парфюмерийна промишленост, а също за производство на чай, тинктури и лечебни био- продукти.

Интерес за населението на община Хитрино и обект на събиране за лична употреба представляват следните билки: липа, шипка, коприва и мащерка.

От географска гледна точка територията на общината попада в Овчеполско-Роякския район на Лудогорско-Добруджанската подобласт в Дунавската равнинно-хълмиста област на физикогеографския комплекс „Севернобългарска провинция“. (География на България, 1989). В биогеографско отношение, според Груев и Кузманов (1988), територията на общината попада също в Северобългарския район (СБ) - Фиг.П.1. Това е най-големият по площ екогеографски район в страната - характерен с много близки почвено - климатични показатели и малка денивелация в надморското равнище на цялата територия.

По възприетото флористично райониране на България (Кожухаров ред. и кол. 1995), територията на общината попада във флористичния район на Североизточна България. По синурните пространства, край полските пътища в района и в свободните от обработка земи са констатирани видове висши растения с лечебна стойност. Като цяло съвместното действие на биотичните и абиотични фактори определя условията в местообитанието на лечебните растения на територията като благоприятни за съществуването, размножаването, развитието и запазването им.

Биогеографски райони и подрайони (по Груев, 1988).

Т – граница на район; 2 – граница на подрайон.
I – Южнобългарски район: I1 – Струмско-Местенски подрайон; I2 – Източнородопски подрайон; I3 – Динамаришко-Долнолуковски подрайон; I4 – Странджански подрайон;
II – Среднобългарски район: II1 – подрайон на Герицкиятски низина; II2 – подрайон на Тунджанската хълмиста низина; II3 – Източностаропланински подрайон; II4 – Горноострунски подрайон;
III – Севернобългарски район: III1 – Дунавски подрайон; III2 – Лудогорски подрайон; III3 – Добруджански подрайон; III4 – Предбалкански подрайон; III5 – Софийско-Родопски подрайон;
IV – Чирковски район;
V – Плавненски район: V1 – Старопланински подрайон; V2 – Рязно-Родопски подрайон;
V3 – Витско-Умленски подрайон; V4 – Крайденско-Кичевски подрайон;
V5 – Западнобългарски граничен планински подрайон; V6 – подрайон на Славянка.

Фиг.П.1 Биогеографски райони на България

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

По възприетото райониране на България (по Груев 1988), територията на общината попада в Севернобългарски район, Лудогорски подрайон.

Находищата на лечебни растения в територии общинска собственост са предимно повсеместно разпространени, но без особено стопанско значение, някои се срещат по единично или на групи и се използват най-вече за лични нужди.

Общината не поддържа регистър на лечебните растения, тъй като количеството, което се събира от тях на територията ѝ е от горския фонд.

Към настоящият момент се извършва инвентаризация на горските територии. Съгласно утвърдено от ИАГ (www.iag.bg), „Задание за инвентаризация на горските територии и изработване на планове за ловностопанската дейност, дейностите по опазване на горите от пожари, и горскостопански план за горските територии - държавна собственост, в района на дейност на ТП „Държавно ловно стопанство Паламара“, област Шумен“, към горскостопанския план трябва да се разработи отделна глава “Лечебни растения”, при спазване на разпоредбите на чл. 55 от Закона за лечебните растения, като се опишат основните защитени и лечебни растения, техните обитания и възможен добив. Горскостопанския план е в процес на разработване.

Към настоящият момент се извършва и инвентаризация на общинските горските територии, като се разработва нов горскостопанския план.

На тази база е изготвена таблица II.2 съдържаща еколого-биологична характеристика на по-важните видове лечебни растения срещащи се на територията на община Хитрино.

Таблица № II.2 Списък на лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещащи се в земеделски земи, гори и в границите на населените места собственост на Община Хитрино

Българско име	Латинско име	Семейство	Кратко описание и ресурсно значение	Срещаемост
Блатия (върболист) 	Lythrum salicaria L.	lythraceae Сем. Блатиеви	Многогодишно тревисто растение. 60-150 см високо, изправено, ръбесто стъбло. Листата са последователни. Цветовете са червени, розови или бели, събрани в метличести съцветия. Плодът е продълговата, яйцевидна, двугнезна кутийка. Цъфтеж: юни – август. Употребяема част: Използват се цъфтящите върхни части на стъблата. площ: на петна	Расте на петна по влажни ливади край реки и потоци. Среща се по поречието на река Крива. Ресурсите му са максимално използвани.
Безсмъртниче обикновено	Xeranthemum annuum L.	Asteraceae	Едногодишно тревисто растение. Цъфти през	Видът е широко разпространен

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

		Сем. Сложноцветни	месеците юни - септември. Среща се по сухи тревисти и пустеещи места.	на територията на цялата община, включително и в регулацията на селища, най- често като бурен или плевел край огради и пътища. Ресурсите му са максимално използваеми.
Бреза обикновена 	Betula pendula	Betulaceae Сем. Брезови	Широколистно дърво с характерен за кората бял цвят, който се дължи на веществото бетулин - единственото бяло багрило в природата. Употребявана част са листата.	По единично - всички населени места Ресурсите му са неизползваеми
Бръшлян 	Hedera helix L.	Araliaceae Сем. Бръшлянови	Вечнозелено увивно или пълзящо растение с хватателни коренчета по стъблата. Листата са дълги 3- 10 см., кожести, лъскави, по цветоносните клонки яйцевидни или елипсоидни. Цъфти август-септември. Плодовете узряват на следващата пролет. Използват се листата (Folia Hederae). Отровно!	Расте на петна в широколистните и смесени гори, по-рядко и по скали. Повсеместно е разпространен. Без ресурсно значение
Бъз нисък (Бъзак) 	Sambucus ebulus L.	Caprifoliaceae Сем. Бъзови	Многогодишно тревисто растение с дълго, пълзящо, силно разклонено коренище, което цъфти през периода от май до август. Стъблото е едногодишно, високо до 2 м. Листата са нечифтоперести, с ланцетни прилистници, обикновено с 5—9 продълговати, заострени и назъбени листчета. Цветовите са бели или червеникави, събрани в едри съцветия на върха на стъблото. Плодът е черна ягода.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най- често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използваеми.
Бъз черен	Sambucus nigra L.	Adoxaceae Сем. Мешковицови	Листопаден храст или ниско дърво високо 2-6 m със сива кора и мека бяла сърцевина. Листата са срещуположно разположени, сложни	Повсеместно Среща се като единично дърво на територията на цялата

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			нечифто-перести с 3-7 продълговато яйцевидни, заострени и назъбени листчета. Цветовете са жълтеникаво-бели, събрани в многоцветни щитовидни съцветия достигащи до 20 cm в диаметър. Чашката и венчето са 5 делни. Плодът е сферична, сочна, черновиолетова ягода, 5-6 mm в диаметър, най-често с 3 продълговати семена. Цъфти април-юни.	община. Без ресурсно значение
Великденче лечебно 	Veronica officinalis L.	Plantaginaceae Сем. Живовлекови	Великденчето е многогодишно тревисто растение с пълзящо или повдигнато стъбло, високо до 30 cm. Цъфти през пролетта и началото на лятото. Използва се надземната част - стрък (Herba Veronicae).	На петна във гористи и храсталачни места, по горски поляни и край пътеки предимно в горски фонд ресурсите му са умерено използвани.
Ветрогон полски 	Eryngium campestre L.	Ariaceae Сем. Сенникови	Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи тревисти места - пасища, сухи ливади, край пътища и други повлияни от човешка дейност места, също и като плевел в различни земеделски култури. Употребявана част: корените (Radix Eryngii) и стръкове (Herba Eryngii).	Среща се много често по ливади от всякакъв тип. Ресурсите му са използвани.
Върба бяла 	Salix alba L.	Salicaceae Сем. Върбови	Дърво с широка корона и тъмносива, дълбоко надлъжно напукана тъмносива до сиво-кафява кора, високо до 25-30 m. Младите клонки на върха със сребристи власинки, по-късно голи. Расте по влажни места. Максималният диаметър на ствола ѝ е 1 метър. Леторастите са със сиво-кафяв до зелено-кафяв цвят. Използвани части: листа и върбовата кора (дрога Cortex Salicis), която се събира рано напролет.	Среща се поединично в поречията на реките в района. Ресурсите ѝ са използвани.
Глог обикновен	Crataegus monogyna	Rosaceae Сем. Розоцветни	Храст или дърво, до 5-6 m. високо, с листа последователни, клони бодливи и образуват гъста корона. През пролетта цъфти с бели цветове. Плодовете са	Среща се често както в горски фонд, така и в покрайнините му и по сухи ливади и

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			червени на цвят и с яйцевидна форма, месести и с едра костилка. Използват се цветовете, листата, корените и плодовете на глога.	хълмове. Ресурсите му са използвани.
Глухарче обикновено 	<i>Taraxacum officinale</i> Web.	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Многогодишно тревисто растение с височина до 30 см, чиято надземна част се състои от розетка от листа и цилиндрично, кухо стъбло, на върха на което се намира една цветна кошничка. Листата са неправилно изрязана петура, с едри заострени дялове. Цветната кошничка се състои от жълти, езичести цветове. Плодът е елипсовиден. Растението развива късо коренище, преминаващо в дебел месест корен, дълъг до 20 см. Цъфти от ранна пролет до есента. Употребяема част: Най- често за билка се използва корен от глухарче - <i>Radix Taraxaci</i> , като се използват се корените, събрани през есента, когато листната розетка започва да увяхва.	Видът му е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най- често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработвани площи – ниви и овощни градини Ресурсите му са използвани.
Детелина ливадна 	<i>Trifolium pratense</i> L.	Fabaceae Сем. Бобови	Многогодишно тревисто растение от семейство Бобови. Стеблата от са разклонени от основата, 10—80 см високи, изправени, възходящи или полулежачи. Листата са тройни на дълги дръжки. Цветовете са двуполови, сферични главички, с диаметър 2-3 см. Венчето е пурпурно-очервено или розово (рядко бяло или кремаво), Плодът е едносеменен ципест боб, обхванат от чашката. Цъфти май — юли Употреба - прясна през цялото лято Изсушена - целогодишно. Използват се цъфтящите надземни части и листата.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата
Живовлек голям	<i>Plantago major</i>	Plantaginaceae Сем. Живовлекови	Многогодишно тревисто растение с късо коренище и безлистно цветоносно стъбло. Листата са разположени в приосновна розетка и имат дълги дръжки. Формата им е	Расте на петна из ливади и пасища по сухи и песъчливи места. Среща се край пътища, по

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			яйцевидна до елиптична. По повърхността имат силно изпъкнали жилки. Цветоносният стрък е цилиндричен, а цветовете са събрани на върха като клас. Расте по влажни места край пътища до 1500 метра надморска височина. Листата се събират само, когато са напълно развити през лятото по време на цъфтеж. Употребяват се листата.	насипи, тревисти места и други повлияни от човешката дейност места – Ресурсите му са максимално използваеми.
Живовлек теснолист 	<i>Plantago lanceolata</i> L.	Plantaginaceae Сем. Живовлекови	Многогодишно тревисто растение с голо, безлистно цветоносно стъбло, високо 10-15 см. и листа, събрани в приосновната розетка. Листата са с къси дръжки, ланцетни. Цветовете са дребни, беззникави. Цъфти през май и август. Употребяема част: Използват се листата, семената и пресният сок.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или в състава на различни типове пасищна растителност, но и като плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използваеми.
Звъника лечебна (Жълт кантарион) 	<i>Hypericum perforatum</i> L.	Hypericaceae Сем. Звъникови	Многогодишно тревисто растение, силно разклонено, голо, високо от 30 до 100 см. Листата са срещуположни, без дръжки, овално елипсоидни, дълги 1 -3 см. Цветовете са жълти, събрани на върха на стъблото в съцветиуметлица. Тичинките са много, сраснали в основата си в 3 снопчета. Плодът е тригнездена кутийка. Цъфти май-септември. Употребяема част: Събират се стръкове от жълт кантарион - <i>Herba Hyperici</i>. Надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето чрез отрязване на облистените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 см. от върха.	Видът е и широко разпространен на територията на цялата община като рудерал, край пътища, обработваеми площи, пасища, изоставени ниви, лозя. Ресурсите му са максимално използваеми

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Златен дъжд 	Laburnum anagyroides	Fabaceae Сем. Бобови	Медоносно красиво цъфтящо растение - храст или малко дърво, листата са триделни, като всеки дял е с овална до елипсовидно-яйцевидна форма, с гладка горна повърхност и покрита с власинки долна. Цветовете са малки и жълти, фино напръскани на горното венчелистче с тъмнорвени до лилави багри. Събрани са в гроздовидни съцветия, цъфти през месеците май и юни. Плодовете представляват шушулки оцветени в различни нюанси на кафявото при узряване. Всички части на растението съдържат цитизин и отровни.	Предпочита слънчеви изложения, но добре вирее и на полусянка. Среща се предимно в горския фонд
Камшик 	Agrimonia eupatoria L.	Rosaceae Сем. Розоцветни	Цъфти през месеците юни - септември. Среща се по тревисти и храсталачести места. Използвана част: Стрък от камшик - Herba Agrimoniae.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен, край огради, пътища и гори от всякакъв вид и много по рядко вторично навлиза в изоставени обработваеми площи /овощни градини/. Ресурсите му са максимално използвани.
Киселец 	Rumex acetosa L.	Polygonaceae Сем. Лапadowи	Киселецът е вид многогодишно тревисто растение от семейство Лапadowи, растящо в изобилие по поляните. В народната медицина намира приложение надземната част на растението. Киселецът е многогодишно тревисто растение с дълбоки корени, изправено, набраздено, със зелена или виолетово-червена окраска стебло, достигащо на височина до 100 см.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			Приосновните листа на киселеца са зелени, месести, с дълги дръжки и достигащи на дължина 7-15 см. Горните листа са тъмно-червени, целокрайни, месести, обхващащи стеблото, приседнали или с къси дръжки. Цветовете на киселеца са зеленикави или червеникаво-зелени, еднополови, събрани на върха на стеблото в прости, неразклонени метлици. Плодът на киселеца е тристенно, яйцевидно, тъмно-кафяво орехче с червеникави крилца. След узряването си семената на киселеца стават лъскави и кафяви. Цъфти през май-юли	площи. Ресурсите му са максимално използвани.
Коприва обикновена 	Urtica dioica	Urticaceae Сем. Копривови	Многогодишно тревисто растение. , високо до 1.5 м., с дълго пълзящо коренище. Стъблото е четириръбесто, изпра-вено, дървено при основата. Листата са срещуположни, продълговати, сърцевидни. Цялото растение е покрито с парливи власинки. Цветовете са еднополови, дребни, жълтозелени. Цъфти от май до септември. Употребяема част: С лечебна цел се използват листата и коренищата. Листата се събират от май до септември, а коренищата от септември до ноември. Стъблата се окосяват и листата се обират, докато растението е още свежо. Коренищата се изчистват по пръст и тънки коренчета и се измиват веднага.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработвани площи. Ресурсите му са максимално използвани

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Кукуряк миризлив 	<i>Helleborus odoras</i>	Ranunculaceae Сем. Лютикови	Многогодишно тревисто растение с хоризонтално, пълзящо, разклонено коренище. Стъблата са изправени до 40 см. високи. Цветовете са жълтозелени с диаметър 5-7 см. увиснали. Плодът е сборен. Цъфти през ранна пролет от февруари до май. Използват се коренището с корените.	Среща се в големи количества по всички общински земи. Расте из храсталците, поляните и разсветлените гори. Ограничено използваемо.
Къпина полска 	<i>Rubus caesius</i>	Rosaceae Сем. Розоцветни	Дрога на къпина- Приложение намират корените (<i>Radix Rubi fruticosi</i>), листата (<i>Folia Rubi fruticosi</i>) и плодовете (<i>Fructus Rubi fruticosi</i>). Корените се събират през късна есен, изчистват се, нарязват се и бързо се изсушават. Листата се събират през лятото по време на пълното им развитие в сухо време и се сушат при обикновена температура. Плодовете се берат, когато са напълно узрели, в сухо време. Сушенето им се извършва по начало при температура 30 — 40°C, а към края до 60°C.	Среща се доста често на територията на цялата община, включително и в селищата, като рудерал по влажни и сенчести места. Преобладава в горски фонд, поречиата на реките и край обработваеми площи. Ресурсите му са използваеми
Лайка 	<i>Chamomilla recutita</i>	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Едногодишно тревисто растение. Стъблото е изправено, високо до 50 см. Цялото растение и особено цветните кошнички имат характерна приятна миризма и остър възгорчив вкус. Цъфти от май до август. Употребяема част: За лечебна цел се използват цветните кошнички. Брането се извършва ръчно или със специални гребени. Цветовете се откъсват с дръжка, не по-дълга от 3 см.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен край огради и пътища. Ресурсите му са ограничено използваеми поради забележима тенденция към намаляване през последните години.
Липа сребролистна 	<i>Tilia tomentosa</i>	Tiliaceae Сем. Липови	Дърво високо до 30 m, разклонени с гъста корона. Листата са до 10 cm, отгоре тъмнозелени, отдолу с гъсти сиво-белезникави власинки, последователни с неправилна сърцевидна форма. Цветовете	Среща се предимно в горския фонд и в покрайнините на горите. Ресурсите ѝ са използваеми.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			са събрани в полусенник. Съцветията на дребнолистната и среднолистната липа са дребни, обикновено са 5-7, дори до 15 цветчета Цъфти юни-юли. Употребяема част: Използват се съцветията със и без присъщ-ветниците, събрани по време на цъфтене. Събирана дрога - Цвят от сребролистна липа - Flos Tilia Tomentosae.	с. Живково – отдел 2010, местност Кара“; с.Иглика - отдел 2016, местност „Парково“; с.Становец - отдел 2009, местност „Имрене“; с.Студеница – отдел 2034, местност „Айкар Орман“; с. Тервел – отдел 2037, местност „Кавакльк“; с. Трем - отдел 2039, местност „Коджа кору“;
Лютиче 	Ranunculus repens	Ranunculaceae Сем.Лютикови	Пълзящото лютиче е многогодишно тревисто растение с височина до 40 cm. Притежава силно коренище образуващо здрави шнуровидни корени. От него всяка пролет изникват цветоносните стъбла. Цъфти през май, цветовете са златистожълти с диаметър 2-3 cm.	Среща се доста често по влажни места, вкл. и в селищата край реки, бари, канавки, чешми и др. водоеми на територията на цялата община. Ресурсите му са използваемии.
Маточина 	Melissa officinalis	Lamiaceae сем. Устноцветни	Многогодишно тревисто растение с приятна лимонена миризма. Стъблото е четириръбесто, разклонено, 30–80 cm. високо, покрито с жлезисти и прости власинки. Цветовете са бледожълти, бели или розови. Листата са срещуположни с дръжки широки яйцевидно ромбични или продълговати. Плодът е съставен от 4 едносеменни яйцевидни орехчета. Цъфти юни - септември.	Расте по единично между вековни дървета и гъсти храсталаци, и редки гори по тревисти и каменисти места Ресурсите са използваемии.
Машерка дългостъблена 	Thymus longidentatus	Lamiaceae сем. Устноцветни	Стъблата са тънки, листата са вечнозелени и в повечето видове, са подредни в срещуположни двойки, на форма са овални, ненарязани и малки, между 4 и 20 mm на дължина. Цветовете са в гъсти терминални съцветия с неравни чашки с триделна горна устна и цепната долна	Среща се доста често по сухи ливади, тревисти места, край пътища и орници, храсталаци и разредени горички. Ресурсите са

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			ушна. Венчето е тубуларно, дълго 4 – 10 mm, бяло, розово или виолетово. Събират се стръковете с листата и цветовете.	използваеми.
Мента полска 	Mentha aroensis (L.)	Lamiaceae сем. Устноцветни	Силно изменчив вид, представен и у нас с доста много вариетети. Цъфти през втората половина на лятото и в началото на есента. Расте по периферията на блата, по мочурливи места и разливи. Използва се изсушената надземна част на растението или само листата. Събира се във време на цъфтенето.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община като рудерал, , край пътища , обработваеми площи, пасища, изоставени ниви, лозя, предимно на по влажни места и ресурсите са максимално използваеми.
Овчарска торбичка 	Capsella bursa-pastoris (L.)Medic.	Brassicaceae Сем. Кръстоцветни	Цъфти март-август. Среца се по тревисти места, край пътища, пустеещи места. Събира се стрък от овчарска торбичка - Herba Bursae pastoris.	- Видът е широко разпространен на територията на цялата община , включително и в регулация на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи-ниви, люцерна, зеленчукови градини, лозя. Ресурсите му са максимално използваеми.
Омайниче 	Geum urbanum L.	Rosaceae Сем.Розоцветни	Многогодишно тревисто растение, листата са перести, с малки странични назъбени листчета, постепенно нарастващи към върха на листа. Върхното листче много по-голямо от страничните, широко закръглено. Стъблото е просто (неразклонено), с един до два цвята, до 15 cm високо. Венчелистчетата са 12-18 mm, златистожълти. Плодовете са космати, с дълго нишковидно стълбче, без	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен край огради, пътища и гори от всякакъв вид. Ресурсите му са

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			съчленение. Цъфти май-август. Употребява се стрък от омайниче и цветовете. Без ресурсно значение Използват се коренището и надземната част на растението. Използват се коренищата (Rhizoma Gei tirbanae, Rhizoma Caryophyllatae) и надземната част (Herba Gei urbanae)	максимално използваеми.
Повет обикновен 	Clematis vitalba L.	Ranunculaceae Сем. Лютикови	Листопаден увивен храст. Цъфти през месеците юни-август. За лечебни цели се употребяват листата, цветовете и корените. Листата и цветовете се берат по време на цъфтежа, а корените целогодишно.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, но най-често на по-влажни места край водоеми, реки огради, пътища. Ресурсите му са максимално използваеми.
Равнец бял 	Achillea millefolium	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Многогодишно тревисто растение с пълзящи подземни издънки, с право неразклонено стъбло. На върха на стъблото цветните кошнички са събрани в гъст щит. Всяка кошничка се състои от 5 периферни бели езичести цветове. Цъфти през месеците от май до септември. Среща се по тревисти места, ливади, храсталаци. Използвани части стръкове от бял равнец - Herba Millefolii и цветни кошнички от бял равнец - Anthodium Achilleae Millefolii.	Среща се наредко по сухи хълмове. Ресурсите му са практически неизползваеми.
Репей дребен 	Arctium minus	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Двугодишно тревисто растение. Дрога на репей-Корени. Съдържание на репей Горчиви вещества (вероятно сесквитер-пенови лактони), стероли, до 45% инулин. Без ресурсно значение	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

				обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използвани.
Риган обикновен 	<i>Origanum vulgare</i> L.	Lamiaceae сем. Устноцветни	Многогодишно тревисто растение с пълзящо коренище. Стъблата са 30-80 см. високи, изправени. Листата са срещуположни с дръжки. Цветовете са много дребни, светло-червени или розовови-лестови. Събрани са в класовидни групи, които образуват щитчета. Чашката е тръбеста с 5 зъбчета. Венчето е двуустно. Цъфти през юли - септември. Употребяема част: Използват се цветоносните връхни части, събрани по време на цъфтеж, като се отрязват на около 20 см. от върха. Масово използваме.	Среща се наредко по сухи ливади. Ресурсите му са използвани.
Смрадлика 	<i>Cotinus coggygria</i> Scop.	Anacardiaceae Сем. Смрадликови	Храст или ниско дърво до 4 метра високо с дълбока коренова система. Познато още като тетра. Цъфти май-юли. Отровно при вътрешно приложение. Събират се листата на смрадликата - <i>Folia Cotini</i>. Потенциална заплаха за видът е свръх експлоатацията на находищата му. Препоръчва се еднократното черпене от популацията да не превишава 70% от нея. Повторно черпене от находищата при наличие на по-големи запаси се препоръчва след 2-3 години.	Рядко се среща в малки количества около населените места, в храсталаци, по сухи и каменисти почви, често върху варовити терени. Ресурсите му са използвани.
Топола черна 	<i>Populus nigra</i>	Salicaceae Сем. Върбови	Широколистен дървесен вид бързорастящо листопадно дърво с плитка коренова система. Достига на височина до 30 м. Короната е широко разперена, като една част от клоните са хоризонтални, а другите са приповдигнати. Кората на старите дървета е дълбоко напукана и тъмносива. Младите леторасли са цилиндрични и жълтеникави първоначално, след което посивяват и стават лъскави и голи. Пъпките са ароматни и лепкави при	Среща се в поречищата на реки и като единични дървета в широколистните гори. Ресурсите ѝ са използвани.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			разпукване. Листата (5 – 10 см дължина) са яйцевидно-триъгълни до ромбично-продълговати.	
Трепетлика 	Populus tremula	Salicaceae Сем. Върбови	Дървото достига височина до 40 m. Кората му дълго време запазва зелено-кафявия цвят на младите клонки. Цветните пъпки са по-едри и топчести, а вегетативните са продълговато яйцевидни и лепкави. Листата са до 12 cm, с овална форма и дълги странично сплеснати дръжки. Цветовете са еднopolови двудомни, събрани в овласени реси. Семената са дребни, жълто-зелени и овласени.	Единични дървета в горите и горските поляни. Ресурсите ѝ са използвани.
Трънка 	Primus spinosa L.	Rosaceae Сем. Розоцветни	Широколистен голям храст или малко дърво, достигащо до 5 метра във височина, със силно разклонено стъбло. Цъфти през март и април, а плодовете узряват някъде през октомври. Използвана част: плодове, листа, цветове	Среща се често както в горски фонд, така и в покрайнините му и по сухи ливади и хълмове. Без ресурсно значение
Шипка 	Rosa canina L.	Rosaceae Сем. Розоцветни	Листопаден храст с прави или извити стъбла, стигащи на дължина до 3 м., и покрити с твърди, бодливи, сърповидно извити шипове. Цветоносните стъбла понякога са без шипове. Цветовете са розови или бели. Плодчетата са еднopolовни орехчета, затворени в месесто цветно легло, което се разраства и образува яркочервен, яйцевиден до сферичен плод-шипка. Цъфти май-юли, а плодовете узряват през есента.	Видът е разпространен, както в горския фонд, така и в покрайнините му и по сухи ливади и хълмове и около населени места. Ресурсите му са използвани.
Усойниче обикновено 	Echium vulgare L.	Boraginaceae Сем. Грапаволистни	Двегодишно тревисто растение с изправено, покрито с разперени твърди власинки неразклонено стъбло, достигащо на височина 30-90 cm. Листата му са ланцетни. Цветовете са събрани в класовидно съцветие, достигащо на височина 20 cm. с дълбока пет-делна чашка с дължина до 12 mm. Венчето е с тръбичка, неправилна пет-делна коронка, чиито горни	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища и по

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			дялове са двойно по-дълги от долните. Първоначално цветовете са розово-червени и впоследствие стават сини. Има 5 стърчащи тичинки и горен яйчник. Плодът на обикновеното усойниче е овална пирамида, достигащ на дължина до 3 мм.	рядко в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използвани.
Ягода горска 	<i>Fragaria vesca</i> L.	Rosaceae Сем. Розоцветни	Тревисто многогодишно растение с осева коренова система. Листата са триделни, като отделните листчета са със силно назъбени ръбове, свързан с дълга листна дръжка на право към основата на растението. Има двуполови цветове, които са изградени от правилен двоен околоцветник, който се състои от 10 листчета, разделени на два кръга по 5. Освен това цветът се състои и от пет бели на цвят венчелистчета.	Често се среща предимно в горския фонд, но и по сухи ливади в цялата община. Ресурсите му са използвани.

Оценката на запасите в находищата на лечебните растения е важна за доброто управление на тези ценни природни ресурси и е регламентирана в Закона за лечебните растения (Чл. 55-57). Тя дава информация за това къде са находищата, какъв годишен добив може да се очаква от тях, какви са заплахите. Въз основа на нея за всяка територия могат да определят за какви количества да издадат разрешителни за ползване, без да увредят находищата и да им попречат да се самовъзобновят. Оценка на запасите се прави предимно на най-значимите за стопанско ползване и най-компактни находища, каквито на територията на общината няма. Такава трябва да се извършва и за видове, които са под специален режим на опазване и ползване или представляват интерес от природозащитен или научен характер (редки, застрашени видове и др.).

Общината логично е със силно изразен антропогенен характер поради равнинния обхват, като коренната растителност е силно ограничена. В резултат са се развили значително по-сухоустойчиви дървесни, храстови и тревисти видове, сред които култивирани и много рудерални тревни елементи. По-голямата част от тях са обработвани и се ползват като ниви и трайни насаждения. В резултат на запустяването от последните години масово се развива бяла акация (*Robinia pseudoacacia*), а на места се забелязват петна от инвазивните айлант (*Ailanthus altissima*) и храстовидна аморфа (*Amorpha fruticosa*). Бившите ниви бързо се покриват с рудерална тревна растителност и храсти от шипка (*Rosa canina*), трънка (*Prunus spinosa*), глог (*Crataegus monogyna*), обикновено птиче грозде (*Ligustrum vulgare*), драка (*Paliurus spina – Christi*), къпина (*Rubus* sp.).

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Оценка на запаси лечебни растения, находящи се в горския фонд се съдържа в:

- горскостопанския план на държавно ловно стопанство “Паламара”, което е териториално поделение на „Североизточно държавно предприятие“ ДП – гр. Шумен и стопанисва горите и земите от държавния горския фонд на територията на община Хитрино;
- горскостопански план на горите, които са общинска собственост на община Хитрино, разработен през 2011 г.

Всички растителни видове на територията на общината са широко и повсеместно разпространени в страната и няма такива, които да са включени в Приложения № 2 и 3 на ЗБР, както и такива от Червена книга на Република България, съвместно издание на Българска академия на науките и Министерство на околната среда и водите (2001). Не са локализирани и известни находища на редки, защитени и ендемични растителни видове, характерни за биогеографската единица.

В района няма находища на лечебни растения, поставени под специален режим на опазване и ползване, със стопанско значение, съгласно Заповед № РД-115/13.02.2015 г. на Министъра на околната среда и водите.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

**III. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ,
ВКЛЮЧВАЩИ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО
ИМ ПОЛЗВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ**

Лечебните растения са забележителни и ценни, поради съдържащите се в тях биологичноактивни вещества, способни да влияят в различни посоки върху жизнените процеси, протичащи в организма на животните и човека. Основните от тях са алкалоиди /около 900 открити до сега вида/, гликозиди, сапонини, витамини, ензими, етерични масла, фитонциди, мазнини, фосфати, восъци, въглехидрати, дъбилни вещества, белтъчини, растителни хормони, неорганични вещества.

Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49%. Едногодишните видове са 19%, храстите 15%, а дърветата 11%. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6%. Размножаването е основно, чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

Най-голям процент от видовете български лечебни растения се срещат в поясите на широколистните, смесени и иглолистни гори - 92%. Не малка част са плевелни и рудерални видове, развиващи се в планините и низините до 1500 м надморска височина. Около 40 вида се култивират, като от тях по-голямата част са елементи на озеленяването и вторично се използват и за получаване на дроги. Пряко по предназначение се използват 14 вида. Най-широко място в създадените плантации имат диланка, медицинска ружа, маточина, лавандула, мента, градински чай, по-рядко жълт мак, *Salvia sclarhea*, чувен, бял трън, невен, лайка и др.

В морфологично отношение използваните дроги се разпределят приблизително така: корени - 25 вида, коренища - 6, грудки - 1, листа - 32, стръкове - 73, цветове и съцветия - 24, плодове - 13, кори - 7, семена - 2.

Един от най-успешните подходи за опазване на местообитания и находища на лечебни растения е обявяването на защитени територии – резервати, национални и природни паркове, защитени местности. В тях се прилагат мерки и ограничения при ползване на лечебните растения. Така се съхраняват популации, които са ценен ресурс за научни изследвания и обучение, както и източник на генетичен материал за възстановяване на увредени или унищожени находища. Голям брой защитени местности у нас са обявени с цел опазване на находищата на редки видове лечебни растения. Пример за това, в област Шумен, са защитените находища на блатно кокиче (*Leucojum aestivum* L.), в землищата на селата Осмар и Кочово, община Велики Преслав.

Съгласно ЗЛР, лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност. Опазването

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Мерките за опазване на находищата включват дейности за поддържане на условията, при които вирее даденото растение – влажност, осветяване, защита от вятър и/или подпомагане на неговото развитие като подсяване със семена от растението и др.

Основните подходи за опазване на находищата са два:

- Да се оставят, при събирането, част от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване и възстановяване на находището.
- Да не се бере всяка година от едно и също находище и да се оставя период на възстановяване на ресурсите.

Ползването на лечебните растения и опазването на техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящият раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Хитрино за периода 2021-2028 г.

Нарастващото търсене на суровини от лечебни растения води до по-силно отрицателно въздействие върху видовете и техните находища. Много ценни видове лечебни растения са намалели и дори са заплашени от изчезване поради неправилно и прекомерно бране. Затова трябва стриктно да се спазват определени правила при събирането и ползването им. Само по този начин могат да се добият билки с най-добро лечебно действие и същевременно да се даде възможност на дивите находища да се самовъзобновяват и да съществуват години напред. Отговорността за опазването на диворастящите лечебни растения лежи, както върху билкозаготвителите и берачите, така и върху всички занимаващи се с тази дейност.

Основни принципи и правила на добрите събирачески практики са:

- Устойчивост – берачите да събират билките по такъв начин и в такива количества, че да осигурят по-бърз темп на възобновяване на суровината, от темпа на събиране.
- Предпазване от замърсяване, повреждане и от там понижаване на качеството – всичко, с което билковата суровина влиза в контакт трябва да бъде безупречно чисто.
- Осигуряване на максимална ефикасност на активните съставки, чрез събиране в правилния сезон и част от деня за всеки вид.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

- Документация и проследяемост – документиране на процеса на добиване с цел да се следи произхода на суровините и възстановяването на експлоатираните находища.
- Подбиране на подходящи метеорологични условия за извършване на събирането.
- Събиране само на използваемата част от лечебното растение, спазвайки правилата за бране на конкретния вид.
- Експлоатация на находищата с осигуряване на период на покой за възстановяване на ресурсите.
- Спазване на законовите изискванията – Закона за лечебните растения и наредбите към него и другите свързани нормативни изисквания.

Събиране на лечебни растения

Най-добрите лечебни успехи се постигат с прясно набрани билки, които при тежки заболявания са абсолютно задължителни, за да има ефект. Пресните билки могат да бъдат набрани през ранна пролет понякога още в края на месец февруари - до месец ноември. Някои от тях могат да бъдат намерени през зимата под снежната покривка, ако преди това е отбелязано местонахождението им.

За изсушените билки, е важно да бъдат събрани само здрави, чисти растения, по които няма паразити и в момента на най-голямото им съдържание на лечебни вещества, в слънчеви дни в сухо състояние, когато росата вече е преминала. което е както следва: При ЦВЕТЧЕТАТА - в началото на цъфтежа; ЛИСТАТА - преди и по време на цъфтенето; КОРЕНИТЕ - изразяват се в ранната пролет или през есента; ПЛОДОВЕТЕ - събират се по време на зреенето.

Неподходящи места за събиране са химически наторявани ниви, поляни, брегове на замърсени, заразени води, жп гари и места в близост до оживени улици, магистрали и промишлени предприятия.

Цветчетата и листата да не се натискат при събирането и за това да не се използват найлонови пликчета и чанти. Билките почват да се “потят” и по-късно при съхранението почерняват.

Сушене на лечебни растения

Преди да се сложат да съхнат билките не се мият, а само се нарязват на дребно. След това се слагат на рядко върху кърпи или нещампована хартия и се сушат колкото може по-бързо на сянка или в проветриви топли помещения (тавани). При корени, кори или много сочни растителни части, често пъти се препоръчва изсушаване с изкуствена топлина.

Температурата не трябва да надвишава 35°C. Добре измити корени, иматът и върбовката е най-добре да се нарежат преди да се сложат да съхнат.

Само сухи като клечки билки могат да бъдат съхранени за зимата. Най-подходящи за целта са стъкленици или картонени кутии с капак. Билките да не се излагат на светлина

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

(да се използват цветни стъкленици най-подходящи за зелените).

Опазване на лечебните растения

Морфологична част на събиране

В резултат на нарасналия интерес към лечебните растения нараства както броят на използваните видове, така и количеството, в което те се събират за местни нужди и за износ. България е голям износител на билки на световния пазар, което води до голяма опасност от унищожаване на редица растения, ако не се вземат мерки да се регламентира тяхното събиране.

От най-разпространените на територията на община Хитрино лечебни растения интерес за събиране и изкупуване има към следните им морфологични части:

Липа - цвят и листа;

Коприва - корени и листа;

Шипка - плод;

Обикновен глог - цвят с листа и плодове;

Киселец - стрък;

Жълт кантарион - стрък;

Билки за лични нужди

Съгласно Допълнителната разпоредба от Закона за лечебните растения, ал.1, т.18 „билки за лични нужди“ са билките в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг.;
- стръкове - до 2 кг.;
- листа - до 1 кг.;
- кори - до 0,5 кг.;
- цветове - до 0,5 кг.;
- семена - до 0,1 кг.;
- плодове - до 10 кг.;
- пъпки - до 0,5 кг.;
- талус - до 1 кг.

Заплахите за видовете със стопанско значение вкл. и консервационнозначимите от тях, са най-разнообразни и зависят от начина на трайно ползване на общинските имоти, в които са най-важните им находища, от особеностите на растежа и развитие на всеки вид, от стопанския интерес към съответните терени, в които има находища на даден вид и др. фактори.

За видовете, които се срещат в земеделски земи, които по начин на трайно ползване са най-общо „пасища, мери“ или „ливади“, основните заплахи са промени в начина на трайно ползване в обработваеми земи – ниви, трайни насаждения, зеленчукови градини и свързаното с тези дейности разораване. При такива дейности напълно се унищожават находищата на лечебните видове растения. Други тип заплахи са свързани с влошаване на качеството на местообитанията напр. на пасища и ливади. Причини за това могат да бъдат

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

прекомерно изпасване от домашни животни, неправилни срокове на косене, обрастване с дървета и храсти при неподдържането им и др. В тези случаи настъпва по-бързо или по-бавно намаляване на популациите на лечебните видове и постепенното им изчезване от тези местообитания.

За лечебните видове, свързани с горски местообитания, основна заплаха са стопанските дейности в горите - сечите, които променят екологичните характеристики на местообитанията на лечебни видове и влошават условията за тяхното съществуване. За водните лечебни видове заплахите са свързани основно с влошаване на екологичното състояние на водоемите (мочурища, блата и др.), в които те се срещат. Такива дейности за пресушаванията, промени в речното течение и др.

Заплахи съществуват дори за плевелни и рудерални видове лечебни растения особено такива, свързани с екстензивно обработвани земеделски земи. При тях смяната на екстензивните практики с интензивни (използване на изкуствени торове, хербициди, тревни смеси за подсяване на пасища и ливади) също води до обедняване и изчезване на популациите им.

Като обща заплаха за всички лечебни видове и неправилната им експлоатация вкл. свръхексплоатация на ресурсите им. Заради това е много важно да се определи колкото се може по-точно възможните норми за експлоатация в резултат на обективна ресурсна оценка.

Мерки за опазване и устойчиво ползване на природните ресурси:

1. Дейности по поддържане и управление на пасища и ливади, като определяне на правилната пасищна натовареност и контрол, правилни срокове за косене на ливадите, почистване на дървесна и храстова растителност и др.
2. Екологосъобразно земеделие и животновъдство.
3. Екологосъобразно стопанисване на горите, така че да не се променя драстично тяхната екологична структура и оттам условията за различните видове лечебни растения.
4. Дейности по опазване и възстановяване на ресурсите на лечебни видове.

Механизмите за това са най-разнообразни – от създаване на защитени територии насочени към опазване и устойчиво ползване на ресурсно-значими лечебни видове, до пряко подпомагане на възпроизводството на лечебни видове, при които се отчита намаляване на ресурсите на територията на общината и др.

Конкретните условия на територията на община Хитрино показват наличието на минимален ресурси на лечебни видове, без особено стопанско ползване. Поради което изброените заплахи и дейности за опазване на различните екосистеми нямат отражение върху видовете.

Права и задължения на местната власт

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Позволителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения позволително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

4. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

5. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

РИОСВ – Шумен осъществява контрол върху издадените позволителни за ползване на лечебните растения.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

поддържане на специализираните: карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите на територията на Община Хитрино, издаването на разрешително за ползване на лечебни растения е след заплащане на такса реграментирана в чл.55.

Съгласно чл. 26 от Закона за лечебните растения разрешителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

1. вида на ползването;
2. разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
3. района или конкретното находище;
4. начина на ползване;
5. срока на ползване;
6. други условия, свързани с опазване на находището;
7. лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на разрешителното.

Когато разрешителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Разшителното се издава преди осъществяване на ползването.

Когато разрешителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Разшителното се издава преди осъществяване на ползването. Билкозаготвителят е длъжен:

1. да уведоми съответната регионална инспекция по околната среда и водите за организираните от него билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях;
2. да изкупува само билки, за които е издадено разрешително от компетентните за това органи или удостоверение за култивиране;
3. да съхранява разрешителните и/или удостоверенията по т. 2 в срок до 31 март на следващата календарна година;
4. да води книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в регионалната инспекция по околната среда и водите;
5. да осигурява достъп на контролните органи по Закона за лечебните растения за проверка на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

6. до 20 януари да представя в съответната регионална инспекция по околната среда и водите обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки и техния произход по позволятелно, както и за складовите наличности.

За периода 2015-2020 г. по данни на общинска администрация Хитрино, има едно издадено през 2016 г. позволятелно за ползване на лечебни растения на територията на общината.

При издаване на позволятелни ще бъдат спазени следните условия:

- Период за ползване: Листа – преди цъфтеж. Цветовете – в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- Начин на ползване: Листа – чрез отрязване на целите облистени стъбла и последващо отделяне на листата. Цветовете – чрез откъсване или отрязване на целите съцветия;
- Препоръчителни инструменти: режещи инструменти (ножици, сърп, нож) - да бъдат без ръжда по режещите повърхности;
- Изисквания за опазване на находището: да не се допуска увреждане на други части на растенията и други растения. Да не се чупят и кършат безразборно клоните на дърветата.

Ползвателят на позволятелното за ползване на лечебни растения е длъжен:

- Да не допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в позволятелното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Когато билките са добити от култивирани насаждения, според нормативните изисквания те се придружават от удостоверения, за които все още няма утвърдена законова форма. Тези удостоверения се издават от Кмета на общината след проверки, които установяват дали количеството на добитите билки отговаря на площта на култивираните насаждения - така може да се прецени, дали не са използвани билки от естествени находища, което е важно за тези лечебните растения, които са защитени или са под специален режим на опазване и ползване.

На територията на общината земеделските стопани през стопанската 2019/2020 година са регистрирали, че обработват 21 дка като други етерично-маслени и лекарствени култури.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

**IV. ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И
РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ**

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

Нормативно определени мерки за опазване на лечебните растения

За да може пълноценно да се използват билките и да се опазят находищата от лечебни растения е необходимо да се знае как и кога се събират те – през кое годишно време и в коя фаза на развитието им. Направеният преглед на състоянието на най-важните лечебни растения в общината определя главните и оперативни цели на управление, свързани с опазване и поддържане на разнообразието на екосистемите и на видовете лечебни растения, като създава предпоставки за развитие на следните приоритети с отношение към този сектор:

1. Развитие на екотуризъм и съпътстващи дейности. Това допринася за повишаване на конкурентноспособността на местната икономика и екологосъобразния начин на ползване на ресурсите чрез опазване на дивата природа, както и на нейното разумно и устойчиво използване от местното население.

2. Превръщането на природните дадености в поминък за част от населението.

3. Осъществяване на образователни дейности за постигане на устойчиво развитие и добро управление, свързано със съхраняване на природата и нарастването на дела на лечебните растения в местната икономика.

4. Устойчиво и балансирано развитие на земеделието, в т.ч. и в посока за култивиране на диворастващи лечебни растения и превръщането им в основа за развитие на малък бизнес. Биологически неоправданата експлоатация е само една страна на общото негативно влияние на антропогенния фактор. Както на глобално ниво, така и на територията на община Хитрино с най-големи последствия в това отношение са процесите на урбанизация, изхвърлянето и натрупването на отпадъци. Рязката промяна в екологичните условия на средата също води до влошаване състоянието на находищата. Особено силни са последствията от пожари, разораване на естествени тревни ценози, нарушаване на водния режим. Силно негативно влияние оказва промяната на естествената

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

и характерна за района растителност, предизвикана от неправилно подбрани или изведени лесокултурни мероприятия – голи и изборни сечи, създаване на масиви от монокултури, в т.ч. и нетипичните за района иглолистни видове. В негативна посока действат и разораването или отводняването на ливади и пасища, прекомерната паша и строителството. Върху запасите на лечебни растения силно влияние оказва и начина на експлоатация на находищата. Неприродосъобразното събиране, липсата на период за възстановяване и покой, нарушаването на нормалното семенно и вегетативно размножаване са основните причини за понижаване възможностите на естествените находища като източник на суровини. Съвременното българско природозащитно законодателство е структурирано така, че осигурява няколко степени на защита на растенията, в т.ч. и на лечебните. Според изискванията на чл. 35 от Закона за биологичното разнообразие растителните и животинските видове от дивата флора и фауна на Република България се опазват в естествената им среда чрез:

1. съхраняване на техните местообитания в Националната екологична мрежа;
2. поставяне на видовете под режим на защита или на регулирано ползване;
3. поддържане или възстановяване на условията в местообитанията, съобразно екологичните изисквания на съответния вид;
4. разработване и прилагане на планове за действие за видове с различна степен на застрашеност;
5. повторно въвеждане в природата на изчезнали видове и попълване на популациите на редки и застрашени видове;
6. контрол и регулиране на неместни видове, които са или биха могли да бъдат въведени целенасочено или случайно в природата и застрашават местни видове

Под режим на опазване и регулирано ползване от природата се поставят видовете диви растения, включени в приложение №4 от ЗБР. В зависимост от състоянието на популациите и биологичните изисквания на отделните видове, режимите и условията за ползването им обхващат:

1. предписания за достъп до определени райони;
2. временна или местна забрана за ползване на вида или определени популации;
3. срокове, правила и методи за ползване;
4. въвеждане на разрешителен режим или определяне на квоти за ползване на екземпляри;
5. условия за покупка, продажба, притежаване, предлагане за продажба или транспортиране с цел продажба или изнасяне зад граница на екземпляри или части от тях;
6. условия за отглеждане и размножаване на животински и растителни видове при контролирани от човека условия.

Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки, е регламентирано със Закона за лечебните растения, под разпоредбите на който попадат 743 вида растения. Собствениците на гори, земи и водни площи, в които има находища на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

лечебни растения, са длъжни да прилагат мерките за опазването им, предвидени от съответните планове, програми и проекти. Забранява се ползването на лечебни растения по начини и средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие.

Община Хитрино е с не добре изследвано биоразнообразие. Общинското ръководство се стреми да осъществи дейностите свързани със съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и особености на ландшафта за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.

Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от видове лечебни растения.

Заплахи:

I. За пряко унищожаване

Естествени

1. Рязка промяна в условията на живот - природни бедствия - пожари, ветровали, снеголоми и др.

2. Ерозията на почвата и подвижен субстрат - сипеен характер.

3. Глобалното затопляне на климата

Антропогенни

1. Унищожаване и разреждане на горите

2. Туристическата инвазия - замърсяване с битови отпадъци и утъпкване

3. Браконьерството

4. Прекомерна паша и утъпкване на почвата

5. Палене на огън

6. Неконтролирано и прекомерно събиране на цветя, лечебни растения, плодове и др.

7. Неправилен начин за събиране на лечебни растения

II. За промяна на хабитатите

Естествени

1. Рязка промяна в екологичните условията на живот - природни бедствия - пожари, ветровали, снеголоми и др.

2. Ерозията на почвата и подвижен субстрат - сипеен характер.

3. Глобалното затопляне на климата

Антропогенни

1. Унищожаване и разреждане на горите и внасяне или подмяна на широколистната с иглолистна растителност

2. Строителство на пътища

3. Курортно строителство

4. Прекомерна паша и утъпкване на почвата

5. Палене на огън

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

При издаването на позволителни на територията на Община Хитрино ще се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ Шумен за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ Шумен;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок (до 20 януари) за представяне в РИОСВ на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Хитрино;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на позволителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата

За изпълнение целите на настоящия раздел „Лечебни растения“, приложение 1 на ПООС 2021-2028 ще бъдат предприети следните мерки:

- ▶ Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- ▶ Провеждане на информационна и разяснителна кампания сред населението, запознаването им с видовете лечебни растения, начина на събиране на билките и нормативната уредба;
- ▶ Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- ▶ Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на Община Хитрино, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с Наредбата по чл.27 от ЗЛР;
- ▶ Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- ▶ Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- ▶ Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства,

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от ЗЛР;

- ▶ Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- ▶ Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения;
- ▶ Картиране на лечебните растения на територията на общината при необходимост;
- ▶ Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана брането на ранноцъфтящи пролетни цветя от естествените им находища;
- ▶ Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана на брането на липов цвят.
- ▶ Приемане на образци от Общински съвет Хитрино съгласно Закона за лечебните растения – (приложение към настоящата програма);
- ▶ Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари

Лечебните растения са важна част от природните растителни ресурси и национално природно богатство. Те имат важно място в бита на повечето български домакинства, а през последните десетилетия добиват и важно икономическо значение. За да се опази и съхрани този ресурс, то той трябва да се ползва устойчиво, в количества и по начин които не водят до трайно намаляване на генетичния или ресурсния им потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

V. ИЗБОР И РЕГЛАМЕНТ НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО НЕ СА ЗАЩИТЕНИ, НО ИЗИСКВАТ ПОДХОДЯЩО УПРАВЛЕНИЕ С ЦЕЛ УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ В ТЯХ

Територията на община Хитрино не попада в границите на защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии, не попада и в границите на защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие.

Находищата на лечебни растения на територията на община Хитрино са предимно повсеместно разпространени, но без особено стопанско значение, някои се срещат по единично или на групи и се използват най-вече за лични нужди. Общината не поддържа регистър на лечебните растения, тъй като количеството, което се събира от тях на територията ѝ е ограничено.

В Община Хитрино не са установени територии, които да които да изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения тях.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

VI. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА АКТУАЛИЗИРАНЕ НА МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ЗА НАЧИНИТЕ НА ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ СЪОБРАЗНО ИЗИСКВАНИЯТА НА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ И ПЛАНОВИТЕ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКА СТЕПЕН

В Наредба № 1 за поддържане и опазване на обществения ред и чистотата на територията на община Хитрино да бъдат добавени следните текстове:

„ забранява събирането на семена, резници, брането на билки, без разрешително, както и унищожаването и увреждането на находищата на лечебни растения на територията на общината. Собствениците на гори, земи, води или водни обекти, в които има находища на лечебни растения са длъжни да прилагат мерките за опазване на лечебните растения, предвидени в Закона за лечебните растения и раздел „Лечебни растения“ в общинската програма за опазване на околната среда.

Позволителните за събиране на лечебни растения в земи и гори общинска собственост се издават от Кмета на общината, въз основа на писмено заявление от заинтересованото лице, което трябва да е регистриран билкозаготвител в РИОСВ - Шумен, съгласно Закона за лечебните растения.

Забранява се ползването на лечебни растения по начин и със средства, които водят до увреждане на местообитанията им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие.

Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедта за обявяването им.“

В чл.55 от *Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите на територията на Община Хитрино*, са регламентирани таксите, които се заплащат при издаването на позволително за ползване на лечебни растения.

Всяка година, при постъпило искане, според горепосочената наредба и Закона за лечебните растения да се издават разрешителни за бране на лечебните растения.

Всички дейности свързани с лечебните растения, които се извършват на територията на община Хитрино са в съответствие с приетото законодателство на Република България.

За изпълнение на изискванията на нормативната уредба е необходимо да бъдат изготвени и предложени за обсъждане и приемане от Обински съвет Хитрино *образци на документи (удостоверение и позволително)* съгласно изискванията на ЗЛР.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

VII. ПРОГНОЗНИ КОЛИЧЕСТВА НА РЕСУРСИТЕ И ПЕРИОД НА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

№	семе́йство	Вид/описание по морфологични части, предмет на събиране и ползване	Период на вегетация	Очаквано /прогнозно/ количество	Количество по чл. 5 от Наредба №2/2004г.	Период за възстановяване чл. 6 от Наредба №2/2004г.
1.	<i>Tilia tomentosa</i> /Сребролистна липа/	Цвят	май/ юни	10 т.	7т.	Не е необходим
2.	<i>Grataegus monogyna</i> /Глог обикновен/	плод	септември-октомври	1 т.	700кг	Не е необходим
3.	<i>Urtica dioica</i> /Коприва/	Листа	май/ юни	2 т.	1 т 400 кг	Не е необходим
4.	<i>Rosa canina L</i> /Шипка/	Плод	септември-октомври	2 т.	1 т 400 кг	Не е необходим
5.	<i>Chamomilla recutita</i> /Лечебна лайка/	Цвят	май/ юни	1 т.	700 кг.	Не е необходим
6.	<i>Rumex acetosa L.</i> /Киселец/	плод	септември – октомври	1 т.	700 кг.	Не е необходим
7.	<i>Hypericum perforatum L.</i> /Жълт кантарион/	Цвят Листа	май-септември	1 т.	700 кг.	Един месец

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Периоди предвидени за възстановяване на лечебни растения, съобразени с посочените в чл. 6 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година (за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения) периоди

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Списък на видовете, поставени под специален режим, за които събирането и издаването на позволителни за тях ще се извършва в зависимост от ежегодните заповеди на Министъра на околната среда и водите и съответно на Директора на РИОСВ –Шумен

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. Примерен образец на заявление и позволително за ползване на лечебни растения

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

ПРИЛОЖЕНИЕ 1.

**Периоди предвидени за възстановяване на лечебни растения, съобразени с
посочените в чл. 6 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година**

**(за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от
лечебни растения)**

Експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите.

I. Продължителност на периода за възстановяване:

1. при събиране на корени и коренища от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (гръмотрън бодлив, копитник, коприва, лапад алпийски, прозорче горско, решетка безстъблена, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна, чувен и други) – 2 години;
2. при събиране на корени и коренища от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (дива тиква, здравец обикновен, иглика лечебна, лудо биле, мъжка папрат, орехче обикновено, сладка папрат и други) – 3 години;
3. при събиране на грудки (божур червен, змиярник петнист, орехче ливадно) – 2 години;
4. при събиране на листа (боровинка черна и червена, лудо биле, малина, медуница лечебна, подбел, смрадлика, чемерика лобелиева и други) – 1 година;
5. при събиране на стръкове от видове, които трудно възстановяват ресурсите си (горицвет пролетен, иглика лечебна, тинтява горска, тлъстига лютивa и други) – 4 години;
6. при събиране на съцветия от иглика лечебна и лопен гъстоцветен – 2 години;
7. плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш – 2 години.

II. Не е необходим период за възстановяване при събиране на следните билки:

1. коренища от вълча ябълка обикновена, коприва, орлова папрат, репей и тряскот;
2. стръкове от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (ветрогон полски, великденче лечебно, вратига, дяволска уста обикновена, звъника лечебна, змийско мляко, коприва, кучешко грозде черно, пчелинок обикновен, равнец хилядолистен и други);
3. цветни пъпки, цветове и съцветия (бъз черен, глог червен, лайка, липа – дребнолистна, едролистна и сребролистна, подбел, равнец хилядолистен, слез горски и други);

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

4. плодове и семена с изключение на тези по горепосочената точка 7.

Съгласно чл. 5 от Наредба №2 от 20 януари 2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения не се допуска събиране на билки в количества надвишаващи, следните стойности определени като проценти от наличието в находището запаси.

1. За корени, коренища, грудки и луковици от видове които лесно възстановяват ресурсите си (напр. вълча ябълка, обикновено глухаре, гръмотрън бодлив, девисил, лапад алпийски, оман черен, орлова папрад, прозорче горско, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна и др) – до 70%;
 2. За корени, коренища, грудки и луковици, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (напр. божур червен, здравец обикновен, змиряник петнист, иглика лечебна, мъжка папрат, орехче ливадно, орехче обикновено, ранилист лечебен, сладка папрат обикновена и др.) – до 40%;
 3. За кори, листни и стъблени пъпки (напр. бреза обикновена, бор, върба бяла, дъб летен, леска обикновена и др.) – до 40%
 4. За листа (напр. бреза обикновена, живовлек голям, живовлек ланцетовиден, коприва, леска обикновена, малина, смрадлика и др) – до 70%;
 5. За стръкове (напр. великденче лечебно, звъника лечебна, иглика лечебна, камшик лечебен, коприва, мащерка, напръстник вълнест, подъбиче обикновено, равнец хилядолистен, ранилист лечебен, риган обикновен, тлъстика лютива, шапие и др) - до 70%;
 6. За цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена (напр. боровинка червена и черна, бъз черен, глог червен, драка, зърнеш, иглика лечебна, лайка, липа – дребнолиста, едролиста, сребролиста, лопен гъстоцветен, мразовец есенен, орехче ливадно, офика, подбел, шипка и др)
- До 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

ПРИЛОЖЕНИЕ 2.

Списък на видовете, поставени под специален режим, за които събирането и издаването на позволителни за тях ще се извършва в зависимост от ежегодните заповеди на Министъра на околната среда и водите и съответно на Директора на РИОСВ –Шумен

Съгласно Заповед №РД-162/25.02.2021 г., г на Министъра на околната среда и водите на основание чл. 10., ал. 1, 2, 3 от Закона за лечебни растения се определят допустими за събиране от естествените находища, извън територията на националните паркове, количества от следните видове билки:

1. Божур червен (*Paeonia peregrine* Mill);
2. Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill);
3. Иглика лечебна (*Primula veris* L.)
4. Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra);
5. Лазаркия, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)
6. Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
7. Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
8. Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)
9. Тлъстига лютива, жълто прозориче (*Sedum acre* L.);
10. Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.);
11. Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex);

Ежегодно със своя заповед Министъра на околната среда и водите, забранява събирането и на следните лечебни растения подложени на специален режим на опазване:

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет, пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.)
- Ислански лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hyssoopus officinalis* L. s. sp. *aristatus*) - Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)
- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz)

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

- Пелин сантонинов (*Artemisia antonicum* L.)
- Пирински (мурсалски алибушки)чай (*Sideritis scardica* Grisb.)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand);
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.);
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum*(Link) Ietswaart)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.);
- Салеп (*Orchis* sp. *diversa*);
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.);
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh: L. s *elago*);
- Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.)

Ограниченията и забраните за гореописаните лечебни растения не се отнасят за количества билки, събирани за лични нужди. Изключението не се прилага за Пирински (мурсалски алибушки) чай.

Под режим на опазване и регулирано ползване от природата са лечебни растения, посочени в приложение № 4 на Закона за опазване на биологичното разнообразие:

1. Бодлив залист, рускус (*Ruscus aculeatus*)
2. Подезичен залист, миши трън (*Ruscus hipoglossum*)
3. Момкова сълза (*Polygonatum officinale*)
4. Блатно кокиче (*Leucojum aestivum*)
5. Иглика (*Primula vulgaris*)
6. Червен божур (*Peonia peregrina*)
7. Есенен минзухар (*Crocus pallasii*)
8. Лечебна зайча сянка (*Asparagus officinalis*)
9. Залист бодлив (*Ruscus aculeatus*)
10. Синчец обикновен (*Scilla bifolia*)

Традиционни видове лечебни растения, подложени на ползване:

1. Горска ягода (*Fragaria vesca*)
2. Червен кантарион (*Centaureum erythrea*)
3. Мащерка (*Thymus*)
4. Подъбиче (*Thorncroftia Thuspeinanta*)

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

ПРИЛОЖЕНИЕ 3.

Примерен образец на заявление и позволително за ползване на лечебни растения

ДО
КМЕТА НА
ОБЩИНА ХИТРИНО

ВХ.№

ЗАЯВЛЕНИЕ
(Съгласно чл. 34 от Закон за лечебните растения)

ОТ.....,
(име, презиме, фамилия)

В качеството си на
(собственик, управител, пълномощник, собственик на фирма и т.н.)

на
(юридическо лице, едноличен търговец)

постоянен адрес/седалище
.....
(община, населено място, ж.к., вход, етаж, апартамент, улица, номер)

тел. за връзка ЕГН

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КМЕТ,

Моля на основание чл. 21, ал.2 и чл. 22, т. 2 от Закона за лечебните растения да ми издадете позволително за ползване на, в размер накг. свежо.....(вид лечебно растение, морфологична част) тегло, в периода от.....до.....20.....г. в.....за..... (местност, землище, район и др.) Продажба (първична обработка).

Прилагам: Списък на билкоберачите съдържащ трите имена и подпис.

Дата:

Подпис:
(име, фамилия)

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

П О З В О Л И Т Е Л Н О

На основание чл.21, ал.2, чл.22, т.2 и чл.26 от Закона за лечебните растения, въз основа на постъпило заявлениеотсе

разрешава: да събере.....(кг).....(билка) в(състояние) за периода от..... в.....(местонахождение) по следния начин на ползване:

1. Събирането да се извършва от находища, в които лечебните растения не са подложени на отрицателно въздействие на естествени или предизвикани от човешката дейност фактори.
2. Обект на събиране са само растителните части, които се използват като билки.
3. Събирането се извършва при подходящи атмосферни условия и годишно време с оглед получаване на качествени билки.
4. Не се допуска увреждане на находищата в резултат на дейността.
5. Не се събират билки в замърсени с тежки метали, пестициди, др. химически или минерални вещества, животински или битови отпадъци райони.
6. Цветовете, плодовете и семената се събират, без да се увреждат другите части на растенията.
7. При събиране на надземните растителни части не се допуска изкореняване на растенията.
8. Не се събират билки от млади, не добре развити или увредени лечебни растения.
9. Повторното събиране на билки от определен район или находище се извършва след възстановяване на популацията.
10. Не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи следните стойности, определени като процент от наличните в находището запаси:80%
- 11.Продължителност на периода за възстановяване на находището:

Съгласно чл.6 , ал.3, т.3 от Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ: не е необходим период на възстановяване.

12. Билките се събират в различен период /фаза/ от вегетацията на растенията, както следва:

.....

13. Начини за събиране на билки:

.....

14. За намаляване на механичното увреждане при събирането и транспортирането им билките се поставят в подходящи съдове, без да се мачкат,

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

притискат, уплътняват и запарват.

15. Събирането на билки се извършва с подходящи инструменти, като те трябва да се поддържат чисти, без ръжда по режещите повърхности.

16. При събиране на билките да се спазват хигиенни изисквания, съгласно чл.14 от Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ.

17. Лицата, които събират билки са длъжни да поддържат добра лична хигиена, да носят подходящо облекло.

18. Да не се допуска събиране на билки от отровни, силно действащи, алергизиращи растения от бременни жени, кърмачки и деца.

19. Забранява се на лица, страдащи от остри заразни заболявания, с отворени рани или кожни инфекции да събират билки.

20. Събраните билки до пренасянето им в билкозаготвителния пункт се съхраняват на сухо място, без достъп на насекоми, гризачи, птици и домашни животни.

21. Организатора на дейността преди всяка кампания провежда инструктаж на лицата, събиращи билки, като ги запознава с изискванията на чл.21, ал.1 от Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ.

22. Събирането на билките ще се извърши от:

При извършване на организирано събиране на билки по начини извън регламентираните в Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ виновните лица ще бъдат санкционирани по чл.73 от ЗЛР с глоба до 3 000 лева, съответно с имуществена санкция до 5 000 лева.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО
ПОЛЗВАНЕ И
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА
ПОЧВИТЕ НА
ОБЩИНА ХИТРИНО
2021 – 2028 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I	Въведение	3
II	Връзка с други стратегически документи от по-високо йерархично ниво	4
III	Цели и принципи на програмата	7
IV	Почви на територията на община Хитрино	9
V	Анализ на въздействието на деградационните процеси върху почвите и тенденции на проявление в община Хитрино	16
VI	Влияние на горския и селскостопански отрасли върху състоянието на почвите в община Хитрино	26
VII	Мерки за устойчиво управление на земите	27
VIII	SWOT анализ	32
IX	План за действие	33

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Почвата е сложно, динамично и живо тяло, което може да се разглежда като живата кожа на Земята. Състои се от минерални и органични компоненти, както и от въздух и вода. Тя е един от важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните или управляеми екосистеми тя изпълнява определени функции: осигурява среда за развитието на растенията и реализирането на тяхната биопродуктивност, регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции. Почвата поддържа генетичните ресурси и е среда на обитание за многобройни живи организми. Тя е физическа основа на социално – икономическата структура на човешкото общество, източник е на сурови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021–2028 г.) на община Хитрино се разработва на основание чл. 26 от Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2018 г.).

Програмата е програмен документ с дефинирани цели, приорити и мерки за практическо приложение на политиките за опазване на почвените ресурси на местно ниво, съобразно Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.). Програмата е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Хитрино за периода 2021 – 2028 г., съгласно чл. 26 от ЗП.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (ПОУПВП) на община Хитрино обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи. Програмата е разработена за период, който да съвпада с периода на действие на Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г. и е в съответствие с целите и предвижданията на Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

II. ВРЪЗКА С ДРУГИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПОВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО

Налице са глобални и европейски усилия и инициативи, насочени към опазване на почвата, като например Глобалното партньорство в областта на почвата, както и политики и 18 директиви на ЕС, включително общата селскостопанска политика. В тях са разгледани широк спектър от области — от намаляване на емисиите на замърсители и устойчиво използване на земята до повишаване на осведомеността. По-доброто прилагане на тези политики и директиви е стъпка напред за опазване на биоразнообразието на почвите. Много от целите за устойчиво развитие са свързани с почвата - от чиста вода и смекчаване на последиците от изменението на климата, до нулев глад, но без здрава почва тези цели няма да бъдат постигнати.

Опазването на почвите е и неразделна част от цялостната политика за опазване на околната среда в страната. В тази връзка при разработването на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) са взети предвид следните нормативни документи:

Закон за почвите - рамков закон за опазването на почвите и техните функции, тяхното устойчиво ползване и възстановяване като компонент на ОС, позовавайки се на следните принципи: екосистемен и интегриран подход; устойчиво ползване на почвите; приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции; прилагане на добри практики при ползването на почвите; замърсителят плаща за причинените вреди; информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и за мерките за опазването им. Рамковият закон за почвите определя компетентните органи и дефинира техните компетенции при осъществяването на държавната политика по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на национално, регионално и местно ниво.

Закон за опазване на околната среда (ЗООС) - регламентира държавната политика по опазване на околната среда и интегрирането ѝ в секторните политики. ЗООС е рамков закон, който регламентира основните положения и принципи на управлението на обществените отношения, свързани с опазването на околната среда. В Раздел III-ти Опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на Глава трета (Опазване и ползване на компонентите на околната среда и управление на отпадъците) са включени всички теми, свързани с опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвата, които гарантират ефективна защита на човешкото здраве и на функциите на почвата, като се отчита, че почвата е ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия - определя редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучване на площи със замърсена почва (Закон за почвите, съгласно чл. 20, ал. 2 във връзка с чл. 12, т. 6 - замърсяване на почвата). Инвентаризацията и проучванията на площи се извършват с цел да се определят площите със съмнение за замърсяване на почвите и площите с доказано замърсени почви, които да бъдат подложени на мерки за въздействие. В зависимост от проучванията се регламентират мерки за: възстановяване, ограничителни, защитни, както и мерки за обезопасяване.

Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви - определя редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучвания на площи с почви, увредени от ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване и намаляване на почвеното органично вещество; необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на извършените възстановителни мероприятия за земеделски и горски земи. Инвентаризацията и проучванията се извършват с цел да се установят площите с потенциални и действителни рискове за увреждане на почвите и нарушаване на техните функции в резултат на деградационните процеси.

Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите - специализираната наредба, въвеждаща система за оценка на замърсявания на почвата, базирана на равнището на концентрация на индивидуалните замърсители в почвата (неорганични и органични). Определят се три равнища на концентрация за всеки замърсител при 3 стойности на рН, изразени като числени стойности именно: предохранителни, максимално допустими и интервенционни стойности.

Наредба № 4 за мониторинг на почвите - урежда редът за провеждане на мониторинг на почвите, чрез създаване на Национална система за мониторинг на почвите (НСМП). Тя е част от Националната система за мониторинг на околната среда и включва събиране, оценка и обобщаване на информация за почвите, както и поддържането на информационна система за състоянието на почвите и тяхното изменение. Целта е оценка на актуалното състояние на почвите, своевременно идентифициране, анализ и прогнозиране развитието на деградационните процеси. НСМП предоставя информация за провеждане на ефективна национална политика и обслужва обществените нужди от информация за състоянието на почвите и тяхното изменение.

Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт - на рекултивация подлежат всички обекти разписани в чл. 11, ал. 1 от Закона за опазване на земеделските земи: рудници, кариери и други земи с нарушен почвен профил; сгуроотвали, хвостохранилища, сметища и други депа за отпадъци; стари корита на реки; трасета на изоставени канали, пътища, железопътни линии и строителни

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

площадки, след демонтаж на инженерните съоръжения, облицовки и горно строене. Рекултивацията на земите е двуетапен процес, който включва техническа и биологична рекултивация. С нея се възстановява годността на земята за земеделско или горскостопанско ползване. При невъзможност се създава друг вид ползване, като се оформя подходящ ландшафт.

Закон за опазване на земеделските земи - урежда опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи и се определят условията и редът за промяна на тяхното предназначение. Законът обръща внимание главно върху опазването на функциите на земеделските земи в селското стопанство. Глава трета „Възстановяване и подобряване на продуктивните качества на земеделските земи” представя и контролира нарушенията на тези земи от промишлено, урбанизационно и друго антропогенно естество. При изпълнения на проекти е приемливо, при определени обстоятелства, да се въведе изискване за оценка на риска от възникване на ерозионни процеси.

Закон за водите – урежда собствеността и управлението на водите на територията на Република България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водностопанските системи и съоръжения. Обръща внимание на всички фактори, които могат да причинят риск от замърсяване на повърхностните и подземни води, риск от наводнения, ранни системи за предупреждение от бедствия и аварии.

Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници - издадена на основание чл. 135, т. 5 от Закона за водите и отменя Наредба № 2 от 2000 г. за опазване на повърхностните и подземни водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (обн., ДВ, бр. 87 от 2000 г.). Със заповед на министъра на околната среда и водите № РД-146/ 25.2.2015 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони.

Закон за управление на отпадъците (ЗУО) - урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. Определя изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци, както и йерархията при управлението на отпадъците.

При разработването на настоящата програма, са взети предвид и редица европейски и национални стратегически документи, в т.ч.: Тематична стратегия по опазване на почвата (Thematic Soil Strategy) (COM (2006) 231); Предложение за Рамкова директива по почвите (Soil Framework Directive (COM(2006) 232).; Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа; Стратегически план за

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

развитие на горския сектор 2014-2023 г.; Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.); МОСВ: “Деградационни процеси на почвите и възможни мерки за устойчиво управление на земите в България”- основен доклад и други.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

III. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Почвата е основата за всички хранителни вериги и за биологичното разнообразие. Здравите почви са решение на основните предизвикателства, които са описани в Европейския зелен пакт, включително неутралност по отношение на климата, чиста и кръгова икономика, обръщане на процеса на загуба на биологично разнообразие, осигуряване на здравословна храна, опазване на човешкото здраве, спиране на опустиняването и влошаването на качеството на земите.

През последните години Европейският съюз обръща особено внимание на необходимостта от формиране и провеждане на политика за опазване и устойчиво ползване и възстановяване на почвите. В стратегията за устойчиво развитие на ЕС се подчертава необходимостта, държавите-членки да подобрят управлението и да избягват прекомерната експлоатация на ограничените природни ресурси, каквито са и почвите.

Стратегията за почвите се основава на вече предложени действия в Стратегията за химикалите и Плана за действие за нулево замърсяване. В съответствие с амбицията за нулево замърсяване, замърсяването на почвата следва да бъде намалено до 2050 г. до равнища, които не са вредни за хората и околната среда.

Значителните увреждания на почвите се считат за необратими, или могат да бъдат ограничени само с големи усилия и средства. В същото време, почвите осигуряват прехрана, доходи, икономически стабилитет не само на отделните физически лица, но и на държавата като цяло. Освен продуктивната функция, осигуряваща производство на храни и биомаса, почвите притежават и редица други изключително важни функции като буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, местообитание за биологични видове, съхраняваща генетичните ресурси и опазваща историческото и културно наследство на човека. Ето защо е толкова важно да се провежда целенасочена ефективна национална и общинска политика, която да отчита не само необходимостта от опазването на почвата като ресурс, но и нейното устойчиво ползване и възстановяване.

Основно предизвикателство се явява опазване функциите на почвите, тяхното устойчиво ползване и възстановяване. Акцентът следва да се постави върху превантивната защита на почвите и въвеждането на мерки за тяхното устойчиво управление.

Почвената деградация оказва влияние върху качеството на въздуха, водата, биоразнообразието, затова подобряването качествата на почвата, с цел опазване на другите компоненти на околната среда и човешкото здраве е другото основно предизвикателство.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, киселиняване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното. Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

Протоколът от Киото подчертава, че почвата е основен резервоар на въглерод, който трябва да бъде защитен и да се увеличава, когато е възможно, тъй като запазването на органичен въглерод в почвите при добрите земеделски практики може да допринесе за смекчаване на негативните въздействия от изменението на климата и поддържане на почвеното плодородие.

Тематичната стратегия за почви на ЕС, както и Конвенция на ООН за борба с опустиняването определят, че са необходими мерки за подобряване на знанието и повишаване на информираността, споделянето на добри практики между страните-членки, тъй като малка част от обществото отчита важността на опазването на почвите и пренебрегва риска, който носи увредената почва за околната среда и човешкото здраве. Включването на въпросите за устойчиво управление на почвените ресурси в програмите за обучение ще помогне за разбирането още в най-ранна възраст на специфичните проблеми, пред които е изправен този компонент на околната среда включително за риска, който носи замърсена почва за здравето на всеки един от нас и колко важно е почвите да бъдат опазвани.

Във връзка с посочените предизвикателства, генералната стратегическа цел, която се поставя в програмата е: “Устойчиво ползване на почвите, осигуряващо съхраняване функциите на почвата, висока продуктивност, поддържане на екосистемната цялост, а където е необходимо, предотвратяване на вредното въздействие върху почвите на територията на община Хитрино“.

Това ще стане чрез идентифициране и анализиране на проблемите в областта на ползването на земеделските земи, намиране на решения за тях, устойчиво използване на почвените ресурси, обединяване на усилията на местната администрация, НПО, бизнеса и гражданите на територията на община Хитрино. След това ще бъдат набелязани мерките и проектите, които Общината ще изпълнява.

В съответствие с Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), в програмата са формулирани 4 приоритета, за постигане на генералната цел, както следва:

- ❖ Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;
- ❖ Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси,

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

възстановяване и съхраняване функциите на почвите.

- ❖ Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване.
- ❖ Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

IV. ПОЧВИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ХИТРИНО

Община Хитрино е разположена в Североизточната част на България и Лудогорието и се намира на около 20 км северно от областния град Шумен. Хитрино е на разстояние от около 120 км от пристанищата Силистра, Русе и Варна, както и летищата Варна и Русе.

През Община Хитрино преминава главен път I -7 Силистра-Шумен-Ямбол. Хитрино е и железопътна гара на главната ЖП линия Варна - Русе. В непосредствена близост е автомагистрала „Хемус“, която е връзка между Варна и София.

На север граничи с община Венец, на изток с общините Нови пазар и Каспичан, на юг с община Шумен, на запад с община Лозница и на северозапад и запад с Община Самуил (Разградска област).

Фигура IV.1 Географско местоположение на община Хитрино

В посочените граници общината заема площ от 289 кв. км, което е 8,2 % от площта на област Шумен и това я прави седма по големина в рамките на областта.

Община Хитрино е съставена от 21 броя населени места, от които: 2 големи села, 7 средни, 11 малки и 1 много малко. Общата площ на територията на Община Хитрино е 28889.94 ха. Площта на урбанизираните територии е 1302.95 ха, което е 4.51% от общата площ на общината. Село Хитрино няма земеделски земи, то се състои само от урбанизирана територия. Изменение на функционалното предназначение на някои територии, съгласно Общият устройствен план на община Хитрино е представено следващата

таблица.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Таблица IV.1. Баланс на територията на община Хитрино и бъдещо развитие в устройствени зони

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

ОБЩИНА ХИТРИНО										
ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ		СЪЩЕСТВУВАЩО ПОЛОЖЕНИЕ				ПРОЕКТ				
		в границите на населените места	извън границите на населените места	ОБЩО за ОБЩИНАТА		в границите на населените места	извън границите на населените места	ОБЩО за ОБЩИНАТА		ИЗМЕНЕНИЕ
I	ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	площ (ха)	площ (ха)	площ (ха)	% от територията	площ (ха)	площ (ха)	площ (ха)	% от територията	площ (ха)
1	Урбанизирани територии									
	1.1 Жилищни функции	854.78	0.00	854.78	2.96	859.80	0.00	859.80	2.98	5.02
	1.2 Терени за обществено-обслужващи функции	50.23	0.36	50.59	0.18	49.27	2.06	51.33	0.18	0.74
	1.3 Територии за спорт и атракции	22.09	14.49	36.58	0.13	31.09	5.54	36.63	0.13	0.05
	1.4 Територии със смесени функции	0.00	0.00	0.00	0.00	48.20	2.30	50.50	0.17	50.50
	1.5 Територии с рекреационни функции	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	14.63	14.63	0.05	14.63
	1.6 Терени за производствено-складови и стопански функции	65.50	208.87	274.37	0.95	221.29	76.44	297.74	1.03	23.37
	1.7 Терени за озеленяване, паркове и градини	40.66	1.13	41.79	0.14	46.26	1.13	47.39	0.16	5.60
	1.8 Терени за гробищни паркове	0.27	55.46	55.73	0.19	0.27	60.09	60.37	0.21	4.64
	1.9 Други урбанизирани територии извън населените места	0.00	2.25	2.25	0.01	0.00	1.54	1.54	0.01	-0.71
2	Земеделски територии									
	2.1 Ниви	0.00	18490.64	18490.64	64.00	0.00	17974.64	17974.64	62.22	-516.00
	2.2 Трайни насаждения	0.00	579.92	579.92	2.01	0.00	386.37	386.37	1.34	-193.56
	2.3 Територии за земеделска дейност	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	652.81	652.81	2.26	652.81
	2.4 Необработваеми земи	0.00	3406.79	3406.79	11.79	0.00	3362.91	3362.91	11.64	-43.88
	2.4.1 дерета, пясъци, оврази, ями и др.	0.00	38.30	38.30	0.13	0.00	0.00	0.00	0.00	-38.30
3	Горски територии									
	3.1 Гори	0.00	2994.24	2994.24	10.36	0.00	0.00	0.00	0.00	-2994.24
	3.1.1 Стопански гори	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2969.18	2969.18	10.28	2969.18
	3.1.2 Защитни гори	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.81	1.81	0.01	1.81

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

	3.1.3	Специални гори	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	23.95	23.95	0.08	23.95
	3.1.4	Други горски територии в земеделски земи	0.00	944.82	944.82	3.27	0.00	941.11	941.11	3.26	-3.71
4		Територии заети от водни площи	3.18	45.50	48.68	0.17	3.34	70.93	74.27	0.26	25.60
5		Територии за транспорт и комуникации	265.60	753.11	1018.71	3.53	272.40	742.77	1015.17	3.51	-3.54
6		Територии за инженерно-техническа инфраструктура	0.67	13.66	14.33	0.05	1.08	16.32	17.17	0.06	2.84
II		ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ									
1		Територии за опазване на културното наследство	0.00	0.99	0.99	0.00	0.00	14.18	14.18	0.05	13.19
2		Територии за добив на полезни изкопаеми	0.00	31.44	31.44	0.11	0.00	31.44	31.44	0.11	0.00
3		Депозита за отпадъци	0.00	4.98	4.98	0.02	0.00	4.98	4.98	0.02	0.00
		Общо:	1302.98	27586.95	28889.93	100.00	1533.02	27357.14	28889.93	100.00	0.00
III		ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ (припокриващи се)									
1		Защитена зона "Каменица"	0.00	891.71	891.71	3.09	0.00	891.71	891.71	3.09	0.00
2		Защитена зона "Кабюк"	0.00	23.30	23.30	0.08	0.00	23.30	23.30	0.08	0.00
3		Археологически резерват "Землено укрепление Кабюк"	0.00	194.50	194.50	0.67	0.00	194.50	194.50	0.67	0.00
4		Санитарно-охранителна зона на водоизточник	0.00	12030.19	12030.19	41.64	0.59	12036.74	12037.33	41.67	7.15
5		Привантивна устройствена защита	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	18.85	18.85	0.07	18.85
		Общо:	0.00	13139.50	13139.50	45.48	0.59	13164.90	13165.49	45.57	25.99

Източник: Общ устройствен план на Община Хитрино

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Общият устройствен план на Община Хитрино е одобрен с Решение №104 от 23 ноември 2018г. на Общински съвет Хитрино, обнародвано в ДВ бр.16 от 22.02.2019 г. Видно от таблицата, функционални изменения са претърпяли най-много земеделските територии, свързани с разширението на регулационните граници на населените места и формирането на устройствените зони.

По данните от съществуващото положение се отличава преобладаването на обработваемите земеделски земи. В количествено отношение земеделските територии, формиращи към настоящия момент 78 % от територията на общината, ще бъдат незначително засегнати за сметка на увеличаване на териториите с жилищни функции (23,88 ха), териториите за рекреационни дейности (5,02 ха), териториите със смесени функции (50,50 ха), терените за озеленяване, паркове и градини (5,60 ха), терените за гробищни паркове (4,64 ха). При това, предвижда се промяна на трайното предназначение предимно на необработваеми земи, което няма да се отрази на продуктивния потенциал на поземлените ресурси в общината.

Почвената покривка е обусловена от геоложки строеж и отразява влиянието на континенталните климатични условия, релефа и растителната покривка.

Територията на България се характеризира с голямо разнообразие на почвената покривка, поради влиянието в България на четири големи почвени провинции - Степна и лесостепна източноевропейска, Средиземноморска южноевропейска, Горско атлантическа западноевропейска и Влажна субтропична черноморска. Представена е от 15 почвени типа, в които се разделят 42 подтипа.

На територията на България се отделят следните три почвени зони:

- ❖ Севернобългарска лесостепна почвена зона - обхваща Дунавската равнина и Предбалкана /до 600-700 м н.в./. В посока от север на юг промяната на почвообразуващите скали, климата и растителната покривка обуславя и промяна на почвените типове и техните съчетания.
- ❖ Южнобългарска ксеротермална почвена зона - обхваща територията на Южна България /до 700-800 м.н.в./. Поради по-разнообразния и по-топъл преходно-континентален климат и ксерофитна растителност са се формирали специфични почвени типове.
- ❖ Планинска почвена зона - обхваща планинските райони /над 700-800 м.н.в./, покрити с широколистни и иглолистни гори, както и обширни пасища и ливади с различни вариации на планинския климат.

Пространствените съчетания на релеф, климат и растителност имат първостепенно значение за хоризонталното и вертикално разположение на главните почвени типове и за формирането на почвените зони. Почвената покривка е представена от 15 почвени типа, в които се разделят 42 подтипа. В обсега на Севернобългарската лесостепна почвена зона са разпространени зоналните почвени типове – черноземи (54% от площта на зоната) и сиви горски почви (39% от площта на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

зоната). Черноземните почви са разпространени в Дунавската равнина (западна и средна част), Южнодобружанското плато и Лудогорието. Привързани са към равнинно-хълмистия релеф на равнината и льосовата покривка, и сухия умерено-континентален климат и сухолюбива растителност. Характеризират се с повишена мощност на хумусния хоризонт (60-80 см), но с ниско хумусно съдържание (2-4%). Поделят се на: карбонатни, типични, излужени и деградирани.

Фиг. IV.2 Агроекологични райони на територията на Р България

Почвите в Лудогорието са силно повлияни от особеностите на скалната основа и от характера на релефа, климата и растителността. Във връзка с льосовата и льосовидната основа, сравнително сухия климат и наличието на сухолюбива лесостепна растителност от север към юг е разпространението на карбонатните, типичните и изслужените черноземи /оподзолените/ черноземи, които заемат 39% от обработваемата земя. Сивите и тъмносиви горски почви (61%) са образувани върху слюдести шисти, карбонатни пясъчници и др., под влияние на влаголюбива букова растителност, която постепенно е била унищожена и заменена с по-сухотлюбива растителност. Поради изсичането на горите и интензивните ерозионни процеси, сивите горски почви се характеризират с маломощен хумусно-алувиален хоризонт, който варира от 5 до 30 см, като средно не надвишава 20 см дълбочина. Сивите и тъмносиви горски почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата и бързо се

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

затоплят през пролетта.

Съгласно почвената карта на България (Нинов, 1997), почвите в общината могат да се опишат по следния начин:

- ➔ *Ордери – Е – почви със забележима повърхностна акумулация на наситена с бази органична материя*
Типове – Черноземи (Chernozems, CH)
Подтип – 29 – обикновени (haplic, CHh)
- ➔ *Ордери – F – почви с акумулация на глина и сесквиоксиди и органична материя в подповърхностните хоризонти*
Типове – Лесивирани (Luvisols, LV)
Подтип – 35 – обикновени (haplic, LVh)

Почвите в община Хитрино са представени от всички подтипове на черноземите. Основни почви са изслужените черноземи, както и тъмносивите и ливадни почви. Изградените полезащитни горски пояси донякъде смекчават негативното влияние на суховеите върху селскостопанската дейност.

Основните почвени видове, срещани се на територията на Община Хитрино са *карбонатните и типичните черноземи*. Те заемат значителни площи в североизточната и централната част на общината – в землищата на селата Върбак, Сливак, Каменяк, Тимарево, Развигорово, Звегор и др. Формирани са върху льосовидни изветрителни продукти. Характеризират се с добре обособен хумусен хоризонт и слабо развит преходен. Притежават рохкав строеж и добър въздушен и топлинен режим. Отличават се с добро естествено плодородие. Неблагоприятните им свойства са: голяма водопропускливост и неблагоприятен фосфатен режим.

Карбонатните черноземи съдържат специфични образowania - карбонатни мицели.

Типичните черноземи са формирани върху разкъсана льосова основа. В морфологично отношение не се различават съществено от карбонатните черноземи, с тази разлика, че карбонатите при тях се наблюдават във височинния интервал 25-60 см. Мощността на хумусния хоризонт е 50-70 см. Поради идентичните свойства на типичните черноземи с тези на карбонатните те се обединяват в една обща агро-производствена група.

Изслужените черноземи заемат значителни площи в землищата на селата Трем, Студеница, Тервел, Единаковци, Байково. Формирани са върху изветрителни продукти на мергели и льосовидни материали. Характеризират се със сравнително мощен хумусен хоризонт, висок запас на органическо вещество, тежко-песъчливо глинест механичен състав и високо потенциално и ефективно плодородие.

Изслужените черноземи са сред най-плодородните почви. Това се дължи на тежкия механичен състав (песъчливо-глинест, като количеството на глината се увеличава в дълбочина) и добрата водозадържаща способност. Формирани са върху льосовиден и песъчливо-глинест субстрат.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Разклоненията на Самуиловските височини са заети от сиви горски почви, характеризиращи се с плитък хумусен хоризонт 20-30 см., на отделни места ерозиран. Те имат неблагоприятни физически свойства – пропускливост, ниска аерация, които се обуславят от плътния и глинест алувиален хоризонт. Голяма част от тях са ерозирани, бедни на хранителни вещества. Най-целесъобразно е една част от тези почви, които са в значителна степен засегнати от ерозията да се залесят, а по равнинните терени да се използват за невзискателни култури.

Сивите горски почви се характеризират с маломощен хумусно-алувиален хоризонт, поради изсичането на горите и интензивните ерозионни процеси. Сивите и тъмносиви горски почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата и бързо се затоплят през пролетта. Те са образувани върху слюдести шисти, карбонатни пясъчници и др., под влияние на влаголюбива букова растителност, която постепенно е била унищожена и заменена с по-сухолюбива растителност.

Върху трасетата на река Каменица и Пакоша и нейните притоци са разпространени алувиално-ливадни почви. Наличието на мощен хумусен хоризонт и добра запасеност от органично вещество обуславят високото естествено плодородие на тези почви. Подходящи са за създаване на овощни насаждения и за отглеждане на фуражни, технически и зеленчукови култури.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

**V. АНАЛИЗ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ДЕГРАДАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ
ВЪРХУ ПОЧВИТЕ И ТЕНДЕНЦИИ НА ПРОЯВЛЕНИЕ В ОБЩИНА ХИТРИНО**

Замърсяването на земята и почвата също е глобален проблем. Въздухът и водата могат да пренасят замърсители, включително азотни съединения и микропластмасови частици, по целия свят и да ги депонират върху земната повърхност. Някои замърсители се разпадат в почвата с времето, но други остават завинаги. В много случаи земята и почвите ѝ са крайната дестинация, където в течение на времето се натрупват различни замърсители. Рисковете от тези химикали и различните им съединения не са напълно известни в целия им обхват. Същевременно въз основа на обектите, от които са взети проби, е установено, че замърсяването на земята и почвата може да има значително въздействие върху здравето на човека, както и върху биологичното разнообразие на почвите и здравето на екосистемите. Тези замърсители могат да засегнат живеещите в почвата организми и евентуално да замърсят храната и питейна вода.

Почвата е ограничен, незаменим и практически невъзобновим природен ресурс. В зависимост от факторите на почвообразуване – биотични и абиотични се формира почвена покривка с различна мощност на почвения профил и хумусния хоризонт, с различен механичен състав, почвена реакция, структура, различно съдържание и запасеност с органично вещество и хранителни елементи, различни, водни, въздушни и топлинни режими.

Деградацията на почвата включва протичането на редица процеси, които водят до пълно или частично нарушаване на една или повече от нейните функции. Основните заплахи за нарушаване на функциите на почвите са дефинирани в Закона за почвите и включват: ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване и свлачища.

Ерозия на почвата

Като най-сериозна заплаха за деградацията на почвите в България се определя ерозията, което произтича от природните дадености, начинът на земеползване, обработката на почвата, несъобразена с нейните специфични характеристики, технологията да отглеждане на земеделските култури, прилагане на необосновани сеитбообращения.

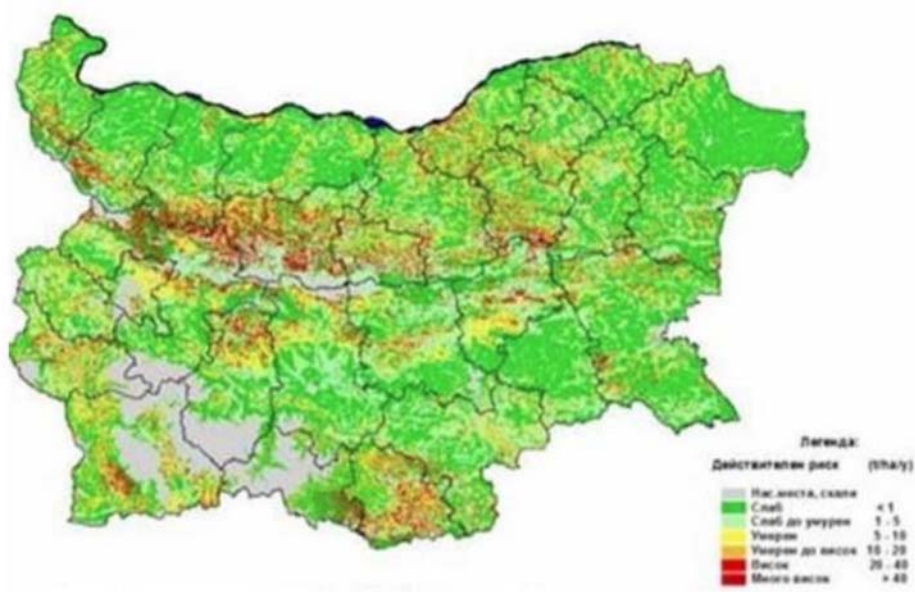
Ерозията влияе съществено върху екологичните и икономически функции на почвата. Негативното въздействие се дължи на намалената мощност на хумусния хоризонт и дълбочина на коренообитаемия слой, пониженото съдържание на органично вещество, количество на хранителните елементи и запаси на почвена влага, деградация на почвената структура, образуване на почвена кора; загуба на биоразнообразие; замърсяване на водните течения, поява на еутрофикация, акумулация на наноси в по-долу лежащите територии по склоновете.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Водоплощна ерозия

Водоплощната ерозия причинява най-големи щети на почвата у нас, тъй като е тясно свързана с наклона на терена. При наклон по-голям от 1° се наблюдава поява на ерозионни процеси. Този фактор е в тясна връзка с валежите и тяхната интензивност, което води до деградивното механично въздействие на водата върху почвата. В следствие на което много от обработваемите земи се лишават от повърхностния слой почва, образуват се бразди, ровини, оврази, което ги прави негодни за селскостопанска експлоатация. Над 65 % от почвите в България проявяват средна до много силна податливост на ерозия.

Фиг.V.1 Водоплощна ерозия на територията на Р България

Ерозирали терени в общината се наблюдават предимно в наклони и обезлесени райони, като скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка. Видът на почвообработките и начина на трайно ползване на земите са основните фактори определящи на процеса на водоплощна ерозия ако се изключат природните и климатични фактори.

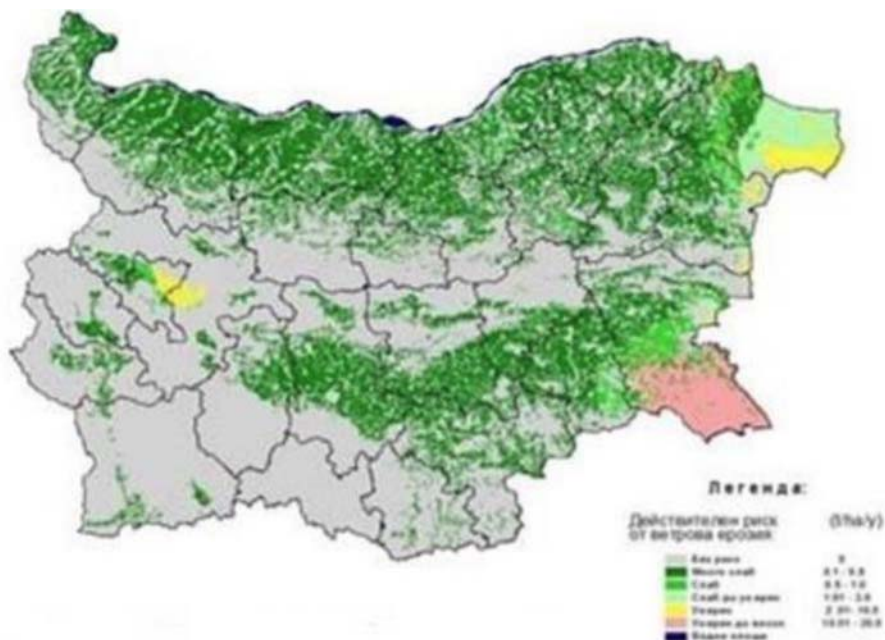
Ветрова ерозия

За развитието на този процес основна роля има вятъра и неговата скорост. За разлика от водоплощната ерозия, която е в тясна връзка с водата и наклона на терена, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини и места със засушливи територии. На такива благоприятни места вятъра проявява своята сила, посока и скорост. Вятъра по важност е на първо място като предпоставка за развитие на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

дефлационни процеси, след него се подреждат валежите, относителната влажност и температурата на въздуха. Площите в България, засегнати от ветрова ерозия са представени на следващата фигура.

Фиг.V.2 Ветрова ерозия на територията на Р България

От ветровата и водна ерозия са обхванати склоновете на Самуиловските възвишения, района на с. Калино, Иглика, Становец, Близнаци. Склоновете и бреговите форми на терена са заети от ерозиранни, плитки и каменливи почви. Характеризират се със силно скъсен хумусен хоризонт, на места напълно отнесен от ерозията. Имат много ниски агропроизводствени качества и са неподходящи за отглеждане на селскостопански култури.

Вкисляване на почвата

Вкисляването на почвите се извършва главно под въздействие на природни и антропогенни фактори. Източник на повишена киселинност в почвата при естествени условия са главно органичните киселини, образуващи се при разлагане на растителните остатъци и просмукващи се с атмосферната влага в почвата. Почвата се вкислява интензивно, когато с реколтата се изнасят значителни количества Са и Mg и не се връщат обратно в почвата. На територията на общината няма вкислени почви.

През 2020 г. е извършено пробонабиране по почвен мониторинг II-ро ниво – функционална подсистема “Контрол и опазване на почвите от вкисляване” в 3 пункта /полигона/ – в землищата на с. Венец, с. Риш и с. Менгишево по схема на ротиращите диагонали. Не са констатирани проблеми относно вкисляване на почвите.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Засоляване на почвата

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.

Предвид, че този деградационен процес се наблюдава на ограничени територии с близки минерализирани подземни води или е вторично проявен при неправилно торене и напояване, той не представлява значим проблем за почви.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на общината се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики и използване на течна торова маса.

На територията на област Шумен не са определени пунктове за наблюдение на засоляване на почвите.

Уплътняване на почвата

Негативното въздействие на уплътняването се изразява в понижена аерация на почвата, свързана с нарушаване на водно-въздушния и топлинния ѝ баланс, намаляване на водопропускливостта и понижаване на почвеното плодородие. Уплътняването на почвата води и до намаляване потенциала на повърхностния отток, с което се повишава интензивността на водно-ерозионните процеси и рискът от наводнения. В страната няма мониторингови данни по отношение уплътняването на почвите. Според експертни оценки се приема, че около 506 000 ha (4.5 %) от почвите в страната са засегнати от този деградационен процес. Няма тенденция за увеличаване на площите с уплътнени почви.

Засушаване

Основен процес и проблем, който влияе върху състава и функциите на почвите. В доклада на Национален институт по метеорология и хидрология към БАН „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф. дфн. Александров е направено пространствено разпределение на районите в България, уязвими към засушаване. Там е посочено, че въпреки големия брой на изследванията върху засушаванията в чужбина и България все още не е разработена единна методика за тяхното изучаване поради сложността на явлениято и многостранността на неговото проявление и въздействие. „Основен методичен проблем при изучаване на засушаванията е тяхната типизация. Обикновено се различават четири-пет типа засушаване: почвено, атмосферно, почвено-атмосферно, хидрологично и социално-икономическо.

Почвеното засушаване настъпва при продължителен безвалежен период, който може да настъпи през всеки месец или сезон. При почвеното засушаване коренообитаемият слой просъхва и растенията страдат от недостиг на вода. Всъщност, почвеното засушаване представлява продължителен период, при който се

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

нарушава водния баланс в почвата и на растителните екосистеми, влошава се физиологичното състояние на растенията и добивите рязко спадат. При атмосферната суша, освен ниските валежи се наблюдават високи температури и ниска влажност на въздуха. Чести явления са сухите и горещи ветрове и вследствие на голямата евапотранспирация се нарушава водния баланс на растенията. Растенията се намират в най-неблагоприятни условия при настъпване на почвено- атмосферно засушаване. Комплексът от почвени и метеорологични условия се характеризира с много малки запаси от почвена влага, ниски количества валеж, високи температури, ниска влажност на въздуха и силни горещи ветрове.

През отделните сезони засушаването се отличава с някои характерни особености. *Пролетната суша* се характеризира с невисоки температури, ниска влажност и силни ветрове, което влошава условията за сеитба, поникване и нормално начално развитие. Забавянето на поникването влошава условията на развитието на агроекосистемите през целия вегетационен период. При такива условия рязко нараства популацията на редица вредители, които нанасят и допълнителни щети. Пролетните засушавания са особено характерни за Северозападна България (40% от случаите) и Черноморското крайбрежие (50%). *Летните суши* се характеризират с високи температури, ниска влажност на въздуха и интензивно сумарно изпарение (физическо и транспирация). Това са типични почвено- атмосферни засушавания, особено когато продуктивната почвена влага започва рязко да пада под 70% от пределната полска влагоемност. Растенията увяхват, спират растежа си, пожълтяват и изсъхват, когато почвената влага падне под влажността на завяхване. Особено опасно е, когато засушаването е съчетано със суховеи. Интензивните летни засушавания са най-продължителни по Черноморското крайбрежие и в Горнотракийската низина. *Есента сушата* се отразява неблагоприятно върху провеждането на есенната дълбока оран, сеитбата и поникването на есенниците, които навлизат в зимата недостатъчно развити и често страдат от измръзване. Тези засушавания са характерни за Черноморското крайбрежие, Североизточна България и Горнотракийската низина“.

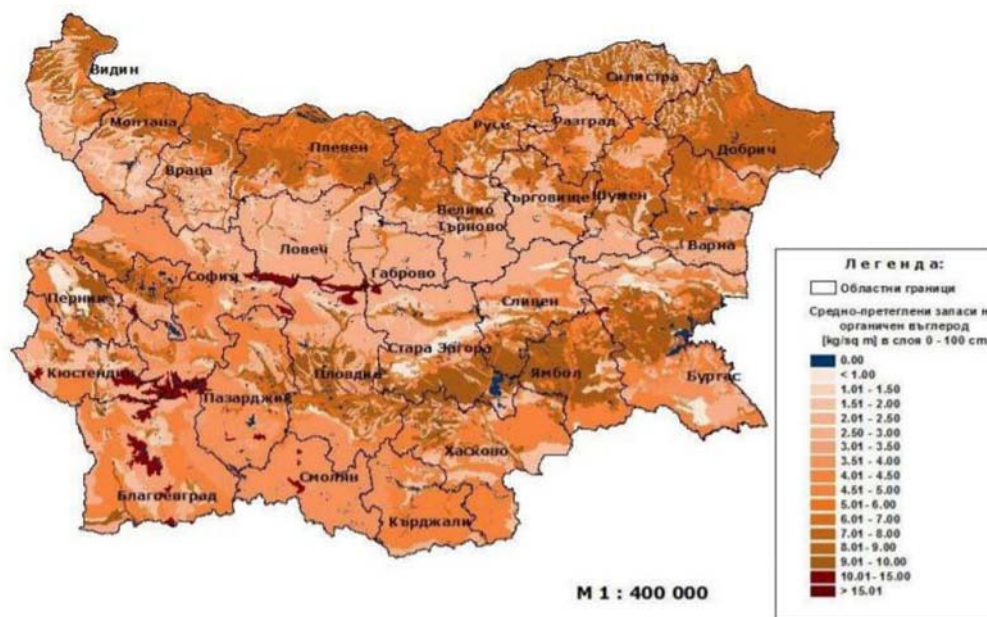
Намаляване на почвеното органично вещество

Почвите играят важна роля в кръговрата на въглерода на земята, тъй като съдържат голяма част от запасите на въглерод. Това е важно не само за глобалния баланс на въглерода, но също така и за настоящия и бъдещ продуктивен потенциал. Почвите от селскостопанския фонд силно се различават по концентрация на въглерод и свързаните с това свойства.

Съгласно представената по-долу карта, най-висока е запасеността при тип Черноземи, разпространени за територията на общината и вариращи в границите 9 - 10 kg/m² за слоя 0 – 100 cm

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Фиг.V.3 Запасеност на почвата с органично вещество в kg/m^2 за слоя 0-100 cm на територията на Р България.

Замърсяване на почвата

Замърсяване с тежки метали и металоиди

Различните почви имат различна устойчивост към химическо замърсяване, поради което концентрациите на тежки метали – „предохранителни“, „максимално допустими“ и „интервенционни“ са определени в зависимост от редица показатели на почвата като рН, механичен състав, дълбочина, начин на ползване на земите – обработваеми, постоянно затревени, населени места, паркове, спортни площадки и индустриални/производствени терени.

На територията на общината няма източници, предизвикващи замърсяване на почвите с тежки метали. Като цяло превишаването не преминава “Максимално допустима концентрация” (МДК) за съдържание на тежки метали в почвите. Съгласно т. 3 на § 1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №3 от 1.08.2008 г. за нормите на допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, “Максимално допустима концентрация” е съдържание на вредни вещества в почвите в mg/kg , превишаването, на която при определени условия води до нарушаване на почвените функции и до опасност за околната среда и здравето на човека.

Съгласно „Годишен доклад за оценка на състоянието на околната среда на РИОСВ-Шумен за 2020 г.“, на територията на РИОСВ – гр. Шумен, броят на пунктовете за обследване от мрежата за широкомащабен почвен мониторинг I-во ниво е 25. През 2020г. в изпълнение на утвърдената програма от ИАОС - София по почвен

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

мониторинг I во ниво - широкомащабен мониторинг, Регионалната лаборатория - гр. Шумен е извършила пробонабиране от две дълбочини от 6 пункта пункт № 352 с. Методиево, общ. Върбица; пункт № 355 с. Ясенково, общ. Смядово; № 367 с. Драгоево, общ. Велики Преслав; пункт № 369 с. Коньовец, общ. Шумен; № 370 с. Становец, общ. Хитрино; № 382 с. Бял бряг, общ. Смядово. Предстои изпитване на пробите по показатели: почвена реакция, специфична електропроводимост, биогенни елементи - общ азот, общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, рН (H₂O), рН (CaCl₂), специфична електрическа проводимост, обемна плътност, както и тежки метали- Zn, Cu, Pb, Cr, Co, Ni, и As, Ng, полициклични ароматни въглеводороди, полихлорирани бифенили и органохлорни пестициди.

Замърсяване с радиоактивни елементи

Замърсяването на почвите с радионуклиди е свързано главно с прилагания в миналото *in situ* метод за екстракция на уран чрез сондажи и използване на сярна киселина като разтворители.

Почвите, замърсени с радионуклиди, са концентрирани около площадките за добив на уран (понастоящем закрити). След прекратяването на уранодобива и уранопереработката във всички обекти са изпълнени редица дейности по биологична рекултивация. На територията на общината не са установени почви, които да са замърсени с радиоактивни елементи.

Замърсяване с органични замърсители

Излезлите от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност представляват опасни отпадъци и за тях се прилагат съответните разпоредби на ЗУО, касаещи третиране на тези отпадъци. Едни от основните устойчиви органични замърсители са хлорорганичните пестициди, които масово са използвани в селското стопанство през 60-те години на миналия век.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на общината се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики и използване на течна торова маса. Няма данни от Националната система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

Съществен проблем за общината са пестицидите и хербицидите с изтекъл срок на годност, които са се съхранявали в складове с неограничен достъп на хора и животни в близост до някои населени места. Количествата натрупани на територията на община Хитрино са общо 8054 кг, в т.ч. прахообразни 6004 кг и течни 2050 кг.

Решаването на проблема с досега натрупаните негодни за употреба пестициди на територията на България е централизирано и основно се финансира от държавата.

През 2002 г. съгласно договор № 3315/354 между МОСВ и Община Хитрино е изготвен проект за ремонт на склад - депо за негодни пестициди, преупаковане и

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

извозване в с. Тимарево на стойност 15 167 лв. В момента в този охраняем и отговарящ на изискванията за опазване на околната среда склад се съхраняват 6004 кг прахообразни и 2050 кг течни пестициди. При извършените контролни проверки с представители на община Хитрино и РИОСВ – Шумен относно начина на съхранението им не са констатирани нарушения.

По - голяма част от пестицидите са с неизвестен произход. Съхраняват се в склада повече от 10 години, което увеличава риска от замърсяване на околната среда.

Към момента е в ход проект на ПУДООС за обезвреждане на пестициди, съхранявани в общинските складове на територията на Североизточна България. Проектът ще се осъществи по швейцарска програма и склада на Община Хитрино е включен в него.

Очаква се след достигане на проекта до финалната му фаза негодните пестициди да бъдат предадени за обезвреждане, а склада закрит и безопасен.

Ежегодно комисия с участието на представители на Гражданска защита, РПУ, РИОСВ и общинска администрация извършва проверки за състоянието на склада и съставя протокол.

Замърсяване с нефтопродукти

Регистрират се ограничени локани замърсявания на почвата с нефтопродукти, предимно като разливи около бензиностанции, но техните площадки са запечатани и не представляват опасност за компонентите на околната среда

Замърсяване с отпадъци

Със заповед на Директора на РИОСВ гр. Шумен, през 2009 г. двете общински депа са спрени от експлоатация като нерегламентирани сметища. Общината е кандидатствала за финансиране с проекти за "Рекултивация на съществуващи общински депа за битови отпадъци в с. "Сливак и в с. Тимарево, общ. Хитрино". Проектите са одобрени и изпълнени. След завършване на рекултивацията на общинските депа за битови отпадъци имотите са с начин на трайно ползване "пасище, мера".

Средствата за рекултивация и на двете депа са осигурени от Предприятието за управление на дейностите по околна среда и към настоящият момент на територията на община Хитрино няма разположено действащо депо за отпадъци.

На територията на община Хитрино са закрити и ликвидирани и селските и квартални сметища за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

Въпреки, предприетите действия и усилия от страна на община Хитрино, нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци) все още съществува, най-често в малките населени места, край дерета на реките и прилежащите им територии. При установяване на нерегламентирано замърсяване с отпадъци, служители от общинската

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

администрация изготвят констативни протоколи до сметопочистващата фирма, обслужваща съответния район, с предписания за почистване на замърсяването.

Експерти от РИОСВ Шумен също извършват периодични проверки на речните легла и прилежащите територии и при установяване на нерегламентирано замърсяване, задължават кметовете на общините да предприемат действия за почистването им, както и недопускането на последващо замърсяване.

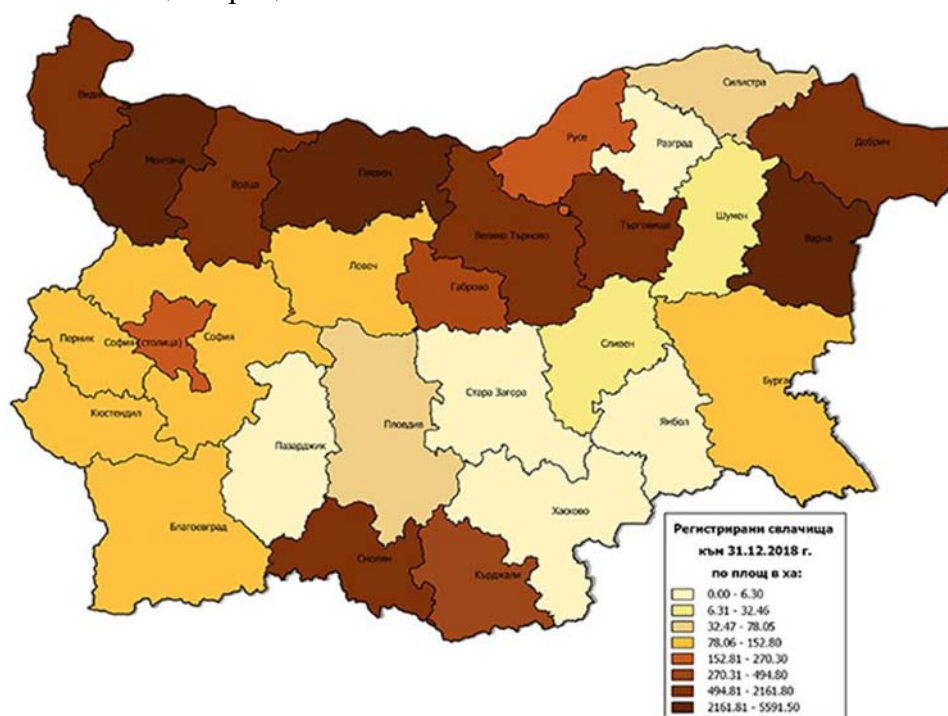
При извършване на проверките по чистотата на населените места от експертите на РИОСВ, констатираните видове отпадъци са основно от битов характер, голям е процента и на строителните отпадъци, биоразградимите и животинска торова маса.

Въпреки усилията, които полагат общината, все още е недостатъчен контролът от тяхна страна за недопускане на замърсяване на почвите със смесени битови и строителни отпадъци.

Свлачища

Свлачищата нанасят щети върху инженерната инфраструктура и облика на територията във всички области в страната. Активизирането на свлачищата се обуславя от неблагоприятни природни явления като земетресения, движения на разломи, колебания в нивата на подземни води и др. В отключването на свлачищните процеси въздействие може да окаже и човешката дейност – при извършване на дълбоки изкопи, прекарване на пътища, добив на полезни изкопаеми и др. Като цяло в България тенденцията е към увеличаване на свлачищните процеси, като те обикновено се засилват след снеготопене и обилни валежи.

На следващата карта е представено разпределението на площите в страната, засегнати от свлачищни процеси.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Фиг. V.4 Регистрирани свлачища на територията на Р България към 2018 г.

Факторите, влияещи за проявата на свлачищните процеси са предимно глинения строеж, подпочвените води и стръмните терени. Като се изходи от тези съображения свлачища могат да се развият по стръмните склонове и склоновете на овразите, при извършване на изкопни работи, изсичане на растителността и др.

За територията на Община Хитрино е регистрирано едно свлачище на път III SHU1065 (III-7003) между село Иглика и село Становец. Свлачището е регистрирано през 2013г. Съгласно геоложката карта на България, основните материали, изграждащи терена в дълбочина са с долно кредна възраст, отнесени към Разградска и Русенска свити. Разградска свита е представена от глинести варовици и мергели, а Русенската свита – от зърнести органични варовици. Те са припокрити от кватернерни еолични образувания, представени от глиненст лъос.

Основни изводи

- ✓ На територията на общината не са налични почви, замърсени с тежки метали;
- ✓ На територията на общината не са регистрирани замърсявания на почвата в следствие на употребата на пестициди;
- ✓ Няма информация за заблатени почви;
- ✓ Ерозионни процеси са развити и се дължат на характерът на основните скали и почвата, както и нерационалното използване на пасищата и горите;
- ✓ Вкисляване на почвите не е констатирано;
- ✓ Почвите на територията на общината са характеризират с добра запасеност с почвено органично вещества.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

VI. ВЛИЯНИЕ НА ГОРСКИЯ И СЕЛСКОСТОПАНСКИЯ ОТРАСЛИ ВЪРХУ СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ В ОБЩИНА ХИТРИНО

Нуждаем се от земеделие, за да отглеждаме храната си, но някои неустойчиви селскостопански практики продължават да замърсяват почвите.

Растенията се нуждаят, освен всичко друго, от хранителни вещества, за да растат, а интензивното земеделие може да изчерпи хранителните вещества в почвата по-бързо, отколкото природата ги възстановява. Торовете компенсират този недостиг чрез внасяне на допълнителни хранителни вещества. За съжаление, често растенията не поемат цялото количество и излишъкът, който първоначално е в почвата, рано или късно навлиза в езерата и реките. Веднъж попаднал във водите, излишъкът на азот често води до прекомерно развитие на растенията и водораслите, чието разграждане може сериозно да намали нивата на кислород във водата, като уврежда животинските и растителните видове в тази екосистема.

Медта се използва широко като фунгицид в лозя и овощни градини от десетилетия. Неотдавнашно широкомащабно проучване показва, че концентрацията на мед в лозята е три пъти по-висока от средната за европейските почви. Към фуражите за животни се добавя мед, която се въвежда в околната среда при разпръскването на оборския тор върху пасища и други земеделски земи.

Кадмият е друг силно токсичен метал, който се среща в минералните фосфорни торове. Някои „органични торове“, например утайки от пречистване от отпадъчни води, оборски тор, компост и биологични отпадъци, също могат да въведат широкообхватна комбинация от тежки метали и органични замърсители, ако не са добре регулирани.

Химикали от дългосрочната употреба на пестициди се откриват в почвени проби в цяла Европа. Над 80 % от почвите, изследвани в едно проучване, съдържат остатъчни вещества от пестициди, като 58 % съдържат два или повече вида остатъчни вещества.

Земите от селскостопанския фонд съставляват над половината от територията на община Хитрино. Земеделските земи представляват сравнително висок дял в сравнение със средното за страната, и имат важно и структуроопределящо значение за по-голямата част от селищата в общината. Произвеждат се главно зърнени и зърнено – фуражни култури, както и традиционни масиви от трайни насаждения – сливи, ябълки и череши. От техническите култури се отглеждат – тютюн и слънчоглед.

Обработваемата земя заема площ 190 705 ха или 64.01 % от територията на общината. На човек от населението се пада по 29,2 дка обработваема земя (при средно за страната 5.2 дка). Най-много обработваема земя има в землищата на с. Върбак, с. Живково и с. Тимарево и с. Каменяк, а най-малко в землищата на селата – Становец,

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Единаковци и Висока поляна. Необработваемите земи заема площ от 34060 дка – 11.79 % от територията на общината.

Като природен ресурс, почвите са един от важните фактори за развитие на основния отрасъл на аграрния сектор-растениевъдството. Те благоприятстват развитието на зърно- производството и частично на зеленчукопроизводството. Този природен ресурс се използва ефективно и подпомага развитието на икономиката на общината.

Почвите в района на общината са относително чисти. Няма данни за замърсяването им от промишлени дейности, с нефтопродукти и с пестициди. Използват се добри земеделски практики. Повишава се информираността на обществото за екологичните и икономическите ползи, както и необходимостта от предприемане на мерки за опазването на този компонент на околната среда.

Съгласно Заповед № РД 09-59/02.02.2010 г. на Министъра на земеделието и храните на територията на община Хитрино са определени физически блокове, като земеделски земи с висока природна стойност (ВПС), което подпомага земеделските производители обработващи тези земи

Основните показатели характеризиращи почвеното плодородие са: общ азот, лесно достъпен фосфор и калий, съдържание на хумус и калциев карбонат, рН във водата и калиев хлорид, всички те се определят въз основа на почвени анализи. Тези показатели за плодородие, подлежат на промяна през периода на експлоатация на почвата в процеса на земеделското производство.

За разглеждания регион селскостопанския отрасъл не оказва влияния върху състоянието на почвите в общината. Като антропогенен фактор върху замърсяването на почвата в областта може да се разглежда нередовна оран, лоша селекция на селскостопански култури и насаждения, принудително отглеждане на култури, които се отглеждат на наклонен терен, обезлесяване и други фактори, които водят до ерозивни процеси. В резултат на изброените по-горе антропогенни дейности съществува опасност от унищожаване на големи площи от най-плодородната земя, в т.ч. намаляване на производственият и капацитет.

Основната цел на класическото селскостопанско производство е да увеличи максимално добива на единица земеделска площ. За постигне тази цел се изразходват огромни количества невъзобновяеми природни ресурси и енергия, както и различни видове агрохимикали - пестициди, минерални торове и др. Пестицидите са химически съединения или смеси, които се използват за елиминиране, контрол и унищожаване на растителните и други видове вредители. За разлика от повечето замърсители, които се въвеждат в околната среда без конкретна цел, пестицидите се въвеждат с намерението да помогнат на хората в „борбата“ с вредните микроорганизми и многобройни вредители с цел увеличаване на добивите.

Внесените в почвата пестициди могат, в зависимост от дозата и вида на използвания препарат, да променят състава на почвената микрофлора. Почвените фунгициди и фумиганти обикновено имат отрицателен ефект върху почвената

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

микрофлора. Общ показател за ефекта на пестицидите върху микрофлората е биологичната активност на почвата или интензивността на дишане на почвата (сорбция на O₂/кислород, отделяне на CO₂/въглероден диоксид). Хербицидите се разлагат сравнително бързо в почвата и прилагането им в препоръчителни дози не влияе неблагоприятно върху микрофлората на почвата. При въвеждането им в почвата в увеличени дози, се появява временно прегрупиране на състава на микрофлората. Характерът и степента на действие се обуславят от свойствата на препарата, съдържанието му в почвата, почвата и климатичните условия.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на община Хитрино се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики и използване на течна торова маса. Няма данни от Националната система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

Екологичното състояние на почвата и способността ѝ да осъществява основните си функции са взаимно свързани както помежду си, така и с останалите компоненти на околната среда. За деградацията на почвите в горските земи, влошаване на свойствата, а оттам и на продуктивния потенциал, най-значително влияние оказват :

- ерозионни процеси
- изменения на свойствата им, настъпващи в резултат на горски пожари

Антропогенното въздействие може да предизвика или усили процеса на деградация на почвата. То може да е в резултат на :

- Неподходящи обработки на горските почви, ерозионни процеси и липса на мероприятия за борба с ерозията, загуба на хранителни вещества, замърсяване на почвите
- Отстраняване на естествената растителност – превръщане на горските земи в обработваеми земеделски земи
- Прекомерно ползване на дървесина за огрев, строителен материал

Пожарите, в резултат на които горската растителност е унищожена напълно или се поврежда в различна степен, водят до загуби на органично вещество, разрушаване на структурата и последваща ерозия. Деградацията на почвата настъпва в резултат на частичното или пълно унищожаване на дървесната растителност, мъртвата горска постилка и тревната растителност. Това води до изменение на процентното съдържание на фракции на макроагрегатния и механичния състав на почвата.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

VII. МЕРКИ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗЕМИТЕ

Превенцията е най-ефективният и най-евтиният начин за осигуряване на здравословни почви - и по-чиста вода и въздух - в дългосрочен план. Всяка инициатива, насочена към предотвратяване и намаляване на замърсяването - от проектиране на продуктите, по-добро рециклиране, управление на отпадъците, сеитбооборот, прецизно земеделие и намалена употреба на пестициди и торове до по-чист транспорт и промишленост — както и към подпомагане на органите да прилагат ефективни мерки, ще допринесе за намаляване на натиска върху тези жизненоважни екосистеми.

Наличието на деградация на земните ресурси (почви, води, растения и животни) води до намаляване на продуктивността на екосистемите и на сигурността по отношение по-нататъшното ползване на суровини и услуги от екосистемите. В повечето случаи деградацията на земите е резултат от комплексното действие на множество фактори (естествени и антропогенни), а деградационните процеси, които са взаимно обвързани, влияят отрицателно най-често на повече от един от земните ресурси.

Ограничаването и преодоляването на деградационните процеси на земите може да се осъществи чрез прилагане на добри земеделски практики, включващи комплекс от мерки с почвозащитно и оттокорегулиращо действие за интегрирано опазване на почвите и водите, специфично за дадени почвено – климатични и топографски условия, с цел: осигуряване на защитна покривка на почвената повърхност от растителност или растителни остатъци в периодите с висока ерозионност на валежите и вятъра; повишаване на инфилтрационната способност на почвата; поддържане и възстановяване на почвата; повишаване на запасите от почвено органично вещество и използване на машини и технологии за почвообработка с минимален натиск върху почвената повърхност

Мерки за ограничаване на деградационните процеси при горските земи

- Провеждане на лесовъдски и технически мероприятия
- Системно провеждане на отделни сечи
- Предотвратяване на горски пожари
- Сnižаване степента на пожарна опасност на насажденията
- Бързо установяване на възникналите пожари, ограничаване на разпространяването им и успешното им гасене
- Отстраняване на отпадъците след сечите
- Поставяне на табели с противопожарно съдържание и за уточняване на местата за палене на огън

Мерки, отнасящи се до устройство на територията и начина на земеползване

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

- разработване и реализиране на земеустройствени планове (с елементи на уедряване на поземлените имоти като важно условие за устойчивото развитие на агроекосистемите);
- възстановяване и поддържане на инфраструктурата на земеделските територии
- засилване на контрола по отношение предотвратяването на пожари в земеделските земи
- внедряване на правилна структура на отглежданите земеделски култури и организиране на високопродуктивни сеитбооръжения
- увеличаване дела на трайните насаждения, фуражните, техническите, медицинските и етерично-маслените култури
- увеличаване дела на културите за производство на алтернативни горива (рапица, мискантус и др.)
- преминаване към поясно земеделие: оформяне на пояси с различна ширина при подреждане на културите в сеитбообръщането
- внедряване на почвозащитни обработки, включително контурна обработка на земи, разположени на склонове или по хоризонталите с цел създаване на дълбоки препятствия по пътя повърхностно оттичащите се води и увеличаване запасите от вода в почвата.

Мерки за преодоляване на токсичността от замърсяването с тежки метали

- въвеждане на ограничителен режим на земеползване и отглеждане на подходящи култури за съответните равнища на замърсяване
- внедряване на оборски тор, торф и други органични материали с високи сорбационни свойства, които неутрализират токсичния ефект на замърсителите
- Отнемане на замърсения слой на почвата и замяна с чиста почва

Мерки за увеличаване и поддържане съдържанието на органично вещество в почвата

- Отглеждане на култури които продуцират по – голямо количество растителни отпадъци
- Прилагане на зелено торене, въвеждане на междинни култури, използване на животински и други органични торове за увеличаване на органичното вещество в почвата
- Намаляване честотата на обработката на почвата през годината.

РИОСВ Шумен, контролира и следи ситуацията и предприема мерки за опазване на почвата на територията на общината. Състоянието на почвата включва извършване на проверки за запазване, подобряване на структурата и плодородието на почвата. Освен всичко друго, защитата на почвата включва дейности на засилен контрол, относно:

- ✓ съхранение и употреба на препарати за растителна защита;
- ✓ опазване на почвата от водна и ветрова ерозия;

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

- ✓ контрол за опазване на хумуса от разхищение;
- ✓ рекултивиране на нарушени терени.

Въз основа на установената ситуация РИОСВ-Шумен изисква вземането на мерки за ограничаване на замърсяването на почвата, сред които в зависимост от вида на почвата, могат да бъдат:

- ✓ използването на биоторове за спиране на по-нататъшното разграждане и повишаване плодородността на почвата;
- ✓ насърчаване използването на пестициди (хербициди, почвени инсектициди), които не оказват отрицателно въздействие върху почвата;
- ✓ въвеждане на биологично земеделие;

Понастоящем за територията на община Хитрино се прилагат някои от следните мерки за защита от ерозия и опазване на земите от замърсяване, които обхващат следните дейности:

- ❖ на територията на ТП на ДЛС Паламара са извършват залесителни мероприятия с цел бързото възстановяване на ландшафта и овладяване на ерозионните процеси.
- ❖ почистване на локални (незаконни) сметища (струпване на всякакъв вид отпадък, най-вече битови и строителни) около население места.
- ❖ Изпълнена рекултивация на старите общински депа.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

VIII. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона.

В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите на програмата. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието

Силни страни	Слаби страни
- Липса на почви, замърсени с тежки метали; - Липса на заблатени и засолени почви; - Липса на киселини почви; - Почвено-климатичните характеристики дават възможност за отглеждане на зърнено-технически култури; - Висока степен на използваемост на земеделските земи; - Направена е инвентаризация на склад за негодни за употреба ПРЗ - Правят се ежегодни проверки от РИОСВ за замърсяване на почвената покривка, както регулярни така и по сигнал; - Почвите са в добро екологично състояние по отношение на замърсяването с устойчиви органични замърсители;	- Недостатъчно кадри и административен капацитет на общината за управление на почвите; - Замърсяването с отпадъци и опожаряването на стърнища и суха тревна растителност е основна причина, водеща до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс. - Части от територията на общината са обхванати от ерозионни процеси
Възможности	Заплахи
- Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите; - Благоприятни условия за развитие на биоземеделство; - Управление на финансови инструменти от ЕС, които насърчават земеделството и устойчивото ползване на земите.	- Непълно усвояване на финансовите инструменти на ЕС, насърчаващи земеделството, устойчивото ползване на земите и опазването на почвите; - Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; - Риск към почвено засушаване и почвено-атмосферно засушаване;

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

IX. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Средст ва (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;								
1. Повишаване капацитета на общинската администрация по отношение на опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почви.	Ежегодно след приемане на програмата	2	Държавен юджет, Общински юджет, Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.	Служителите на местно имат административен капацитет по отношение на ефективно управление на почвените ресурси	Повишен капацитета на служителите от областните и общински администрации	Брой обучени служители	МОСВ, МЗХГ	Община, Научни организации и, НПО
2. Обмен на знания и добри практики по проблемите по опазване, устойчиво ползване и управление на почвите	Ежегодно след приемане на програмата	2	МОСВ, Държавен бюджет, общински бюджет	Осъществен обмен на знания и добри практики на национално, ЕС и международно ниво по проблемите по опазване и устойчиво управление на почвите.	Брой проведени информационни срещи/семинари/конференции	Брой служители от общинската администрация	МОСВ, МРРБ	Община
3. Ефективен превантивен, текущ и последващ контрол по опазване и устойчиво ползване на почвите и ограничаване на процесите, които ги увреждат	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Изпълнение на агажменти на кмета на общината, произтичащи от ЗП	Недопускане на увреждане на почвите, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвата	Брой направени предписания. Брой наложени санкции. Намалена площ на увредени почви	Община	Областни администрации
4. Засилване на контрола върху спазване на забраната за палене на стърнища	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Предотвратена загуба на органично вещество следствие от незаконно палене на стърнища.	Недопускане на пожари в стърнища	Брой проверки, Брой изпратени предписания	Община	Областни управители, РИОСВ

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Мярка/действие	Етапи и срокове за постигане	средства (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
						Брой санкции за периода		
Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите								
5. Създаване на защитни пояси и линейни залесявания покрай границите на земеделските имоти, край пътища и др. за защита от ветрове	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, Донорски организации, Бизнес, ПРСР, Общински бюджет	Ограничена ерозия в земеделските имоти, ограничено количество на твърд отток в каналите, крайпътните канавки и пътищата.	Ежегодни данни за земеделски площи и пътища в ха, защитени от ветрове.	Площ в (ха), със създадени линейни залесявания Данни за площите общо за периода	МЗХГ, Община	Земеделски стопани, Бизнес
6. Усвояване на ерозиранни земи за отглеждане на алтернативни култури – лекарствени, етеричномаслени, агролесовъдство.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Частни инвестиции, ПРСР, Общински бюджет	Намалени площи с пустеещи земи, ограничена степен на ерозия и повишени добити от получена продукция.	Площ в ха на ерозиранни пустеещи земи, заети с Алтернативни култури – ежегодни данни.	Ерозиранни пустеещи земи в ха усвоени за отглеждане на лекарствени, етерично-маслени култури и агролесовъдство – общо за периода	МЗХГ,	Община

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	средства (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване								
7. Залесяване на земи с ниска категория, негодни за земеделско ползване	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, Общински бюджет, ПРСР	Залесени площи на негодни за земеделско ползване почви	Приложение на различни техники на агролесовъдство то на земите с по-ниска категория – ежегодни данни в ha	Залесени площи (ха) от земите с по-ниска категория. Общо за периода	МЗХГ, Община	
8. Залесяване на горите, пострадали от природни бедствия	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет ПРСР* 2014-2020	Намалено отрицателното въздействие на сечи, съхнене, паша и други видове ползване на горите върху устойчивостта на земите.	Брой финансирани проекти, отпуснати средства за възстановяване на горски площ	хектара гори, върху които са проведени мероприятия за възстановяване	МЗХГ, Община	Собственици на земи
9.Ограничаване на строителството в зелените площи и покритие на градските райони с растителност чрез общите устройствени планове (ОУП) на населените места	Постоянен		Държавен бюджет	Намалени площи със „запечатани“ почви в зелените площи; Адаптиране към климатичните промени.	Брой реализирани ОУП, и площи в градските райони, покрити с растителност.	Общ брой реализирани ОУП, съобразени с мярката.	Общини	МРРБ

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	средства (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите								
10. Провеждане на информационни кампании, свързани с популяризиране на въпросите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите	ежегодно	5	Държавен бюджет – МОСВ, областни/общинки бюджети	Информирана общественост, земеделски стопани и дребен бизнес по въпросите, свързани с опазване, устойчиво ползване възстановяване на почвите	Брой на проведените семинари/информационни кампании	Брой проведени информационни кампании за периода	Общини	НПО, Научни организации и
11. Провеждане на консултации от общините на всички етапи с обществеността и други заинтересовани страни в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	До 2028 г.	5	Държавен бюджет, ОПОС 2021 - 2027	Заинтересованите страни са включени в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.	Провеждане на консултации с обществеността по отделните етапи на разработването на Областните и Общински програми и	Всички програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите са консултирани с обществеността .	Общини	Обществено стта и засегнатите страни.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 – 2028 г.
Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

ПРОГРАМА

ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ХИТРИНО

ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2028 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ЕС	Европейски съюз
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗУО	Закон за управление на отпадъци
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ООп	Организация по оползотворяване
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
МЗ	Министерство на здравеопазването
ПУСО	План за управление на строителни отпадъци

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

1. ВЪВЕДЕНИЕ	4
2. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО И УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА ХИТРИНО	13
3. SWOT АНАЛИЗ	19
4. ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 ГОДИНА	22
5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ С МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	23
5.1 ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ	24
5.2 ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ	32
5.3 ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ	37
5.4 ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МРО	42
5.5 ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ	48
6. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ	52
7. СИСТЕМА ЗА ОТЧЕТ И КОНТРОЛ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	57
8. ПРИЛОЖЕНИЯ	59
8.1. Приложение 1 Анализи на настоящото състояние на управлението на отпадъците в община Хитрино	60
8.2. Приложение 2 Прогнози	101

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Устойчивото управление на непрекъснато нарастващото количество отпадъци е едно от най-значителните предизвикателства пред съвременното общество. Образованите отпадъци от жизнената дейност на човека, от производството и търговията изискват незабавни действия за намаляване на общото им количество, повторната им употреба, увеличаване на рециклирането и тяхното оползотворяване. Основната цел е да се предотврати или ограничи неблагоприятното влияние на отпадъците върху човешкото здраве и природната среда. С напредване развитието на технологичните процеси за третиране на отпадъците, все повече се усъвършенстват възможностите за тяхното използване като алтернативен енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Програмата за управление на отпадъците на община Хитрино за периода 2021-2028 г. е продължение на многогодишната целенасочена и последователна местна политика за развитие на системите за управление на различните потоци отпадъци, генерирани на територията ѝ. Програмата съдържа преглед на текущото състояние на общината, по отношение управлението на отпадъците, както и регламентира целите, принципите, мерките, начините на изпълнение, начините за контрол, начините за финансиране на дейностите и очакваните резултати за изпълнение на задълженията на Общинската администрация по отношение на управлението на отпадъците.

Настоящата програма е разработена за период, който съвпада с действието на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г., който е изготвен съобразно изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото.

Община Хитрино участва в Регионално сдружение по реда на Закона за управление на отпадъците с общините от региона, съгласно Националната програма за управление на дейностите по отпадъците. Регионалното сдружение на регион – Шумен включва осем общини от област Шумен: Шумен, Нови Пазар, Велики Преслав, Каспичан, Каолиново, Венец, Хитрино и Смядово.

Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на Община Хитрино, съгласно Закон за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012 г.) и подзаконовите нормативни актове.

Програмата за управление на отпадъците се разработва като секторна политика, съгласно чл. 52 ал. 2 от Закона за управление на отпадъците и е неразделна част от Общинската програма за околна среда.

Програмата се разработва и се приема за период, съвпадащ с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците.

Направен е анализ на съществуващото състояние по отношение управлението на отпадъците, на база на който са идентифицирани проблемите и са формулирани целите.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Към всяка подпрограма е разработен план за действие в които са посочени необходимите мерки, отговорните институции и необходимите финансови средства.

Основните резултати които се очакват от изпълнението на програмата са свързани с предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци; увеличаване на количествата на оползотворени отпадъци; подобряване на организацията по събиране и транспортиране, екологосъобразно обезвреждане, вкл. предотвратяване на риска за човешкото здраве.

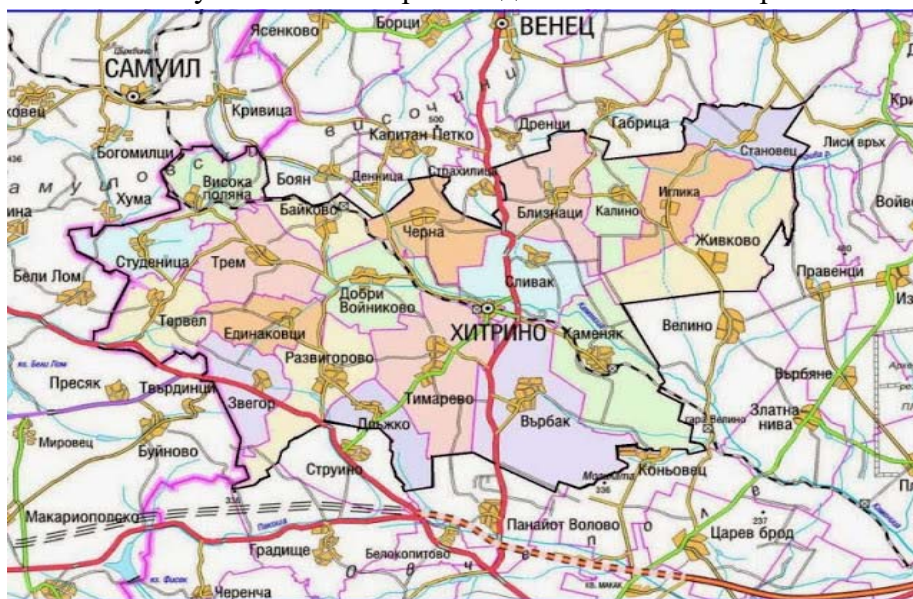
Географски, демографски и социално-икономически характеристики на Община Хитрино

Община Хитрино е разположена в Североизточната част на България и Лудогорието и се намира на около 20 км северно от областния град Шумен. Хитрино е на разстояние от около 120 км от пристанищата Силистра, Русе и Варна, както и летищата Варна и Русе.

Община Хитрино е една от 10-те общини в област Шумен. Общата площ, която заема е 289.369 кв. км, което е 8,2 % от площта на област Шумен и това я прави 7 (седма) по големина в рамките на областта.

През Община Хитрино преминава главен път I -7 Силистра-Шумен-Ямбол, който се очаква да стане основна пътна артерия, свързваща България с Румъния, Молдова и бившите черноморски съветски републики на север и на юг с Република Турция. Хитрино е и железопътна гара на главната ЖП линия Варна - Русе. В непосредствена близост е автомагистрала „Хемус“, която е връзка между Варна и София.

На север граничи с община Венец, на изток с общините Нови пазар и Каспичан, на юг с община Шумен, на запад с община Лозница и на северозапад и запад с Община Самуил (Разградска област). В посочените граници заема площ от 288 кв. км, което е 8,2 % от площта на област Шумен и това я прави седма по големина в рамките на областта.

Фиг.1. Местоположение на община Хитрино

Община Хитрино е съставена от 21 броя населени места, от които: 2 големи села, 7

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

средни, 11 малки и 1 много малко. Общата площ на територията на Община Хитрино е 28889.94 ха. Площта на урбанизираните територии е 1302.95 ха, което е 4.51% от общата площ на общината. Село Хитрино няма земеделски земи, то се състои само от урбанизирана територия.

Населението на община Хитрино по официални статистически данни към 31.12.2020 г. е 7 105 души, което е около 4,14% /171 781/ от населението на област Шумен.

В геоморфоложко отношение районът се отнася към Източна Дунавската равнина. Попада в обсега на северната/преходна/ивица на Предбалканската структурна зона, изградена от широки слабо изразени ганкови структури. Територията на общината е разположена върху Мизийската плоча, основата на която преобладаващо е изградена от палеозойски скали. Основните скали, изграждащи района са представени от глинести варовици и мергели, често с глауконит. В района на Хитрино са разпространени от пясъчливи до чисти варовици (“Хитрински” варовици“). Специфична скала е лъсът.

Преобладаващият релеф е равнинно-хълмист и платовиден, като средната надморска височина на общината е 360,8 м. Обширно пространство заемат плоските вододели.

В климатично отношение района на общината попада в умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област и се характеризира с горещо лято и студена зима. Валежите са по-ниски от средните за страната, но са по-обилни в сравнение с останалите области в Лудогорието.

Годишната сума на валежите за Хитрино е в границите на 500-750 мм. В целия район най-интензивни валежи падат през м. юни , а най-малко - през есента - м. септември. Валежите са по-ниски от средните за страната, но са по-обилни в сравнение с останалите области в Лудогорието. Годишният ход на валежите в този район има подчертано континентален характер. Максимумът е през юни, а минимумът - през февруари. Валежите от сняг са в периода ноември – април.

Почти през цялата година преобладава западно- източния пренос на въздушни маси. За района на община Хитрино са характерни средни месечни скорости на вятъра над 1.6 m/s .

Съгласно хидрогеоложката карта на Република България общината попада в област със слабо изразено континентално климатично влияние върху оттока на реките. През територията преминават две реки - Каменица и Пакоша, които дренират водите си към р. Провадийска и р.Камчия. На територията на общината няма естествени езера. Изградени са 8 броя микроязовири за хидромелиоративни цели и риболов.

Почвите в община Хитрино са представени от всички подтипове на черноземите. Основни почви са изслужените черноземи, както и тъмносивите и ливадни почви. Изградените полезащитни горски пояси донякъде смекчават негативното влияние на суховеите върху селскостопанската дейност.

Съгласно сеизмичната карта на България, общината попада в зоната на VII степен. Коефициентът за сеизмичност е 0.10. Не се наблюдават активни физикогеоложки явления и процеси - свлачища, пропадане, срутвания.

Според растително-географското райониране на България територията на общината попада в Източно-Дунавската равнинна област. Тя се простира от западния вододел на р. Русенски Лом до границата ѝ с крайбрежната Черноморска зона. Оттук на изток добре

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

изразената праволинейна морфотектонска граница на Източната дунавска равнина с Предбалкана следи подножието на северния разседно обусловен склон на Преславската планина. Още по на изток до контакта с Черноморската зона тя следи долината на река Голяма Камчия.

Естествената растителност е лесостепна и степна и заема ограничени пространства – територии, неизползвани за земеделие, обикновено по вододелните била. Тревният тип растителност е представен предимно от вторичен тип растителност, който е адаптиран към ареала на унищожените гори. Според горскорастителното райониране попада в Мизийска горскорастителна област, подобласт Лудогорие, Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори. Горският фонд се състои от 6 по-големи комплекси и множество малки, пръснати из работните земи, с различна форма и големина.

Животинският свят на територията на общината показва разнообразие предимно по отношение на бозайниците и по-малко по отношение на птиците, земноводните и влечугите. Най-разпространени са дивите свине, но се срещат и типични степни бозайници като степен пор, европейски лалугер, хомяк, заек, таралеж. Птичето разнообразие се представя от посевна врана, сива яребица, пъдпъдък, а край водните обекти се среща малката и обикновена дропла.

В местността “Край селото”, в землището на с. Добри Войниково се намира представител на Род *Quercus L.* - ДЪБ “мравчен” - вековно дърво на повече от 500 години и височина над 25 метра. Територията на общината не попада в границите на защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии.

На територията на община Хитрино са разположени части от две защитени зони (ЗЗ) от НЕМ “Натура 2000”. Това са “Каменица” с код BG0000138 и „Кабиюк“ с код BG0000602, определени съгласно изискванията на Директива 92/43/ЕЕС за хабитатите с решение на МС № 122/02.03.2007 г. ДВ бр.21/2007г.).

Първичен икономически сектор в община Хитрино е селското стопанство, като използваемата земеделска площ обхваща 130 283.317 дка ниви, 903.3 дка овощни насаждения и 610 дка лавандула. Селско, горско и рибно стопанство, е генерирал 70% от общите приходи от произведената продукция в общината през 2019 г. Вторичният - индустриален сектор и третичният – услугите, са по-слабо застъпени и имат допълваща роля в икономиката на общината. На територията на община Хитрино към края на 2019 г. са действащи общо 30 фирми, като болшинството са във вторичния сектор – в преработващата промишленост, и по-малка част са в третичния сектор – услугите, в търговията и строителството.

Обхват на програмата

Програмата за управление на отпадъците на община Хитрино обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

Съгласно чл. 52, ал. 2 от Закона за управление на отпадъците, ДВ бр. 53/13.07.2012 г. Програмата е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда.

Настоящата програма е с период на действие от 2021 до 2028 г. и подлежи на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

евентуална актуализация при:

- ✓ Изменения в Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г.
- ✓ Всяка значима промяна в нормативната област на дейностите по управление на отпадъците.
- ✓ По препоръка на компетентните органи.

Отпадъци в обхвата на Програмата

Програмата включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО и в управлението им е от компетенциите на общинските власти:

- ✓ битови отпадъци,
- ✓ производствени отпадъци - утайки от ПСОВ,
- ✓ строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради,
- ✓ опасни отпадъци - битови.

Регион за управление на отпадъците

Община Хитрино участва в регион за управление на отпадъците Шумен.

Принципи

При определянето и приоритизирането на мерките, заложи в програмата, са спазвани основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в международните правни актове, по които България е страна, както и общата европейска и националната политика в тази област:

- устойчиво развитие - използване на природите ресурси по начин, който не ги унищожава или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения;
- принцип на предотвратяването - ограничаване до минимум използването на природни ресурси и намаляване на количествата и/или опасността, произтичащи от образуваните отпадъци;
- принцип на превантивността - предвиждане и избягване на потенциалните проблеми при дейностите с отпадъци за предотвратяване на риска за околната среда и човешкото здраве;
- принцип на самостоятелност и близост при управление на отпадъците - за осигуряване на самостоятелност при управление на отпадъците;
- йерархия на управлението на отпадъците - описва предпочитаната последователност на операциите и дейностите с отпадъци, като се прилага като ръководен принцип следната йерархия:
 - предотвратяване на образуването на отпадъците;
 - оползотворяване на отпадъците чрез рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия;
 - обезвреждане чрез депониране или изгаряне на тези отпадъци за които е

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени.

- най-добри налични техники, не изискващи прекомерни разходи;
- Принципа "замърсителят плаща" и в частност "отговорност на производителя" - производителите трябва да поемат отговорност за:
 - предотвратяване и намаляване на отпадъците, образувани при производството на техните продукти;
 - проектиране и разработване на продукти, които подлежат на рециклиране и не съдържат материали, представляващи риск за околната среда;
 - развиване на пазари за повторна употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара стоки.
- интегрирано управление на отпадъците;
- участие на обществеността.

Целите, набелязани в настоящата Програма за управление на отпадъците и свързаните с тях мерки са на база анализ на съществуващото състояние и идентифициране на проблемите. За всяка от посочените мерки в Плана за действие, ще бъдат определени необходимите финансови средства за обезпечаване на прилагането на програмата за периода 2021 -2028 година.

Йерархия на управлението на отпадъците

Йерархията определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията за управление на отпадъците е предпоставка за осигуряване на ефективно използване на ресурсите. Йерархията задава пет възможни начина за правителствените институции, местните власти и бизнеса за организиране на дейностите с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- предотвратяване на образуването на отпадъци;
- подготовка за повторна употреба;
- рециклиране (материално оползотворяване);
- друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
- обезвреждане.

Целта на йерархията е да илюстрира модел на интегриран подход за управление на отпадъците, като прилагането ѝ в посочената последователност ще допринесе за създаването на устойчива политика по управлението им.

Позиции от 1 до 5 отразяват йерархията при управление на отпадъците, като 1 е най-ефективен метод (най-желан), а 5 е най-нежелан метод на управление на отпадъците, от което следва, че усилията следва да са насочени към предотвратяване образуване на отпадъци (минимизиране), и мерки за намаляване количествата на депониран отпадък. Мерките следва да гарантират, че отпадък за който не са приложени дейности по т.2, 3 и 4, от схемата по-горе, не следва да бъде депониран.

ПУО е част от цялостната общинска система за планиране. При разработване на програмата са взети предвид основните постановки за развитието на община Хитрино с хоризонт към 2030 - План за интегрирано развитие на Община Хитрино за периода 2021 – 2027 г.

Нормативна рамка

- ✓ *Законодателството на ЕС:*
- Рамково законодателство: Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на
- Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

- Законодателство относно операции и съоръжения по третиране на отпадъци: Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

- Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви: Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

✓ *Национално законодателство*

- Закон за управление на отпадъците;

- Закон за опазване на околната среда;

- Закон за устройство на територията;

- Закон за местните данъци и такси;

- Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;

- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;

- Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.

- Наредба № 4 от 5.04.2013 г. за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;

- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

- Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- Наредба №7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г.
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г.
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г.
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г.
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г.
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г.
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г.
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г.
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г.
- Община Хитрино има разработена „Програма за управление на отпадъците в община Хитрино с период на действие 2015-2020 г.“, която е приета от Общински съвет Хитрино с Решение № 58 по Протокол №7/28.08.2015г. и актуализирана с Решение №7 по Протокол №1/25.01.2019 г.

2. ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО И УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА ХИТРИНО

В този раздел са представени основни данни и тенденции, в резултат от проведения анализ на настоящото състояние на управлението на отпадъците на територията на община Хитрино, както и произтичащите от тях изводи и препоръки, които са основа за формулиране на мерките за постигане на целите на настоящия програмен документ.

- ***Изводи от анализа на действащите нормативни и програмни документи на Община Хитрино в контекста на правата и задълженията на общините в областта на управление на отпадъците.***

Община Хитрино е разработила местна нормативна уредба в съответствие с изискванията на националното законодателство, в т.ч. Закона за управление на отпадъците, Закона за местните данъци и такси, Закона за местното самоуправление и местната администрация, детайлизираща разпоредбите относно управлението на отпадъците съобразно спецификата на общината. Разработени са и програмни документи за провеждане на политиката на общината в тази област.

На основата на извършения анализ могат да се направят следните основни изводи:

✓ Националната нормативна рамка в областта на управление на отпадъците съдържа конкретни разпоредби, регламентиращи обхвата, правата и задълженията на органите на местното самоуправление и местната администрация по отношение на управлението на отпадъците.

✓ Действащата Наредба за управление на отпадъците на територията на община Хитрино е с приета последна актуализация от Общински съвет - Хитрино с Решение № 76 от Протокол № 4 от 17.07.2019 г. на основание чл. 22 от действащия ЗУО.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Наредбата съдържа детайлни разпоредби, регламентиращи управлението на отпадъците на територията на община Хитрино. Разработена в пълно съответствие с изискванията на националното законодателство по управление на отпадъците и отговаря на изискванията на ЗУО за съдържание на наредбата.

✓ В останалите общински нормативни актове, обект на анализа, могат да бъдат направени допълнения с оглед уреждане на максимално широк кръг от въпроси, както е препоръчано в заключението на анализа.

✓ Община Хитрино разработва и изпълнява общински програми за управление на отпадъците в съответствие с действащото към момента на изготвянето им национално законодателство и национални програмни документи в областта на управление на отпадъците.

✓ Основната част от мерките, включени в Плана за действие на Общинската Програма за управление на дейностите по отпадъци за периода 2015-2020 г. са реализирани.

✓ Общинската администрация осъществява текущ контрол по напредъка и изготвя периодични отчети за изпълнението на програмните документи, в законоустановените срокове, които представя пред Общински съвет Хитрино.

■ ***Изводи от анализа на отпадъците и прогнозите за отпадъците.***

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ за разработването на общинската програма за управление на отпадъците и информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

✓ Нормата на натрупване на битовите отпадъци в община Хитрино е по-ниска от приетата за страната норма на натрупване за тип населени места, съответстващи на населените места в общината. Наличието на несходство с тенденциите в страната показва, стандарта на живот на населението в общината, свързан с генерирането на битови отпадъци.

✓ Община Хитрино разполага с анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци. В рамките на ос 2 "Околна среда и инфраструктура" на Българо- швейцарската програма за сътрудничество е реализиран проект "Пилотни модели за екологосъобразно събиране и временно съхранение на опасни битови отпадъци". По проектна идея на дирекция "Управление на отпадъците и опазване на почвите" на МОСВ е осъществена дейността по определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България на база на договор №12471/ 13.08.2018 г., сключен между ПУДООС и "Еко-морфология

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

България“ ДЗЗД.

✓ Планираният капацитет на предвидените за изграждане регионални съоръжения е достатъчен за третиране на образуваните битови отпадъци от Регион Шумен, съгласно изготвените прогнози, и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, заложи в националното законодателство, за които са отговорни местните власти.

✓ В община Хитрино понастоящем не е застъпена практиката за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от строителство и разрушаване. На територията на общината не се експлоатира депо за строителни отпадъци. В тази връзка е подписан договор между община Хитрино и „Голдън фийлд“ от 07.04.2021 г. Предмет на договора е входящ контрол и временно съхранение на строителни отпадъци извозени от територията на общината.

■ ***Изводи от анализа на инфраструктурата за управление на отпадъците***

✓ Във всички населени места на територията на община Хитрино се извършва организирано събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци, като системата обхваща 100% от населението на общината.

✓ Общината е осигурила съдове и техника за събиране и извозване на смесените битови отпадъци.

✓ Битовите отпадъци, образувани на територията на общината преминават през сепарираща инсталация, находяща се с. Близнаци, общ. Хитрино, стопанисвана от „Декра Строй“ ЕООД, притежаващ документ по чл. 35 от ЗУО № 15 – РД – 444 – 00 от 12.02.2020 г.

✓ След сепариращата инсталация битови отпадъци се депонират на Регионалното депо за неопасни отпадъци за общините Шумен, Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово, Хитрино и Нови Пазар, отговарящо на нормативните изисквания.

✓ В изпълнение на законодателното изискване за регионално управление на битовите отпадъци, Община Хитрино членува в Регионално сдружение за управление на отпадъците на Регион Шумен, заедно с общините Шумен, Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово, Хитрино и Нови Пазар.

✓ Към момента на разработване на програмата, на територията на общината, както и в Регион за управление на отпадъците Шумен не функционират съоръжения и инсталации за компостиране на битови отпадъци.

✓ Чрез сътрудничество с Организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, притежаващи разрешения от МОСВ, Община Хитрино е осигурила инфраструктура за събиране, транспортиране и последващо оползотворяване на масово разпространени отпадъци, както следва:

- за отпадъци от опаковки - договор с “Булекопак” АД

- за негодни за употреба батерии и акумулатори “Рекобат” АД

- за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване - „Грийнтех България” АД

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

-за разкомплектоване на излезлите от употреба моторни превозни средства
“Българска рециклираща компания” АД

▪ Изводи от анализа на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване

✓ До 2009 г. на територията на общината са експлоатират две общински депа за битови отпадъци, едното намиращо североизточно от с. Хитрино, на около 800 м. от регулационните граници на населеното място. Общинският център с. Хитрино няма землище, поради което то попада в част от имоти № 000089 и № 000127 по КК на с. Сливак. Използвало се е от с. Хитрино и с. Сливак. Изпълнен е проект за рекултивацията му. Второто общинското депо за битови отпадъци се намира западно от с. Тимарево, на около 20-25 м. от регулационните граници на населеното място. Попада в част от имот № 000943 по КК на с. Тимарево. Изпълнен е проект за рекултивацията му. Средствата за рекултивация на двете депа са осигурени от Предприятието за управление на дейностите по околна среда. След завършване на биологичната рекултивацията на двете депа за битови отпадъци, имотите са с начин на трайно ползване “пасище, мера”.

✓ Източник на финансиране на дейностите по следексплоатационни грижи и мониторинг на депата са приходите от такса битови отпадъци, както е регламентирано в Закона за местните данъци и такси. Средствата за дейностите следва да се включват в ежегодните план-сметки за необходимите разходи по ЗМДТ за битови отпадъци.

▪ Изводи от анализа на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците и осъществяването на управленските и контролните функции

- Възложените с националната нормативна уредба правомощия на кмета на общината във връзка с управлението на отпадъците са обезпечени в голяма степен с функции на звената в общинската администрация.

- На настоящия етап не са възложени функции относно биоразградимите и биоотпадъците, тъй като общината все още не е въвела система за разделно събиране и оползотворяване на този вид отпадъци. В края 2020 г. е подписан договор за закупуване на 200 бр. компостери от 740 л. за домашно компостиране, които са доставени през 2021 г. Общината цели да обхване поетапно цялото население, като въведе домашното компостиране на територията си, за което ще продължи закупуването на компостери.

▪ Изводи от анализа на организационните схеми и форми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

✓ Въведените организационни схеми и форми за управление на отпадъците в община Хитрино са добра основа за прилагане на принципите „Разширена отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща”.

✓ Принципът „разширена отговорност на производителя” се прилага напълно на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

територията на общината по отношение на три групи масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, негодни за употреба батерии и акумулатори, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване), като дейностите се извършват от Организации по оползотворяване на съответния вид масово разпространени отпадъци, с които Община Хитрино е сключила договори за сътрудничество.

✓ Община Хитрино осъществява последователна политика за по-пълно прилагане на принципа „замърсителят плаща“ при предоставянето на услугите за събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци. Общината е осигурила възможност физическите и юридическите лица да заплащат такса „битови отпадъци“ според количеството на битовите отпадъци съобразно вида, броя и честотата на извозване на ползваните през годината стандартни съдове за изхвърляне на битови отпадъци.

✓ Понастоящем „Декра строй“ ООД предоставя услуги по събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци до претоварна станция с. Близнаци. Заплащането на услугата се извършва от събраната такса битови отпадъци;

✓ Депонирането на битовите отпадъците от всички населени места на територията на община Хитрино, след преминаването им през претоварната станция се извършва на Регионалното депо за неопасни отпадъци, съгласно сключено споразумение между общините в Регион Шумен. Община Хитрино заплаща определената сума за депониране на тон отпадък на регионалното депо от събраната такса битови отпадъци в бюджета на общината, както и обезпеченията и отчисленията за депониране на отпадъци по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО, чрез които се осигурява финансов ресурс за осъществяване на мониторинг на депото и следексплоатационни грижи.

Предвид факта, че на територията на община Хитрино, както и в Регион за управление на отпадъци Шумен няма изградени съоръжения и инсталации за компостиране или друго оползотворяване на зелени, хранителни и кухненски биоотпадъци, понастоящем не се предоставят услуги по тяхното разделно събиране, транспортиране и оползотворяване. В началото на 2021 г. са закупени 200 бр. компостери от 740 л. за домашно компостиране и са раздадени на домакинствата с книжка за компостиране. През 2022 г. са предвидени още 200 бр. за закупуване. Общината цели да обхване поетапно цялото население, като въведе домашното компостиране на територията си.

✓ Редът за определяне и събиране на такса „битови отпадъци“ и услугите, за които се заплаща таксата са регламентирани с Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Хитрино.

✓ Разходите за дейности по управление на битовите отпадъци надвишават приходите от такса „битови отпадъци“ и в тази връзка се прибегва до разходването на допълнителни средства от бюджета на общината.

■ Изводи от анализа на информирането на обществеността по въпросите на управлението на отпадъците

✓ Общината изпълнява съвместни мерки за информиране на обществеността с Организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, за което е

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

включила конкретни клаузи в договорите за сътрудничество с тези организации.

✓ Община Хитрино използва различни форми за повишаване на общественото съзнание и привличане и насърчаване на обществеността за участие в дейностите с отпадъци - целеви кампании, разпространение на информационни материали и др.

✓ Общината изпълнява ангажиментите за информиране и консултации с обществеността, произтичащи от екологичното и друго законодателство. Проектите на общински нормативни и програмни документи се предоставят на официалната интернет страница, както се оповестяват и всички постъпили уведомления за реализация на инвестиционни предложения.

▪ Изводи от анализа на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

✓ Информация и документация във връзка с управлението на отпадъците в община Хитрино се събира и обработва от различни структурни звена от общинската администрация, в съответствие с функционалните им характеристики съгласно Устройствения правилник на общинската администрация.

✓ Взаимодействието между отделните звена се осъществява основно на базата на документооборота на хартиен и електронен носител. Наличната информация в отделните структурни звена е организирана по начин, който не винаги позволява сравнителен анализ на данните - налична е в различни разбивки;

✓ Препоръчва се въвеждане на единна информационна система в общината, която да обхваща целия процес по управление на отпадъците и на база на първичната информация да осигурява контрол и отчетност на всички етапи от процесите, да служи за изготвяне на анализи за планиране и вземане на управленски решения.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

3. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът е един от най-често практикуваните методи за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика. SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите “силни страни” и “слаби страни”. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на “възможности” и “заплахи”.

SWOT анализът е класически метод за стратегическо планиране и в същото време и абревиатура, зад която стоят следните думи:

↳ S (Strenghts) – Силни страни

Силни страни. Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

↳ W (Weaknesses) – Слаби страни

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

↳ O (Opportunities) – Възможности

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

↳ T (Threats) – Заплахи

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най - големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	ВЪНШНИ ФАКТОРИ
СИЛНИ СТРАНИ	ВЪЗМОЖНОСТИ
▪ Структурирана система за управление на отпадъците. ▪ Наличен опит за привличане на финансови средства. ▪ Изградено Регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на съвременните екологични изисквания; ▪ Функционираща система за предварително третиране преди депониране - Претоварна станция; ▪ Системата за управление на отпадъците обхваща цялата територия на общината. ▪ Достатъчна техника и съдове за ТБО.	▪ Създаване на интегрирана общинска информационна система за управление на отпадъците с осигурен обществен достъп. ▪ Повишаване информираността на населението чрез въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение. ▪ Провеждане на разяснителна кампания предимно в училищата и детските градини за повишаване на екологичното възпитание ▪ Навлизане на частния сектор и т.н. публично-частни партньорства в дейността по управление на отпадъците

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Липсват терени и територии, силно замърсени с отпадъци. ▪ Изискване от страна на обществеността за по-чиста околна среда и значението за околна среда ▪ Натрупан капацитет от/ за изпълнение на проекти. ▪ Съхранен екологичен потенциал (вкл. липса на големи индустриални замърсители. ▪ Добре работещо партньорство между институциите, имащи отношение към управлението на отпадъците ▪ Съществуваща общинска нормативна уредба по управление на отпадъците ▪ Участие в регионалното сдружение на общините за управление на отпадъците – регион Шумен ▪ Въведена е система за разделно събиране на рециклируеми отпадъци (хартия, пластмаси, стъкло) от опаковки ▪ Разработен четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци. ▪ Сключени са договори с оторизирани фирми за управление на специфични потоци отпадъци ▪ Общината е с много ниско ниво на генерирани отпадъци на 1 жител ▪ Установен е механизъм позволяващ участието на обществеността при вземане на решения, касаещи управлението на отпадъците	▪ Актуализация на местните наредби в съответствие на нормативната документи по околна среда ▪ Оценка ефективността на разходните центрове и необходимостта от актуализация при определяне на “такса за битови отпадъци” ▪ Провеждане на кампании, свързани с национални и местни инициативи ▪ Реализация на програма за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци
ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	ВЪНШНИ ФАКТОРИ
СЛАБИ СТРАНИ	ЗАПЛАХИ
▪ Ниско ниво на доходите и висока степен на безработица. ▪ Липса на ефективен контрол – липса на инспекторско звено, привеждащо в действие местната Наредба по управление на отпадъците, а от там и ненаказуемост на нарушителите. ▪ Липса на ефективни местни НПО работещи в областта на околната среда ▪ Амортизирана техника за комунална	▪ Неизпълнението на нормативните задължения се преследва от контролните органи и води до налагане на санкции и глоби. ▪ Наличие на централизирана система за финансиране и правила за изготвяне на общинския бюджет ▪ Намиращите се почти винаги в състояние на “бюджетен дефицит” български общини извършват много от

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

дейност ▪ Нерегламентирано замърсяване на отделни площадки със строителни, биоразградими и други отпадъци от бита ▪ Недобро стопанисване на съдовете за смет, водещо до повреждането и амортизация преди изтичане на срока за подмяна. ▪ Не се извършва оползотворяване на строителни отпадъци ▪ Тенденция на нарастване на разходите за управление на битовите отпадъци. ▪ Ограничени финансови средства за извършване на дейностите по управление на отпадъците. ▪ Наличие на складове с излезли от употреба препарати за растителна защита	предвидените действия “в крачка” без да могат да реализират дългосрочни инвестиционни програми ▪ Непълно използване на постъпващите средства от такса битови отпадъци по предназначение ▪ Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците. ▪ Високо ниво на депониране на биоразградими отпадъци. ▪ Необходимите публични инвестиции за управление на отпадъците за достигане на набелязаните в НПУДО цели са значителни. ▪ Предстоящо повишаване на Такса БО за населението, вследствие преминаване към друга методика – отчитане количеството на отпадъците. ▪ Недостатъчна държавна подкрепа за изпълнение на законовите задължения към местната власт в сферата на отпадъците. ▪ Неизпълнение на целите по ЗУО и налагане на санкции от страна на контролните органи.
---	--

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

4. ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 Г.

Определянето на целите при изготвянето на Общинската програма за управление на отпадъците е най-важното и значимо събитие, чрез което се определя политиката и рамката на управление на отпадъците в Общината.

Чрез дефинирането на целите се определят и конкретните методи и мерки, въз основа на които да се изпълни програмата, както и необходимите финансови, технически и човешки характеристики за това.

В съответствие с новата политика за управление на дейностите по отпадъците и въведената йерархия за управлението и третирането им, настоящата програма определя рамката за поетапно достигане на цели, съответстващи на Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Генералната дългосрочна цел на Програмата е: да допринесе за устойчивото развитие на община Хитрино чрез определяне на необходимите мерки за изграждане и реализиране на интегрирана система за управление на отпадъците в общината, като елемент на регионалната система за управление на отпадъците в регион Шумен, която да доведе до намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от генерираните отпадъци, подобряване ефективността на използване на отпадъците като ресурс, увеличаване отговорностите на замърсителите, стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците.

Генералната стратегическа цел в сферата на управление на отпадъците е:

Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива

Стратегическите цели, чието постигане през периода на Програмата ще допринесе за изпълнението на генералната цел, са:

Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци;

Стратегическа цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци.

За постигането на стратегическите цели са разработени подпрограми с мерки, съдържащи План за действие, в който са посочени основните дейности, отговорните институции и възможните източници за финансиране за осигуряване изпълнението на Програмата за периода 2021 -2028 г. и индикатори за оценка степента на изпълнение на заложените мерки в подпрограмите.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ С МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ

В рамките на Програмата за управление на отпадъците на община Хитрино за периода 2021 -2028 г. са разработени подпрограми, които чрез мерките, включени в тях, водят до изпълнението както на оперативните цели на всяка от подпрограмите, така и на четирите стратегически цели.

Всяка от подпрограмите съдържа кратка въвеждаща текстова част, в която са представени ключови изисквания на националното законодателство и оперативни цели; развитие в разглежданата област; резултатите, които общината е постигнала до момента; ключови резултати, които се очакват от изпълнението на подпрограмата.

Всяка подпрограма съдържа План за действие, в който в табличен вид са посочени предвидените дейности (мерки) за постигане на оперативните и стратегически цели, срок за реализация, очакваните резултати, отговорните институции, възможните източници за финансиране за осигуряване на изпълнението ѝ и индикатори за оценка степента на изпълнение на заложените мерки в подпрограмата.

В зависимост от спецификата на съответната подпрограма са предвидени инвестиционни и неинвестиционни („меки“) мерки.

Стратегическа цел	Подпрограма
Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци, включително и предотвратяване образуването на хранителни отпадъци
Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци	Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО в т.ч. и управление на опаковките и отпадъците от опаковки
Стратегическа цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци	Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

**ЦЕЛ 1: НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ,
ЧРЕЗ ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА
ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ**

**5.1. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА
ОТПАДЪЦИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА
ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ**

▪ *Въведение и основни положения*

Рамковата директива за отпадъците задължава страните членки да разработят програми за предотвратяване на образуването на отпадъци. За втори път в България такава програма е разработена в рамките на Националния план за управление на отпадъците /НПУО/ 2021-2028 г.

Целта на тази подпрограма е насърчаване на населението, фирмите и институциите от страна на Общината към различни мерки и методи, които да доведат до предотвратяване образуването на отпадъците, т.е. предприемане на конкретни действия, от които би могло да се намали образуването на отпадъците, там където е възможно.

Мярката е необходима поради все по-голямото нарастване на образуването на отпадъците, както на национално, така и на световно ниво. Образуването на отпадъци е все по-голям нарастващ проблем, който оказва значително негативно влияние към околната среда и към здравословното състояние на хората, за който следва да се предприемат конкретни мерки за ограничаването му.

Предотвратяването на образуването на отпадъците цели да допринесе за намаляване негативното влияние върху компонентите на околната среда, върху които влияе депонираният отпадък, чрез отделянето на газове и инфилтрат при протичащите процеси на гниене, както и върху намаляване използването на природни ресурси, неминуемо свързани с третирането и обезвреждането на отпадъци.

Като цяло тази цел се изпълнява на национално ниво, тъй като тези мерки основно са насочени към производителите на продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци. Въпреки това мерките на местно ниво също са с голямо значение за постигане изпълнението им.

**▪ *Място на предотвратяването на образуване на отпадъци в йерархията
за управление на отпадъците***

Според ЗУО "Отпадък" е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи. Съгласно Директива 2008/98/ЕО, под предотвратяване на образуването на отпадъци трябва да се разбира: *Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:*

- *количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на*

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;

- *вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве;*
- *съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите”.*

Предотвратяването на образуването на отпадъци има най-висок приоритет в йерархията за управление на отпадъците, която изисква дейностите с отпадъците да се извършват в следната последователност:

- предотвратяване на образуването на отпадъци;
- подготовка за повторна употреба;
- рециклиране (материално оползотворяване);
- друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
- обезвреждане.

С оглед поясняване на определението за „предотвратяване на образуването на отпадъци“ и включените в него компоненти, можем да специфицираме предотвратяването като количествено и качествено предотвратяване на образуването на отпадъци и предотвратяване още във фазата на проектиране на продуктите, преди тяхното производство.

Количествено и качествено предотвратяване

Докато намаляването на количествата образувани отпадъци се нарича количествено предотвратяване на отпадъци, то намаляването на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите се нарича качествено предотвратяване на отпадъците.

Предотвратяване още във фазата на проектиране на продуктите, преди тяхното производство

Предотвратяването е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на потока от материали - добив, производство, разпространение и потребление. Предотвратяването на отпадъка не е само в една от тези фази. Колкото по-рано се реализират мерките по предотвратяване, толкова по-ефективни ще бъдат. В този смисъл мерки, предприети във фазата на дизайна и пред-дизайна, биха имали по-голям положителен ефект. Предотвратяване по време на дизайна означава да се предприемат мерки още във фазата на вземане на техническите решения при проектиране. Това включва не само еко-дизайн на продуктите, но и стратегическо развитие от гледна точка на икономически показатели, позиция на пазара, планиране на разходи и пр., както и използване на технологии, изискващи по-малко материали, влагане на по-малко опасни субстанции, по-малко опаковки, по-рядко преместване и по-малко складиране.

Предотвратяването на отпадъците има и съществен принос за необходимия преход към ефективно използване на ресурсите. Увеличаването на времето на ползване на продуктите или многократната употреба на продукти, които обичайно се изхвърлят след единствената им употреба, биха имали като резултат намалено използване на природните ресурси, от които се произведени, а не само предотвратяване на вредното въздействие върху околната среда от изхвърлянето на повече отпадъци, вследствие на по-кратката употреба на тези продукти. С оглед на това, предприемането на мерки за предотвратяване на отпадъците допринася за постигане на европейските и национални цели за ефективно използване на ресурсите.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Този преход обаче трябва да бъде направен така, че да не води до намаляване на благосъстоянието и на икономическия растеж. Тоест не става въпрос за това да има конкуренция на екологичните и икономическите политики, а да се използва икономиката за постигане на екологичните изисквания.

▪ ***Цел на общинската подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъци***

Прекъсването на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата, е основна цел в областта на политиката по околната среда. Този принцип за устойчиво развитие представлява не само ориентир за държавни действия, но е и мерило за решенията на икономиката и обществото. В областта на управление на отпадъците и разработената Национална програма за предотвратяване на отпадъците, тази цел намира изражение в прекъсване на връзката между икономическия растеж и свързаното с това вредно влияние върху човека и околната среда в резултат на образуването на отпадъците.

Целите на Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци на община Хитрино могат да се обобщят в следните групи:

Стратегическа цел подпомагана от оперативни цели, чието изпълнение се постига чрез пакет от мерки. Тези цели кореспондират с националните цели за предотвратяване на отпадъците.

Стратегическа цел

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативна цел на Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъците в община Хитрино е: Намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.

Постигането на посочите цели изисква целенасочена общинска политика, чрез прилагането на мерки, които да доведат до прекъсването на връзката между икономическото развитие и въздействието върху околната среда, свързано с образуването на отпадъци. Под мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци трябва да се разбира всяка мярка, която се предприема преди едно вещество, материал или продукт да се превърне в отпадък и която допринася за това да се намали количеството отпадъци и тяхното вредно въздействие върху човека и природата или съдържанието на вредни вещества в отпадъците.

Оперативната цел на Подпрограмата за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци в община Хитрино е: Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци.

Понастоящем в България няма внедрена методика за измерване на хранителните отпадъци с произход, различен от домакинствата. Също така на национално ниво няма действаща стратегическа рамка по отношение предотвратяване образуването на хранителните отпадъци със съответните мерки и действия, които да обхванат всички

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

етапи на хранителната верига – първично производство, преработката на храни, търговията на едро и дребно, общественото хранене и домакинствата.

- ***Анализ и описание на съществуващи мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и оценка на възможностите за прилагане на подходящи мерки и предложение за индикатори за мерките***

На този етап в Община Хитрино не са разработвани или прилагани конкретни мерки за предотвратяване образуването на отпадъци и/или ако е имало такива, то те са били косвени или несъзнателно изпълнявани. Това е така поради факта, че досега националното законодателство не е вменявало такива изисквания на местната власт и не са били разработвани документи с указания за прилагане на мерки.

По-долу са разгледани мерките за предотвратяване образуването на отпадъци, като за всяка мярка, включена в Подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци на община Хитрино е посочена същността на мярката, възможностите за бъдещо прилагане и са представени възможните индикатори за проследяване изпълнението на мярката.

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“. Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“ По смисъла на Регламент (ЕО) № 178/2002 „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приет от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в член 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО. Понятието „храни“ не включва: фуражи; живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека; растения преди прибиране на реколтата; медицински продукти; козметични средства; тютюн и тютюневи изделия; наркотични или психотропни вещества и остатъчни вещества и замърсители.“

В Подпрограмата за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци са предвидени основно меки мерки. В преобладаващата си част те имат информационно-образователен и административно-регулаторен характер. Мерките са насочени към различни целеви групи, в т.ч. публични институции, домакинства и бизнес.

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

- подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;

- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загуба и разхищението на храни;

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

- повишаване на информираността на различни целеви групи (НПО, бизнес, домакинства и др.) по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци;
- стимулиране на даряването на храни.

▪ *План за действие към Подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци, включително и хранителните отпадъци*

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата подпрограма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции (водеща и партньор/и).

Включени са различни по характер мерки, които могат да се обособят като информационно-образователни, икономически, административно-регулаторни, нормативни. Някои от мерките са насочени към повече целеви групи, а някои към конкретна целева група (домакинства, бизнес, ученици и др.).

Понастоящем в България няма внедрена методика за измерване на хранителните отпадъци с произход, различен от домакинствата. Също така на национално ниво няма действаща стратегическа рамка по отношение предотвратяване образуването на хранителните отпадъци със съответните мерки и действия, които да обхванат всички етапи на хранителната верига - първично производство, преработката на храни, търговията на едро и дребно, общественото хранене и домакинствата.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване									
ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ Подпрограмата за предотвратяване образуването на отпадъци									
Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
							текущи	целови	водеща и партньор
Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянията на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда	Намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.	Проектиране и изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци, съгласно приложение № 8 от НПУО 2021-2028	100 000	ОПОС 2021-2027 Общински бюджет Отчислени по чл.64 от ЗУО	2021-2028	Намаляване на количеството депонирани битови отпадъци чрез осигуряване на допълнителен капацитет за разделно събиране и рециклиране на биоразградими и хранителни отпадъци	Ежегодни мерки и дейности за разделно събиране на тези отпадъци	Изградена инсталация	РСУО Шумен Община
		Проект, стимулиращ домашното компостиране чрез безвъзмездно предоставяне на домакинствата на съдове за домашно компостиране на растителни и хранителни отпадъци	10	ОПОС 2021-2027; Общински бюджет ПУДОС	2022-2028	Предотвратени биоотпадъци чрез компостиране на място	Ежегодно - брой домакинства, прилагащи домашно компостиране	Брой домакинства, прилагащи домашно компостиране в края на 2027г.	Община Хитрино Домакинства, прилагащи домашно компостиране
		Определяне на патентния данък по ЗМДТ до допустимия минимум за тези данъчно задължени лица, чиято дейност пряко води до повторна употреба на дадени продукти (напр. ремонт на обувки, дрехи, домакински уреди, мебели и др.) и оттам до предотвратяване на отпадъци			2022-2028	Осигурени стимули за лицата, предоставящи услуги, водещи до предотвратяване на отпадъци	Етапи на подготовка и приемане на промени в наредбата за определяне на размера на местните данъци	Приети промени в наредбата	Общински съвет Хитрино Община
		Провеждане на целенасочени	3	Общински	2022-2028	Гражданите и	Брой	До 2027 г. са	Община

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

	кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по предотвратяване на отпадъци		бюджет		фирмите са запознати с ползите от предотвратяване на отпадъците	реализирани кампании	проведени поне три кампании	
	Насърчаване на населението към използване на опаковки за многократна употреба, чрез обвързване с ТБО и информационни кампании	2	Общински бюджет	2022-2028	Проведени информационни кампании от ООп с включена тематика по предотвратяване на отпадъци	Брой реализирани информационни кампании		Община Хитрино
	Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на мерки за „електронно управление“ в администрацията	1	Общински бюджет	2022-2028	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги	Изпълнен проект за електронно управление		Община Хитрино
	Изготвяне и прилагане на планове от общината за предотвратяване образуването на отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена	1	Общински бюджет	2021-2028	Предотвратени битови отпадъци от общински звена	Брой разработени планове/ Изпълнени мерки		Община Хитрино
Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци								
Намаляване на количеството на образувани хранителни отпадъци.	Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните отпадъци	2	Програма за околна среда 2021-2027	2021-2028	Изпълнени проекти за предотвратяване на хранителни отпадъци от бита, ресторантьорство и туризъм, и реализирани и разпространени добри практики	Брой изпълнени проекти		Община Хитрино
	Изпълнение на мерките за предотвратяване на образуването от хранителните отпадъци от общината в т.ч. в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия др	1	Общински бюджет	2021-2028	Предотвратени хранителни отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	Брой изпълнени мерки		Община Хитрино

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

		Подкрепа на дейността на организация/и, които организират и осъществяват даряването на храни преди изтичането на срока на годност	5	Програма за храни и/или основно материално подпомагане 2021-2027 Хранителна банка	2021-2028	Изпълнени проекти за предотвратяване на хранителни отпадъци от бита и др. дейности	Брой изпълнени проекти		АСП, БЧК Община Хитрино
		Изпълнение на кампании за разясняване и предоставяне на информация за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци на общинско ниво, в т.ч. относно значението на "Най-добър до" и "Годен до" на търговските хранителни продукти	3	Общински бюджет	2021-2028	Гражданите и бизнеса да са запознати с ползите от предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	Брой реализирани кампании		Община Хитрино

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

5.2 ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

▪ *Въведение и основни положения*

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Въвеждането на разделно събиране, при източника на генериране на отпадъци, ще доведе до увеличаване количествата на събираните фракции. Прилагането на схеми за разделно събиране от една страна ще бъде организирано на база на принципа „отговорност на производителите”, като задължение на производителите и вносителите на стоки, след крайната употреба, на които се образуват масово разпространени отпадъци, и плащащи продуктови такси на фирми по оползотворяване. От друга страна стои като задължение на общините да организират системи за разделно събиране на отпадъците.

Приоритет ще има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- неизползвани дрехи, текстил и обувки;
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата, заведенията за обществено хранене и от поддръжка на обществени зелени площи;
- едрогабаритни отпадъци;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО, определени в НПУО 2014-2020 г. предвиждаха до 1 януари 2020 г. най-малко 50 на сто от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло да бъде включено в подготовка за повторна

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

употреба и рециклиране на отпадъчни материали. Целта се оказа амбициозна и малко общини успяха да я достигнат в рамките на програмния период.

Новите цели за рециклиране на битовите отпадъци, които страната си е поставила да постигне поетапно до 2035 г., са както следва:

- ▶ до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло;
- ▶ до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло;
- ▶ до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло;
- ▶ до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

В подпрограмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни мерки и неинвестиционни (меки) мерки.

Инвестиционните мерки са насочени основно към реализация на проекти за изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци, инсталации за рециклиране, инсталации за компостиране, създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и др.

Необходимо е да се осигури на РСУО Шумен инсталация за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци.

„Меките“ мерки са насочени към осъществяването на различни тематични проверки, провеждане на информационни и разяснителни кампании и обучения, различни нормативни промени и др.

В резултат от изпълнението на мерките от подпрограмата до 2030 г. минимум 60% от общото тегло на битовите отпадъци ще бъдат подготвени за повторна употреба и рециклиране.

▪ ***Цел на подпрограмата***

Стратегическата цел

Намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци.

Оперативната цел е подобряване на управлението на всички видове отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци, подлежащи на закриване и неотговарящи на изискванията.

Целите на подпрограмата са тези, които определят рамката и насоките за изпълнението ѝ. Те целят улесняване на местната администрация при изпълнението на задълженията ѝ, като поставят ясни и точни правила за това.

▪ ***Анализ и описание на съществуващото състояние и насоки за бъдещи мерки***

Съгласно нормативната уредба, отделянето на рециклируеми и оползотворими отпадъци от потока битови отпадъци се осъществява посредством сътрудничество с

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, чрез извършване на дейности по предварително третиране на отпадъците, преди тяхното депониране.

И при двата варианта Община Хитрино е предприела мерки, чрез въвеждането на система за разделно събиране на отпадъци, чрез сътрудничество с организация по оползотворяване /Ооп/, като и има сключен договор с оператор за предварително третиране на потока битови отпадъци в претоварна станция с. Близнаци, общ. Хитрино.

Въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на оторизирани за такава дейност фирми и организации. На територията на община Хитрино функционират площадки за приемане на тези отпадъчни потоци, експлоатирани от частни фирми на пазарен принцип, чрез които също се събират разделно тези отпадъци.

Осъществяват се информационни кампании, за да се мотивира населението за по-активно включване в системите за разделно събиране на отпадъците;

В настоящата подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на оперативната цел на подпрограмата, но са тематично отнесени в други подпрограми в рамките на Програмата за управление на отпадъците, тъй като имат хоризонтален характер и допринасят за постигането на няколко стратегически и оперативни цели. Пряко отношение към постигане на набелязаните цели на настоящата подпрограма са мерките от другите подпрограми, свързани с:

- осъществяване на постоянни информационни кампании за ползите от разделното събиране на отпадъците и за насърчаване на населението и юридическите лица да събират разделно отпадъците;

- внедряване в общината на електронна информационна система за отпадъците, чрез която ще се събират данни за отпадъците, вкл. за разделно събираните и за предадените за рециклиране отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метал, в т.ч. за проследяване на степента на постигане на целите;

- подобряване на контрола от страна на общината за спазване на изискванията от задължените лица относно разделното събиране на битови отпадъци;

- обучителни мерки за поддържане и подобряване на капацитета на общинската администрация.

- ***План за действие към подпрограмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци***

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци									
ПОДПРОГРАМА за достигане целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци									
Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности /мерки/	Бюджет	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
			<i>хил.лв</i>				<i>индикатор</i>	<i>текущ /целеви</i>	<i>Водеца и партньор</i>
Намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци	Подобряване на управлението на битовите отпадъци, намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци, подлежащи на закриване и неотговарящи на изискванията	Изграждане на инсталации за рециклиране на разделно събрани отпадъци (различни от биоотпадъци, опасни и производствени)		ПУДООС, Програма за околна среда 2021-2027 г	2021-2028	Брой изградени инсталации за рециклиране на разделно събрани отпадъци (различни от биоотпадъци, опасни и производствени)		0/1	РУСО/ Община Хитрино
		Провеждане на информационни кампании за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките	2	Програма за околна среда 2021-2027 г.	2021-2028	Информирани граждани и фирми за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци		0/7	Община Хитрино
		Изготвяне на морфологичен анализ на отпадъците в община Хитрино	5	ПУДООС	2021-2027	Актуален анализ на отпадъците	Изготвен морфологичен анализ на отпадъците	0/1	Община Хитрино
		Прилагане на изисквания на ЗМДТ относно формиране на такса битови отпадъци при новите бази за отделните услуги в рамките на план-сметките на общината	-	Общински бюджет	2021-2028	Приложение на принципа "замърсителят плаща" по отношение определяне размера на такса битови отпадъци	Променена Наредба относно новите изисквания на ЗМДТ	1	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки Община Хитрино

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

		Провеждане на кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали	2	Общински бюджет	2021-2028	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци от общините	Брой проведени ежегодни кампании за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци	7	Община Хитрино
--	--	---	---	-----------------	-----------	---	--	---	-------------------

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

5.3 ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

▪ *Въведение и основни положения*

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръгова икономика, представен от ЕК през 2015 г. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците.

В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

Стратегическа цел

Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда.

Оперативната цел е достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.

▪ *Анализ и описание на съществуващото състояние*

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот.

Задълженията към местната администрация са събиране и третиране на строителни отпадъци от ремонтни дейности, образувани от домакинствата. За изпълнение на целите от възложителите на строително-монтажни работи се изисква да

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

изготвят и представят за одобрение в Общинската администрация планове за управление на строителните отпадъци по време на извършването на процесите на строителство, както и след това.

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради съдържа както инвестиционни мерки, така и „меки“ мерки.

Меките мерки са основно насочени към успешното прилагане на практика на нормативната уредба, както и към повишаване на информираността и капацитета в разглежданата област.

Инвестиционните мерки по програмата са свързани с изпълнение на проекти за системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Анализите на строителните отпадъци, изготвени в процеса на разработването на НПУО 2021-2028 г., потвърдиха необходимостта от тези инсталации. Възможни източници на финансиране са средства, осигурени от Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията (ПКИП) за програмния период 2021-2027 г. Възможно е и публично-частно партньорство между бизнеса и общините, включително чрез предоставяне на подходящи общински терени за изграждане на съоръжения.

Реализацията на мерките и действията, включени в тази подпрограма, както и на част от планираните мерки, включени в други програми от НПУО 2021-2028 г., но допринасящи за изпълнение на целите и на настоящата програма, гарантира изпълнението на амбициозните цели за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради.

В законодателството няма поставени конкретни изисквания за изграждане от страна на Общината на площадки за третиране на тези отпадъци, но същевременно с това изискванията за третирането им са такива, че ако няма наличието на изградени площадки от частни лица, които и Общината да ползва, то тя, за да изпълни задълженията си е длъжна да изгради своя собствена и/или да привлече инвестиции на територията си.

Както в ЗУО, така и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали е определена йерархия при управлението и третирането на отпадъците. В случая при строителните отпадъци се прилага следният йерархичен ред:

- предотвратяване;
- подготовка за повторна употреба;
- рециклиране на строителни отпадъци, които не могат да бъдат повторно употребени;
- оползотворяване в обратни насипи;
- оползотворяване за получаване на енергия от строителни отпадъци, които не могат да бъдат рециклирани и/или материално оползотворени;
- обезвреждане на строителни отпадъци, които не могат да бъдат повторно употребени, оползотворени и/или рециклирани по начините, упоменати в т. 1 - 5.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети за постигане на тези цели до момента, а именно:

- одобрените нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали от 2017 г. - в тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции, като са поставени следните ключови изисквания:

- Възложителят на инвестиционен проект е отговорен за изпълнението на целите за рециклиране на строителните отпадъци.

- Възложителят е длъжен да разработи План за управление на строителните отпадъци като задължителна част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж и се одобрява заедно с целия проект. Изпълнението на Плана за управление на строителните отпадъци осигурява проследимост на количествата на отпадъците от момента на тяхното образуване до предаването им за оползотворяване или крайно обезвреждане. Въвеждането на този механизъм улеснява осъществяването на контрол от страна на компетентните органи за изпълнение на изискванията на наредбата, както превантивно - на етап издаване на разрешение за строеж, така и последващо - при контрол на изпълнението на строителните дейности и в процедурата на въвеждане в експлоатация на обекта.

- Възложителите на инвестиционни проекти, финансирани с публични средства, са отговорни за влагане в строежите на определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи.

- Възложителите на СМР и/или премахването на строежи извън предходната точка осигуряват селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Целта на плановете за управление на строителните отпадъци е да се следи и контролира изпълнение на законодателството и постигането на заложените цели в него.

Достигането на целите за третиране и оползотворяване на строителните отпадъци може да се осъществи, чрез изграждане на необходимата инфраструктура за това.

- ***План за действие към подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради***

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци									
ПОДПРОГРАМА за достигане целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради									
Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности /мерки/	Бюджет	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
			<i>хил.лв</i>				<i>индикатор</i>	<i>текущ /целеви</i>	<i>Водеца и партньор</i>
Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда	Достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.	Включване в тръжните документи за строителство на сгради, пътища, други строежи от техническата инфраструктура на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали		Бюджет на възложителите на обществени поръчки	2021-2028	Влагане в строителството на сгради на рециклирани строителни материали	1. % в сгради; 2. % в пътища; 3. % в друга техническа инфраструктура	1 - 2,5%; 2 - 10%; 3 - 8%	Община Хитрино
		Включване в тръжните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи		Бюджет на възложителите на обществени поръчки	2021-2028	Строителни отпадъци се оползотворяват в обратни насипи	2021-2022 - 8% 2023-2024 - 9% 2025 - 10% 2026-2028 - 11%	12%	Община Хитрино
		Разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци при доказана необходимост		Програма за околна среда 2021-2027 г.	2021-2027	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Брой изпълнени проекти за разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци	0/1	Община Хитрино
		Изпълнение на проект за системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали на		Програма за околна среда 2021-2027 г.	2021-2027	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Изградени системи, съоръжения и инсталации	0/1	Община Хитрино

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

		територията на РСУО Шумен							
--	--	------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

5.4. ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ, В Т.Ч. И Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

▪ *Въведение и основни положения*

Управлението на специфични потоци масово разпространени отпадъци е вменено задължение за всяка местна администрация.

В законодателството са поставени цели за достигане на разделното събиране и рециклиране на различните видове отпадъци, което е на национално ниво, основно насочено към организациите по оползотворяване и/или лица, изпълняващи задълженията си самостоятелно.

Целите не могат да се постигнат без съдействието на органите на местната власт, които с помощта на организации и/или фирми, притежаващи разрешения за дейности с отпадъци организират разделното събиране на масово разпространените отпадъци, образувани от дейността на домакинствата.

Подзаконовите документи за управлението на масово разпространените отпадъци се отнасят за всеки конкретен вид поотделно и са поставени условия и изисквания за осъществяване на дейностите по управлението им.

Кмета на Общината е отговорен за събиране на отпадъците от населението, следователно и за организиране и подпомагане на дейностите по разделното събиране на масово разпространени отпадъци и предаването им за оползотворяване.

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

▪ *Цели на подпрограмата*

Стратегическата цел

Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци.

Оперативната цел е изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци

▪ *Анализ и описание на съществуващото състояние*

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци.

- ☒ Отпадъци от опаковки;
- ☒ ИУМПС (Излезли от употреба моторни превозни средства);
- ☒ ИУЕЕО (Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване);
- ☒ Отпадъчни масла и нефтопродукти;
- ☒ Отпадъци от гуми;
- ☒ Отпадъци от батерии и акумулатори.

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложили на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми, и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролята на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Заложените цели за МРО по години са следните:

Таблица № 1 Цели за масово разпространени отпадъци

Група МРО	Цели
<u>Отпадъци от опаковки</u>	До 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч. Пластмаси: 50% Дърво: 25% Черни метали: 70% Алюминий: 50% Стъкло: 70% Хартия и картон: 75% До 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: Пластмаси: 55% Дърво: 30% Черни метали: 80% Алюминий: 60% Стъкло: 75% Хартия и картон: 85%
<u>ИУМПС</u>	Ежегодно: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС Ежегодно: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС
<u>ИУЕЕО</u>	Ежегодно: разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Група МРО	Цели
<u>Отпадъци от отработени масла</u>	Ежегодно: мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година
<u>Отпадъци от гуми</u>	Ежегодно: не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
<u>Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)</u>	Ежегодно: разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
<u>Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори</u>	Ежегодно: разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори
<u>Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори</u>	Ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО включва основно „меки“ мерки, които имат административно-регулаторен и информационно-образователен характер.

Тук се включват и мерките от подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.

Количествените цели, които страната ни си поставя по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки през следващите години са представени в таблицата по-горе. В допълнение към целите по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки, ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/904 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда, като част от приетото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

- от 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.
- държавите-членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. и до 2029 г. - 90%.

На европейско ниво се прие и РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2019/665 НА КОМИСИЯТА за докладване на данни за отпадъците от опаковки, които страната ни трябва да прилага.

Необходимо е да се подобрят и разширят системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки, предвид нарастването на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, както и специфичните цели за разделно събиране на пластмасовите бутилки за еднократна употреба до 3 литра.

Община Хитрино следва да фокусира вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общината за третиране на битовите отпадъци поради намалени количества битови отпадъци, извозването и третирането на които общината трябва да финансира.

На територията на Община Хитрино е въведена система за разделно събиране на отпадъци, чрез сътрудничество с организация по оползотворяване /Ооп/.

Сключен е и договор с оператор за предварително третиране на потока битови отпадъци в претоварна станция с. Близнаци, общ. Хитрино.

По Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки Общината е изпълнила задълженията си, чрез сключване на Договор с организация по оползотворяване и въвеждане на двуконтейнерна цветна система за разделно събиране на отпадъците.

- *План за действие към подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци*

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци									
ПОДПРОГРАМА за достигане целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци									
Стратегическа цел	Оперативна цел	Деятности /мерки/	Бюджет	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
			<i>хил.лв</i>				<i>индикатор</i>	<i>текущ / целеви</i>	<i>Водеща и партньор</i>
Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда	Достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци	Провеждане на кампании сред населението за предаване на масово разпространени отпадъци	2	Общински бюджет, ООп	2021-2028	Повишена информираността на обществеността по въпросите на управлението на МРО	Брой проведени кампании	Повишена информираност на обществеността по въпросите на управлението на МРО, отчетена при проучвания на общественото мнение	Община Хитрино, ОО
		Обобщаване и публикуване на информация за местата за събиране на ИУЕЕО, НУБА, ИУГ и изготвяне на годишна справка за количества отпадъци		Общински бюджет, ООп	2021-2028	Прозрачност и информиране на обществеността относно управлението на МРО	Публикуване на информация	Информиране на населението	Община Хитрино, ОО
		Сключване на договори за разделно събиране на ОО и МРО		Общински бюджет	2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Сключен договор	Повишаване количествата разделно събрани отпадъци от опаковки и МРО.	Община Хитрино
		Оптимизиране на системите за разделно събиране на МРО		ООп	2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци	Справка за разположение на системата	Достъпност на системата за населението	Община Хитрино , ОО
		Увеличаване на контрола от страна на общината, относно спазването на забраната за изхвърляне на МРО на нерегламентирани за целта места		Общински бюджет	2021-2028 г.	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци	Извършени проверки и предприети мерки	Създадена ефективност за използване на системата	Община Хитрино

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Подпрограмма/ Раздел за управление на опаковките и отпадъците от опаковки								
	Съдействие на община Хитрино при провеждане на широка национална информационна кампания за предотвратяване отпадъците от опаковки, разделно събиране и рециклирането им		Общински бюджет	2021-2028	предотвратява не на отпадъците от опаковки	Брой проведени кампании	Информирани и мотивирани население и бизнес за действия по предотвратяване на отпадъците от опаковки и подобряване на разделното събиране	Община Хитрино
	Въвеждане от община Хитрино в наредбата по чл.22 от ЗУО на изисквания за търговските и други подобни обекти за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали, и осъществяване на контрол и налагане на предписания/глоби в съответствие с предвиденото в наредбите по чл. 22 от ЗУО		Общински бюджет	2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Променена Наредба по чл. 22 от ЗУО	Всички задължени търговски и други подобни обекти прилагат изискванията за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Община Хитрино

ЦЕЛ 3: НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

5.5 ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

■ ***Въведение и основно положение***

Подпрограмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци включва мерки за достигане на Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци от НПУО 2020-2028 г.

Предвидените мерки са както инвестиционни, така и "меки" мерки. Инвестиционните мерки са насочени основно към изграждане на площадкова инфраструктура за битови отпадъци, закриване и рекултивация на общински депа, третиране на утайки от ПСОВ, устойчиво управление на излезли от употреба препарати за растителна защита и др.

„Меките” мерки са насочени към реализация на публични, бизнес и научни проекти за разработване/внедряване на различни иновативни методи за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци. Предвидени са мерки за повишаване на капацитета на публичната администрация по отношение трансграничния превоз на отпадъци и др.

В резултат на изпълнението на програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци се очаква до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци. По-конкретно:

- ще бъде осигурен капацитет за депониране на остатъчните битови отпадъци и на друга площадкова инфраструктура
- ще бъдат рекултивирани и закрити всички общински депа
- ще бъде осигурена инфраструктура за стабилизиране на биоразградимата фракция на отпадъците
- ще бъде осигурена инфраструктура за оползотворяване на утайките от ЛПСОВ, намаляване на емисиите на парникови газове и ще бъде изградена и функционираща електронна система за предлаганите продукти от третирани утайки от ПСОВ за употреба в земеделието и за рекултивация на нарушени терени
- ще бъдат разработени иновативни продукти и технологии, чрез които се подобрява йерархията на управление на отпадъците
- ще бъдат изготвени практически решения за проблемите с най-широко генерираните производствени опасни отпадъци
- ще бъде повишен капацитетът на институциите да осъществяват контрол и трансграничен превоз на отпадъци, вкл. за откриване на незаконни превози на отпадъци.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

▪ ***Цели на подпрограмата***

Стратегическа цел

Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци.

Оперативната цел е изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци

▪ ***Анализ и описание на съществуващото състояние***

В Индикативен списък на РСУО, в които могат да се изградят депа за битови отпадъци, допълнителни клетки и довеждаща инфраструктура (представен в приложение 9 към НПУО 2021-2028 г) е включена РСУО Шумен.

▪ ***План за действие към подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци***

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонирани битови отпадъци									
Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци									
Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности /мерки/	Бюджет	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
			<i>хил.лв</i>				<i>текущи</i>	<i>цели</i>	<i>водеца и партньор</i>
Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци	Изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци	Проектиране и изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци, съгласно приложение № 8 от НПУО 2021-2028	200 000	ОПОС 2021-2027 Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО	2021-2028	Намаляване на количеството депонирани битови отпадъци чрез осигуряване на допълнителен капацитет за разделно събиране и рециклиране на биоразградими и хранителни отпадъци	Ежегодни мерки и дейности за разделно събиране на тези отпадъци	Изградена инсталация	РСУО Шумен Община Хитрино
		Изпълнение на проект за устойчиво управление на излезлите от употреба препарати за растителна защита, временно съхранявани на общинска територия	500	Държавен бюджет	2021 - 2028	Изнесени за обезвреждане в оторизирани съоръжения извън страната отпадъците от препарати за растителна защита, които се съхраняват временно в общински складове	Брой изпълнявани проекти	1	Община Хитрино
		Периодично почистване на локално образувани натрупвания на отпадъци на нерегламентирани за целта места	20	Общински бюджет	2021 - 2028	Предотвратяване замърсяването с отпадъци	Брой нерегламентирани замърсявания	% или брой намаление нерегламентирани замърсявания	Община Хитрино

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

		Сметосъбиране, сметоизвозване на битови отпадъци до претоварната станция депо	3000	Общинск и бюджет	2021 - 2028	Управление на отпадъците	Брой години поддържана услуга	8	Община Хитрино
		Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	2	Общински бюджет	2021 - 2028	Предотвръщане на замърсявания	Брой години поддържана услуга	8	Община Хитрино
		Създаване на общинска система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита	100	Общински Бюджет Програма за околна среда 2021-2027 г.	2021 - 2028	Намален риск за околната среда от депонирани опасни отпадъци	Създадена система за разделно събиране на опасни отпадъци от бита	1	Община Хитрино

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

6. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

На национално ниво главният стратегически план, от който произхожда настоящата програма е Националният план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Националният план за управление на отпадъците има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, Общинските програми за управление на отпадъците трябва да отговарят и да са съобразени със структурата, целите и предвижданията на Националния план, както и да съвпадат с неговия планов период.

За ефективното стратегическото планиране на общинско ниво съществено значение има връзката между отделните стратегически документи. Това обвързване допринася да бъде проследена съвместимостта на целите в отделните програмни документи, за да се избегнат противоречия и несъответствия, които са предпоставка за неефективно изпълнение и непостигане на заложените цели и резултати.

Програмата за управление на отпадъците е и елемент от цялостната система за планиране на развитието на общината, региона и страната, поради което при разработването ѝ е проследена взаимовръзката на тази програма с други програмни документи с цел координация и съвместяване и с цел постигане на синергичен ефект от изпълнението им.

При разработване на програмата са взети предвид анализите и предвижданията, заложените цели и предвидените мерки за постигането им в следните стратегически документи в сектор отпадъци: „Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.“ Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.; Национален план за управление на отпадъците 2021-2028, Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО), Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г., Национален план за управление на утайките от ПСОВ до 2020 г., Актуализиран национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители 2012-2020 г., Трети национален план за изменение на климата 2013-2020 г.

Предвидените мерки в отделните подпрограми, заложените срокове, средства и източници на финансиране, отговорни институции в плана за действие са съобразени и синхронизирани и с предвижданията, приоритетите, целите, мерките на следните стратегически документи на регионално и общинско ниво, които са относими и приложими за община Хитрино: Национална програма за развитие България 2030 г., Интегрирана

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

териториална стратегия за развитие на Североизточния регион; План за интегрирано развитие на община Хитрино за периода 2021-2027 г.

Заложеният финансов ресурс, необходим за реализиране на програмата, както и възможните източници на финансиране са предвидени с оглед периода на програмиране 2021- 2028 г. и възможностите за ползване на средства от европейските структурни и кохезионни фондове.

Възможност за реализиране на основните приоритети са залегнали в следните стратегическите документи за регионално развитие:

- **Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027 г.**

Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен регион за планиране от ниво 2 е средносрочен стратегически планов документ, който определя политическата, икономическата, пространствената и тематична рамка на развитието на региона в годините на новия програмен период 2021-2027 г. Стратегията е разработена в съответствие с Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.

С реализирането на настоящия проект ще се допринесе за изпълнението на заложените в ИТС СР 2021– 2027 г.:

Стратегически приоритет 3: “Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда”

Ориентирана е към намаляване на съблюдаване принципа на устойчиво развитие и намаляване на консумацията на енергия и суровини.

Специфична цел 3.3. „Запазване и подобряване качеството на околната среда“

В рамките на тази специфична цел ще се реализират мерки за изграждането на качествена селищна и градска среда, гарантираща благоприятно социално-икономическо и екологическо развитие и достоен жизнен стандарт. Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрявани съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба и др.

Като инструмент за изпълнение на приоритетите, заложените дейности и мерки в ИТС ще спомогнат за фокусиране на усилията за социално-икономическо и екологично развитие на Североизточен регион като интегрирана териториална общност.

- **Областна стратегия за развитие (ОСР) на област Шумен 2014 – 2020 г.**

Областната стратегия за развитие (ОСР) на област Шумен е средносрочен документ за стратегическо планиране на регионалното развитие на областта, който се разработва в съответствие с регионалния план за развитие на Североизточния район от ниво 2. С областната стратегия за развитие се определят целите и приоритетите за устойчиво интегрирано регионално развитие, като се отчитат специфичните характеристики и потенциала на областта.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

С реализацията на настоящия проект ще се постигнат заложените в Областната стратегия за развитие на област Шумен 2014 – 2020 г.:

Стратегическа цел 1. Устойчиво повишаване икономическата жизненост на област Шумен чрез активиране на местния потенциал и подобряване на екологичните условия.

Идентифицирана, за да адресира основните потребности и потенциал за развитие на област Шумен, свързани с липсата на конкурентоспособност на областната икономика и нейното по-слабо представяне в СИ район и страната. Освен създаване на по-добра бизнес среда и привличане на инвестиции в съществуващите икономически активности, областта следва да мобилизира и включи специфичния си потенциал и фактори на растеж, както и да подобри тяхното качество. Сред недостатъчно добре оползотворените ресурси, които са и носители на регионално развитие, са природните ресурси и културното наследство. Необходимо е да се приложат мерки за ефективното използване и валоризиране на тези специфични потенциали във всички части на областта, при същевременно опазване на околната среда и подобряване на екологичните условия.

Приоритет 1.3. Подобряване на екологичните условия чрез щадящо използване на териториалните ресурси и опазване на околната среда

Специфична цел 2. Опазване на околната среда и биоразнообразието

Тази специфична цел е насочена към гарантирането на условия за опазване и подобряване на околната среда, адаптирането ѝ към настъпващите климатични промени и опазване на биоразнообразието. Едновременно с ефективното и щадящо използване на териториалните ресурси, следва да се продължи изпълнението на мерките и дейностите по възстановяване на съществуващата и изграждането на нова екологична инфраструктура – водоснабдителни и канализационни мрежи, пречиствателни станции за отпадни води и депа за отпадъци. Като една от слабите страни за областта се отбелязва именно недостатъчната изграденост и ефективност на тези системи. Екологичното измерение в изпълнението на старателгията е от основно значение както за запазването на природните ресурси, така и за недопускането на замърсявания, които могат да имат отрицателно въздействие върху здравето на хората и останалите живи организми, от които зависи баланса на местните екосистеми.

■ **План за интегрирано развитие на Община Хитрино за периода 2021 – 2027 г.**

Планът за интегрирано развитие на община Хитрино (ПИРО) се намира и в пряка връзка с Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г., като тя има водеща роля в обвързването на приоритетите на оперативната програма за развитие на регионите за следващия програмен период 2021-2027 г. с документите за стратегическо регионално развитие и пространствено планиране. Целите и приоритетите на ПИРО се определят в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на по-високите нива, като се обвързват с постигането на резултати за територията на общината. Целите на плана отразяват местните потенциали за развитие и се съсредоточават върху решаването на конкретните проблеми на общината.

Визията на ПИРО е „Община Хитрино – територия с интелигентен и устойчив растеж, чиста околна среда и висок местен потенциал за интегрирано и динамично развитие“.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Настоящата програма ще спомогне за да се постигнат заложените в Плана за интегрирано развитие на община Хитрино за периода 2021 – 2027 г.

- *Стратегическа цел 1* – Динамично развитие на местната икономика, инфраструктура и устойчиво селско стопанство с грижа за околната среда и доходите на хората;

*В приоритет 1 са събрани група от местни проблеми, чието решаване ще подпомогне изпълнението на **Стратегическа цел 1** в ПИРО.* Решаването на дефинираните основни проблеми в П1, свързани предимно с икономическото развитие на общината и опазването на околната среда ще се осъществи през призмата на различни секторни политики: енергетика, транспорт, екология, заетост, селско стопанство, в т.ч. и чрез прилагането на интегриран териториален подход и постигането на следните специфични цели и мерки:

Специфична цел 1.1. Развитие на физическа, техническа, транспортна, обществена и бизнес инфраструктура, цифровизация¹ и подобряване на свързаността.

Мярка 1.1.1. По-модерна и развита физическа, транспортна и обществена инфраструктура за хората и бизнеса

1. Дейност: Инвестиции в инфраструктура и дейности по сметосъбиране и управление на отпадъците. (2021-2027)
 - Проект 1: Закупуване на съдове за домашно компостиране; (2021-2023)
 - Проект 2: Закупуване на контейнери за разделно събиране на отпадъците (2021-2025)
 - Проект 3: Съвместен/и проект/и с други общини за изграждане на инфраструктура и дейности по управление на отпадъците в територии по ЗБР и обекти на културно-историческото наследство. (2021-2027)

Развитието и модернизацията на инфраструктурата за управление на отпадъците е от определящо значение за увеличаване инвестиционната атрактивност и конкурентоспособност на общината. Тя има и важно значение за подобряване на условията на живот в общината. Проектите за развитие и модернизация на инфраструктурата се оценяват за тяхното въздействие върху околната среда, което е от особена важност за прилагане принципите на устойчивото развитие.

▪ **Програма за опазване на околната среда на община Хитрино 2021 – 2028 г.**

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на гражданите, селскостопанските производители и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентирани икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

Решаването на възникналите екологични проблеми се основава на принципите за устойчиво развитие, предотвратяване на замърсяванията, последващо отстраняване на възникналите вреди, прозрачност в процеса на вземане на решения, съхраняване на

¹ Преход от аналогови към цифрови комуникационни системи

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

биоразнообразието и приоритетните местообитания за идните поколения и търсене на отговорност от замърсяващите околната среда граждани, производители и потребители.

Визията за бъдещото развитие и състояние на Община Хитрино съвпада с визията заложена в Плана за интегрирано развитие на общината: „Община Хитрино – територия с интелигентен и устойчив растеж, чиста околна среда и висок местен потенциал за интегрирано и динамично развитие“.

Настоящата програма за управление на отпадъците е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Хитрино.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

7. СИСТЕМА ЗА ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Програмата за управление на отпадъците е динамичен документ, за който е необходимо да бъде организирано наблюдението на изпълнението ѝ, с цел реализиране и достигане на всички заложи мерки и цели.

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА Общинският съвет е органът, който приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват националните и европейските политики за развитие на местните общности. В изпълнение на това правомощие се разработва и приема и настоящата програма, като освен приемането ѝ следва да се обезпечи и процеса на нейното изпълнение и отчитане, както и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми в процеса на реализация на мерките и при необходимост извършване на актуализация.

Изпълнението на програмата изисква да се следи за спазване на заложените мерки и цели, както в програмата, така и в подпрограмите към нея и да се отчитат, съгласно определените индикатори за изпълнение на конкретните дейности.

При отклонение от приетите мерки и цели е необходимо да се докладва това на ръководството и своевременно да се предприемат коригиращи мерки.

Наблюдението и изпълнението на ПУО е отговорност на кмета на общината, който определя в обхвата на администрацията звено, което да отговаря за събирането и обработването на информацията в процеса на изпълнението на мерките по програмата, както и за изготвянето на годишни отчети.

Изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще се осъществява от заместник-кмет с ресор “Строителство и устройство на територията, екология, енергетика и водоснабдяване, проекти със средства на Европейския съюз“ и от специализираната дирекция която отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

Информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на всички мерки от ПУО ще се събира и обобщава на годишна база от специализираната дирекция на Община Хитрино. За целите на системата за отчет и контрол на изпълнението на мерките от програмите на ПУО, Дирекцията ежегодно ще систематизира и обобщава в доклад напредъка по изпълнение на мерките до края на месец март на годината, следваща отчетната година.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

■ **Контрол и отчитане на изпълнението на програмата за управление на отпадъците**

Съобразно Закона за управление на отпадъците, органът който одобрява и контролира Общинските програми за управление на отпадъците е Общинския съвет на съответната администрация.

Съгласно чл.52 от ЗУО ежегодно кмета на Общината, внася в Общинските съвет, Отчет за изпълнение на програмата за предходната година, като същият след приемането му се изпраща в Регионалната инспекция по околна среда и води за сведение.

Годишният отчет ще се публикува на официалната страница на общината за информизиране на обществеността и заинтересованите страни.

Съобразно с изискванията е необходимо ежегодно да се събира информация, обобщава и представя пред общински съвет за изпълнението на програмата и планове за действие към подпрограмите.

Целта на контрола и отчитането на програмата е да се проследи ежегодно напредъка на изпълнение на поставените мерки и цели в програмата, евентуалните пречки за неизпълнението им, както и да бъдат взети навременни мерки, които не биха могли да се изпълнят поради финансови, нормативни и/или други причини.

■ **Процедура за актуализация на програмата**

Съгласно чл. 52, ал. 3, т. 2 от ЗУО, Програмата за управление на отпадъците се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;

- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори, въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

В случай на възникване на някои от горните обстоятелства е необходимо програмата да бъде актуализирана.

Актуализация на настоящата програма се извършва по същият начин, както разработването на нова такава.

8. ПРИЛОЖЕНИЯ

8.1. Анализи на състоянието на управлението на отпадъците:

8.1.1. Анализ и оценка на действащото законодателство и програмни документи

8.1.2. Анализ на отпадъците

8.1.3. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци

8.1.4. Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции

8.1.5. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

8.1.6. Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

8.1.7. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

8.2. Прогнози

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8

8.1. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

8.1.1. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ

Анализът на действащото законодателство и програмни документи има за цел да установи в каква степен националното законодателство се прилага на местно ниво, също така да се установи дали то е приложимо към дейността на съответната общинска администрация, или има необходимост от промяна на местните нормативни документи.

Той проследява приложимостта на законодателството към документите и изискванията на местно ниво, както необходимостта от промяна в тях, необходими действия за изпълнението им, необходимост от разработване на допълнителни нормативни документи, програми и стратегии на местно ниво.

■ **Информационно осигуряване на анализа**

За осигуряване на необходимата информация за анализа са използвани следните методи:

- проучване на национални нормативни документи, регламентиращи отговорностите на общините, свързани с управлението на отпадъците и действащата нормативна уредба в община Хитрино в областта на управление на отпадъците;
- проучване на стратегически и програмни документи на национално и общинско ниво относно управлението на отпадъците;
- проучване на отчетите за напредъка на изпълнението на програмните документи, свързани с управлението на отпадъците, на Общината пред Общински съвет Хитрино.

За по - точно определяне на степента на приложимост на нормативните документи в Община Хитрино е направена сравнителна оценка на националното законодателство с прилаганите мерки от страна на администрацията за изпълнението им, степен на изпълнение и/или пречки за неизпълнение и неприложимост на законодателството, разработени на местно ниво Наредби за спазване на изискванията и др., както следва:

☒ **Анализ на национална нормативна рамка. Изисквания. Приложимост.**

Република България е член на Европейския съюз и спазва и прилага общата политика на ЕС, свързана с околната среда, която включва и отпадъците като фактор, влияещ върху състоянието ѝ. Европейските стратегически документи от последните години променят

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

философията и подхода към отпадъците - от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси. В тази връзка и законодателството на Съюза в сектора търпи бурно развитие, като от по-общи разпоредби през 70-те години, целящи намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, днешният законодателен пакет съдържа конкретни изисквания и количествени цели за намаляване депонирането на отпадъци, за рециклиране и оползотворяване на специфични отпадъчни потоци и за предотвратяване образуването на отпадъци.

Основният нормативен документ в сектор „Отпадъци“ е Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви, известен също като Рамковата директива за отпадъците или РДО.

Преработената Рамкова директива за отпадъците се прилага от 12 Декември 2010 г. и въвежда нови разпоредби с цел стимулиране на предотвратяването на образуване на отпадъци и рециклирането като част от йерархията на отпадъците, изясняването на ключови понятия, като дефинициите за отпадък, оползотворяване и обезвреждане, както и установяване на подходящи процедури, приложими за странични продукти и край на отпадъка.

Задача на държавите-членки е да приложат европейското право в областта на околната среда като отчитат спецификите на съответната държава, свързани със законодателството, административни структури, регионални или местни условия или някаква друга причина.

Редица други директиви регулират специфичните потоци от отпадъци - например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители).

Една последна група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне, съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне. Регламент (ЕО) № 1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

Задължението на държавите членки за създаване на план за управление на отпадъците е указано в Директива 2008/98/ЕО от 19 ноември 2008 г. за отпадъците, която отмени предходните определени Директиви.

Директивата е приложима спрямо всяко вещество или предмет, които са изхвърлени от своя притежател, или които техният притежател възнамерява или се изисква да изхвърли. Тя не е приложима обаче спрямо газообразните и течни отпадъци или спрямо определени категории отпадъци (например, радиоактивни отпадъци) и други групи отпадъци (отпадъци от миннодобивни индустрии, животински трупове и селскостопански отпадъци, отпадни води).

Съгласно член 13 държавите членки трябва да предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че управлението на отпадъците се изпълнява без да застрашава човешкото здраве, без да уврежда околната среда и по-специално без риск за водите, въздуха, почвите, растенията или животните, без да причинява смущения от шум или миризми и без да засяга по неблагоприятен начин околната извънградска местност или местоположения, представляващи специален интерес.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Други ключови цели на Директивата за управление на отпадъците са изложени в чл. 4 (йерархия на отпадъците) с последващи разпоредби за превенция на отпадъците (член 9) и за повторната употреба, оползотворяване и рециклиране (членове 10 и 11), и изискванията за депониране на отпадъци (член 12).

Йерархията на отпадъците представя общ приоритетен ред на най-добрите цялостни становища за околната среда в законодателството и политиката по отпадъците. Най-висок приоритет се дава на превенцията на отпадъците, следвана от подготовката за повторна употреба, рециклиране или друг вид оползотворяване, напр. оползотворяване за енергийни цели. Оптималното окончателно депониране е в дъното на тази йерархия. Целта на въвеждането на йерархията за отпадъците е да отдели икономическия растеж от негативните въздействия върху околната среда вследствие на използването на природните ресурси и превръщането на ЕС в едно „рециклиращо“ общество.

При планирането на дейностите по управление на отпадъците се прилагат като *критерии за съобразност на предлаганите решения* следните принципи:

- „Предотвратяване“ - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно;
- „Разширена отговорност на производителя“ и „замърсителят плаща“ –лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве;
- „Превантивност“ – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап;
- „Близост“ и „самодостатъчност“ – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза;
- „Участие на обществеността“ – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Рамковата директива за отпадъците определя различни форми на третиране, относими към управлението на отпадъците. Тя прави разграничение между оползотворяване (определено като „всяка операция, главният резултат от която е, че отпадъците служат за полезна цел, заменяйки други материали, които иначе биха били използвани, за да изпълняват определена функция, или подготовката на отпадъците за изпълняване на подобна функция, в съоръжението, или в по-широки граници на икономиката“, от рода на рециклиране и изгаряне с оползотворяване на енергия) и депониране (форми на депониране на отпадъци, при които ресурсите на отпадъците не се оползотворяват, от рода на изгаряне без оползотворяване на енергия и депониране).

Превенцията на отпадъците, като ключов стратегически елемент от европейската политика по отпадъците, става все по-важна. Ясно е, че генерираното количество отпадъци нараства всяка година. Тъй като една от основните цели на ЕС е да гарантира икономическия растеж и просперитет, наложително е икономическият растеж да не се ограничава от генерирането на отпадъци. Инициативите за превенция на отпадъците са

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

насочени не само към промишления сектор чрез насърчаване на ползването на по-чиста технология, но и към училищата и частните домакинства чрез кампании за повишаване на осведомеността.

Оползотворяването на отпадъците допринася както за усвояване на ресурсите, съдържащи се в отпадъците, така и за спестяване на непокътнатите природни суровини.

Рамковата директива за отпадъците, както и някои директиви на Европейския съюз за специфичните потоци от отпадъци включват конкретни цели за оползотворяване, рециклиране и повторна употреба.

Като част от пакет от мерки в областта на кръговата икономика Директива (ЕС) 2018/851 изменя Директива 2008/98/ЕО. С нея се определят минимални оперативни изисквания за схемите за разширена отговорност на производителите. Те могат също така да включват организационна отговорност и отговорност за принос за предотвратяване на отпадъците, както и за повторната употреба и рециклируемост на продуктите.

Директивата засилва правилата за предотвратяване на отпадъците. По отношение на генерирането на отпадъци държавите от ЕС трябва да предприемат мерки за:

- подпомагане на устойчиви модели на производство и потребление;
- насърчаване на проектирането, производството и използването на продукти, които са ефективни по отношение на ресурсите, трайни, ремонтируеми, могат да се използват повторно и да бъдат модернизирани;
- целеви продукти, съдържащи суровини от изключителна важност, за да се предотврати превръщането им в отпадъци;
- насърчаване на наличието на резервни части, ръководства с инструкции, техническа информация или други средства, позволяващи ремонта и повторната употреба на продуктите, без да се нарушава качеството и безопасността им;
- намаляване на генерирането на хранителни отпадъци като принос към целта за устойчиво развитие на ООН за намаляване с 50% на глобалните хранителни отпадъци на глава от населението на ниво търговия на дребно и потребители, както и намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г.;
- насърчаване на намаляването на съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите;
- прекратяване на генерирането на морски отпадъци.

С директивата се определят и нови цели за рециклиране на битови отпадъци: до 2025 г. ще трябва да се рециклират най-малко 55% от теглото на битовите отпадъци. Тази цел ще се увеличи на 60% до 2030 г. и 65% до 2035 г.

Държавите от ЕС трябва:

- до 1 януари 2025 г. да установят разделно събиране на текстил и опасни отпадъци, генерирани от домакинствата;
- да гарантират, че до 31 декември 2023 г. биологичните отпадъци се събират отделно или се рециклират при източника (напр. чрез компостиране).

Като цяло целите на ЕС до 2030 г. са отпадъците да се управляват като ресурси и количеството, което е генерирано от населението, да е в състояние на абсолютен спад, депонирането на отпадъци да бъде сведено само до остатъчни отпадъци, за да се предотврати вредата върху околната среда и здравето на човека.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Най-сериозният проблем на България е лошото управление на отпадъците, по който показател страната ни е на едно от последните места сред всички европейски страни.

Над 90% от генерираните отпадъци се депонират, вместо да се оползотворяват. В сравнение с други страни, които прилагат все по-модерните технологии на оползотворяване и рециклиране на отпадъците, в България този процес едва сега стартира. За отбелязване е също, че докато в останалите европейски страни е преодоляна пряката зависимост между растеж на БВП и ръст на отпадъците от опаковки, това съвсем не е така в България. Повишаването на жизнения стандарт в страната все още е свързано с нарастване на количествата отпадъци от опаковки, поради все още твърде слабото им оползотворяване.

Първият специализиран закон, уреждащ управлението на отпадъците е Законът за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда от 1997 г. Специфични изисквания към дейностите по отпадъците се съдържат и в Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и на опасни отпадъци, приета с ПМС 53 от 19 март 1999 г. Тази наредба не е отменена и до днес и се прилага доколкото не противоречи на други действащи законови разпоредби. ПМС 53 от 19 март 1999 г. отменя ПМС 153 от 6 август 1993 г., а ПМС 268 от 29.10.1996 г. е отменено с Постановление № 12 на Министерския съвет от 27 януари 1999 г. за режима за въвеждане на опасни вещества.

Законът за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда е в сила до 2003 г., когато се приема първият Закон за управление на отпадъците. Той е в сила до юли 2012 г.

Действащият Закон за управление на отпадъците (ЗУО) е приет от 41 -то Народно събрание на Република България (обн., ДВ, бр. 53 от 13 Юли 2012г.) Законът транспонира в българското законодателство Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви.

ЗУО регламентира мерките и контрола за защита на околната среда и човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

Управлението на отпадъците включва събирането, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отпадъците, включително осъществяваният контрол върху тези дейности.

Общи положения:

- определено е приложното поле на законодателството по управление на отпадъците;
- отпадъците са разделени на четири основни класа (битови, строителни, производствени и опасни отпадъци), въз основа на което са определени задълженията на притежателите на отпадъци и правомощията на компетентните органи;
- определен е приоритетния ред (йерархията) за управление на отпадъците;
- въведени са дефиниции за “отпадък”; видовете отпадъци - „битови, „строителни“, производствени“ и „опасни“; „масово разпространени отпадъци“ “причинител” на отпадъци; “притежател” на отпадъци; дейностите “събиране”,

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

“съхраняване”, “транспортране” и „третиране“. Дейностите по оползотворяване и обезвреждане на отпадъците с техните R и D кодове и наименование са представени в приложения към закона.

ЗУО регламентира конкретни задължения и отговорности на:

- причинителите и притежателите на отпадъци;
- лицата, извършващи дейности с отпадъци;
- лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват

масово разпространени отпадъци;

- органите на местното самоуправление и местната администрация.

Законът съдържа основно промени, насочени към формулиране на ясни задължения за кметовете на общини за управление на битовите отпадъци.

Прилага се нова 5-степенна йерархия при управление на отпадъците:

1. Предотвратяване на образуването на отпадъци
2. Повторна употреба
3. Рециклиране
4. Оползотворяване за получаване на енергия
5. Обезвреждане чрез депониране

Тя определя предотвратяването на образуването на отпадъци като първи приоритет и изисква повторната употреба и рециклирането на материалите да бъдат предпочетени пред оползотворяване на отпадъците за получаване на енергия. Отклонения от тази йерархия се допускат за специфични потоци от отпадъци, когато това е оправдано по причини, като техническа пригодност, икономическа перспективност и опазване на околната среда. В тази връзка се изисква разработване на програма за предотвратяване на отпадъците за общината.

Планове и програми

ЗУО определя общите изисквания за планиране на дейностите по управление на отпадъците в страната, включително изискванията за целите, обхвата и процедурите по разработване, приемане и утвърждаване на планове и програми за управление на отпадъците.

Програмните документи, регламентирани със ЗУО са следните:

- Национален план за управление на отпадъците - разработва се от министъра на околната среда и водите и се приема от Министерски съвет. Националният план включва мерки за създаване на интегрирана мрежа от съоръжения и инсталации, която да осигурява оползотворяване и обезвреждането на отпадъците чрез най - добри налични техники;

- Програма за предотвратяване образуването на отпадъци - разработва се от министъра на околната среда и водите и се приема от Министерски съвет. Програмата е неразделна част от Националния план за управление на отпадъците;

- Програми за управление на отпадъците се разработват и изпълняват и от:

- кметовете на общини - за територията на съответната община. Общинските програми се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Законът за управление на отпадъците определя Общинския съвет на съответната община като орган по приемане на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

програмата и осъществяващ контрол по нейното изпълнение;

■ лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, които извършват индивидуално изпълнение на задълженията си и от организациите по оползотворяване. Програмите се разработват в обхват, определен със съответната наредба, регламентираща управлението на конкретния масово разпространен отпадък и се утвърждават от министъра на околната среда и водите.

Изисквания за извършване на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на отпадъци

ЗУО регламентира изискванията, реда и начина за извършване на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на отпадъци.

Въведени са забрани за изоставянето, нерегламентираното изхвърляне и изгаряне или друга форма на неконтролирано управление на отпадъците. Лицата, при чиято дейност се образуват отпадъци и притежателите на отпадъци се задължават да ги предоставят за събиране, транспортиране и третиране на лица, които имат право да извършват тези дейности (притежават необходимите документи за извършване на съответните дейности с отпадъци) или да ги третират самостоятелно, в съответствие с разпоредбите на закона. Предаването и приемането на производствените, строителните и опасните отпадъци се извършва само въз основа на писмен договор.

В зависимост от степента на риск за околната среда при различните дейности и вида на отпадъците, с които се извършват, е въведен разрешителен или по-облекчен регистрационен режим. Определени са компетентните органи за издаване на съответния документ; сроковете, процедурите и условията за заявяване извършването на дейностите и вземане на решение за разрешаването им.

Въведена е и процедура за издаване на разрешение за индивидуално изпълнение и разрешение на организации по оползотворяване, с оглед изпълнението на задълженията на лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци за разделно събиране и третиране, както и за постигане на съответните цели за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на съответните отпадъци.

Информация, докладване и публични регистри

ЗУО въвежда задължение за водене на отчетност и представяне на информация от следните лица:

- лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране и третиране на производствени или опасни отпадъци;
- лицата, извършващи дейности по събиране, транспортиране и третиране на битови и строителни отпадъци;
- лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци.

ЗУО регламентира създаването и поддържането на следните публични регистри, които се водят от изпълнителния директор на ИАОС:

- регистър на лицата, притежаващи документи за извършване на дейности с отпадъци (разрешения и регистрационни документи);
- регистър на лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

които се образуват масово разпространени отпадъци (батерии и акумулатори, електрическо и електронно оборудване, масла, гуми, полимерни торбички);

- регистър на лицата, извършващи дейности като търговци или брокери на отпадъци;
- регистър на площадките, на които се извършват дейности с отпадъци от черни и цветни метали, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства и негодни за употреба батерии и акумулатори.

Финансиране на управлението на отпадъците

Със ЗУО в българското законодателство са въведени принципите “замърсителят плаща” и “разширена отговорност на производителя”. В съответствие с тези принципи разходите за събиране, предварително съхраняване, транспортиране и третиране (оползотворяване и обезвреждане) на отпадъците са за сметка на:

- причинителите и притежателите на отпадъците (прилагане на принципа “замърсителят плаща”);
- лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (прилагане на принципа “разширена отговорност на производителя”).

Разходите за дейности с битови отпадъци и изпълнение на задълженията на органите на местно самоуправление и местна администрация, определени със ЗУО, се предвиждат по бюджета на съответната община в размер, не по-малък от планираните за съответната година приходи от местни такси по Закона за местните данъци и такси.

Компетентни органи по прилагането на ЗУО:

- Министерство на околната среда и водите - разработва и прилага националната политика и законодателството в областта на управление на отпадъците; координира контролните правомощия на другите органи на изпълнителната власт по отношение управлението на отпадъците. МОСВ издава разрешения на лица, извършващи индивидуално изпълнение на задълженията си и на организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци и утвърждава програмите им за управление на отпадъците.

- РИОСВ - прилагат националната политика и контролират спазването на изискванията на нормативните документи в областта на управление на отпадъците. РИОСВ издават разрешения и регистрационни документи за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци на тяхна територия;

- Други институции, имащи отношение към управлението на отпадъците - Министерство на здравеопазването, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на вътрешните работи, Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерство на земеделието, храните и горите, Агенция “Митници”, Държавна агенция за метрологичен и технически надзор, Комисия за защита на потребителите, областни и общински администрации.

Контрол по управлението на отпадъците

Контрол по управлението на отпадъците се извършва от:

- кметовете на общини, които контролират дейностите с битови и строителни отпадъци; спазването на изискванията, определени с общинската наредба по ЗУО;
- РИОСВ, които контролират спазването на изискванията за третиране на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

отпадъци и на условията по издадените разрешения и регистрационни документи; изпълнението на програмите за управление на отпадъците; воденето на отчетност и предоставянето на информация за дейностите по отпадъците; изпълнението на задълженията на кметовете на общини, свързани с управлението на отпадъците; правилното начисляване и своевременно заплащане на продуктова такса от лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата, на които се образуват масово разпространени отпадъци;

- МОСВ, което контролира спазването на условията по издадените разрешения на организации по оползотворяване и на лица, изпълняващи индивидуално задълженията си за управление на масово разпространени отпадъци; дейностите по управление на отпадъци;

- МОСВ, РИОСВ, МВР, МТИТС и Агенция „Митници“, които контролират трансграничния превоз на отпадъци, съобразно своите правомощия;

- МОСВ, РИОСВ, МВР и кметовете на общини, които контролират спазването на условията и реда за извършване на дейност с отпадъци от черни и цветни метали, съобразно своите правомощия;

- РЗИ и РИОСВ, които контролират дейностите по третиране на опасни отпадъци в лечебните и здравните заведения;

- ДАМТН, Комисията за защита на потребителите и МЗ, които контролират съответствието на продуктите, след чиято употреба се образуват масово разпространени отпадъци с изискванията на съответната наредба.

Принудителни административни мерки и административно-наказателни разпоредби

- МОСВ спира дейностите по събиране, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и експлоатацията на инсталации за оползотворяване или обезвреждане на отпадъци;

- РИОСВ издава предписания за отстраняване на отпадъците за сметка на нарушителя и за възстановяване качествата на околната среда; спира дейностите по събиране, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и експлоатацията на инсталации за третиране на отпадъци;

- Въведени са голям брой наказания за нарушения на изискванията на закона и подзаконовите актове по прилагането му както от страна на физически и юридически лица, така и за неизпълнение на задълженията на длъжностните лица.

Ключови разпоредби на ЗУО

- ✓ Въвежда количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и от други източници, които общините трябва да достигнат.

- ✓ Въвежда поэтапни цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес.

- ✓ Въвежда изискване за регионално управление на битовите отпадъци и детайлни правила за сдружаване на общините в регионални сдружения за управление на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

битовите отпадъци чрез регионални съоръжения за третиране на отпадъците;

✓ Регламентира отговорността на собствениците на пътища за почистване на сервитутите на пътищата.

✓ Въвежда изисквания към ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5000 жители и в курортните населени места да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с общинските наредби по чл.22 от ЗУО.

✓ Въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.

✓ Определя националните компетентни органи по Регламент (ЕО) № 1013/2006 относно превозите на отпадъци, изискванията за финансови гаранции при трансграничен превоз, както и възможните случаи на ограничения. Забраняват се превозите на отпадъци за Република България, предназначени за изгаряне или съвместно изгаряне с оползотворяване на енергията за всяка инсталация, в количества за съответната календарна година, надвишаващи сумарно половината от годишния капацитет на инсталацията. В случаите, когато в Националния план за управление на отпадъците са заложили специфични мерки за управление на даден отпадък или поток от отпадъци, Министерският съвет може да ограничи вноса на тези отпадъци.

Подзаконовите нормативни актове към Закона за управление на отпадъците

Действащите подзаконовите нормативни актове, които детайлизират изискванията на ЗУО, могат да се обособят в пет групи:

- Подзаконовите нормативни актове с хоризонтални разпоредби спрямо всички видове отпадъци, инсталации и съоръжения за отпадъци в обхвата на ЗУО - за класификация на отпадъците; за водене на отчетност и предоставяне на информация за дейностите с отпадъци;

- Подзаконовите нормативни актове, определящи изисквания към съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци - площадки за изграждане на съоръжения за третиране на отпадъци; изграждане и експлоатация на инсталации за изгаряне на отпадъци, депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци /сепариране, компостиране/, третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци;

- Подзаконовите нормативни актове, регулиращи управлението на масово разпространени отпадъци, за които е въведен принципът „разширена отговорност на производителя“ - опаковки и отпадъци от опаковки; отработени масла и отпадъчни нефтопродукти; отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА); излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС); излезли от употреба гуми (ИУГ);

- Подзаконовите нормативни актове, регулиращи управлението на специфични отпадъчни потоци - строителни отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали; биоотпадъци; отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (ПХБ); утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието; отпадъци от лечебните и здравни заведения;

- Подзаконовите нормативни актове, съдържащи регулации по управлението на отпадъци чрез икономически инструменти - за обезпеченията и разходване на събраните

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

средства за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци и за отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци; за финансова гаранция или еквивалентна застраховка при трансграничен превоз на отпадъци; за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (опаковки, масла, батерии и акумулатори, гуми, електрическо и електронно оборудване (ЕЕО), моторни превозни средства (МПС), полимерни торбички).

■ **Основни ангажменти на общините, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му**

ЗУО и наредбите към него регламентират детайлно редица задължения на общините, свързани с управлението на отпадъците. За целта в Закона за управление на отпадъците и в голяма част от подзаконовите нормативни актове към него са обособени раздели, в които се регламентират задълженията на органите на местното самоуправление и местната администрация.

ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ХИТРИНО

Община Хитрино изпълнява разработена „Програма за управление на отпадъците в община Хитрино с период на действие 2015-2020 г.“, която е приета от Общински съвет Хитрино с Решение № 58 по Протокол №7/28.08.2015г. и актуализирана с Решение №7 по Протокол №1/25.01.2019 г.

Програмата за управление на отпадъците на община Хитрино за периода 2015-2020 г. е разработена съгласно изискванията на чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците и е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Хитрино, в съответствие с чл. 79 от Закона за опазване на околната среда.

През периода на действие на Програмата са изготвяни ежегодни отчети за изпълнението ѝ, които са представяни пред Общински съвет - Хитрино и разглеждани и приемани на негови заседания. Прегледът и анализът на отчетите показва, че основната част от мерките, включени в Плана за действие на програмата са изпълнени.

Основни изводи и препоръки

На основата на направените анализи на националната и общинската нормативна рамки и програмни документи в областта на управление на отпадъците, могат да се направят следните основни изводи и препоръки:

► Въведена е йерархията при управление на отпадъците. Приложимостта на това изискване е бавен и продължителен процес, както за Община Хитрино, така и за всички Общини в България, тъй като тепърва предстои изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъци.

► Въведени са количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата. Целите са реалистични и напълно постижими за Общината, тъй

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

като на територията на община – Хитрино има изградена инсталация за сепариране на отпадъци с претоварна станция, която обслужва и съседните общини Венец и Каолиново.

► Община Хитрино участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците за Регион Шумен с Община Хитрино, Каолиново, В.Преслав, Н. Пазар, Каспичан, Смядово и Шумен чрез използване на Регионалното депо за отпадъци в кв. Дивдядово.

► Въведени са отчисления за депониране на отпадъци на общинско или регионално депо за всеки тон депониран отпадък. Отчисленията имат за цел да се намали количеството депонирани отпадъци и да се увеличи рециклирането и оползотворяването им.

► Действащата Наредба за управление на отпадъците на територията на община Хитрино е с приета последна актуализация от Общински съвет - Хитрино с Решение № 76 от 17.07.2019 година, по Протокол № 4. на основание чл. 22 от действащия ЗУО. Наредбата съдържа детайлни разпоредби, регламентиращи управлението на отпадъците на територията на община Хитрино. Разработена в пълно съответствие с изискванията на националното законодателство по управление на отпадъците и отговаря на изискванията на ЗУО за съдържание на наредбата.

► В останалите общински нормативни актове, обект на анализа, могат да бъдат направени допълнения с оглед уреждане на максимално широк кръг от въпроси, както е препоръчано в настоящия анализ.

► Община Хитрино разработва и изпълнява общински програми за управление на отпадъците в съответствие с действащото към момента на изготвянето им национално законодателство и национални програмни документи в областта на управление на отпадъците.

► Основната част от мерките, включени в Плана за действие на *Общинската Програма за управление на дейностите по отпадъци за периода 2016-2020 г.* са реализирани.

► Общинската администрация осъществява текущ контрол по напредъка и изготвя периодични отчети за изпълнението на програмните документи, в законоустановените срокове, които представя пред Общински съвет - Хитрино.

Във връзка с разпоредбата на чл. 52 от Закон за управление на отпадъците Община Хитрино е предприела действия за разработване на Програма за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г.

8.1.2. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО *битови отпадъци* са „отпадъците от домакинствата“ и „подобни на отпадъците от домакинствата“ - това са отпадъците, образувани от домакинствата и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство.

„Биоразградими“ са всички битови отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други. „Биоотпадъци“ са биоразградими битови отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

■ Състояние относно битовите отпадъци

Генерираните отпадъци на територията на Община Хитрино са основно неопасни отпадъци. Генерират се смесени неопасни отпадъци от домакинствата, производствени отпадъци от фирмите, извършващи производствена дейност, растителни отпадъци от домакинствата, от поддръжка на зелените площи, парковете, градините, строителни отпадъци от ремонтна и строителна дейност.

Информацията за количество генерирани битови отпадъци по населени места в общината се предоставя от общинска администрация Хитрино.

В община Хитрино е въведена система за събиране и транспортиране на битови отпадъци, която е добре функционираща и въпросът с депонирането на ТБО е решен след изграждането на регионално депо, което обслужва и община Хитрино. Общината извършва чрез възлагане на външна фирма дейностите по събиране на битови, строителни отпадъци и транспортирането им до депа, организиране и извършване на дейности по разделното събиране на ТБО, услуги по денонощно зимно поддържане на територията на община Хитрино, почистване на отпадъци, изхвърлени на неразрешени за това места, ликвидиране на незаконни сметища и други.

В експлоатация е Регионално депо „Шумен“ за битови и неопасни производствени отпадъци - клас „депо за неопасни отпадъци“, което обслужва общини Шумен, Велики Преслав, Нови пазар, Каспичан, Хитрино, Венец, Каолиново и Смядово. Депото отговаря на нормативните изисквания и се експлоатира съгласно действащото екологично законодателство.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Таблица № 2 Генерирани количества отпадъци за периода 2018-2020 г.

<i>Години</i>	<i>2018 г.</i>	<i>2019 г.</i>	<i>2020 г.</i>
Генерирани битови отпадъци, тона	1587	613	1429
Население бр. жители	6764	6891	7105
Норма на натрупване кг/жит.год	233	89	2021

Източник: Община Хитрино

Събраните отпадъци се извозват до Претоварна станция с. Близнаци, след което до Регионалното депо в кв. Дивдядово, община Шумен, където се измерва на везна и се води отчет за постъпилите количества за депониране в РДО.

Основен показател при дефиниране на битовите отпадъци е нормата на натрупване, показваща количеството на отпадъците, образувани от един човек за определен период от време, обикновено година. Нормата на натрупване може да се изрази в тегловни (kg/жител/год.) или в обемни единици (m³/жител/год.).

Въз основа на отчетените количества на битовите отпадъци са изчислени и нормите на натрупване за последните години. От Таблицата е видно, че средната норма на натрупване за Община Хитрино за 2019 години е 89 кг/жител/год., което е много по-ниско от средногодишното за област Шумен (304 кг/жител/год.), и много по-ниско от средногодишното за страната (408 кг/жител/год.)

Съгласно отразените количества през годините се наблюдава почти еднакви количеството отпадъци. Положително влияние оказва и въведената в общината система за разделно събиране на отпадъците от опаковки.

Статистиката показва, че депата за битови отпадъци намаляват значително през годините, поради изграждането на нова политика и насоки за третиране на отпадъците в страната. Първоначалното изграждане е започнато със закриване на всички образувани сметища в малките населени места в Общините, въвеждане на организирана система за извозване на отпадъците в населените места и депонирането на всички образувани отпадъци на регламентирано депо, отговарящо на всички изисквания на законодателството.

Отпадъкът следва да се разглежда като ресурс, от който могат да бъдат извлечени редица ползи след неговото преработване, било то като източник на енергия или при неговата повторна употреба или рециклиране.

Количеството на битовите отпадъци представлява най-голямата част от всички отпадъци, генерирани на територията на Общината. Преобладаващата част са органични хранителни отпадъци, пластмасови опаковки, метални опаковки от бира и безалкохолни напитки, стъклени бутилки, хартиени опаковки и др.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

■ **Събиране на битовите отпадъци**

Община Хитрино е въвела организирано сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъците във всички населени места от 2010 г.

Броят на поставените съдове за отпадъци е изчислен съгласно “Ръководството за определяне броя и вида на необходимите съдове и техника за събиране и транспортиране на отпадъци”, разработено от Министерство на околната среда и водите /МОСВ/.

Съгласно ръководството, броят на необходимите съдове за събиране на отпадъци е определен по формула на база норма на натрупване на отпадъците и брой на населението в конкретното населено място. Честотата на извозване на съдовете за отпадъци е изчислена по същата методика.

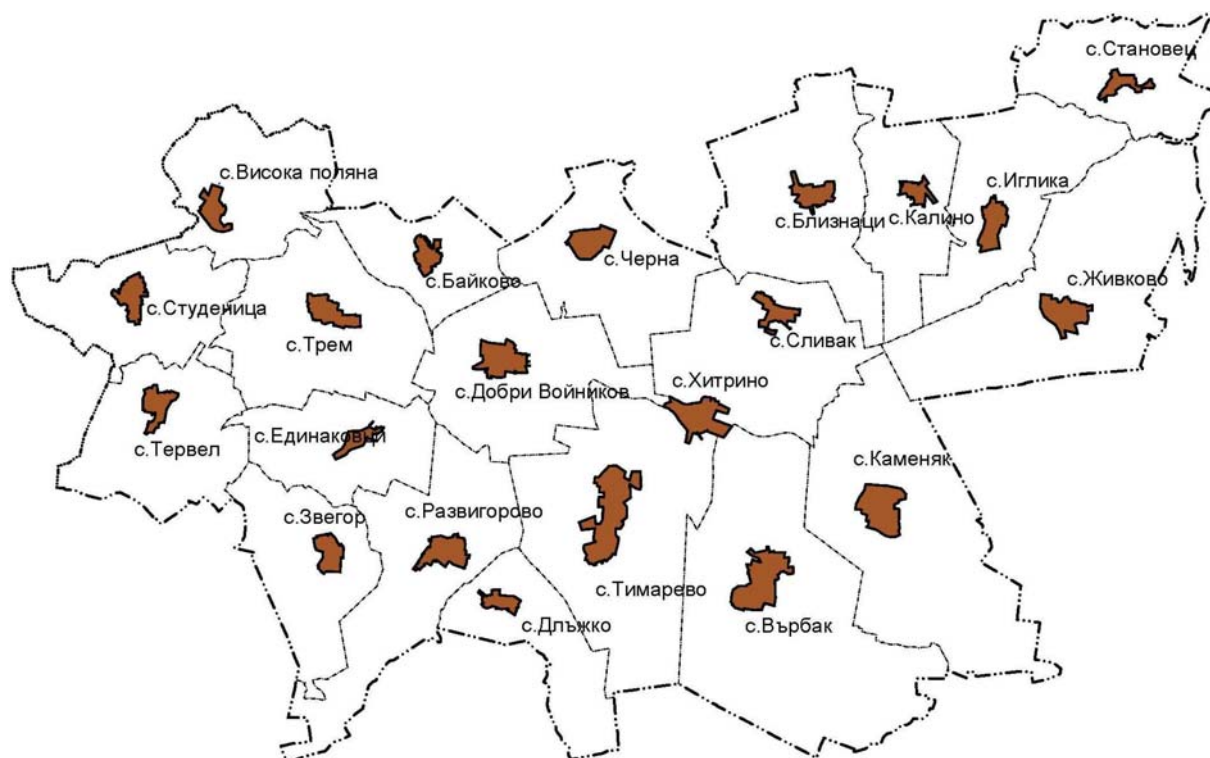
В Община Хитрино населените места 21 на брой и са разделени на четири подрайона, като честотата на извозване е най-малко три пъти месечно през летния сезон и два пъти месечно през зимния сезон. Обслужването на крайпътно разположени контейнери за отпадъци е със същата честота, както и населените места.

Таблица № 3 Налични съдове за сметосъбиране в община Хитрино

Съдове	Обем/вместимост	Брой
Контейнери	1,1 m ³	481
Общо:		481

Районите и честотата на извозване се определят всяка година със Заповед на Кмета на Общината, съгласно изискванията и сроковете на Закона за местните данъци и такси /ЗМДТ/.

Всяка година се извършва ремонт на средно около 15 бр. контейнери от типа Бобър. Контейнерите се ремонтират като външна услуга, която включва подмяна на ходови колелета, отварящи се устройства /капацы/ и пружини.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Всички отпадъци на територията на Община се извозват до Претоварна станция с. Близнаци, след което на Регионално депо за неопасни отпадъци в кв. Дивдядово, община Шумен.

През 2010 година е учредено Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Шумен /РСУО/ с председател – кмета на Община Шумен и членове – кметовете на общините, участващи в регионалното сдружение.

Сдружението е създадено съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците и Национална програма за управление на дейностите по отпадъците 2009-2013 г. (НПУДО).

Целта е да се обединят усилията на Общините в изграждането на екологосъобразни съоръжения за третиране на отпадъците, отговарящи на нормативната база и представляващи минимален риск за околната среда.

Чрез създаване на Сдружението, Общините си поделят разходите по поддръжката, експлоатацията и мониторинга на депото и вземат общи решения за бъдещото третиране на отпадъците си.

Тъй като не е икономически ефективно за общините, различните потоци отпадъци, като растителни и строителни да бъдат извозвани и третирани до Регионалното депо е взето Решение, с което всяка Община урежда начините за тяхното третиране на територията си, а битовите отпадъци, които не могат да бъдат оползотворени се обезвреждат на депото.

При определянето на политиките за събирането и третирането на отпадъците, решаващият фактор е транспортния разход.

Тъй като Регионалното депо е отдалечено от Хитрино средно 38 км, общинската администрация насочва усилията си към изграждане на съоръжения и системи, където ще може да се обхване по- голям поток от отпадъците.

Община Хитрино е въвела организирано сметосъбиране във всичките си населени места. Към този момент 100% от населението е обхванато от системата. Въпреки това е необходимо ежегодно оптимизиране на системата за достигане на повишаване качеството на услугите и задоволяване нуждите на населението. Тази оптимизация може да се извършва, чрез редица дейности и мероприятия. Някои от тях включват:

- Разместване на контейнери, с цел повишаване на използваемостта им;
- Поставяне на допълнителни контейнери на места, където се ползват от по-голям брой хора или недостигат;
- Подмяна на амортизирани съдове;
- Увеличаване краткостта на обслужване на съдовете. Честотата на извозване на отпадъците е проблем в селата на Общината през летния сезон. Тук е необходимо разработване на други механизми за изчисляване на таксата, с които да се осигурят достатъчно средства за дейността;
- Оптимизиране на маршрутите за събиране и транспортиране на отпадъците;
- Подмяна на специализираната транспортна техника за обслужване на контейнерите;
- Осъществяване на координация между фирмата на която е възложено събирането и транспортирането на отпадъците и отговорните служители от Общинска администрация – експерти, отговорни за контрола на дейността, кметове и кметски наместници по населените места, контролори по чистотата и др.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

■ **Морфологичен анализ на битовите отпадъци**

Показателят морфологичен състав характеризира количеството на отделните компоненти спрямо общото количество на отпадъците (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали, опасни отпадъци и др.). Данните за морфологичния състав са необходими при избор на системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива. Има важно значение при определяне на метода за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците, включително вида и капацитета на съоръженията.

С показателя фракционен състав се изразява процентното съдържание на масата на отделните компоненти в отпадъците по отношение на техните размери спрямо общата маса на отпадъците. Данните за фракционния състав са необходими при определяне на конструктивните параметри на някои съоръжения за третирането на отпадъците (сита, дробилки).

Обемното тегло (маса) изразява отношението на масата (теглото) на отпадъците към техния обем. Този показател е необходим при определянето на броя на съдовете за събиране на отпадъците, броя на машините за извозването им и технологичното оразмеряване на съоръженията за обезвреждането им. С методиката са определени минималния брой проби, които следва да се наберат за един сезон, съобразно количеството битови отпадъци. За общини, които генерират до 5000 т. на година смесени битови отпадъци е определено да се извършва по една проба на сезон или общо 3 до 4 проби за година (три до четири сезона). Съгласно методиката, определянето на количествата отпадъци се получава като произведение на броя на населението по данни на НСИ и норма на натрупване.

Последният актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генерирани на територията на община Хитрино е извършен през 2019 г. в рамките на проект: „Определяне на морфологичния състав на отпадъците в България“, финансиран от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество, чрез ПУДООС.

Данните от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени и депонираните от територията на община Хитрино на Регионално депо - Шумен смесени битови отпадъци са представени в „Обобщен финален доклад“ от изготвен през 2019 г. четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Хитрино.

Таблица № 4 Резултатите от усреднения морфологичния анализ

Морфологичен състав	Общо битови отпадъци за цялата община	
Генерирано общо количество в тона/година		
	тона/год.	ср. %
Хранителни	154.12т	3.91%
Хартия	115.95т	3.04%

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Картон	85.66т	2.17%
Пластмаса	309.71т	7.94%
Текстил	98.77т	2.51%
Гума	19.15т	0.49%
Кожа	33.93т	0.86%
Градински	271.66т	63.69%
Дървесни	35.27т	0.90%
Стъкло	105.16т	3.04%
Метали	90.02т	2.29%
Инертни > см	15.45т	0.39%
Опасни (ИУЕОО + опасни отпадъци от бита)	31.91т	0.85%
Други - хигиенни, композитни	87.25т	2.21%
Ситна фракция < 4 см	225.65т	5.73%
Общо:	1 679.66т	100.00%

Източник: Обобщен финален доклад на „ЕКО-морфология България“ ДЗЗД

Изводите които могат да се направят са следните:

- Много висок дял на отпадъците, които могат да се рециклират и ползват повторно, като хартия, картон, стъкло, метали, пластмаси - 44,34%.
- Голям дял от останалите отпадъци заемат градинските – 13,68% и ситната фракция – 13,74%;
- Бъдещите действия на общинска администрация Хитрино са насочени към отделянето на тези рециклируеми и биоразградими отпадъци от общия поток битови отпадъци с цел тяхното оползотворяване. В края 2020 г. е подписан договор за закупуване на 200 бр. компостери от 740 л. за домашно компостиране.

▪ Разделно събиране на битови отпадъци, за които са въведени забрани и ограничения за депониране

С Наредба № 6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и със ЗУО са въведени изисквания за поетапно намаляване на депонираните биоразградими отпадъци и забрана за депониране на следните отпадъци:

- ☒ Течни отпадъци;
- ☒ Отпадъци, определени като експлозивни, корозивни, оксидиращи, леснозапалими или запалими;
- ☒ Болнични и други клинични отпадъци;
- ☒ Гуми;
- ☒ Отпадъци, които не удовлетворяват критериите за приемане на отпадъци на депа;
- ☒ Неидентифицирани и нови химични вещества, възникнали в резултат на научноизследователска, развойна и учебна дейност.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Забраните са заложили и в Комплексното разрешително на депото. Задълженията за спазването им са възложени на оператора на депото, чрез постоянни визуални проверки на постъпващият отпадък и чрез проверка на документите, придружаващи отпадъка.

Комплексното изпълнение на тези забрани е транспонирано в Общинските наредби, касаещи управлението на отпадъците, както и чрез конкретни набеязани мерки от страна на Общинската администрация:

- ▶ При попадане на гореописаните отпадъци в потока битови отпадъци, същите се отделят от него и се предават на оторизирани фирми за тяхното оползотворяване и/или обезвреждане на договорни отношения;
 - ▶ Болничните заведения имат въведени задължения за сключване на самостоятелни договори за обезвреждане на опасните си отпадъци от дейността си в инсинератори;
 - ▶ Търсене на съдействие от съществуващите пунктове за смяна и продажба на гуми, които да приемат безвъзмездно негодните за употреба гуми от гражданите.
 - ▶ Изграждане на площадка за безвъзмездно приемане от граждани на опасни отпадъци, образувани в резултат на жизнената дейност на домакинствата;
 - ▶ Оказване на съдействие на фирми и институции, съхраняващи опасни химични вещества за предаване на същите на оторизирани лица за безопасното им обезвреждане;
- **Количества повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци.**

Общото количество на събраните рециклируеми отпадъци от началото на въвеждането на системата през 2011 г. за разделно събиране на отпадъците до края на 2020 г. е 93822 тона.

На територията на община Хитрино е изградена и въведена в експлоатация претоварна станция в землището на с. Близнаци със сепарираща инсталация за отделяне и повторно използване на рециклируеми БО. Данни за количествата и анализ на потока БО може да се извърши при следващ мониторинг на ПУО.

Всички отпадъци, събрани от контейнерите за смесени битови отпадъци на територията на общината преминават през инсталацията за предварително третиране, преди депониране. Инсталацията е с капацитет за сепариране на 20 000 тона отпадъци годишно, където ще се отделят рециклируемите и оползотворими отпадъци в контейнери, а останалите неподлежащи на третиране се депонират на регионалното депо.

Сключен е Договор за услуги № ОП – 2/26.06.2020 г. между Община Хитрино и „ДЕКРА СТРОЙ“ ЕООД като изпълнител на обществена поръчка с предмет „Избор на изпълнител за управление, стопанисване и експлоатация на сепарираща инсталация за нуждите на общините Хитрино, Каолиново и Венец“

Сключен е Договор № ДО-90 от 16.09.2020 г. между Община Хитрино и „ДЕКРА СТРОЙ“ ЕООД за „Транспорт на отпадъци от Сепарираща инсталация с. Близнаци до Регионално депо за неопасни отпадъци гр. Шумен и Площадка за третиране на строителни отпадъци находяща се в с.Златна нива, община Каспичан“

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

■ **Строителни отпадъци**

С Наредба за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали (Обн. ДВ. бр.98 от 8.12.2017 г.) се регламентира предотвратяване и ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаване риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци. С Наредбата се насърчава рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от ЗУО.

Целта е:

- Да се предотврати и минимизира образуването на строителни отпадъци (СО);
- Да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО;
- Да се увеличи употребата на рециклирани строителни материали;
- Да се намали количеството за депониране на СО.

Член 6 от Наредбата забранява нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на СО, в т. ч. изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и др.

„Строително-монтажни” са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват, а „Премахване” е дейността по отстраняване на строежите чрез селективно отделяне на оползотворимите отпадъци в процеса на премахването.

В Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Хитрино, с приета последна актуализация с Решение № 76 от 17.07.2019 година, по Протокол № 4 на ОбС Хитрино, в раздел V е регламентиран реда по организация на дейностите по управление на строителни отпадъци и излишни земни маси. В чл.22 от нея е посочено, че извършването на дейностите по третиране и транспортиране на излишните земни маси (ЗМ) и строителни отпадъци (вкл. и строителните отпадъци от вътрешни преустройства и текущи ремонти на сгради и съоръжения) е задължение на собственика, инвеститора или изпълнителя на дейността, от която са формирани. Третирането и транспортирането на отпадъците от строителни площадки и от премахването на строежите се извършва от възложителя, изпълнителя, инвеститора на строежа или от собственика на строителните отпадъци или от друго лице, отговарящо на изискванията по чл. 35 от ЗУО, въз основа на писмен договор.

Лицата, извършващи строителство, разрушаване на сгради и/или доброволно премахване на строежи, извършват дейността си по начин, осигуряващ последващото

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

оползотворяване, в т.ч. рециклиране на образуваните строителни отпадъци в съответствие с изискванията на ЗУО.

Когато строителните отпадъци са генерирани по време на принудителното премахване на строежи, отговорност за предаването на отделените строителни отпадъци, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудителното премахване на строежи, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата.

Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудителното премахване на строежи, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата.

Контролът по изпълнение на План за управление на строителните отпадъци –ПУСО се осъществява от кмета на общината, на чиято територия се извършват СМР/премахването на строеж, или от оправомощено от него длъжностно лице.

В случаите, когато кмета на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи:

- да разработва План за управление на строителните отпадъци като част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж;
- да изпълни реално Плана за управление на отпадъците;
- да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;
- да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове строителни отпадъци в минимални количества;

-да одобрява плана за управление на строителните отпадъци на инвестиционни проекти на територията на общината, като част от документацията за разрешение за строеж - когато общината е компетентен орган по ЗУТ, както и да одобрява отчетите за изпълнение на плана за управление на отпадъците, в предвидените случаи от Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно. Прилага се процедура, при която строителните фирми да се обръщат към община за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Към момента на територията на общината няма действащо депо за строителни отпадъци или такова което да се намира в процес на изграждане. В тази връзка е сключен договор от 07.04.2021 г. между община Хитрино и фирма „ГОЛДЪН ФИЙЛД“ ООД - кариера Златна нива. Предмет на договора е входящ контрол и временно съхранение на строителни отпадъци, извозени от територията на община Хитрино.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

■ **Производствени отпадъци**

„Производствени отпадъци“ са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица (§1, т. 32 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

Производствените предприятия на територията на общината образуват предимно отпадъци с характер на битови, специфични масово разпространени и рециклируеми отпадъци. Фирмите изготвят годишни отчети за дейностите с отпадъци, които се предоставят в ИАОС в съответствие с чл. 23, ал. 5 от Наредба №1 от 04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

Сметоизвозването на производствени отпадъци, доколкото има такива, става със собствен превоз на фирмите или чрез сключване на двустранни договори с изпълнители за извозване и депониране на отпадъците.

По-голямата част от производствените отпадъци не подлежат на последващо третиране и единствения вариант за тяхното обезвреждане, е чрез депониране. Това затруднява в голяма степен постигането на целите за намаляване на депонираните отпадъци на депата.

■ **Утайки от ПСОВ**

В Община Хитрино няма разработени Програми за управление на утайки, поради липса на изградени такива пречиствателни съоръжения.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

8.1.3. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

■ Система за събиране и транспортиране на битови отпадъци

Община Хитрино е въвела организирано сметосъбиране във всички населени места от 2010 г., чрез поставени контейнери по населените места с обем 1,1 куб.м..

Всички сметища по населените места са закрити през 2012 г. по предварително съгласуван и одобрен график с Регионалната инспекция по околна среда гр.Шумен.

Всяка година общинска администрация закупува контейнери тип „Бобър” с обем 1,1 м³ за допълване на системата си по населените места в Общината.

Всички контейнери с обем 1,1 м³, са разпределени по населените места, съгласно разработената от Министерство на околната среда и водите “Методика за определяне на броя и вида на необходимите съдове и техника за събиране и транспортиране на отпадъци”, а останалите са на склад, с цел подмяна на амортизирани съдове. Те се поддържат от звеното ангажирано с дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване.

Наличната техника за сметосъбиране е както следва:

Таблица № 5 Налични съдове за сметосъбиране в община Хитрино

Съдове	Обем/вместимост	Брой
Контейнери	1,1 м ³	481
Общо:		481

Извозването на отпадъците е организирано, чрез одобрен график от общинска администрация с разпределение по райони.

Съгласно изискванията на чл.62 от ЗМДТ, кметът на общината издава заповед за определяне на честотата на сметосъбиране за следващата календарна година. Съобразено със заповедта на кмета на общината, фирмата осъществяваща дейността е отговорна за изготвяне на графика за обслужване на всички населени места в общината.

Всяка година се извършва инспекция на ефикасността на системата и при необходимост се поставят кофи или контейнери на нови точки в населените места и се подменят някои съдовете, поради тяхната амортизация.

Профилактиката по дезинфекцията на съдовете за отпадъци се изпълнява четири месеца годишно през летния сезон /от месец май до месец август/ веднъж месечно по райони на извозването на отпадъците. Извозването на отпадъците се извършва със специализирани транспортни средства за събиране и извозване на битови отпадъци. Общината е намерила

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

различни решения за събиране на отпадъците от обществените места, улиците, паркове и т.н. като обемът на използваните съдове- метални кошчета варира в границите 0,4 – 0,75 м³.

Финансирането на разходите по сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъците, както и за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване, обезвреждането на отпадъците, чрез депониране, експлоатацията на Регионалното депо и др. се извършва, чрез „Такса битови отпадъци”/ТБО/ по реда на Закона за местни данъци и такси /ЗМДТ/. Образуването на таксата се извършва след изготвяне и одобряване на план - сметка за разходите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата за съответната година.

В следваща таблица са представени приходите и разходи в лева през периода от 2016 – 2020 г. са както следва:

<i>година</i>	<i>приходи</i>	<i>разходи</i>
2016	150444	167722
2017	164234	856055
2018	146961	265670
2019	144268	216650
2020	191918	318216

Таблица № 6 Приходи и разходи в лева

■ **Системи за разделно събиране на отпадъци**

- Разделно събиране на отпадъци от опаковки

Разделно събираните рециклируеми фракции са битови отпадъци, които са годни за рециклиране и оползотворяване и могат да попаднат в съдовете за разделно събиране. Тук се включват отпадъците, генерирани от търговските обекти, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене и обектите за отдих, забавления и туризъм, с Класификационни кодове съгласно Наредба № 3 за класификацията на отпадъците както следва:

- ☒ 20 01 01 - отпадъци от хартия (офис хартия, вестници, списания и брошури);
- ☒ 20 01 39 – отпадъци от пластмаса;
- ☒ 20 01 40 – отпадъци от метали.

Този вид отпадъци също могат да попаднат в съдовете за разделно събиране и да бъдат рециклирани или оползотворени.

Количествата извозени отпадъци от системата за разделно събиране на отпадъци са дадени в таблица

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Таблица № 7 Разделно събрани отпадъци от опаковки по години

Година	Хартия	Метал	Пластмаса	Стъкло	Общо рециклируеми
	(тона)	(тона)	(тона)	(тона)	(тона)
2011	1.763	1.110	0,085	2.198	5.156
2012	1.229	0.458	0,030	1.845	3.562
2013	1.519	0.628	0,034	1.990	4.171
2014	1.827	0.810	0.026	2.283	4.946
2015	6.304	5.669	0.292	13.736	26.001
2016	7.406	7.015	0.354	13.640	28.415
2017	3.677	3.042	0.135	14.676	21.530
2018	4	3	0	18	25,000
2019	3,094	2,179	0,154	2,888	8,315
2020	3,911	2,757	0,190	0,840	7,698

Количествата опаковки са основно от хранителните магазини и общинските структури – училища, детски градини, кметства.

Общината има сключен договор за сътрудничество с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки “Булекопак” АД от 2010 г.

Процента на обхванато население за цялата Община, включително и населените места е 100 %.

Системата е изградена контейнери тип „Бобър”, като в една точка са разположени два контейнера – жълт за хартия, пластмаси и метали, и зелен за стъкло. Контейнерите са пластмасови и отговарят на всички стандарти за качество и безопасност. Капацитетът на всеки контейнер е 1.1 куб.м.

Фиг.№ 2 Външен вид на контейнерите за разделно сметосъбиране

Разположението на съдовете за разделно събиране е определено от Кмета на общината и е съгласувано с Булекопак АД. То е съобразено с изискванията на Министерството на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

околната среда и водите, заложи в Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки за минимален изискуем обем в литри.

Контейнерите за разделно събиране на отпадъци от опаковки, модел "Бобър", с обем 1100 литра са 62 броя, в това число:

- "Бобър" – жълт с надписи за пластмаса, хартия и метали – 62 броя;
- "Иглу" – зелен с надписи за стъкло – 49 броя -1500 л.

Брой контейнери и точки за разделно събиране – към 03.09.2019 г. год. общият брой на точките е 42 с общо 111 броя двуцветни контейнери (жълт и зелен), като зелените са подменени със зелен контейнер тип „ИГЛУ“ 1500 л., които са 49 бр.

- с. Байково – 1 точка, 4 контейнера
- с. Близнаци – 2 точки, 4 контейнера
- с. Висока поляна – 2 точки, 6 контейнера
- с. Върбак – 1 точка, 4 контейнера
- с. Длъжко – 1 точка, 4 контейнера
- с. Добри Войниково – 1 точка, 4 контейнера
- с. Единаковци – 1 точка, 4 контейнера
- с. Живково – 3 точки, 8 контейнера
- с. Звегор – 2 точки, 5 контейнера
- с. Иглика – 1 точка, 4 контейнера
- с. Калино – 2 точки, 4 контейнера
- с. Каменяк – 3 точки, 6 контейнера
- с. Развигорово – 1 точка, 4 контейнера
- с. Студеница – 3 точки, 7 контейнера
- с. Тервел – 2 точки, 5 контейнера
- с. Тимарево – 5 точки, 14 контейнера
- с. Трем – 3 точки, 7 контейнера
- с. Хитрино – 6 точки, 12 контейнера
- с. Черна – 2 точки, 5 контейнера

Селата Сливак и Становец са обхванати кампанияно чрез цветни чували (жълти и зелени) от 120л., като броят им се определя на база брой домакинства.

Зелените контейнери тип „Ракла“1100 л. се закупили от общината за събиране на зелен биоразградим отпадък, разположени в с. Тимарево.

Всички събрани отпадъци от системата за разделно събиране на отпадъците се извозват до инсталация за тяхното сепариране /отделяне/.

Ежегодно се провеждат различни разяснителни кампании, както съвместно с Общината, така и самостоятелно от организацията. Кампаниите целят запознаване на населението с целите и функциите на системата, разделното събиране на отпадъците от домакинствата и офиса, ползите за околната среда от разделното събиране на отпадъците и др.

Основна насоченост на кампанията е съсредоточена към децата от детските градини и училищата, тъй като трябва да се възпитава екологичното мислене още от най - ранна възраст.

- Разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Сключен е договор с „Рекобат” АД за събиране и извозване на негодни за употреба батерии и акумулатори. Съгласно договорените отношения между страните е организирана система за разделното събиране на тези отпадъци, чрез поставяне на кошчета с вместимост 3 литра. Кошчетата са поставени основно в общински и държавни институции, както и в офиси и сгради на фирми, където се образуват в по-голямо количество, поради по-лесната достъпност и контрол. Събирането се извършва от организацията по предварително подадена заявка при запълване обема на съдовете.

- Разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/

Сключен е договор с „Грийнтех България” АД за събиране и извозване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване.

Събирането на отпадъците е организирано от организацията, чрез мобилни групи директно от домовете на гражданите по предварително подадена заявка. На сайта на Общината са в процес на обявяване на телефони и имейл адрес на фирмата изпълнител, на които гражданите подават заявки за извозване на отпадъците си.

Разделно събиране на опасни битови отпадъци

Община Хитрино е имала сключен договор № 3 от 06.12.2019 г. с Община Шумен - Общинско предприятие „Чистота“ за събиране, транспортиране и съхранение на опасни отпадъци от домакинства, чрез мобилен пункт (специализиран автомобил). След изтичане на договора е предложено да се организират се пролетна и есенна кампании на определено от Община Хитрино място, на което да е разположен специализирания мобилен пункт, за да могат при необходимост жителите да предават опасни отпадъци от бита.

▪ **Предварително третиране на отпадъци**

Съгласно чл. 38, ал.1 от Наредба № 6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци на депата се приемат предварително третирани отпадъци. В съответствие с дефиницията „замърсителят плаща” разходите по предварителното третиране се извършват от лицата, при чиято дейност се образуват.

Предварителното третиране на смесените битови отпадъци, образувани от домакинствата е отговорност на Общинска администрация, тъй като населението заплаща за тях „такса битови отпадъци”. Отговорността за третиране на останалите отпадъци, образувани извън организираната система по сметосъбиране и сметоизвозване е на причинителите и притежателите им.

Съгласно § 1 от горесцитираната Наредба № 6 "Предварително третиране" са всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците с цел да се намали обемът им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Предварителното третиране има за цел отделяне на оползотворими компоненти от общия поток на отпадъците преди окончателното им депониране или подготовка за оползотворяването им. Чрез сепарирането обемът на отпадъците за депониране се намалява значително, с което се удължава експлоатационния срок на депата.

За постигане на целите за рециклиране, както и извличане на максимално количество оползотворими и рециклируеми отпадъци от общия поток и предотвратяване на постъпването им на депото, Община Хитрино е предприела мерки за преминаването на образуваните битови отпадъци през инсталация за предварително сепариране, преди депониране - претоварна станция в землището на с. Близнаци, общ. Хитрино, обслужваща и общините Каолиново и Венец.

Описание на инсталацията за предварително третиране на отпадъците:

Инсталацията с капацитет до 20 000 т/год, на която се третират предварително отпадъците на Общините Хитрино, Венец и Каолиново се намира в землището на с.Близнаци, общ. Хитрино - ПИ № 000207, в близост до главен път за гр.Силистра.

Проведена е процедура по Закона за обществените поръчки (ЗОП) за избор на изпълнител и Община Хитрино има сключен договор с оператора „Декра-Строй“ ЕООД, притежаващ съответните документи по чл.35 от ЗУО за дейности с отпадъци.

Съгласно предложената технология, пристигналите на площадката за предварително третиране на отпадъци автомобили със смесени битови отпадъци се измерват на автокантар, разположен на входа на площадката, след което се разтоварват в отсек за постъпващи отпадъци. След това се извършва първоначална инспекция, като се отделят едрогабаритни и други неподлежащи на рециклиране отпадъци, които се събират в контейнери и се извозват на депото за обезвреждане. Технологичният процес се основава на принципа на позитивното отсортиране – от общият поток да се отнемат само оползотворимите суровини – фолия, хартия, пластмаси, метали.

Инсталацията за предварително третиране се състои от няколко сектора – входящ сектор, сепариране, бункерно пространство и балиране.

Отпадъците се извеждат с наклонен транспортър и се прехвърлят върху хоризонтален лентов транспортър за сепариране, който влиза в кабината за сепариране. Тя е затворено помещение, с естествено и изкуствено осветление и климатизация. В нея се извършва основната дейност по сепарирането на отпадъка – от двете страни на преминаващия транспортър са обособени работни места за ръчно отделяне и разделяне по видове на оползотворимите отпадъци: минимум пластмаси, хартия, PET бутилки, метали, RDF /калорични отпадъци за изгаряне с оползотворяване на енергията/.

Работещите вземат определения за тяхното работно място вид отпадък от повърхността на лентата и го пускат през специални отвори, в бункерно пространство под нея. То е разделено с прегради, в които да се събират съответните материали.

След това суровините се отвеждат до хидравлична преса за балиране, която оформя бали, като връзването им става автоматично. Балите излизат от пресата в пространството на депото за бали, където се подреждат посредством електрокар. От там се изнасят и складираат в склад за бали, от където се извозват към крайни предприятия за оползотворяване при натрупването на достатъчно количество.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Остатъците от неоползотворими отпадъци се събират в контейнер, в който след напълването му се извозват до Регионалното депо за крайно обезвреждане.

Видовете суровини, извлечени от сортирания отпадък са: хартия, пластмаси, фолия и други видове полимерни материали, метали и др. подобни.

Задължение на оператора „Декра-Строй“ ЕООД е цялостното организиране по експлоатацията и поддръжката на инсталацията, включително осигуряване на работници и поддържаща техника.

▪ **Депониране. Регионално депо за неопасни отпадъци.**

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, Общините, включени във всеки от регионите, определени с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците, създават регионална система за управление на отпадъците, състояща се от Регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци.

Целта на сдружението е взаимно подпомагане между Общините при третирането и обезвреждането на отпадъците им. Чрез използването в един регион на едно общо депо от участващите в региона Общини се цели намаляване на разходите по експлоатацията на съществуващите депа и намаляване на вредното им въздействие върху компонентите на околната среда. Също така насоките на екологичното законодателство са постепенно преминаване към други методи за третиране на отпадъците, освен депониране. За целта са създадени Регионалните сдружения, с които, чрез общи финансови ресурси да се търси най-икономичния и екологичен начин третирането на отпадъците.

Регионално сдружение на общините за управление на отпадъците от област Шумен е учредено на 30.08.2010 г. Обхватът на регионалното сдружение включва общините: Шумен, Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово и Хитрино.

Регионалното депо се намира в кв. Дивдядово и е въведено в експлоатация пред 2005 г. и обслужва населението на общините Шумен, Велики Преслав, Смядово, Каспичан, Нови пазар, Каолиново, Хитрино и Венец. То се състои от 3 бр. клетки и е разположено на разстояние 27 км община Хитрино.

▪ **Инсталации за биоразградими и за биоотпадъци**

На територията на община Хитрино, както и на територията на регионалното депо за управление на отпадъците няма изградени такива инсталации.

Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците определя задълженията на кметовете на общини да организират разделно събиране и преработване на цялото количество зелени биоотпадъци от обществените паркове, градини, гробищни паркове, улични дървета и други подобни. В края 2020 г. е подписан договор за закупуване на 200 бр. компостери от 740 л. за домашно компостиране.

В края на 2017 г. е подготвено и подадено от община Шумен, като бенефициент, общо проектно предложение „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на територията на РСУО Шумен“ с общините Велики Преслав, Смядово, Хитрино, Нови пазар, Каолиново, Венец и Каспичан по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

процедура BG16M10P002-2.006 - „Втора комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци“, Приоритетна ос „Отпадъци“ по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“

Три компостиращи инсталации и една за предварително третиране и сепариране на отпадъците е планирано да бъдат изградени в Шуменско, като стойността им се равнява на близо 14 млн.лв. С проекта е кандидатствало Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО), но е подготвен от община Шумен, като водеща в него. Целта на проекта е да се намалят с 50% количеството на отпадъците, които се депонират. Компостиращите инсталации ще преработват растителни и други органични отпадъци. Планирано е те да бъдат изградени в Нови пазар, Каолиново и Шумен, като първата обслужва само община Нови пазар, втората – общините Каолиново и Венец, а третата и най-голяма – останалите 5 общини от Регионалното сдружение. Съоръжението за предварително третиране на отпадъците пък е планирано да бъде разположено до сметището край „Дивдядово“. Там от битовите отпадъци ще се отделят всички съставки, които стават за рециклиране и повторна употреба.

Проектът не е финансиран, тъй като са установени несъответствия с критериите за кандидатстване.

Въпреки това с оглед на новите цели на политиката на ЕС за биоотпадъците се очаква отново да се подготви и подаде такова проектно предложение по новата програма за околна среда.

В индикативния списък Приложение № 8 в Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., са предвидени за изграждане инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци по региони в т.ч. за регион Шумен.

Общината следва да предприеме действия съвместно с другите общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.

▪ **Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване**

На територията на община Хитрино няма специализирано депо за строителни отпадъци и излишни земни маси. На регионално депо липсва отделна клетка за строителни отпадъци. Част от строителните отпадъци от домашни ремонти попадат в потока смесени битови отпадъци. Друга част в т.ч. от изкопи и събаряне отиват за изпълване на частни имоти предназначени за производствена дейност.

Със ЗУО от 2012 г. се направиха значителни промени в ангажиментите на общините относно строителните отпадъци. По отношение на генерираните строителни отпадъци общината има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата. В този смисъл анализът и прогнозите са фокусирани върху този поток строителни отпадъци.

В Раздел V от *Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Хитрино* е регламентиран реда по организация на дейностите по управление на строителни отпадъци и излишни земни маси. В нея е посочено, че извършването на дейностите по

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

събиране, транспортиране и/или третиране на земни маси (ЗМ) и строителни отпадъци (СО) (вкл. строителните отпадъци от вътрешни преустройства и текущи ремонти на сгради и съоръжения), е задължение на собственика, инвеститора, възложителя или изпълнителя на дейността, от която са формирани.

Към момента на територията на общината няма действащо депо за строителни отпадъци или такова което да се намира в процес на изграждане. В тази връзка е сключен договор между община Хитрино и фирма „ГОЛДЪН ФИЙЛД“ ООД - кариера Златна нива. Предмет на договора е входящ контрол и временно съхранение на строителни отпадъци, извозени от територията на общината.

▪ **Инфраструктура за третиране на утайките от ПСОВ**

На територията на община Хитрино няма изградени и/или в процес на изграждане ПСОВ, поради което не се налага изграждането на инфраструктура за третиране на утайки от ПСОВ. На територията както на Общината, така и на Областта, няма изградени съоръжения и/или инсталации за третиране на тези отпадъци.

8.1.4. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ В СФЕРАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ, С АКЦЕНТ ВЪРХУ КОНТРОЛНИТЕ ФУНКЦИИ

▪ **Функции за управление на отпадъците**

Кмета на Общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ и Общинската Наредба по чл.22 от ЗУО, като осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане.

Съобразно цитираните по-горе нормативни документи кметът на Общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;
3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
4. избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;
5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;
6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
7. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;
8. изпълнението на решенията на общото събрание на регионалните сдружения за управление на отпадъците и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;
10. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

11. осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;

12. почистването от отпадъци на общинските пътища;

13. осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 чрез интернет страницата си, както и по друг подходящ начин;

14. поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община;

15. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им.

Извършването на гореописаните дейности се осъществява, чрез длъжностни лица, на които кмета е възложил изпълнението на дейностите – заместник-кмета, с направление по екология.

Заместник-кметът на общината, упражнява непрекъснат контрол върху дейностите по управление на отпадъците, сметосъбирането и сметоизвозването на образуваните отпадъци, системата за разделно събиране на отпадъците, извършват се проверки по сигнали и жалби на граждани, свързани с околната среда, упражнява се контрол върху фирмата, ангажирана с дейностите по обслужване на контейнерите за отпадъци – спазване на графици за извозване и за метене на улици и площади, цялостно изпълнение на дейностите, които са им възложени, чрез договор, информиране на обществеността за дейности и мероприятия свързани с отпадъците, изготвяне и обобщаване на различни планове, програми, справки и др. свързани с горепосочените дейности.

На интернет – страницата на Община Хитрино предстои да се допълни рубриката „Екология“ с данни за:

1. Лицата, с които са сключени договори/на които е възложено да извършват дейности по събирането на битовите отпадъци, почистване на териториите, предназначени за обществено ползване и транспортирането им за последващо третиране и окончателно обезвреждане. Данните включват: адрес, лице за контакт, телефон/факс/e-mail, на които могат да се подават сигнали, мнения и предложения, както и информация за схемата на разположение на контейнерите за всеки обслужван район/ населено място на Общината и за честота на събирането и транспортирането на битови отпадъци;

2. Лицата, с които са сключени договори за разделно събиране на отпадъци от опаковки и разделно събрани отпадъци от домакинствата. Данните включват: Адрес, лице за контакт, телефон/факс/e-mail, на които могат да се подават сигнали, мнения, предложения и др.;

3. Лицата, на които е възложено събиране и транспортиране на строителни отпадъци от домакинствата, както и информация и телефони за подаване на Заявки от граждани за извозване на отпадъците – до 1 куб.м.

4. Местата за обезвреждане на битови и строителни отпадъци – договори.

5. Местата, на които са разположени кошчета за събиране на негодни за употреба батерии.

Ежегодно Общински съвет приема и актуализира Наредбите, имащи отношение към чистотата на населените места, към организационната структура, касаещи начина и реда на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

третиране на отпадъците. Наредбите на територията на Община Хитрино, които касаят дейностите по отпадъците са следните:

- Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Хитрино
- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Хитрино
- Наредба за опазване и изграждане на зелената система на територията на Община Хитрино
- Наредба за за поддържане и опазване на обществения ред, чистотата по улиците, дворовете, парковете и градините на територията на Община Хитрино

През последните години са разработвани различни планове, програми, проекти, имащи връзка с управлението на отпадъците, а именно:

- Програма за управление на дейностите по отпадъците в Община Хитрино за периода 2021 – 2028 година.
- Програма за опазване на околната среда в Община Хитрино за периода 2021-2028 г.
- Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Хитрино по чл.22 от ЗУО;

■ **Състояние на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци**

За да се установи състоянието на човешките ресурси в Общината е необходимо първо да се проследи структурата и йерархията на подчинение в администрацията. Това е необходимо за да се установи на кого са подчинени експертите, на които са възложени функции за управление на отпадъците, кой може да осъществява контрол върху тях и кой може да разпорежда определените задачи за изпълнение. Най общо структурата в Община Хитрино изглежда така:

Кмет, Зам.кметове ,Секретар, Директори на дирекции, Експерти

Според разпределението на дейностите, които извършва, общинската администрация е обща и специализирана. Общата администрация осигурява технически дейността на Кмета на Общината, на неговата специализирана администрация и дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Общата администрация е организирана в една дирекция “Финансово-стопански дейности и административно-правно обслужване”.

Специализираната администрация също е организирана в една дирекция “Устройство на територията, хуманитарни дейности, регионално развитие и програми”

Изпълнението на дейностите свързани с околната среда се осъществява от специализираната дирекция в съответствие със законодателството, местните нормативни и стратегически документи.

В структурата на общинска администрация Хитрино няма назначено лице с длъжностна характеристика, включваща управление на околната среда. Дейността се изпълнява от Зам. кмета на общината и еколог. При извършване на проверки по жалби и сигнали на граждани и предприятия се включва и инспектора по Наредба №1 за поддържане и опазване на обществения ред, чистотата по улиците, дворовете, парковете и градините на територията на община Хитрино.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Изпълнението на настоящата програма в голяма степен зависи от административния капацитет на общинската администрация и постиганата координация и съгласуваност с участниците в процеса касаещ управлението на отпадъците.

Община Хитрино разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците за периода 2021-2028г. Основание за тази оценка дава натрупаният до момента добър опит в изпълнението на предходни 2 (две) средносрочни програми за управление на отпадъци. С времето, и особено при изпълнението на втората програма (ПУО 2015-2020), в общинската администрация е създадена много добра организация за прилагане на планираните мерки, организиране и ефективно използване на наличните ресурси и местен потенциал, и привличането на средства от фондовете на ЕС и други програми.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

8.1.5. АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

От 2010 година Община Хитрино е въвела организирано сметосъбиране във всички населени места на територията си, като всички нерегламентирани сметища са закрити през 2012 година. Закриването им е осъществено въз основа на изготвен подробен план за закриване на сметищата, който е съгласуван и одобрен от Директора на РИОСВ-Шумен.

До 2009 г. на територията на общината са експлоатират две общински депа за битови отпадъци, едното намиращо североизточно от с. Хитрино, на около 800 м. от регулационните граници на населеното място. Общинският център с. Хитрино няма землище, поради което то попада в част от имоти № 000089 и № 000127 по КК на с. Сливак. Използвало се е от с. Хитрино и с. Сливак.

Второто общинското депо за битови отпадъци се намира западно от с. Тимарево, на около 20-25 м. от регулационните граници на населеното място. Попада в част от имот № 000943 по КК на с. Тимарево.

Изпълнени са проекти за рекултивацията на двете депа. Средствата са осигурени от Предприятието за управление на дейностите по околна среда. След завършване на биологичната рекултивацията на общинските депа за битови отпадъци, имотите са с начин на трайно ползване “пасище, мера”.

Източник на финансиране на дейностите по следексплоатационни грижи и мониторинг на депата са приходите от такса битови отпадъци, както е регламентирано в Закона за местните данъци и такси. Средствата за дейностите следва да се включват в ежегодните план-сметки за необходимите разходи по ЗМДТ за битови отпадъци.

Ежегодно Общинска администрация извършва проверки за наличието на изхвърлени отпадъци на закритите сметища в населените места, както и за образувани нови такива.

В по-голямата част от населените места замърсяване липсва, но има и такива, в които се образуват нови локални замърсявания. Предприемат се своевременни мерки за почистване на замърсяванията, както и за недопускането им.

Кметовете и кметските наместници са с възложени функции по наблюдение и контрол за предотвратяване възникването на такива замърсявания.

Съществен проблем за общината са пестицидите и хербицидите с изтекъл срок на годност, които са се съхранявали в складове с неограничен достъп на хора и животни в близост до някои населени места. Количествата натрупани на територията на община Хитрино са общо 8054 кг, в т.ч. прахообразни 6004 кг и течни 2050 кг.

Решаването на проблема с досега натрупаните негодни за употреба пестициди на територията на България е централизирано и основно се финансира от държавата.

През 2002 г. съгласно договор № 3315/354 между МОСВ и Община Хитрино е изготвен проект за ремонт на склад - депо за негодни пестициди, преупаковане и извозване в с. Тимарево на стойност 15 167 лв. В момента в този охраняем и отговарящ на изискванията за опазване на околната среда склад се съхраняват 6004 кг прахообразни и 2050 кг течни пестициди. При извършените контролни проверки с представители на община Хитрино и

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

РИОСВ – Шумен относно начина на съхранението им не са констатирани нарушения.

По - голяма част от пестицидите са с неизвестен произход. Съхраняват се в склада повече от 10 години, което увеличава риска от замърсяване на околната среда.

Към момента е в ход проект на ПУДООС за обезвреждане на пестициди, съхранявани в общинските складове на територията на Североизточна България. Проекта ще се осъществи по швейцарска програма и склада на Община Хитрино е включен в него.

Очаква се след достигане на проекта до финалната му фаза негодните пестициди да бъдат предадени за обезвреждане, а склада закрит и безопасен.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

8.1.6. АНАЛИЗ НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ, ПЛАНИРАНЕ, ФИНАНСИРАНЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕНИ И ТАКСИ ЗА УСЛУГИТЕ

Основните схеми, залегнали, както в българското, така и в европейското законодателство при управление на отпадъците са „отговорност на производителя” и „замърсителят плаща”.

В Българското законодателство прилагането на принципа „отговорност на производителя” е в компетенциите на националното законодателство. Общините нямат правомощия да поставят ограничения и/или да задължат производителите на продукти, след употребата на които се образуват отпадъци в тази област, като тяхната роля е да съдействат за постигането на задълженията им. На местно ниво могат да се извършва контрол за спазване разпоредбите на Общинските наредби за управление на отпадъците и оказване на административна помощ за спазване на законодателството.

Чрез принципа „отговорност на производителя” се цели производителите на продукти след употребата, на които се образуват масово разпространени отпадъци да носят отговорност и за тяхното последващо събиране и рециклиране. Най-често отговорността по събирането на тези отпадъци и предаването им за третиране / рециклиране е, чрез възлагане на организации по оползотворяване. Общините от своя страна сключват договори за сътрудничество с организациите по оползотворяване и подпомагане на дейността им за организирано събиране на тези отпадъци от домакинствата. На територията на Община Хитрино са сключени следните договори за подпомагане на дейността на организациите и на производителите:

- ▶ Договор за сътрудничество с „БУЛЕКОПАК” АД с предмет на дейност организиране на територията на общината система за разделно събиране, транспортиране, временно съхраняване, сортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки, образувани от домакинствата, административните, социалните и обществени сгради, училищата, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдих, забавления и туризъм.
- ▶ Договор с „Рекобат” АД за разделно събиране, временно съхранение и транспортиране на излезли от употреба луминисцентни лампи, съдържащи живак, негодни за употреба батерии и акумулатори.
- ▶ Договор с „Грийнтех България” АД за разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване.
- ▶ Договор с „Метарекс” ООД за предаване на негодни за употреба гуми.
- ▶ Договор с “Българска рециклираща компания” АД за разкомплектоване на излезлите от употреба моторни превозни средства.

Финансирането на дейностите по договорите се осъществява от организациите по оползотворяване, а Общината е отговорна за съдействие при организирането на дейностите на територията ѝ.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Прилагането на принципа „замърсителя плаща” се обоснова на това, че всеки причинител на отпадъци възстановява разходите за тяхното събиране и третиране. В общините този принцип се постига, чрез „такса битови отпадъци”. Всички разходи по събирането, транспортирането, третиране/обезвреждане на отпадъците се заплаща от причинителите т.е. гражданите и фирмите, ползващи организираната система. В тази връзка е необходимо преразглеждане на начина на образуване на таксата, като тя трябва да отговаря възможно най-реално на образуваните отпадъци.

С Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Хитрино се уреждат отношенията, свързани с определянето и администрирането на местни такси и цени на предлаганите от общината услуги, реда и срока на тяхното събиране, в това число местните такси и цени на услуги, касаещи управлението на отпадъците.

Таксата се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно - сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения, чистота на териториите за обществено ползване.

Таксата се заплаща от: собственика на имота, ползвателя - при учредено вещно право на ползване, концесионера - при предоставяне на особено право на ползване – концесия.

Таксата се заплаща на равни вноски, в сроковете за заплащане на данъка за недвижимите имоти, през годината за която се дължи.

За новопридобитите имоти таксата се събира от началото на следващия месец.

За жилищни, нежилищни и вилни имоти, общинска, държавна собственост и собственост на физически лица за населени места в общината с организирано сметопочистване и сметоизвозване, таксата се определя на база промили.

Анализ на приходите е показан на следната таблица:

Таблица 8. Постъпления в бюджета на община Хитрино от такса битови отпадъци

Година	2018	2019	2020
Приходи от такса битови отпадъци, (лева), в т.ч.	146961	144268	191918

Източник: Община Хитрино

По статистически данни, направени след провеждане на проучвания в Общините през годините, общите приходи от данъци и такси за цялата страна постепенно се увеличават:

Увеличението на приходите е плавно и постепенно, съобразно променящата се нормативна уредба и произтичащите от нея нови задължения на местните администрации, свързани с управлението на отпадъците.

Приходите събрани от такса битови отпадъци са недостатъчни и в известна степен не покриват всички необходими разходи за дейността. Необходимо е увеличаване на таксата, с което да се покрият всички разходи за добро и качествено изпълнение на дейностите по събиране и третиране на образуваните отпадъци в Община Хитрино.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Разходите, свързани с поддържането на дейностите по управление на отпадъците се увеличават значително през годините, вследствие на променената нормативна уредба, касаеща управлението на отпадъците и въвеждането на нови методи и технологии за третирането им.

Тенденцията е в близките 5-6 години разходите рязко да се увеличат, вследствие стремежа на Общините за въвеждане на нови инсталации и/или съоръжения за третиране на отпадъците, чието финансиране не е осигурено от държавата, а след изграждането на същите, разходите значително ще намалее

Таблица 9. Разходи за управление на битовите отпадъци

Година	2018	2019	2020
Разходи за управление на битови отпадъци, (лева)	265670	216650	318216

Източник: Община Хитрино

От данните в таблицата могат да бъдат направени следните изводи относно разходите за управление на отпадъците, извършени в периода 2018-2020 г.:

- Общият размер на извършените разходи за управление на отпадъците бележат тенденция към увеличение;
- През разглеждания период разходите за сметоизвозване са със силно колебаещи се стойности, като следствие на пандемията от COVID – 19
 - През разглеждания период не са извършвани разходи за саниране, закриване и рекултивация на стари замърсявания;

Предвид все по нарастващите разходи и недостига на достатъчно приходи за покриване на дейността по управление на отпадъците е необходимо предприемане на мерки от местната администрация за увеличаване на ТБО, чрез смяната на механизма за определянето му.

Таблица 10. Баланс на приходите и разходите, свързани с управлението на битовите отпадъци

Година	Приходи от такса „битови отпадъци, лв.	Относителен дял на приходите от такса „битови отпадъци, %		Разходи за управление на битовите отпадъци, лв.	Относителен дял на разходите за управление на битовите отпадъци, %	
		към бюджета	към собствени приходи		към бюджета	към собствени приходи
2018	146961	1.57%	8.44%	265670	2.85%	15.25%
2019	144268	1.30%	5.53%	216650	1.96%	13.30%
2020	191918	2.77%	12.67%	318216	4.59%	21%

Източник: Общинска администрация

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Приходите, постъпващи в общинската администрация от ТБО се водят в отделна партида и се разходват само за покриване на разходи за поддръжка, експлоатация, охрана, модернизация, разширяване, пропагандиране и информиране на дейностите по третиране на битовите отпадъци.

8.1.7. АНАЛИЗ НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализа цели да установи дали Общината прилага стратегически и интегриран подход за работа с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците. От направените проучвания се установи, че Общината прилага различни мерки ежегодно за разяснителни кампании сред населението, но те не са конкретно насочени. В Общината липсват стратегически документи, в които да са указани или включени мерки за водене на информационно – разяснителна политика.

Стратегическият подход към тези кампании е важна крачка на Общината, чрез която се цели достигането на максимално повече информация до гражданите и бизнеса. Разяснителната политика ще доведе до спазване на определените изисквания на Общината относно управлението на отпадъците, чрез което ще се улесни достигането на поставените цели за развитие в тази област.

Необходимо е да се обоснове единен подход за разяснителна политика в Общината. Интернет сайта на Общината е основния обмен на информация при провеждане на различни кампании. Следва да се разшири обмена на информация, така, че същият да е по-достъпен и удобен за гражданите и фирмите.

Общината е наложила през годините няколко кампании сред населението, които целят привличането на интереса им към дейностите по управлението на отпадъците. Такива кампании са различни дейности и мероприятия през седмицата, предхождаща Деня на земята. Организирант се различни дейности, като основната насоченост на кампанията е към подрастващите. За населението се предвиждат различни мероприятия по пролетно почистване, засаждане на дръвчета.

Кампанията се провежда от много години в Общината и се е наложила с годините, като традиционно мероприятие на населението.

От години се провежда кампания сред кметовете и кметските наместници по населените места за поддържане чистотата им.

Ежегодно се провеждат разяснителни кампании с организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки БУЛЕКОПАК АД. Кампаниите са насочени основно към подрастващото население. Организирант се различни мероприятия за проследяване пътя на отпадъка от контейнерите за разделно събиране на отпадъците до неговото предаване за рециклиране, разпространяват се сред населението различни брошури с описание на системата за разделно събиране, както и за нейното най-ефикасно използване.

Мерките и кампаниите, които Общината е въвела и наложила през годините са ефикасни, но въпреки това по-голямата част от тях не достигат в достатъчно широк аспект до населението. Необходимо е да бъдат организирани още различни кампании за привличане на населението към дейността.

Също така предвид законодателните промени в областта на отпадъците е необходимо да се запознае населението с тях, с новите изисквания за третиране и управление на

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

отпадъците, наложената йерархия, както и с проблемите пред Общината за достигането им и претърпените вреди и пропуснати ползи при неспазване на изискванията

Необходимо е да се организира запознаване на населението и фирмите със всеки един етап от йерархията за управление на отпадъците, както и необходимите начини и действия за достигането.

Провеждането на информационни и разяснителни дейности трябва да се насочат основно към:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци
- Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
- Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и
- транспортиране на отпадъци
- Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци

За да се организират правилно тези дейности ежегодно Общината да изготвя график и обобщени предложения за извършването на конкретните кампании, както и да се определи необходимият ресурс за това. Общината да изготви и брошури, дипляни и др., чрез които по-лесно ще бъде разбрано посланието за добро управление на отпадъците.

Информация за управление на отпадъците в Общината се разпространява и чрез публикуване на съобщения на интернет-страницата на общината и на табло в центъра за административно обслужване.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

8.2. ПРОГНОЗИ

Прогнозата на количеството образувани битови отпадъци в общината за периода 2021 - 2028 г. в община Хитрино е изготвена въз основа на два компонента:

- Брой на населението и демографска прогноза на 2021 - 2028 г.
- Норма на натрупване на отпадъци на 1 жител;

Брой на население и демографска прогноза

Демографската прогноза за населението на община Хитрино в периода 2021 - 2028 г. е изготвена на база информация от НСИ, въз основа на данните за населението на общината за последните години от 2016 - 2020 г. и официална демографска прогноза на НСИ за броя на населението в област Шумен за периода до 2080 г. (при хипотеза на конвергентност). В следващата таблица е представен броя на население за област Шумен и община Хитрино за периода 2016 - 2020 г., според данни на НСИ.

Таблица № 11 Население за периода 2016-2020 година

Години	2016	2017	2018	2019	2020
Област Шумен	174476	172966	172355	172262	171781
Община Хитрино	6516	6662	6764	6891	7105

Източник: НСИ

Съгласно данни на НСИ, в областта за предходните 5 години се наблюдава тенденция на постоянно увеличаване на населението. За 5 години (периода 2016 - 2020 г.) населението на общината се е увеличило с 589 лица.

Към настоящият момент, относителния дял на населението на община Хитрино, спрямо населението на област Шумен е 4,1 %. При спазване на сегашната демографска ситуация обаче се очаква населението на община Хитрино през следващите години да намалява плавно.

В следващата таблица е представена информацията относно официалната прогноза за населението на НСИ за област Шумен за периода 2020 - 2035 г., както следва:

Таблица № 12 Демографска прогноза за населението на област Шумен и община Хитрино за периода 2020-2035 г.

Години	2020	2025	2030	2035
Област Шумен	171 781	160 175	152 025	143 957
Община Хитрино	7105	6875	6676	6412

Източник: НСИ и собствени изчисления

На таблиците са представени прогнозни стойности за броя на населението на община Хитрино за периода до 2035 г., извършени на базата на собствени изчисления:

Таблица №13 Прогноза за населението на община Хитрино за периода до 2030 г.

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Община Хитрино	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.	2029 г.	2030 г.
Общо	7105	7056	7008	6967	6912	6875	6820	6789	6744	6701	6676

Източник: Собствени изчисления

Норма на натрупване

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за населени места от 3 до 25 хил. жители е 295,5 кг/ж/г.

Нормата на натрупване през годините ще се развива при условията на „относително разделяне“, т. е. ще расте по-бавно от БВП. В случая е предположено средно нарастване с 0.5-0.6% на година, при което са получени данните за бъдещите периоди. Това увеличение се обосновава от очаквания икономически растеж, който е основен фактор за нарастването на крайното потребление на домакинствата и съответно на количеството образувани битови отпадъци. В същото време, процентът не е по-висок, тъй като се очаква, че мерките по предотвратяване образуването на отпадъци ще бъдат възпиращ фактор. За прогнозата е използван осреднен показател на нормата на натрупване през последнатите години.

Таблица № 14 Генерирани отпадъци по години и норма на натрупване

Години	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Генерирани битови отпадъци, тона	1520	1594	1587	613	1429
Население бр. жители	6516	6662	6764	6891	7105
Норма на натрупване на кг/жит.год	233	239	233	89	201

Източник: Община Хитрино

Съобразявайки се със събраната базова информация и данни, относно морфологичния състав на отпадъците, както и изчислените количества на отделните материали, съдържащи се в отпадъците и направените по-горе допускания, прогнозните количества и състав на битовите отпадъци за Община Хитрино са представени на следващата таблица.

Таблица № 15 Прогнозни количества образувани отпадъци

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Година	Мер. ед.									
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Битови отпадъци общо	т/год	1 429	1 455	1 501	1523	1544	1559	1573	1599	1610
население	бр.	7105	7056	7008	6967	6912	6875	6820	6789	6744
норма на натрупване	кг/жител/година	201	206	214	218	223	226	230	235	238
Морфологичен състав на отпадъците										
Хранителни	%	3.55%	3.59%	3.66%	3.69%	3.72%	3.74%	3.76%	3.80%	3.82%
Хартия	%	2.77%	2.80%	2.85%	2.88%	2.90%	2.91%	2.93%	2.96%	2.97%
Картон	%	1.98%	2.00%	2.03%	2.05%	2.07%	2.08%	2.09%	2.11%	2.12%
Пластмаса	%	7.22%	7.30%	7.44%	7.50%	7.56%	7.61%	7.64%	7.72%	7.75%
Текстил	%	2.28%	2.30%	2.35%	2.37%	2.39%	2.40%	2.41%	2.44%	2.45%
Гума	%	0.44%	0.45%	0.45%	0.46%	0.46%	0.47%	0.47%	0.47%	0.47%
Кожа	%	0.78%	0.79%	0.81%	0.81%	0.82%	0.82%	0.83%	0.84%	0.84%
Градински	%	66.91%	66.56%	65.94%	65.65%	65.38%	65.19%	65.01%	64.68%	64.54%
Дървесни	%	0.81%	0.82%	0.84%	0.85%	0.85%	0.86%	0.86%	0.87%	0.87%
Стъкло	%	2.82%	2.85%	2.89%	2.91%	2.93%	2.94%	2.95%	2.97%	2.98%
Метали	%	2.08%	2.10%	2.14%	2.16%	2.18%	2.19%	2.20%	2.22%	2.23%
Инертни>4 см	%	0.36%	0.36%	0.37%	0.37%	0.37%	0.38%	0.38%	0.38%	0.38%
Опасни	%	0.77%	0.78%	0.80%	0.80%	0.81%	0.81%	0.82%	0.82%	0.83%
Други	%	2.01%	2.03%	2.07%	2.09%	2.11%	2.12%	2.13%	2.15%	2.16%
Ситна Фракция<4см	%	5.20%	5.26%	5.36%	5.41%	5.45%	5.48%	5.51%	5.57%	5.59%
Общо	%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Опасни	%	0.77%	0.78%	0.80%	0.80%	0.81%	0.81%	0.82%	0.82%	0.83%
Хигиенни	%	1.26%	1.27%	1.30%	1.31%	1.32%	1.32%	1.33%	1.34%	1.35%
Композитни	%	0.75%	0.76%	0.78%	0.78%	0.79%	0.80%	0.80%	0.81%	0.81%

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.

Хранителни	т/год	131.12т	133.51т	137.73т	139.75т	141.67т	143.05т	144.33т	146.72т	147.73т
Хартия	т/год	98.65т	100.44т	103.62т	105.14т	106.59т	107.62т	108.59т	110.38т	111.14т
Картон	т/год	72.88т	74.21т	76.55т	77.67т	78.74т	79.51т	80.22т	81.55т	82.11т
Пластмаса	т/год	263.49т	268.28т	276.76т	280.82т	284.69т	287.46т	290.04т	294.83т	296.86т
Текстил	т/год	84.03т	85.56т	88.26т	89.55т	90.79т	91.67т	92.49т	94.02т	94.67т
Гума	т/год	16.29т	16.59т	17.11т	17.36т	17.60т	17.77т	17.93т	18.23т	18.35т
Кожа	т/год	28.87т	29.39т	30.32т	30.76т	31.19т	31.49т	31.77т	32.30т	32.52т
Градински	т/год	231.12т	235.32т	242.76т	246.32т	249.72т	252.14т	254.41т	258.61т	260.39т
Дървесни	т/год	30.01т	30.56т	31.52т	31.98т	32.42т	32.74т	33.03т	33.58т	33.81т
Стъкло	т/год	89.46т	91.09т	93.97т	95.35т	96.66т	97.60т	98.48т	100.11т	100.80т
Метали	т/год	76.58т	77.98т	80.44т	81.62т	82.75т	83.55т	84.30т	85.69т	86.28т
Инертни>4 см	т/год	13.15т	13.39т	13.81т	14.01т	14.20т	14.34т	14.47т	14.71т	14.81т
Опасни	т/год	27.15т	27.65т	28.52т	28.94т	29.34т	29.62т	29.89т	30.38т	30.59т
Други - хиг.,компол.	т/год	74.23т	75.58т	77.97т	79.11т	80.20т	80.98т	81.71т	83.06т	83.63т
Ситна Фракция<4см	т/год	191.98т	195.47т	201.65т	204.60т	207.43т	209.44т	211.32т	214.81т	216.29т
Общо	т/год	1 429.00т	1 455.00т	1 501.00т	1 523.00т	1 544.00т	1 559.00т	1 573.00т	1 599.00т	1 610.00т
Хигиенни	т/год	46.38т	47.22т	48.72т	49.43т	50.11т	50.60т	51.05т	51.90т	52.25т
Композитни	т/год	27.85т	28.36т	29.25т	29.68т	30.09т	30.38т	30.66т	31.16т	31.38т

ОБЩИНА ХИТРИНО
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
Приложение 3 ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021 – 2028 г.